

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inrate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-I. junaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

SCLOVENECE

Ob viru življenja

Tolikrat slišimo v javnosti povdarjeno načelo, da je družina osnovna celica družbe in naroda. Ako so močne in zdrave družine, so zdravi tudi narodi in morejo upati na veliko bodočnost. Ako pa hira ta srečka družbe, nujno propada tudi narod in je že zapisan hitrejši ali počasnejši smrti, razen če se mu posreči notranje prerodenje — potom družine. To je tako priprosta in jasna resnica, kakor enostaven matematičen račun. In če nas kaj preseneča v sodobni družbi, nas mora presenetiti tole dejstvo: Se nikdar niso bili narodi tako prežeti racionalizma kot dandanes; nikdar se jim še ni vtepal toliko v glavo potreba po osvojitvi novih zemlji in podjarmljenju drugih narodov; nikdar morda se niso velike in male države kazale toliko poželjne po tem, kar imajo drugi, in tako malo zadovoljstva s tem, kar je njihova last: Pri vsem tem pa stoletja in stoletja nazaj družina najbolj kulturnega dela sveta, naše Evrope, ni bila nikdar tako zelo bolna, kakor je v naši dobi. Več desetletij so neprijazni francoski sosedje s škodoželjem objavljali statistike in računi, da so številni raket nadkrilili število zibelk v Franciji in ko bo najstarejši kulturni narod Evrope nastopil definitivno pot izumiranja. Toda danes Francija nikakor ni več ne edina, ne osamljena in niti ne vodi več na žalostnem potu navzdol. V hitrih skokih so se ji približali narodi, ki so še včeraj s prstom nanjo kazali: Angleži, Skandinavci, Nemci, Avstrijci... Med njimi ni več tekma za življenje, ampak tekma za smrt.

Vendar na zunaj se vse tako izgleda, kot da ni smrtni kali v življenjskem organizmu: Kolonialni narodi so še pokorni; na mejah stoje velike in izvrstno oborožene armade, ki naj varujejo narodno posest; Francija, Belgija, Nemčija, Češka, Švica grade silovite obrambne erte iz jekla in betona v večno obrambo državnih meja, in Nemci kar naprej ponavljajo, da rabijo več prostora za svoj narod... Ko pa motrimo gibanje prebivalstva po teh državah, primerjamo naraščanje umrljivosti in padanje rojstev, se pa moramo nehoti vprašati: koga naj varujejo jeklene trdnjave, ki so zgrajene za večnost? Čemu več prostora za narod, ki ga bo v svojih lastnih mejah kmalu imel preveč? Kje so bodoči dediči, ki naj uživajo, kar je bilo pridobljeno z delom, z mečem ali z zvijačo? Nehote se spominjamo starega Rima, ki je vladal skoraj vsemu tedaj poznemu svetu. Dokler so bili Rimljani pravno zdravi in vereni narod, so stremeli za visokimi ideali in so tudi politično obvladali svoj ogromni državni teritorij. Ko pa so pričeli naravno propadati, so uvideli, da telesa njihovih vojščakov niso več zanesljiv zid pred zunanjimi sovražniki. Pričeli so graditi svoje utrjene limes, svoje Maginotove erte, katere pa zdravim in svežim barbarom niso mogle več zapreti pota v Italijo in v sam Rim.

Ali bodo moderno Evropo oteli razni Maginotovi obrambni pasovi pred sovražniki, ki preže na njeno dediščino? Ali jo bodo obvarovali pred azijskim barbarstvom? Težko, ko pa je sovražnik znotraj obzidja, ko je že pod lastno streho. Vemo, kje je od pomoči, kje je edino zdravilo. Toda velika večina morda celo lastnih čitateljev bi se nam smejala kot utopistom, kot nerealnim sanjačem, ako bi postavili trditve: Več kot letala, topovi in obrambni pasovi bi evropskim narodom koristilo, ko bi med njimi vstalo nekaj takih mož, kakor je bil Marco d'Aviano, sv. Janez Kapistran ali sveti Francisek Saleški, ki bi v ljudstvu zopet vzbudili pogum živeti in spoštovanje do rojenega in se nerojenega življenja. In ti oznanjevalci duhovnega prerodenja bi morali imeti vsaj poslušnost in imuniteto, da bi mogli pozvati k spreobrnjenju ne le najnižje socialne plasti, ampak tudi vodilne, bogate in vladajoče kroge, da bi tudi tem zaklinali brez strahu kakor Janez Krstnik: Kar počenjate, vam ni dovoljeno! Potrebna je namreč obnova naravi, ki bi prenovila tudi vse ostalo življenje. Mnoge evropske države se bore oficielno proti boljševizmu. Državne policije so na lovu za njihovimi trojkami, skrivališči in tajnimi tiskarnami, a iste države mirno gledajo agitacijo, ki naj demoralizira naravi, pospešuje svobodno ljubezen, prepere rojstvo otrok, celo na svojih prometnih sredstvih, kakor na železnicah, prinašajo reklamo za uporabo antikoncepcijskih sredstev... Evropi ni prav nič nevarnih 10 milijonov sovjetskih bajonetov. Neprimerno nevarnejši je sovražnik, ki že biva v hiši, ki znotraj izpodjeda zdravje in odporno moč evropskih narodov, kar se vidno javlja v propadanju družine.

Kako je v tem pogledu med našim narodom? Zal, moramo ugotoviti, da tudi Slovenci kaj malo zaostajamo za naprednostjo drugih narodov. Štetokrat smo na tem mestu že dvignili krik za gospodarsko pomoč delovnim stanovom, da si bodo mladi ljudje mogli ustanovljati lastna ognjišča in da bodo že ustanovljene družine mogle živeti človeka vredno življenje. Vendar materialne težave, ki so vedno bile in vedno bodo pri razmeroma revnem narodu, ne bi smele biti razlog, da se Boga postopoma izrinja iz družinskega življenja. Ne glejmo po nasprotijih, temveč se ozrimo kar v lasten, katoliški krog in se vprašajmo: kje se opravlja skupna jutranja in večerna molitev, kakor so jo opravljali še naši starši? Molitev pred jedjo in po jedi je mnogokje postala neznana stvar. Isto je seveda tudi z obiskom svete maše in drugih verskih opravil. Saj je nedelja po mnogih družinah, kar tiče bogoslužja, dejansko odpravljena. Nič več ne zbira družine k skupni, ljubi domačnosti, ki jo morajo že teden dni zaradi dela doma pogrešati. Vsak član družine jo preživi po svoje: eden na izletu, drugi v gostini, tretji na plesu. Nedeljska družinska skupnost je izgubljena in z njo tudi nedeljski mir in opočetek. Nikdar se toliko ne pije, ne je, kot ob sobotnih večerih in ob nedeljah. Ponedeljski listi pa prinašajo cele stolpe o skandalih, pretepih in ubojih. Družba ne najde zunanega mira, ker ne pozna več notranjega. Človek si ne vzame več časa, da bi se sprostil navlake, ki se mu čez teden nabere v duši, in da bi svoje ravnanje korigiral ob večnih postavah v družbi sam s seboj ali tistimi, ki so mu po srcu in duhu najbližji.

Kjer se Boga izrine iz družine, se vanjo vseli polno »problemov«, za katere nihče ne najde prave rešitve. Tako je tudi že sam zakon postal velik »problem«. Ako si dva človeka pred Bogom obljubita večno zvestobo, si bosta s časom že znala kako urediti, da pojde. Tudi, če je težko. Tudi, če so razočaranja. Tudi, če zakon ni prinesel uresni-

Nemci v španskem Maroku

Umik samo proti dodelitvi kolonij Francoski vojni minister hiti v Afriko

Pariz, 9. januarja. AA. Jutranji »Echo de Paris« piše danes o delovanju Nemcev v Maroku. List meni, da se sedaj ponavlja incident z Agadirjem v letu 1911. Nemčija se že vsičuje v rudnike v španskem Maroku. Toda rudniki so le postranski del dobičkov, ki si jih Nemčija obljublja v španskem Maroku. Nemčija hoče dobiti na svojo stran predvsem domačine. Tako hoče dvigniti domačine proti Francozom v Maroku in Alžiru. List pravi, da je Schacht rekel, da je to najbrž »začetek nove dobe glede razdelitve kolonij«.

Nato ponavlja list, da bo francoska mornarica imela svoje letošnje zimske vaje ob severnoafriški obali. Daladier bo odšel 15. januarja v Afriko, da pregleda francoske posadke v severni Afriki. Vse te nevarnosti bi se mogle odstraniti samo tedaj, piše list, če bi se Anglija in Francija odločili za blokado Španije.

Današnji »Ami du peuple« objavlja članek, v katerem pravi, da je Nemčija na najboljši poti, da si prizvame zelo nevarno vlogo. Nemčija bo ali ostala v španskem Maroku, ali pa bo zahtevala, da ji naj drago plačamo umik iz Španije s kolonijami, ali pa se hujšimi koncesijami. Navzočnost Nemčije v španskem Maroku bi pomenila stalno nevarnost za francoske posesti v Afriki. To se bo zgodilo, če se v zadnjem trenutku v Franciji ne zbudi na viden način čut za samoohranitev.

Wladimir d'Ormesson piše v »Figarus«, da se širijo vesti, da bodo prišli kmalu močni nemški oddelki v španskem Maroku. »Mi moramo dvigniti visoko svoj glas, da kaj takega nikdar ne bomo dopustili. Naša vlada mora jasno reči svojo besedo. V tem slučaju lahko točno računamo, da se bodo vsi Francozi kot en mož zbrali za njo.«

V »Ouvreur« piše ga. Taboui, da se sedaj struna čudno napenja. Včeraj so francoske oblasti opozorile vladodržce v Burgosu na vsebino sporazuma med Francijo in Španijo zaradi dogodkov v Tetuanu in Mellili. Ta energični protest v Burgosu obsega čisto točne navedbe o navzočnosti nemških uradnikov, častnikov in vojakov v španskem Maroku. Naštevajo tudi vse utrbe, ki jih grade Nemci, in opozarja, da se je španska vlada v letu 1912 obvezala, da ne bo dopustila, da bi se kakšna tretja država vsedla na ozemlje španskega Maroka.

V isti številki objavlja Kayser članek, v katerem pravi, da je sedaj prišel čas, »da mora Francija jasno povedati do kod hoče iti.« »Populaire« piše, da je sedaj načelo o nevmišljanju v rokah Anglije. Načelo, ki mora sedaj zmagati je: »Španija Špancem!« Pariz, 9. januarja. c. Francoski listi tudi v svojih večernih izdajah grmijo proti Nemčiji in proti njeni nameri, da hoče zasedati španski Maroko. Vsi francoski listi so soglasni in presojaajo sedaj naenkrat špansko državljansko vojno tako, kakor da ne gre več za borbo med dvema ideološkima frontama v Španiji, ampak da gre sedaj samo za to, da se Nemčija vsede nekje ob Sredozemskem morju. Listi tudi pišejo, da se je sedaj vsa Francija zbudila in vsa Francija se v tem trenutku nacionalno enotna kot že dolgo ne zbira, da brani francosko posest in varnost.

Listi v večernih izdajah sploh ne objavljajo komentarja DNB, ki v imenu nemške vlade pravi, da ni res, da bi bil samo en nemški vojak v španskem Maroku ali pa v Španiji. Pač pa listi objavljajo v širokih naslovih, da se je danes izkreal nov oddelek nemških čet v Mellili. Jutri se izkrea nov polk nemških vojakov v Ceuti. Za nemške vojake pa so še drugod pripravljene vojašnice. Nemški vojaški železniški strokovnjaki so tudi že prevzeli španske železnice v španskem Maroku.

čenja vseh sanj in pričakovanj. Čim več se morata drug z drugim in drug za drugega boriti, tem trdnjeje ju bo čas zvaril skupaj. Toda radi vorjamo, da je brez žive vere danes zakon za vse življenje postal skoraj nemogoč. Ljudje so namreč postali tako komplicirani, tako zahtevni, sebični, se puste toliko vplivati, zapeljivati in so nestalni, da more samo še edini, vseidni Bog, v katerega verujeta oba zakonca, izsiliti zakonu tisto resnobo, ki je za življenjsko skupnost neobhodno potrebna. — Takih nazorov seveda ni več najti v romanih, ki pišejo o »ljubezni«. Tozadevne literature, ki rešuje ta »problem«, je že toliko, da jo svet skoraj več ne bo mogel obseči. Zato pa tudi skoraj ne pozna več prave, resnične ljubezni, tiste ljubezni, ki išče svoje sreče v sreči ljubljeneja.

Isto je »problem« padanja rojstev. Da, veliko so krive neugodne gospodarske razmere. Toda, ko bi to bil edini vzrok, bi bogatini imeli

Francoska posadka v Fezu je dobila nalog, da neprestano pazi na razvoj dogodkov ter da takoj stopi v akcijo, če bi bilo potrebno. Vojaki ne smejo iz mesta. Vsi dopusti so ukiniteni, častniki pa so bili nujno poklicani z dopustov v svoje baze. V francoskih vladnih krogih trdijo, da Francija ne bo prav nič premišljevala, temveč da bo v resnem slučaju intervenirala tudi v španskem Maroku, če ne bo šlo drugače. Francija se je v tej zadevi obrnila tudi na vlado Velike Britanije ter se vodijo nujni razgovori.

Francoski protest v Burgosu

Vojašnice za Nemce v Maroku

Pariz, 9. januarja. AA. (Havas.) V pooblaščenih krogih so dopolnje dali te-le podrobnosti o diplomatskih besedilih, ki upravičujejo korak francoske vlade v Burgosu glede na glasove, po katerih se v španskem Maroku pripravljajo vojašnice za nemške čete.

Cl. 5. dogovora iz leta 1912. pa določa, da se Španija obveže, da ne sme odtujiti, ne odstopiti v nobeni obliki, tudi začasno ne, svojih pravic v celoti ali delno na področju, ki spada v sistem vplivnostne zone.

„Vojna tužcev v Španiji“

Londonski „Times“ o položaju na frontah

London, 9. januarja. TG. Tukajšnji »Times« poročuje izbrpno poročilo o bojih v Španiji. Uvodoma piše članek, da bi bilo krivično vse branilce Madrida imenovati komuniste in vse napadalce Madrida imenovati fašiste. General Franco sam ni noben fašist. Toda obe stranki sta pod vplivom skrajnih struj in inozemska vmešavanja so ta vpliv še povečala.

Nacionalistično letalstvo je v rokah Italijanov in Nemcev. Ugotovljeno je, da so proti sovjetskim bombnikom uporabljali nemške protiletalske topove na električni kontrolni pogon. Rusi pošiljajo čez Barcelono in Valencio neprestano orožje in bojni material rdeči vladi ter so zadnje tedne sloh čisto sami vodili obrambo Madrida. Nemška pehota v Španiji šteje okroglo 10.000 mož. Najhuša borba med tučji je pri Madridu. Skoraj ne mine dan, da ne bi prišlo do kakšnega težkega zračnega boja med ruskimi bombniki, ki so najhitrejši, kar jih letalska industrija pozna, in nemškimi lovci, ali kakšne manjše borbe med nemškimi Junkerji in sovjetskimi bojnimi letali. Če bi bili tučji Španijo pustili na miru, bi bila vojna že davno končana. Inozemstvo pa je iz državljanske vojne napravilo borbo med komunizmom in fašizmom.

Čete na madriški fronti so mešane. Na nacionalistični strani prevladuje »tujska legija«, ki šteje 15.000 mož, ki jih podpira manjše število Nemcev, ki pa nastopajo sami, ne da bi se med Špance mešali. Poleg teh se nahaja pri nacionalistih še večje število italijanskih, portugalskih in drugih prostovoljcev. Nemci so oblečeni v sivo uniformo, ki je nekako na sredi med nemško in špansko uniformo. Lahko jih vidimo vsak dan, kako prevažajo po velikih cestah okrog Madrida težke avtomobile, vozove z živim in manjše in težje topove. Pred Madridom je tudi dosti karlistov.

Pri Talaveri in Toledu, ki jih sovjetska letala mnogokrat bombardirajo, naletijo na mešane čete, toda turbanov je dandanes mnogo manj kot svoje dni. Maroške čete so manj odporne in so silno umirale. Zdi se, da je okroglo 90% vseh Marokancev, ki so prišli prve dni v Španijo, umrlo na fronti ali od bolezni.

Nacionalisti do sedaj niso doživeli nobenega poraza, razen pri Gijonu.

Članek zaključuje z domnevo, da Španija po končani vojni ne bo mogla ostati ne komunistična in ne fašistična. Zdi se, da se ne bodo več poizkušali s stegnjenim roko niti s pestjo, marveč da bodo vsi šli na delo z geslom: Španija Špancem! na ustih.

Dunajska vremenska napoved. Pretežno jasno, zjutraj in tudi čez dan zelo mrzlo, na višinah naraščanje temperature.

Zagrebska vremenska napoved. Hladno in precej jasno.

Zdi se torej, da dejstva, ki so utemeljila francosko demaršo pri burgoški vladi, vsebujejo neizpodbitno kršitev gori navedenih besedil.

Iz Londona se čuje, da se je včeraj britanska vlada bavila tudi s poslabšanjem položaja v Maroku ter je bila izražena želja, da se nujno sestane posebni odbor pooblaščenec, ki bi imel nalogo, da to nevarnost odstrani v zvezi z mešansko vojno v Španiji. Ta posebni odbor naj bi bil sestavljen zopet od predstavnikov Velike Britanije, Francije, Nemčije, Italije, Rusije in Portugalske. Člani tega odbora naj bi imeli tako široka pooblastila, da bi lahko pravnovoljavno razpravljali o vseh vprašanjih v zvezi z Marokom in tudi podpisali eventuelne sklepe.

Casablanca, 9. januarja. AA. Havas: Zadnje dni so Nemci izkreali močne oddelke v Mellili. Oddelki so zasedli razne dele mesta. V pristanišču se je usidralo troje nemških rušilcev in več nemških podmornic. Nemški inženirji in rudarji so zasedli rudnike v ozadju mesta Mellile. Prevladuje vtis, da hočejo Nemci kar ostati v Mellili.

Pariz, 9. januarja. AA. Havas: O zbiranju francoskega brodogoja vzdolž marokanske obale se uradno izjavlja, da se brodogoje res zbira, vendar pa gre samo za redne zimske vaje. Že lani je francosko brodogoje manevriralo tdo okoli.

Koliko tučev je v Španiji

Pariz, 9. januarja. b. »New York Herald« poroča, da sta v Cadix prispela včeraj dva nemška motorizirana bataljona, od katerih je bil eden takoj odpredjen proti Cordobi, medtem ko je drugi ostal v Seville. Zaradi teh vesti je zavladalo v Parizu veliko vznemirjenje, ki se je poleglo šele po polnoči, ko so prispele v Pariz vesti, da je britanski minister Eden poklical k sebi nemškega odpravnika poslov ter mu dejal, da brez ozira na špansko-francosko pogodbo iz l. 1912 in ne oziraje se na versajsko pogodbo, prepoveduje Nemčiji, da zasede španski Maroko.

Po informacijah, ki jih je prejelo angleško zunanje ministrstvo in ki jih je objavila tudi pariška izdaja »New York Herald«, se bori na strani generala Franca sedaj že 52.000 inozemcev, od teh 40.000 Nemcev in Italijanov. Odnosi Nemčije in Italije v Španiji je 2 : 1. Na strani rdeče vlade v Valenciji pa se bori vsega 12.000 inozemcev, od katerih je 30% Italijanov, nato pridejo Poljaki, Čehoslovaki, Holanci, okrog 1000 je Angležev, najmanj pa je Rusov, ki pa imajo poveljujoča mesta v svojih rokah.

Franco zmagaue

Burgos, 9. januarja. b. Iz glavnega nacionalnega štaba v Salamanci poročajo, da nacionalisti uspešno prodirajo v okolici Pozuela in da so do sedaj zasedli tudi vas Araraca. Pri tej priliki so imeli branitelji Madrida 1000 mrtvih, nacionalistom pa je padel v roke velik vojni plen.

Pri velikih borbah okrog Pozuela, ki so ga nacionalistične čete zasedle, so imeli republikanci nad 1000 mrtvih. V teku včerajšnjega dne je k nacionalistom pobegnilo zopet okrog 200 republikanskih čet iz mednarodne brigade, ki izjavljajo, da je stanje v tej brigadi nevarno. Gre po večini za ljudi, ki so se jim delale najlepše obljube, da bodo delali v ozadju za dobro plačo, potem pa so jih komunisti gnali v strelske jarkove, kjer ne dobijo niti hrane ter tudi plače ne smejo zahtevati. Kdor se le z na'manjšo gesto upre, ga takoj ustrelijo. Zaradi tega je večina vojakov iz mednarodne brigade zelo poparjena ter nekateri vojaki komaj čakajo, da se osvobodijo pekla. Dalje so belj ugotovili, da so republikanske čete v zadnjih borbah uporabljale dum-dum naboj v strelnicah, zaradi česar je bilo mnogo vojakov težko ranjenih. Dalje se govori, da se je zaradi zadnjih neuspehov ubil polkovnik Mangada, ki mu je bilo poverjeno vodstvo važnega sektorja na madriškem bojišču.

Burgos, 9. januarja. c. Nacionalistične čete so danes zasedle vas Araraca pred Madridom. Sedaj je vsa reka Manzanares v rokah nacionalistov. Ofenziva generala Molle, ki traja sedaj že četrta dan, je preračunana tako, da se mora zaključiti samo z zavzetjem Madrida brez kakšnega obleganja ali pa prekinitve ofenzive. Opoldne ob 12.30 so nacionalistična letala zopet bombardirala Madrid.

Poročila rdečih

Madrid, 9. januarja. c. Obrambni svet Madrida je opoldne objavil, da je pritisk nemških in marokanskih čet na odseku pri Araraci še zmeraj silno hud in tudi ne bo popustil, ker imajo nacionalisti v ozadju silne rezerve. Republikanski oddelki trdovratno branijo svoje položaje. Pri tem jih podpira rdeče letalstvo.

Madrid, 9. januarja. b. Šesti dan prve letošnje ofenzive proti Madridu stopa v odločilno fazo. Že od rane zore grmijo pred Madridom topovi, ki so motili mir vsi noč med petkom in soboto. Sovražnik skuša z vsemi silami prodreti severozapadno bojišče. Včerajšnje zboljšanje vremena je dalo povod za novo akcijo pehote in motoriziranim oddelkom, ki so neprestano naskakovali republikanske postojanke na odseku Pozuela-Araraca.

Milijardo dolarjev (45 milijard Din) za vojsko

Washington, 9. jan. Predsednik Roosevelt je predložil kongresu proračun za leto 1937-38. Izdatki so določeni na 6.157.999.000 dolarjev, dohodki pa na 7.293.607.000 dolarjev.

Ogromna vsota je določena za vojsko, in sicer 980.763.000 dolarjev, kar pomeni največjo vsoto v zgodovini USA, izdano v ta namen. (Proračun za leto 1936-37 je imel za vojsko določenih 888.000.000 dolarjev.) Večji del te vsote je namenjen mornarici, ki bo takoj naročila v ladjedelnicah 2 nad-drednota, vsak po 50 milijonov dolarjev, 12 rušilcev in 6 podmornic; gradi se pa še oziroma bodo spustili v morje 1 ladjadalonosko, 1 veliko in 3 male križarke, 20 rušilcev in 4 podmornice.

Zo pomorsko letalstvo zahteva Roosevelt 49 milijonov 500.000 dolarjev, drugih 60.000.000 dolarjev pa zahteva za letalstvo kopne armade, ki mora dobiti 520 novih letal. Pomnoži pa se seveda tudi moštvo kopne armade in vojnih ladij.

Anglija in Italija jamčita tudi za naše obale

London, 9. januarja. Kljub veliki napetosti, s katero tukajšnji diplomatični krogi sledijo razvoju vprašanja državljanke vojne v Španiji, oziroma stališča, ki ga zavzemata v tej zadevi Italija in Nemčija, zavzema prijateljski dogovor o interesih na Sredozemskem morju med Anglijo in Italijo veliko prostora tako v listih, kakor v razgovorih. Z ozirom na Balkan je važna ugotovitev, da ima sredozemski pakt med obema velesilama veliko važnost in vrednost tudi za Jugoslavijo. Grčijo in Turčijo, katerim ta dogovor jamči nedotakljivost njihovega ozemlja, kolikor mejni na Sredozemsko morje. V Rimu so prepričani, da bo to tudi veliko pripomoglo zblizanju med Jugoslavijo in Italijo, o katerem tudi v Londonu sodijo, da je neizogibno in da bo sledilo v kratkem času. O tem se je govorilo v Londonu za časa obiska, ki je bil pred podpisom sredozemskega pakta med Anglijo in Italijo.

Med Turčijo in Francijo

Pariz, 9. jan. b. Turška vlada je poslala francoski vladi nov predlog za rešitev spora glede Aleksandrete. Nov predlog je bil včeraj objavljen na sestanku turškega zunanjega ministra dr. Ruždi Arasa in francoskega poslanika v Ankari Ponsota. Desničarski »Figaro« trdi, da ni nobenih izgledov, da bi Svet Zveze narodov odgodil svojo sejo, ki je sklicana dne 18. januarja. List trdi, da bo vprašanje Aleksandrete pri tej priliki ponovno proučeno. Predvidevajo, da bo turška delegacija pred zasedanjem Zveze narodov odpotovala v Pariz ter tam razpravljala o zadevi s francoskimi državniki. Turška delegacija namerava baje odpotovati iz Ankare 11. januarja. Francoski ministrski predsednik Leon Blum bo osebno sodeloval pri rešitvi tega spora.

Ankara, 9. jan. c. Turški zunanji minister Tevlik Ruždi Aras odpotuje v ponedeljek na čelu velike turške delegacije v Pariz, kjer se bo začela pogajanja med Turčijo in Francijo zaradi Sandžaka in Aleksandrete. Pogajanja se bodo razvijala na podlagi novih predlogov turške vlade.

Zunanji minister Ruždi Aras je zaprosil predsednika Atatürka, da naj se vrne takoj v Ankaro, da mu predloži nove predloge, ki jih je izdelal.

Antiohija, 9. januarja. AA. (Havas). Neki elementi, naklonjeni Turčiji, so hoteli manifestirati za Turčijo, in so priredili stavko v Antiohiji. Učenci srednjih sol so pa priredili spreved in nosili sirski zastavo. Okoli tisoč teh učencev je prišlo pred članovanje opazovalca Društva narodov, nato so pa poslali deputacijo pristojnim oblastvom, in izročili spomenico. Dijaki so ves čas peli sirsko himno in vzklikali: Zivela Sirija!

Manifestacija se je končala brez incidentov.

Preosnova nemške vlade Hitler govori 30. januarja o Španiji in o kolonijah

Zürich, 9. jan. TG. »Neue Zürcher Zeitung« objavlja daljši dopis iz Berlina o nameravanih preosnovah nemške vlade, ki ne bi zadele samo nekaj osebnih sprememb, marveč bi se nanašale tudi na ustavnopravno področje.

Državni kancler Hitler je ostal še nadalje vrhovni vladar Nemčije in tudi neke vrste vzvišeni državni kancler, toda vse upravno-politične posle ministrskega predsedništva pa je odložil in jih izročil Göringu, ki bi postal »državni ministrski predsednik«. Pot generala Göringa navzgor bi s tem šla zopet za en korak dalje. Göring je danes že ministrski predsednik Prusije, vrhovni poveljnik zračnega brodivja, diktatorski predsednik nemške gospodarske štiriletk. Sedaj bi zlezel na najvišje mesto za Hitlerjem. Hitler bi se potočnil bolj v svoj Berchtesgaden, med tem ko bi Göring vladal v Berlinu.

Druga preosnova bi obstojala v tem, da bi nemška vlada po angleškem zgledu imela dvojce vrst ministrov, tako imenovani »ožji kabinet« in »širši«. Ožji ministrski svet bi imel v rokah politično vodstvo države na znotraj in na zunaj.

Tudi nekatera druga ministrstva bi se ali preosnovala, ali pa bi dobila nove ministre. Sedanjí notranji minister Frick bi odstopil ter prevzel ministrstvo za vere, ki bi ga zapustil Rust ter šel služiti na kakšno drugo mesto. Tudi dr. Göttsche je čaka razširitev njegove oblasti, ker bi se odsejal — po nameravani reformi — gotovi deli notranjega in verskega ministrstva neposredno

Kriza vlade v Romuniji V ospredju vlada maršala Averesca

Dunaj, 9. jan. TG. Poročevalna agencija »Sud Eet« (ki je pod vplivom bivšega zunanjeja ministra Titulescu in torej piše neugodno za sedanjo vlado — op. ured.), javlja iz Bukareste, da je vladna kriza odprta in da je bil ministrski predsednik Tatarescu dalje časa pri kralju ter se o krizi z njim razgovarjal. Kakšni sklepi so bili na dvoru storjeni, javnosti ni bilo sporočeno. V okolici vlade pa namigavajo, da je kriza v zvezi z najnovejšim razpletom politike na Balkanu. Finančni minister Angelescu, ki je hotel odpotovati v inozemstvo, je dobil nalog, naj ostane doma, prometni minister Franasovici, ki se nahaja v Parizu, pa je dobil povelje, da se vrne hitro domov.

podredili ministru za propagando. V vlado bi vetopil tudi neki major Hühnelein, ki je sedaj vodja vsedržavnega avtomobilskega zbora. Poverili bi mu državno ministvo za promet, ki bi ga dosedanjí minister Eltz von Rübénbach zamenjal s poštним ministrom.

Propagandno ministvo zanika poročilo inozemskih časopisov, da hoče Hitler kot kancler odstopiti in se zadovoljiti samo z vladarskim naslovom in posli »führerja«, kar je enakovredno s predsedniškim mestom v državi. Kakor se vidi,

Prerokbe o papežih (K poročilom o bolezní sv. očeta)

Vsakemu izobraženemu človeku je gotovo znano, da obstoja nek papeški horoskop, to je knjiga, ki prerokuje ali napoveduje usodo naslednikov na prestolu svetega Petra. Horoskope so v srednjem veku sestavljali navadno na podlagi konstelacije zvezd, pod katero je bil kdo rojen, pa tudi iz raznih drugih astroloških, geoloških in drugih znakov in okoliščin rojstva. Ti horoskopi pa tudi v moderni dobi niso izginili, ampak igrajo veliko vlogo vsakokrat, kadar se človeštvo nahaja v kakšni hudi gospodarski stiski in moralni krizi. Danes na primer taki horoskopski koledarji izhajajo na primer tudi pri nas v Ljubljani. Seveda pa je večina človeštva danes napram takim prerokovanjem več ali manj skeptična, dočim so v srednjem veku uživali skoro brezpogojno avtoriteto. Velika večina takih horoskopov seveda nima večje vrednosti, nego jo ima katerakoli prazna vera, nekaj pa jih je, ki so dosegli v resnici zgodovinsko znamenitost, ker se je baje veliko, kar so napovedovali, tudi izpolnilo. To more seveda, biti le goli slučaj ali pa je v nekaterih primerih produkt globoke intuicije ali, kakor bi rekli slovensko, uvidnosti, oziroma daleko in globoko vidnosti, ki iz neznanih nam znakov izvaja več ali manj zanesljive zaključke za bodočnost.

Najznamenitejši od vseh horoskopov v zgodovini je horoskop papežev ali takozvane »Prerokbe sv. Malahije«. Ta »sveti Malahija« je sestavil dolgo vrsto gesel v latinskem jeziku, od katerih pripada vsako enemu nasledniku na prestolu sv. Petra od 12. stoletja naprej in se konča s papežem, ki bo zadnji na svetu. Kdo je ta sv. Malahija? V resnici je obstojal sv. Malahija, ki je bil nadškof irskega mesta Armagh in je leta 1135 umrl v rokah svojega prijatelja sv. Bernarda v sloveči opatiji Clairvaux. Ze kmalu so začeli dvomiti, dali papeški horoskop v resnici pohaja od tega svetega škofa, in se je o tem napisalo v teku zgodovine veliko razprav. V sedemnajstem stoletju je dokazoval jezuit Menestier, da so Malahijeve prerokbe goljufija, ki s irskim nadškofom nimajo nobene zveze. Nepobitne dokaze za to prinaša znani zgodovinar papežev Pastor, ki seveda zastopa tudi mnenje, da tem prerokbam ne gre nobena vera, ker so produkt praznovernosti in spekulacije. Danes pa že skoro za gotovo vemo, kdo je ta horoskop sestavil. To je namreč Ceccarelli di Bevagna, ki se je s takimi stvarmi bavil po poklicu in je bil za vlade Pavla V. nekako okoli 1610 ubit ali pa si je sam končal življenje.

Vendar pa ta goljufija ni navadnega značaja. Zakaj papeški horoskop si je do današnjega dne več ali manj po pravici ohranil neke vrste nerazumljivo avtoriteto. To ima pač svoj vzrok v tem, da je malokateri papež, kateremu bi se geslo, katerega mu je dal »sveti Malahija«, ne prilagalo, kakor je to potrdila njegova dejanska zgodovina oziroma življenje; seveda je treba vpoštevati, da je mnogo gesel takih, da se jim prilagajo najrazličnejše življenjske okoliščine, kakor je to pri vseh takih »prerokbah«. Vendar pa je moral poklicni ponarejevalec Ceccarelli, sin šestnajstega stoletja, imeti velik dar intuicije, ker je veliko prerokb resnično jako presenetljivih, to se pravi, da se čudovito zlagajo z življenjem dotičnega papeža.

Malahijeve prerokbe se začenjajo s papežem Celestinom II. z letom 1143, kateremu je avtor pridal geslo »Ex castro Tiberis«; papež je bil namreč rojen v Citta di Castello ob Tiberi. Drugi moto v horoskopu, »Inimicus expulsus«, velja Celestinovemu nasledniku Luciju II., ki se je po rodovini imenoval »Caccianemicus« (Goni sovražnik!). Preskoki moč nekaj stoletij. Geslo »Bos pascens« odgovarja papežu Kalikstu II. (1455), v ko-jega grbu je pasoci se vol. Geslo »Piscator minoritae« pripada Sikstu IV. (1471), ki je bil član minoritskega reda in sin nekega ribiča. »Bos Albanus in portus označuje Aleksandra VI. (1492), ki je bil škof v mestih Albano in Porto in ima v grbu vola.

Nov poklic: Dajanje krvi bolnikom

Belgrad, 9. januarja. AA. Odkar so mnogoštevilni poskusi v preteklosti omogočili postaviti na zanesljivo osnovo možnosti transfuzije krvi v človeka na človeka, je ta način postal važno sredstvo za zdravljenje vseh mogočih akutnih in kroničnih bolezni, celo v takšnih primerih, ki so pred uvedbo transfuzije veljali za brezupne. Za transfuzijo krvi so se ponujali ljudje človeških čustev, ki so to storili iz človekoljubnih nagibov; bili so člani raznih slojev prebivalstva. Nikoli jih ni bilo dovolj. In to je pogosto pomenilo katastrofo za bolnika.

V današnji dobi nezaposlenosti so se mnogi med prepotrebnimi zatekli k transfuziji krvi kot edinemu poklicu. Na vsem svetu so se bolnišnicam začeli prijavljati poklicni dajalci krvi iz vrst zdravih ljudi, sposobnih, da prenese nekaj pusačja krvi, za kar so dobili posebno nagrado.

Uradno glasilo ljudske stranke (maršala Averesca) »Indreptares« objavlja neke vrste uradno poročilo stranke, da je vladna kriza dejansko že odprta in da je treba začeti takoj politične razgovore o vprašanju, kdo bo nasledil vlado Tatarescu. List povdarja nadalje, da se maršal Averescu o vprašanju vladnega nasledstva še ni izrazil, ker se želi posvetovati najprej s kraljem, če bi do tega prišlo, da bo niemu poverjena častna naloga, da sestavi novo vlado.

Predsedništvo vlade pa je izdalo uradno obvestilo, da so vse govorice o kakšni krizi vlade vzete iz zraka in tendenciozne.

navedeno zanikanje nikakor ne spodbija reforme, kot je zgoraj nakazano.

Trdovratno tudi govore, da namerava Hitler sklicati državni zbor za 30. januar ter pri tej priložnosti dati neko važno izjavo o zunanjih politiki. Zdi se, da bo govoril o Španiji in o kolonijah. V inozemskih krogih v Berlinu obstoja bojazen, da bo Hitlerjeva izjava zopet neko novo presenečenje, nek nov udar po mizi, kot so bile vse njegove dosedanje izjave, ki so vsakokrat postavile Evropo pred nova dejstva.

Seveda lahko rečemo, da je Ceccarelli ta gesla lahko sam sestavil na podlagi papežev, ki so živeli pred njim, kar bo veljalo za nekatere papeže, kojih življenjske okoliščine so bile splošno znane. Razmere v srednjem veku pa so bile take, da o večini teh papežev tudi Ceccarelli ni mogel vedeti tistih življenjskih okoliščin, ki so po njihovih geslih označene, ker je bilo v tistem času neznanje vprav strašno, in to tudi v izobraženih krogih pa v samem Rimu, kjer so papeži stanovali. Gotovo pa so najbolj zanimiva gesla, ki jih navajajo prerokbe sv. Malahije po letu 1610, ko je bil Ceccarelli, ako je res brez dvoma dokazano, da je on avtor tega horoskopa, že mrtev.

Papež Gregor XV. (1721) ima geslo »In tribulatione pacis«, kar pomeni razburkan, mir ogrožajoči čas, kar za tega papeža, ki je pomiril takratne velike homatije po svetu, res velja. Za Benedikta XIII. (1724) imamo geslo »Miles in bello«, to je vojak v boju; v resnici je ta papež v času, ko so divjale po vsej Italiji borbe na vseh koncih in krajih, pripomogel k poltačitvi državljanov in tujih vojsk v svoji domovini, s čemer se je izkazal tako kot velik patriot kakor kot skrben branilec vere. Za papeža Pija IX., ki je vladal za časa velikih revolucij leta 1848, imamo Malahija geslo »Crux de cruce«, in v resnici je ta papež v svojem, največje dramatične polnem življenju veliko pretrpel. Pa še drugače se to geslo čudovito ujema z dobo njegovega vladanja. Ko je namreč Pij IX. po prizadevanju oziroma orožju savojске dinastije leta 1870 izgubil Rim, je njegovi vladi, ki ima znamenje križa, sledila vladavina savojске hiše, ki ima tudi križ v grbu (Crux de cruce pomeni dobesedno: križ iz križa ali križ po križu). »Lumen in coelo« velja za papeža Leona XIII., ki je imel v svojem grbu zvezdo (luč z neba). To geslo pa se da tudi primeriti na znane Leonove okrožnice in delovanje, ki je v resnici razsvetljevalo njegov vek. Za papeža Pija X. ima Malahija geslo »Ignis ardens«, to je splemeneti ogenj. Kakor vemo, je Pij X. nastopil prestol sv. Petra na dan sv. Dominika, v ko-jega grbu je goreča baklja. Za časa svojega papeževanja pa je Pij X. resnično gorel za vero in versko življenje, posebno pa za sveto Euharistijo. Geslo njegovega naslednika Benedikta XV. je »Religio depopulata«, kar se vprav čudovito ujema z okoliščinami njegovega pontifikata, zakaj narodi so za tega časa v resnici pozabili verske nauke in jim obrnili hrbet ter so začeli svetovno vojno, ki je za vero imela še hujske posledice. Sedanjemu papežu Piju XI. velja geslo »Fides intrepida« (neomajna vera), in tudi to je presenetljivo, zakaj sedanjí papež se ne zavzema samo z vso silo verske misijone med pogani, ampak se bori tudi proti sodobnemu poganstvu v Evropi in boljševističnim naukom z duhovnim mečem neustrašene vere. Pri mnogih geslih seveda tudi v tej dobi velja, da je potreba nekoliko izumetničene razlage, da jih spravimo v sklad z dejanskim življenjem onega, kateremu veljajo.

Po prerokbah Malahije sedaj vladajočemu papežu sledi samo sedem papežev, in sicer »Pastor angelicus« (angelski pastir), »Pastor et nautae« (papež in brodar), »Flos florum« (roža rož), »De medietate lunae« (luna v sredini), »De labore solis« (o trudu sonca) in »Gloria olivae« (oljka oljke, kar je najbrž v zvezi z delom za mir, ker sta oljkina veja in sad znamenji mira). Papež, ki ima to geslo, bo nosil, kakor trdijo te prerokbe, ime Petra II., s katerimi bi nastopil konec sveta in Cerkve na zemlji. Čeprav seveda tudi za ta gesla velja, kar smo rekli o drugih, da pomenijo namreč gola ugi-banja, je vendar značilno, da se za »Malahijeve prerokbe« javnost še vedno zelo zanima in da celo znani vatikanski zgodovinar in pisatelj Francesco Zanetti v svojih najnovejših delih o teh prerokbah razglablja.

Ker je postala transfuzija krvi dokaj pogost način zdravljenja, zlasti v kirurgiji, so se v vseh državah ustanovila središča za transfuzijo krvi, središča, katerih naloge so mnogostanske. Potreba po takšnem središču se je pokazala tudi v naši državi. In tako se je po zaslugi upravniške splošne državne bolnišnice in ravnatelja centralnega higijenskoga zavoda s popolnim razumevanjem in pomočjo ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje ustanovil odtok za transfuzijo krvi pri splošni državni bolnišnici v Belgradu. Ta trenutek je to prvi odtok te vrste na Balkanu. Odtok za transfuzijo krvi se je ustanovil pred 4 meseci, njegova popolna ureditev se je končala pa te dni. Izdelan je tudi pravilnik, ki ga je odobril minister za socialno politiko in narodno zdravje. Po tem pravilniku je naš odtok za transfuzijo krvi ne samo edini na Balkanu, temveč po svoji organizaciji tudi edini v Evropi. Medtem ko v drugih državah posvečajo največjo pozornost na bolnišni-sprejemnika krvi, je pri nas ena izmed najvažnejših nalog odtoka pažnja o podelovalcih krvi samih tako z zdravstvenega kakor socialnega stališča.

Ze v začetku je odtok za transfuzijo krvi pazil pri izbiri podeljevalcev krvi in je vestno pregledal njihove sposobnosti. Kot edina zaščita podeljevalcev krvi se jim je po vestnem in vsestranskem zdravniškem pregledu izdala legitimacija z zdravstvenimi podatki. Tako opremljenih podeljevalcev krvi je kmalu bilo več kot 100. Takrat se je začelo njihovo organiziranje. Danes se v določenem številu in po časovnem redu najemajo de-žurni podeljevalci krvi. Razdeljeni so v dve skupini, v zunanje dežurne in notranje dežurne. Tako imajo bolniki v nujnih primerih podnevi in ponoči že pripravljene krvodajalce. Zunanji dežurni dajalci krvi je 15, če je potreba, pa pridejo med notranje dežurne, ki jih je 5. Oboji dobivajo za dežurstva hranjeno trikrat na dan. Zunanji dežurni se po naklonjenosti upravniške duševne bolnišnice preživljajo v duševni bolnišnici, notranji dežurni imajo pa v splošni državni bolnišnici svojo posebno barako s posetljami, razsvetljavo, kurjavo in hrano, potrebno za krepitev organizma. Ko nastopijo dežurstvo, se okopajo in umijejo ter dobe čisto perilo in se ne uporabljajo za nobeno delo. Kadar nastane potreba po katerem izmed

Kako se je treba boriti proti komunizmu

Vatikansko mesto, 9. jan. TG. »Osservatore Romano« objavlja daljši članek, v katerem razpravlja o vprašanju: »Kako se je treba boriti proti komunizmu« in navaja sledeče mišli:

»Gibanje, ki ima za cilj, da povzroči dolžnosti premožnih ljudi in ki hoče življenjske možnosti revnih in delavskega stanu olajšati, ni komunistično gibanje, ampak odgovarja popolnoma človeškemu in krščanskemu nazoru, ki ga je katoliška cerkev vedno učila. Komunizem podira cerkve, pobija poštene nedolžne državljane, ruši ustanove in razkraja kulturo na polju dejstev. Proti temu komunizmu se je treba boriti tako, kakor pač dejstva zahtevajo. Ta borba proti takšnemu komunizmu ni nič drugega kakor križarska vojna poštenih ljudi, ki se ne dvigajo proti oblasti, ampak samo proti zločinstvu in barbarstvu. Kdor v tem boju stoji ob strani, je zagrešil krivično dejanje. Kdor liče izgovorov, da bi se mu ne bilo treba v to borbo mešavati, stori krivico, in vsaka kapitulacija, vsak umik pred takšnim komunizmom je zločin. Zločin ne sme slaviti zmagovalstva in čednosti ne smejo biti prezirane. Komunizem bo najbolj uspešno premagán, če se bodo prave življenjske vrednote zopet obnovile.«

Božič na dvoru

Belgrad, 9. januarja. AA. Na prvi božični dan je bila ob 10.30 v dvornem hramu na Dedinju služba božja, ki so ji prisostvovali Nj. Vel. kralj, Nj. kr. Vis. kraljevič Andrej, Nj. kr. Vis. knez namestnik in kneginja Olga ter kneževica Aleksander in Nikola. Navzoči so bile tudi dvorne dame, civilni in vojaški dom Nj. Vel. kralja. Po končani službi božji so navzoči čestitali Nj. Vel. kralju in članom kraljevskega doma božične praz-nike.

Danes, na tretji božični dan je bila zaradi rojstnega dne Nj. Vel. kraljeve služba božja z blagoslovom v dvornem hramu na Dedinju. Služba božja se je začela ob 10.30. Navzoči so bili Nj. Vel. kralj, Nj. kr. Vis. kraljevič Andrej, Nj. kr. Vis. knez namestnik in kneginja Olga ter kneževica Aleksander in Nikola. Prisostvovali so ji tudi dvorne dame in civilni in vojaški dom Nj. Vel. kralja.

Belgrad, 9. januarja. AA. Za praznik Kristu-sovega rojstva in novega leta so dobili Nj. Vel. kralj, Nj. Vel. kraljica Marija, Nj. kr. Vis. knez namestnik in kraljevski dom čestitke od ustanov in zasebnikov iz države in iz tujine. Po najvišjem nalogu je pisarni Nj. Vel. kralja čast izreči zahvalo ustanovam in posameznikom za poslane čestitke in vsem tistim, ki so se pri tej priložnosti vpisali v dvorne knjige.

Belgrad, 9. jan. AA. Nj. Vel. kraljica Marija je dobila na svoj rojstni dan čestitke, ki izražajo miroljubne želje za dolgo življenje in srečo Nj. Vel. Po najvišjem nalogu je pisarni Nj. Vel. kralja čast izreči zahvalo vsem, ki so poslali čestitke, in oni, ki so se pri tej priložnosti vpisali v dvorne knjige.

Iz poštne službe

Belgrad, 9. januarja. AA. Postavljeni so: za inšpektorja 5. skupine Franc Javor, pošta Ljubljana 1, kontrolor 6. skupine za višjega kontrolorja 6. skupine Ivan Stibil, Josip Schager in Josip Filipič, pošta Ljubljana 2, kontrolorji 7. skupine, za kontrolorja 7. skupine Nuša Lavrič, pošta Ljubljana 1, Dragica Kuralt, pošta Ljubljana 6.

Imenovani so za uradnika 8. skupine Feliks Franc, pošta Ljubljana 1, Marija Sedlar, pošta Split 1, za prometnika 8. skupine Matko Kucler, pošta Ljubljana 2, Ludvik Parkelj, pošta Ljubljana 1, za pomožna uradnika 9. skupine Emerik Apple-nac in Valirijan Osipović, pošta Ljubljana 1, za pomožnega tehničnega uradnika 9. skupine Izidor Horvat, mestne ttt. sekcije v Ljubljani, za pomožnega manipulant 9. skupine Slavko Magdič, pošta Ogulin, Maks Jereb, pošta Ljubljana 2, za pomožnega tehničnega manipulant 10. skupine Josip Sentočnik, 5. ttt. sekcija Maribor.

Belgrajske vesti

Belgrad, 9. januarja, m. V Daruvanju je umrl poslanec JRZ Milan Dobrovič. Kot njegov namestnik bo prišel v narodno skupščino Vinko Vod-trečil.

Zagreb, 9. januarja, b. Današnja škofovska kon-ferenca se je pričela ob 9. dopoldne in bo pred-vidoma trajala do ponedeljka. V Zagreb je danes prispel tudi papeški nuncij msgr. Hermenegildo Pellegrietti.

njih, ga pokličejo in po izvršeni transfuziji za-pise zdravnik v njihovo legitimacijo poleg drugih podatkov tudi količino puščane krvi, dajalec dobi pa še nadalje hrano v bolnišnici, in sicer 21 dni.

Pri nas je uvedba prehrane dajalca krvi po transfuziji edina te vrste na svetu. Njen namen je dvojen: da se dajalcem krvi zajamči dobra in brez-plačna hrana, ki jih hitro spravi na noge, in da denar, ki ga dobe od splošne državne bolnišnice za transfuzijo, lahko pošljejo svoji družini, kar tudi redno stori. Vpoštevati je treba, da so dajalci krvi večidel nezaposleni delavci, ki so si tako ustvarili nov poklic, in do neke mere zagotovili obstoj svo-ji družini.

Nagrado za puščano kri izplača dajalcu splošna državna bolnišnica, in sicer za kri za siromašne bolnike po 500 Din do 500 kubikov krvi in za vsak nadaljnji kubik po 1 Din več. Količina puščane krvi se giblje v mejah največ do 600 kubikov, če je pa bolniku treba še več, pokličejo še drugega dajalca. Bolniki, ki teže doma, plačajo splošni državni bolnišnici po svoji davčni odmeri; to je urejeno s po-sebnim pravilnikom. Od tega zneska se plača da-jalcu krvi denarna nagrada po testvici, določeni po posebnem pravilniku, morebitni prebitek se pa naloži v sklad, ki služi za podporo dajalcem, če pridejo v hudo stisko ali zbole.

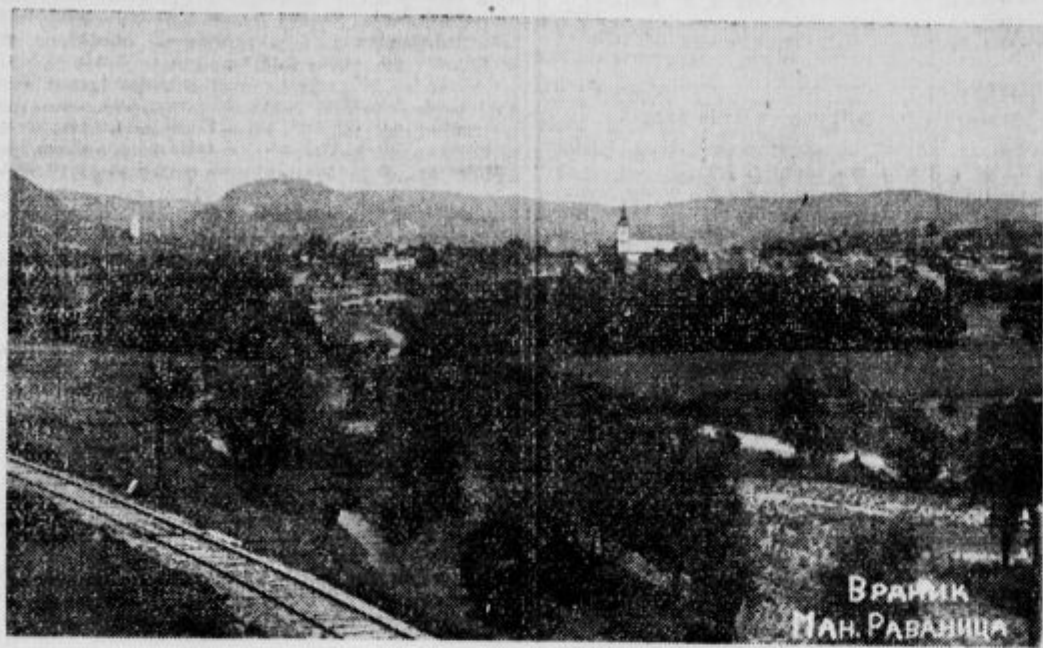
Pogosto se pripeti, da premožnejši bolniki iz lastnega nagiba povečajo nagrado svojemu krvodajalcu, pa tudi drugi zasebniki in ustanove pošiljajo prostovoljne prispevke in tako podpirajo prosiheli tiskani važne ustanove.

Nadzorstvo nad denarjem odtoka za transfu-zijo krvi vodi upravniški splošne državne bolniš-nice, še odtoka za transfuzijo krvi in po en šef operativnega oddelka. Po transfuziji pregledajo dajalca krvi po preteku 21 dni, da ugotove nje-govo zdravstveno stanje in stanje krvi; če še na-da-lje izpolnjuje potrebne pogoje, se mu vrne legiti-macija, ki mu jo vzamejo po puščanju krvi in iz-plačilu nagrade za to. Takšen dajalec lahko ponov-no postane naprej zunanji dežurni, kadar pride na njega vrsta.

Z ustanovitvijo odtoka za transfuzijo krvi je naša država obogatela za sodobno socialno me-dicinsko ustanovo, zdravnikom splošne državne bol-nišnice je pa olajšano delovanje.

Raztreseni slovenski udje

Stara slovenska rudarska kolonija pod Fruško goro

Pogled na Vrdnik. Na levi samostan Ravanica

Vrdnik, 3. januarja. Širši slovenski javnosti je malo znano, da je bila pred leti v Vrdniku najmočnejša slovenska rudarska kolonija na jugu naše države. Svoje dni je tu okoli 700 slovenskih rudarjev pod zemljo služilo vsakdanji kruh zase in svoje številne družine. To je bilo v časih dobre gospodarske konjunkturi, v časih, ko se rudarji niso marali tako pogosto seliti iz enega rudnika na drugega in iskati skoraj vsak mesec nove zaposlitve. Danes je tu drugače. Večina slovenskih rudarjev, predvsem kopačev, je morala vsled pomanjkanja dela oditi iz Vrdnika in si poiskati zaposlitve po bosanskih in srbskih rudnikih.

Vrdnik se omenja že zelo zgodaj. Leži ob podnožju gozdne Fruške gore, ki so jo poznali že stari Rimljani. Iz Sirmiuma, današnje Sremske Mitrovice, je vodila čez Fruško goro cesta do Donave. Fruška gora sama spominja na naše mehko zasajeno hribovje po Dolenjski in Štajerski, je izredno lepa izletna točka predvsem za Novosadčane in Belgrajčane. Poleti radi lepim izprehodom po senčnatih gajih, pozimi pa radi primernih predelov za smučanje. Radi lepim in primernih prajev je Fruška gora kar posajena s pravoslavni samostani, od katerih je najbolj znan samostan Ravanica v Vrdniku. Ti samostani imajo skoraj vsi lepe knjižnice in so že od nekdaj stali kulturno precej visoko. Predvsem radi bližine Novega Sada, ki je bil, kakor znano, pred zedinjenjem pravo kulturno žarišče srbske kulture, srbske Atene, kakor so ga navadno ponosno nazivali.

Samostan Ravanica je znan tudi radi tega, ker v njem hranijo truplo nesrečno umrlega carja Lazarja in njegovo tuniko, ki jo je baje nosil ob usmrtitvi.

Ljudstvo se večina peča z vinogradništvom. Že zelo zgodaj je pa pričelo izkoriščati tudi rudno bogastvo teh krajev. To seveda na najenostavnejše načine in brez večjih naprav. To so bili začetki sedanjega rudnika, ki je bil do 1890 leta samostanski. To so bili prvi začetki sedanjega rudnika, ki je bil Teža leta ga je pa od samostana kupil zagrebški trgovec Gustav vitez Pongratz. Ta je rudnik izkoristil do leta 1907, ko ga je od njega kupila država.

Rudnik se je od leta do leta lepo razvijal ter je bila od njega izpeljana tudi 20 km dolga železniška proga od Rume.

Vitez Pongratz je prvi poklical v svoj rudnik slovenske rudarje, ki so bili radi strokovne izvežbanosti že tedaj na dobrem glasu. Prišlo jih je precej. Tudi z družinami. Uprava rudnika jim je zgradila še precej udobna stanovanja. Dober zaslužek pa tudi ostali življenjski pogoji so sčasoma privabili v Vrdnik vedno več slovenskih rudarjev tako, da

je poleg stare delavske kolonije nastala še nova. Vsega skupaj je bilo tu zaposlenih do 700 slovenskih rudarjev.

Življenje teh ljudi je bilo pač tako, kakršno je navadno življenje slovenskega rudarja. Naporno, toda tedaj dobro plačano. Delavstvo tedaj še ni poznalo novih »praznikov«, delavnikov brez dela in zaslužka. Naš rudar je kljub svoji navidezni robotošti prinesel s seboj našo domačo pesem, ki jo je ob nedeljah in praznikih spremljala tudi harmonika. Razposajeno je odmevala v daljlo, toda v njej je bilo le skrito hrepenenje po domu, po domači besedi in pa težko spoznanje, da le malokdo od njih, ki se je v svet za kruhom podal, zopet naide pravo pot domov.

Vhod v rov »Južno okno«, katero je leta 1931 zala voda

Pri zaprtju, motnjah v prebavi

vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec

naravne FRANZ JOSEF grenčice.

Registrirano od Min. soc. pol. in nar. zdr. S. br. 15.485 od 26. V. 1935.

Nad 33 milijonov je šlo v Ljubljani v zrak

Vsa Slovenija pa je pokadila najmanj za 150 milijonov

Ljubljana, 9. januarja.

Statistika monopolne uprave o konzumu tobačnih izdelkov je postala zadnja leta knjiga, zaprta s sedmimi pečati. Nekateri belgrajski listi so imeli nekatera leta poseben privilegij, da so objavljali statistične podatke, koliko je država pokadila v enem letu. Ti podatki so zadnja leta izostali. Ljubljanski reporter je skušal svoj čas dobiti vsaj podatke, koliko pokadi Slovenija. Dobil je lakoničen odgovor, da ljubljanski gospodje, ki vodijo tobačno tovarno, ne morejo in ne smejo dajati takih podatkov in da naj se reporter s prošnjo obrne na monopolno upravo, statistični oddelek v Beogradu. Vendar se je letos reporterju nekako posrečilo, da je dobil podatke o konzumu tobačnih izdelkov za Ljubljano in okolico. Po teh podatkih je razvidno, da je konzum tobaka znatno padel, iz česar sledi, da so mnogi strastni kadilci omejili mesečne izdatke za cigarete ali pa sploh postali »tobačni abstinenti«.

Za tobak in cigaretni papir je Ljubljana z okolično lani izdala 33.119.873 Din. Druga leta celo miv je pregled, katere vrste tobačnih izdelkov so Ljubljanci izdali 32.944.423 Din. Prav zanimiv je pregled, katere vrste tobačnih izdelkov gredo najbolj v promet. Cigarete »Drava« prevladujejo vseh. Lani se jih je pokadilo kar 57.223.600 komadov. Te cigarete so plebejske. Ibar cigaret je bilo 18.184.000 komadov. Te so bile dane v promet še le zadnji čas. Zet se je pokadilo 23.348.800 komadov, Morava 9.847.000, Mirjan 701.800, Neretva 2.017.600, Drina 1.506.000, Drina brez nikotina 72.200, Vardar, ki so bile zvoji čas prav priljubljene cigarete, le 760.800, Vardar brez nikotina 570.200, Minjon 20.940, Sumadija 78.400, Strumica 11.080, Kosovo 10.280.

Jadran 11.240 in Karadjordje 4380. Ti podatki jasno osvetljujejo, da Ljubljanci in okoličani ne ljubijo prav luksuznih cigaret in segajo najraje po Dravi. Ljubljanska tobačna tovarna je sicer močno reducirala delavsko osebje, a postavila je moderne stroje — robote, ki izdelajo mehnično dnevno do 5000 komadov raznih cigaret, tako Drava, Ibar itd.

Podatki o cigarah kažejo, da se število ljubiteljev finih cigar od leta leta manjša, to je tudi očitno v tobačni tovarni, kjer je prav oddelek za cigare močno reduciran. V tem oddelku so delavke pod strogo kontrolo in jim je predpisan dnevni kvantum, koliko morajo izdelati cigar posameznih vrst. Za sušenje viržink so postavljene posebne peči, v katerih vlada silovita visoka toplota. Imamo drugače 14 vrst raznih cigar. Pokadili so Ljubljanci in okoličani: le 560 Flor de Havanna, 864 Perla de Cuba, 7.400 Regalitas, 22.160 Trabuco, 9.600 britanik, 191.240 operas, 147.100 kub, 91.300 viržink. Viržinkarji od leta do leta izumirajo. 284.600 portorik, 200.400 brazil, 89.000 viržinos, 608.400 mešanik, 671.600 kratkih, 250.200 cigarilos. Tobaka za noslanje je bilo prodano v Ljubljani 842 kg, klobas za zvečenje pa 1306 kg. Cikarji so postali prav redki. Ta rod tudi izumira.

To so v glavnem podatki o konzumu tobačnih izdelkov. Mnogo kilogramov je bilo prodano raznega križanega tobaka v zavitkih. Cigaretnih knjižic je bilo prodano 318.400 v celotni vrednosti 87.225 Din.

Koliko je Slovenija sama pokadila, za enkrat ne moremo natančno ugotoviti. Pravijo pa strokovnjaki in poznavalci tobačnega trga, da je Slovenija izdala za tobak najmanj 150 milijonov.

Danes takih dni v Vrdniku ni več. Z zmanjšano produkcijo so se zniževale mezde, zatem so pa prišle na vrsto še redukcije. Temu zlu se je 1931 pridružila še nova, hujša nesreča. Tega leta je namreč v enega od treh rogov vdrila voda in ga zalila silni napori rudarjev, da bi vodo zčrpali z močnimi sesalkami, so bili brezuspešni. Posledico te katastrofe je delavstvo takoj močno občutilo. Okoli 500 rudarjev je moralo radi zmanjšane obrata zapustiti rudnik in si iskati dela drugam. Večinoma so se razkropili po Bosni in Srbiji, le neznatno število se jih je vrnilo domov.

Od tega leta se je življenje rudarjev v Vrdniku docela spremenilo. Zaslužek je majhen. Dela se v malem obsegu. Uprava rudnika novih moči sploh ne sprejema več. Težka skrb je legla na kraj. In borba za vsakdanji kruh je še težja. Rudarji se še sestra-

jajo v Rudarski čitalnici in segajo po kakem časopisu ali knjigi. Tudi nekaj slovenskih je med njimi. Morda je teh par slovenskih knjig in časopisov še edin spomin na ožjo domovino, na jezik, ki jih ga je mati učila in v katerem so izgovarjali svoje prve najnežnejše besede v svoji zgodnji mladosti, ker otroci teh rudarjev več slovensko govoriti in pisati ne znajo in vedo samo toliko, da so njihovi starši prišli pred toliko in toliko leti iz Slovenije v te kraje in da so bili doma tam in tam. Samo toliko in nič več. Vzivali so se v tujakšnje razmere, v običaje, jih prevzeli in si ustvarili nove domove.

Ljudje so šli v svet kruha iskat. Svet jim je dal kruha, njim, njihovim družinam in jih priklenil krepko nase in odtrgal sredini, iz katere so izšli. In ko je bila pred leti v rudarski kapeli na božični večer slovenska polnočnica in slovenska pridiga, je bilo ljudem, kakor da bi se bili povrnili v davna leta nazaj v svoj domač kraj in so radost svojih src zalili s solzami. In je bilo vse, kakor močan krik vsem domov: »Saj še nismo umrli«. In kakor tiha, toda vroča prošnja, da bi naj bila skrb za žive sinove in hčere našega naroda, ki zanje ožja domovina ni imela dovolj kruha, vsaj toliko, kakor je za mrtve.

Ali so pljučne bolezni ozdravljive?

To nad vse važno vprašanje zanima naravno vse, ki bolehalo na astmi, katarju na pljučih, zastarelem kašlju, zasluženi, dolgotrajni hripavosti in hripl, pa doslej niso našli zdravila. Vsi taki bolniki dobe od nas popolnoma brezplačno knjigo s slikami,

izpod peresa gosp. dr. med. Guttman, bivšega šol-zdravnika v zavodu za linzenko, o tem: »Ali so pljučne bolezni ozdravljive?«. Da omogočimo vsakemu takemu bolniku, da spozna vrsto svoje bolezni, smo se odločili v interesu splošnega blaga odpisati to knjigo na zahtevo popolnoma zastonj in poštnine prosto. Napisati je samo dopisnico (frankirano z Din 2—) in jo odpisati na

PUHLMANN & Co., BERLIN 615 Müggelstrasse Nr. 25-25 a.

Odobreno od ministrstva socialne politike, sanitetsko odeljenje S. Br. 2416 od 12. XII. 1935

30 let katoliškega izobraževalnega dela v Celju

Celje, dne 8. januarja 1937.

Na dan novega leta je minilo 30 let, kar je osnoval v Celju takratni celjski mestni vikar Ivan Gorjšek, sedaj župnik na Gornji Ponikvi »Izobraževalno društvo«, ki je postalo matica vseh drugih društev v Celju in okolici. To društvo je vzniklo v dobi, ko so tudi na Štajerskem hoteli dalekovidni kulturni delavci izvesti v življenje načela in ideje prvih slovenskih katoliških shodov in v dobi, ko so na Štajerskem začele pokati strune slogaške politike, in si je utirala zmago vito pot ideja načelne jasnosti v vseh področjih javnega življenja. Ustanovnega obnega zbora, ki je bil v veliki dvorani Narodnega doma, se je udeležilo izredno veliko somišljenikov novega gibanja, poleg tega pa še tudi nekaj zagovornikov stare slogaške politike, ki je pomenila za katoliško narodno zavest vedno le nazadovanje in propast. V taki atmosferi se je torej vršil ustanovni občni zbor. Slavnostni govor je imel dr. Anton Korošec, ki je bil takrat prvi izvoljen za državnega poslanca v avstrijski državni zbor. Za njim je nastopil sklicatelj obnega zbora vikar Gorjšek, ki so ga med govorom nasprotniki srdito napadali.

Novo društvo je takoj zajelo zlasti mladino slovenske celjske okolice, posebno v velikem številu so pa pristopili k društvu tudi tovarniški delavci. Kmalu se je razvila pod skrbnim vodstvom prvega knjižničarja, profesorja Antona Cestnika, knjižnica. Že l. 1908 je bil ustanovljen tudi telovadni odsek, ki je bil med prvimi na bivšem Sta-

žajerskem. Društvo je imelo tudi zelo agilen tamburaški zbor. Po nekaterih neuspešnih poizkusih pa je šele po vojni ustanovil sedanji celjski župan Alojzij Mihelič pevski zbor, iz katerega je nastalo sedanje samostojno pevsko društvo Celjski zvon. V prvih povojnih letih so se zelo razgibala tudi kmečka dekleta in osnovala številčno močnejši odsek Dekliške zveze, ki je bila pred kratkim zopet poživljena.

Ves čas svojega obstoja je Izobraževalno društvo, ki se je 1926 preimenovalo v Katoliško prosvetno društvo, zelo uspešno gojilo tudi dramatik. Mnogo se je igralo že pred svetovno vojno, po vojni je bila ustanovljena Gledališka družina, ki se je tudi pred nedavnim časom osamosvojila. Ob raznih prilikah: pri prosvetnih večerih, dramatskih prireditvah in raznih praznovanjih je sodeloval tudi salonski orkester. Da je moglo društvo vsa leta tako uspešno izvrševati svojo nalogo, je v veliki meri zasluga Ljudske posojilnice v Celju, ki je dala društvu na razpolago lepe prostore in ga tudi sicer vsestransko podpirala.

Društvo hoče ta svoj pomembni jubilej obhajati v soboto, dne 30. in v nedeljo, dne 31. januarja t. l. V soboto zvečer bo v veliki dvorani Ljudske posojilnice slavnostna akademija s pestrimi sporedom, pri kateri nastopijo zastopniki vseh nekdanjih in sedanjih društvenih odsekov. Drugi dan bo po slovesni službi božji slavnostno zborovanje v Orlovskem domu. Govoril bo predsednik Prosvetne zveze v Mariboru, prof. bogoslovja g. dr. Josip Hohnjec.

Trgovskim in zasebnim nameščencem!

Vaša dolžnost je, da se vsi do zadnjega udeležite zborovanja, ki ga prirede vse zakonite organizacije zasebnih in trgovskih nameščencev v sredo, dne 13. januarja ob pol 20 v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti.

Zborovanje bo velika manifestacija in zahteva: za razširjenje pokojninskega zavarovanja na vsa država;

za popolno samoupravo za naš Pokoj. zavod; za pokojninsko zavarovalno obveznost tudi za trgovske sotrduknike, strojnike z izpiti in zobne tehnike;

za zboljšanje pokojninskega zakona glede znižanja starostne meje in zavarovalne dobe.

Pokažite, da ste solidarni in nepopustljivi pri obrambi svojih eksistenčnih pravic!

Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije v Ljubljani.

Razrešena uprava kamniške gasilske župe

Kamnik, 8. jan.

Osrednji odbor Gasilske zajednice Dravske banovine je razrešil celotno upravo kamniške gasilske župe in imenoval v upravo nove moše. Razrešeni so starešina Anton Cerer iz Kamnika, namestnik starešine Ignac Tome iz Moravč, tajnik Franc Fajdiga iz Kamnice, blagajnik Janko Humar iz Stranj in člani uprave inž. Rudolf Wilmann iz Domžal, Gregor Hribar iz Ihan, Jakob Šarc iz Lukovice in Anton Stebe iz Most.

V začasni župni upravi je imenovan za starešino Nando Novak iz Nevelj, za namestnika Viktor Engelman iz Šmartina, za tajnika L. Pire iz Stranj, za blagajnika Anton Stebe iz Most, za člana uprave pa Gregor Repanšek iz Homca, Franc Kovač iz Studenca, Peter Maselj iz Krašnje in Ivan Sršen iz Domžal.

Gasilska zajednica v Ljubljani je iz tehničnih razlogov razrešila upravo kamniške gasilske župe. V razlogih se navaja, da je dokazano, da je razrešena župa uprava iz neupravičenih razlogov razreševal nekateri izvoljeni člani četnih uprav, odnosno predlagala njihovo razrešitev, ali pa predlagala, da se pravilno izvoljeni člani gasilske župe in gasilskih čet ne potrdijo. Pogoste so tudi pritožbe o neupravičenih izključitvah in odklonitvah sprejema med članstvo čet. Zaradi nezakonitega in nepravilnega postopanja pri četnih upravah je izstopilo iz gasilskih vrst mnogo zaslužnih članov.

Nova začasna uprava kamniške gasilske župe bo v zakonitem roku izvedla volitve in napravila red pri onih gasilskih četah, kjer so se pokazale zgoraj omenjene nepravilnosti. Razrešena uprava bo izročila posle novi imenovani upravi v nedeljo dopoldne v gasilskem domu v Kamniku.

Božje zapovedi veljajo tudi za tovarnarje!

Kranj, 9. jan.

V Rusiji so boljševiki odpravili cerkvene praznike pri nas jih pa v tem posnemajo kapitalisti. V Kranju sta dve tovarni Jugoslovska in Jugobruna, ki zaposlujeta nad 2000 delavcev. Ti dve tovarni sta na praznik sv. Treh Kraljev bile cel dan v polnem obratu, tako, da se večina delavcev ni mogla udeležiti božje službe.

Ni čudno, če je zaradi takega početja ljudstvo močno razburjeno. Ljudstvo od blizu vidi, kako tovarne brez pravega vzroka in posebne potrebe takorekoč prezirajo zapovedane Gospodove praznike ter s tem delajo pohujšanje. Na drugi strani pa tovarna s tem, da obratuje, silijo na delo tisoče katoliških delavcev in delavk, kateri vedo, da je praznik treba praznovati in jih po katoliško obhajati. Vsak delavec ima pravico do nedeljskega počitka, razen v veliki sili in potrebi. S takim ravnanjem pa tovarne delavce silijo, da morajo opuščati praznovanje Gospodovih dni, če ne izgube kruha. Pa se potem še čudimo, ako beremo, da materialistični komunisti odpravljajo krščanske praznike! Vsaj med nami naj bo konec takega početja!

Ogl. reg. S. br. 39747/35.

— Kronična zapeka in njene slabe posledice, posebno pa motnje v prebavi, se morejo preprečiti z že davno preizkušanim sredstvom za čiščenje, z naravno »Franz-Josefovom« gresko vodo, ki se tudi po daljši porabi izkazuje kot zelo odlična. Oni, ki bolehalo na želodcu in črevih, pa pijejo »Franz-Josefov« vodo, so zelo zadovoljni z okusom kakor tudi z njenim učinkom.

Ogl. reg. S. br. 39747/35.

Vlomilec na begu z ukradenim psom

Započe, 7. januarja.

V Zapogah pri Smledniku je na praznik svetih Treh kraljev med sv. mašo, ki je ob 6 zjutraj, vlomil v župnišče neznan vlomilec, ki je vse sobe preiskal in vse premetel, iskaloč gotovo denar, ki ga pa ni dobil. Odnesele je nekaj predmetov v skupni vrednosti 400 din, med temi tudi župnikov smokres in britev. Odpeljal je potem s seboj mladega župnikovega psa ter odšel z njim na Skaručno, kjer je tudi med sv. mašo, ki je tam ob 7, vlomil v Ingličev gostilno, pa so ga moški, prišedši ravno od maše, presenetili in odpodili. Odnesele je samo nekaj malenkosti. Ko so fantje leteli za njim, jim je pretil z ukradenim smokresom in tako ušel. Da je bil isti tat kot v Zapogah, so spoznali po župnikovem psu, ki ga je peljal s seboj na vrvi, a se mu je potem na begu odtrgal in pritekel čez dolgo časa nazaj domov.

Drobne novice

Kaj pravite?

Ivan Cankar je nekoč pisal kritiko o neki knjigi, ki je danes že davno pozabljena. Ocenil jo je približno takole: »Slovenska literatura je staoba, ki naj jo grade dobri zidarji. Staobi so potrebni zidovi, za zidove kamni ter sem in tja tudi pest blata. Ta knjiga pomenja za našo literaturo blato!« Nič več, nič manj!

Sedaj oas pa oprasa, kdo je med nami, ki bi mogel odločno in jasno povedati, kaj ose spada v slovensko literaturo in kaj ne. To velja zlasti za našo prevodno književnost, ki se je bohotno razširila. Menim, da moramo Slovenci svoje moči bolje izrabljati in s svojimi sredstvi bolj narčevati. V naši prevodni književnosti pa ti prevaža kar osakdo, ne glede na to, ali je opravičen ali ne, ali zna umetnik ali kakšen drugi svetovni jezik, zlasti pa ne na to, ali zna slovenski.

Se hujše pa je to, da prevajajo v slovenščino ose polno knjig, ki jih prav nič ne potrebujejo. Knjig, ki so bodisi blato, bodisi nimajo nobene umetniške prednosti. Najhujše pa je to, da nam mnogi založniki po svojih akviziterjih in prodajalcih ponujajo to blago za »svetovne umetnine«, češ, da jih je spisal ta in ta Rus, Francoz, Nemec. Zid idh. Na drugi strani pa vemo, da je v resnici polno lepih literarnih umetnin, ki pa jih Slovenci še nimamo v domačem prevodu. Res je, da pravega izobraženca nihče ne bo s tem premotil, toda nima osak slovenice možnosti, da se dovolj razgleda po svetovnem literarnem obzorju. Zato kupi in sprejme pač, kar mu ponujajo.

Celhi so pred 50 leti prevajali prao ose, kar je o francoscini izšlo, toda so se te snoje razvede kmalu otresli, ker je bila njim samim o škodo. To razvodo moramo tudi mi opustiti, saj je zadnji čas za to. Ni namreč ose dobro, za kar delajo razne založbe po svetu!

Na svetovno razstavo v Pariz se bomo peljali z odprtim avtobusom v dveh različnih variantah. Prva varianta od 6. do 20. junija in od 1. do 15. avgusta: Ljubljana, Lienz, Innsbruck, Konstanz, Schaffhausen, Strassbourg, Nancy, Pariz, Saarbrücken, Stuttgart, München, Heiligenblut, Ljubljana. Druga varianta: od 4. do 18. julija in od 5. do 19. septembra: Ljubljana, Benetke, Gardsko jezero, Milan, Turin, Mont Cenis, Grenoble, Lyon, Pariz, Basel, Luzern, St. Moritz, Bolzano, Ljubljana. Vsako potovanje bo trajalo 15 dni. Poleg tega se bodo vršili izleti v Benetke, Monte Carlo, Nizzo, Rim, Grossglockner, Salzkammergut, Češko, Dolomite, Dubrovnik in Maria Zell in bo še več krajših potovanj po tuzemstvu. Zahtevajte prospekte. Prijave, in podrobne informacije v Okornovi izletni pisarni, Ljubljana, hotel »Slone«.

Koledar

Nedelja, 10. januarja: (1. nedelja po Razglasenju Gospodov.) Sveta družina: Viljem, škof; Agaton, papež.

Ponedeljek, 11. januarja: Higin, papež; Pavlin Oglejski, škof.

Novi grobovi

† Šolski upravitelj g. V. Zirkelbach. Umrli je po dolgem bolehanju v petek zvečer g. Zirkelbach Viljem, šolski upravitelj v Primskovem pri Kranju, v 57 letu starosti. Zapušča ženo in 6 neposrednih otrok. Pogreb bo danes, v nedeljo, ob 4 popoldne na Primskovem. Naj v miru počiva! Preostali naši sožalje!

† Frančiška Šmon. Sv. Jurij ob Taboru: Ze drugi dan novega leta so spet zapeli šentjurski zvonoči v slovo Šmonovi mami v Sv. Juriju ob Taboru. Kdor jo je poznal, se je razžalostil, predvsem otroci, katere je zadel s tem že drugi udarec v istem letu. Ne bomo več videli nje, ki je pomagala samo drugim, zlasti bolnikom, ne bo več v cerkvi molila sv. rožnega venca pred sv. mašo in kesanja pred obhajilom kot je to delala vsak dan že več kot 30 let, ne bo več vsak dan pri sv. maši in sv. obhajilu, za druge in drugim v vzpodbudo kot že desetletja. Z njo je legla v grob goreča čistilka presv. Sreča Jezusovega, saj je bila naročena na Glasnik, odkar izhaja, vneta članica Marijine družbe za žene in Tretjega reda, vneta molivka čast Kralju vesoljstva za mir med narodi, dolgoletna abstinentinja. Kot je v življenju vdano pretrpela več bolezni, operacij, težav in udarcev, zlasti smrt moža in lausko izgubo hčerke Julke, tako je Bogu darovala bolečine hude in kratke bolezni. Se na Nedolžnih otrocih, en teden pred pogrebom smo jo videli pred obhajilom mizo, z vso pobznostjo je na Novo leto, dan pred smrtjo prešla sv. Popolnico vse, kar je imela, izročila za sv. maše in takoj drugi dan šla po plačilo h Kralju vesoljstva, ki naj bo njeno obilno plačilo. Naj bo tu obenem izrečena zahvala g. Z. Jožefu Pečnak za daljši vzpodbudni pogrebni nagovor in soterim domačim in tujim, ki so prihiteli, da so jo 4. januarja spremili na zadnji poti. Zdjaj počiva na lepem šentjurskem pokopališču poleg moža in hčere, s katerimi se, kot upamo, raduje v presv. Sreču Jezusovega v nebesih. Bog povrni Šmonovi mami vsa njena dobra dela in dobre vzglede. Naj počiva v miru!

Osebnosti

— Poroka. Dne 11. januarja 1937 se poročita v župni cerkvi v Hotedersci g. Leopold Pečkovšek in gđc. Kunc Marija oba iz Hotedersce. Zenn je najmlajši sin iz obče sposovane in ugledne hiše Habjanove. Mladoporočencema želimo obilo sreče in božjega blagoslova na novi-zivljenjski poti.

— Pri zaprtju. motnjah v prebavi vzemite zju traj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Jo sel grenice«.

— Na Kofcah bo v nedeljo 10. t. m. sv. maša ob 10. uri. Na praznik sv. Treh kraljev je začel padati sneg na zmuznečno podlago.

— Vremenska napoved: Evropa: Na vzhodu je umirjen val hladnega zraka s snežnimi zameti. Na zahodu Evrope toplo in lepo vreme. Jugoslavija: Oblačno s snegom v sredini države, na jugu in v vzhodnih krajih. Deloma oblačno v Podonavju, jasno na Primorju in v Sloveniji. Temperatura se je znižala v vsej kraljevini. Kalinovik minus 7, Omišalj plus 12 stopinj. Napoved za danes: hladno vreme, pretežno oblačno v vzhodni polovici, na zahodu jasno. Sneg v vzhodnih in južnih delih države.

— Pojasnilo! Prejeli smo tole pojasnilo z ozirami na našo notico od 6. t. m.: Tvrdo Bata d. d. Borovo, je po izjavi njenega zastopnika v pravdi zoper mene popolnoma domače jugoslovansko podjetje, katero nima nobenih zvez z Bato v Zlinu, katerega je zadel moj govor na shodu »Akeije svojih k svojim« (in ne na shodu Narodne Odrbane) dne 7. oktobra 1934 (in ne leta 1933).

Na omenjenem shodu sem nastopil kot govornik le zato, ker je bil shod le gospodarsko-odn. proizvajalno-zaščitnega značaja. Moj govor tudi ni bil nikakšen napad na kakršnokoli domače podjetje, niti sam kot tak ni bil napad na tuje podjetje; temveč samo obrambni govor proti vzrokom propadanja čevljarstvih eksistenc, kateri izvirajo iz inozemstva, tujega kapitala ter sistema, katerega je zanesel k nam Bata kot tujec. Toliko javnosti v pojasnilo. — Franjo Kristan, čevljarški mojster, Ljubljana, Celovška cesta 85.

— Huda nesreča. V ljubljansko bolnišnico so danes pripeljali z Jesenic 32 letnega hlapca Ivana Potočnika, stanujočega v Cankarjevi ulici 6. Potočnik je kopal gramoz, ki ga je zasul. Potočniku je zlomilo obe nogi ter mu povzročilo hude notranje poškodbe.

Naj ne bo dneva brez »Jainin-Pekateta«

ker dobro diše, ker se jih vsi vesele in ker prinašajo k dobremu razpoloženju družine.

— V Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine od 9. t. m. je objavljena »Dopolnitev uredb o razsodniških odborih«, dalje »Izprememba uredb o razsodniških odborih«, »Odločba o ustanovitvi preizkuševališča za volno v Belgradu«, »Pravilnik o ustroju in poslovanju preizkuševališča za volno v Belgradu in »Odločbe občne seje državnega sveta: K § 133. zakona o obnem upravnem postopku: — K § 59., odst. (1) in (2), uradniškega zakona in § 61., prvemu in drugemu odst., zak. o drž. prometnem osebju: — K § 254 zak. o uradnikih in k čl. 158. zak. o uradnikih za l. 1923.«

— V lastnem interesu vsakega bolnika, ki si želi ozdraviti astmo plučne in njim slične bolezni, svetujemo, da se okoristi s ponudbo tvrde PUHLIMANN & Co., Berlin 615 Müggelstrasse 25/25a, ki obstoja že mnogo let, ki brezplačno razpošilja poučne brošure s slikami. Pazite na oglaš na strani

— Velik porast cen šurovemu kakavu v zrnih. Mednarodni zapeljati, zlasti pa veliko oboroževanje skoro vseh evropskih držav, je posledica podražanja večine predmetov. — Tako je v zadnjih mesecih poskočila cena šurovemu kakavu v zrnu za preko 100%. To je povzročilo v inozemstvu kakor tudi pri nas znatno podražanje čokolade in čokoladnih izdelkov.

Dr. Pregelj Ivan. Osnovne črtice z književne teorije. 112 strani, cena zvezana Din 24, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Knjižico, katero so vsi izobraženci in učeča mladina željno pričakovala je sedaj izšla. Saj do sedaj Slovenci še nismo imeli zares priročne in enojne knjige, o vprašanju, ki se zlasti v šoli pri pouku slovenščine neobhodno potrebuje. Saj pride vsak od časa do časa v položaj, da želi v teh vprašanih pojasniti. Posebno pa bo z izdajo »Osnovnih črtice« ustrezno našim profesorjem in dijakom, ki bodo dobili iz drobne knjižice vsa pojasnila iz književne teorije, katero so sedaj morali iskati po raznih knjigah. Pojmi so jasno razloženi podani v kleni predelavi. Knjiga obravnava najprej epično pesništvo, nato liriko, dramatično, prozo. Zanimiva in za vsakogar praktično uporabna pa so koncu knjige: Osnovno pregledana vprašanja in odgovori iz epike, lirike, dramatike in proze. V drobnejšem tisku pa so podani potrebni orisi in pregledi vsake književne vrste po posameznih književnostih s posebnim ozrom na slovensko, hrvatsko in srbsko. Delo zato toplo priporočamo

— Obrtniški koledar 1937 vsebuje važne in koristne nasvete za vse stroke. Čevljarje opozarjamo na posebne strokovne tabele. Vsak, kdor ima posla z obrtniški organizacijami, naj ga naroči pri Obrtniškem društvu v Ljubljani, Beethovnova 19.

— Ivana Cankarja celotno delo. Z 20. zvezkom zbranih spisov že dokončana izdaja tega velikega dela, ki ga je s hvalevredno poštvovalnostjo oskrbela »Nova založba v Ljubljani«. Vsak zvezek posebej ima ostro očitran urednikov uvod (Iz. Cankar) in književno zgodovinske opombe, ki pomagajo razumeti pisateljevo duhovno podobo in kažejo njegovo živo zvezo z življenjem slovenskega naroda. Zbrani spisi Ivana Cankarja so eno najmočnejših prič slovenskega duha in zaslužijo, da si jih oskrbi vsak zaveden Slovenec.

— Jugoslovansko-bolgarska liga v Ljubljani obvešča svoje člane, da bo dne 16. in 17. t. m. v Belgradu kongres vseh Jugoslovansko-bolgarskih lig v Jugoslaviji in Bolgarsko-jugoslovanskih društev v Bolgariji. Generalna direkcija državnih železnic je dovolila udeležencem kongresa četrtinsko vožnjo od Ljubljane do Belgrada in nazaj. Ker velja ugodnost četrtinske vožnje samo za člane lige in to samo s posebno legitimacijo, opozarja vse, ki se žele udeležiti kongresa, da si pri liginem tajniku g. V. Bučarju (Miklošičeva cesta 22b, II. nadst.) pravočasno preskrbe legitimacijo, najkasneje do 14. t. m. Istotam se dobe tudi podrobne informacije glede kongresa in potovanja. Vožna ugodnost velja za odhod iz Ljubljane od 14.—18., za povratek pa od 18.—21. januarja. Odbor JBL.

— Vaše stanovanje vam opremi udobno, moderno in najceneje tapetnistič E. Zakrajšek, Ljubljana, Miklošičeva 34, tel. 34—84.

— Dobro se boste počutili danes zvečer, ako boste vzeli dobro kopel za noge, kateri pridenete pravo sol sv. Roka. Bolečine bodo takoj zginitle, kurja očesa se bodo tako omehtala, da boste iste z lahkoto odstranili z roko. Moč in življenska sila polja po Vaših udih in Vašem telesu po taki kopeli.

— PRI RAZPOKANI KOZI, ozeblinah, tišajih in izpuščajih čudovito deluje »OBLAKOVO KAMILICNO MAZILLO«.

— Da boste stalno zdravi je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srea, proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in sl. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— V St. Vidu nad Ljubljano se začne esperantski tedaj jutri ob pol 8 zvečer v narodni šoli.

— Smarje nad Ljubljano. Kat. prosvetno društvo priredi v nedeljo 17. jan. ob 3 popoldne in ob 7 zvečer prav snežno komedijo v 3. delanju. Scenarije vzi. jače. Prod igre bo tudi petje moškega zbora. Prijatelji sneha, pridete in napojnite dvorano, do zadnjega kotička!

Poizvedovanja

Zatekel se je mlad jamešar, rjave barve z belo liso pod vratom, lastnik naj se zgleda na Karlovski cesti 6 v tržnici.

Izgubil se je svilen šal na pošti med Zalokarjevo ulico in bolnišnico in se naproša najditelja od dati v Zalokarjevi ulici 10.

Ropar na cesti obstreljen in prijet

Burno življenje vlomilca Ivana Skapina

Ljubljana, 9. januarja.

Takoj po novem letu je nastala za ljubljansko policijo mrlišna napetost. Stari zakriti sovražnik ljubljanske policije in še hujši

sovražnik železnih blagajn Ivan Skapin

se je namreč odločil, da zopet nastopi svojo pustolovsko pot v Ljubljano. Ljubljanska policija je še pred novim letom bila prepričana, da je Ljubljano za nekaj časa očistila vlomilcev in boj nevarnih tatov, izsledila je Radoševića in njegovo tolpo, na sledi je bila za Srbenkoovo tolpo, ki jo je kmalu po novem letu tudi res ujela, toda Ivan Skapin pa je zločinec vse težjega kalibra. Ko je kriminalni urad ljubljanske policije v najstrožji tajnosti obvestil svoje detektive agente in pa stražnike: »Skapin se bliža! Zahtevamo najstrožjo pozornost!« je sleherni agent ali stražnik, ki služi vsaj nekaj let pri policiji, takoj vedel, za koga gre. Mlajši stražniki, nastavljeni v zadnjih letih, pa so deloma vedeli že iz pripovedovanja starejših, deloma pa so se informirali, kdo je Ivan Skapin, vzemirjen pa je bil sleherni. Od 2. januarja dalje, ko je Skapin prekoratil mejo, pa do snodi se je pozornost slehernega uslužbenca policije podvojila in poostila. Kriminalni urad ljubljanske policije je bil zadnje dni do časnika-jev, jim je radevolje dal na razpolago skoraj vse podatke o Radoševiću. Srbenki in drugih domačih vlomilih. Vendar so časniki zaslužili, da imata nadzornika kriminalnega oddelka Močnik in Zajdel v »pacet nekega moškega, ki je najstrožje vkle- njen celo takrat, kadar ga zaslihujejo v priho stražnikov. Ta mož je znal samo italijanski in le nekaj malega srbohrvatski. Bile so tudi govorice o nekem poskušnem vladu na Dunajski cesti, toda kaj namerava policija z bednim Italijanom, ni mogel uganiti nihče. Ta Italijan je bil namreč prva sled, ki jo je policija vestno preiskovala, da je dognala, kje je sedaj v Ljubljani njegov voditelj, glasoviti Ivan Skapin.

Kdo je Ivan Skapin?

Življenje Ivana Skapina je kakor pester detektivski ali pustolovski roman. Fant se je rodil leta 1902, po svojih starših pa je pristojen v Vipavo, sedaj pod Italijo. Ob prevratu ni optiral v Jugoslavijo, čeprav je bil tu zelo pogosto, temveč je ostal italijanski državljan. Izučil se je strojnega ključavnika. Njegov mojster, ki ga je učil, je bil s fantom zadovoljen. Močan dečko, dobro razvitih prs, je pokazal veliko zanimanje za kovine. Posebno spretno je znal prižigati in rezati kovinske plošče. Dobri mojster najbrže ni slutil, za kaj bo fant to svojo spretnost še nekoč uporabljal. Ne nekaj je mojstru grenilo radost nad izvrstnim učencem. Zdelo se mu je namreč, da fant prav nič ne spoštuje tuje lastnine. Komaj 13-letnega fantička so leta 1915, v času splošne razvrzanosti in divjanja svetovne vojne, dobili, ko je zapravil denar. Gladko so mu dokazali manjšo tatvino in od takrat naprej se je pričel debeliti na policijski album s podatki o tatvinah in vlomih Ivana Skapina.

Kljub tej nezgodi, ki se je pripetila Skapinu še kot obrtniškega vajenca, je fant le napravil pomočniško izkušnjo. Nekateri pravijo, da je bil prav dober ključavničar. Toda v fantu je živel stara strast. Šestnajst let mu je bilo, ko je doživel prvo čust, da ga je policijski fotograf — bilo je takoj po prevratu — ovekovečil naravnost v obraz in pa s strani. Ta slika je v policijskih aktih še dobro ohranjena in kaže dečka živahnih potez in smelih oči ter očitne prebrisnosti. To je bila prva policijska slika Ivana Skapina. Toda od tedaj dalje se je čim dalje bolj množila zbirka fotografij, prstnih odtisov in osebnih opisov v policijskih aktih. Slike — redno po dve in dve — kažeza, kako se je nekdanji drzni deček vedno bolj razvijal v prebrisana lopova in v sedanjo zverino, ki se ne ustraši skoraj nobene ovire več. Mož Skapin je sedaj že skoraj plešast, toda ohranil je brutalno nasilje in strast na svojem obrazu. Morda prav zato uživa Skapin v zločinskem podzemlju Ljubljane in pa Juljske Krajine neomajen ugled, strah in splošno poslušnost.

Ze s 16, 17 leti se je Skapin specializiral na vrome v železne blagajne. Ljubljanci dobro vemo, kako so se v Ljubljani množili neštevilni vromi, izvedeni na najbolj čudovit in na najbolj nepričakovan način. Tu je bilo vlomljeno v banko, tam zopet v trgovsko hišo, tam v zasebno blagajno. Nihče ne ve, pri koliko vlomih je sodeloval Skapin. Vemo samo o vlomih, ki mu jih je policija dokazala in za katere je bil obsojen. Tako je bil obsojen po prevratu zaradi treh velikih vlovov pri Zormanu v Šiški, v občinski hranilnici pri Sv. Jakobu ob Savi in zaradi vroma v Mariboru. Obsojen je bil tudi še zaradi drugih vlovov.

Skupno je presedel v jetnišnicah in kaznilnicah nad 12 let.

Ko je bil zadnjič obsojen, ga je okrožno sodišče obsodilo, da bo po prestani kazni enkrat za vselej izgnan iz Jugoslavije. Kazen je l. 1934 odsedel, nato pa je moral v spremstvu naših spremljevalcev, ki so imeli bajonete na puškah in zanesljive revolverje v žepih, čez Rakek v Juljsko Krajino. Toda sodišče reče eno, zločinec drugo. Pojavljali so se vromi še naprej tudi na tej strani meje. Kaj je kradel na oni strani in koliko vlovov je tam zagrešil, ni znano. Skoro gotovo pa je, da ima na vesti dva velika vroma, namreč veliki vrom pri Kunstju na Vrhniki, kjer je odnesel okoli 60.000 din gotovine. To je bilo leta 1934. Dalje ima na vesti tudi vrom v tvrdo Bata v Ljubljani, kjer je odnesel 36.000 din. Sodišče in ljubljanska policija sta ga preganjali zaradi teh dveh vlovov s tiralicami, toda Skapin je bil že na oni strani meje. To je bila sploh njegova stara navada, da je tu uplenil večji znesek denarja, nato pa hitro izginil čez mejo, dokler ni denarja zapravil, nakar je zopet prišel v Jugoslavijo pogledat, ali more kje napraviti večji zuda-reec. Ko je izbruhnila vojna med Italijo in Abesinijo, so italijanske oblasti poklicale tudi Skapina, da je odsluži svoj vojaški rok. Bil je poslan v Abesinijo. Kako se je tamkaj boril, ni znano. Policija je pri njem sedaj zaplenila dve sliki, ki ga kažeza kot

čvrstega italijanskega vojaka

v polni bojni uniformi s čelado na glavi. Druga slika pa ga kaže, kako se solnči na toplem afriškem solncu, kateremu izpostavlja svoja medvedja prsa.

Vojna v Abesiniji je minila in Skapina so Italijani poslali domov. Skapin je takoj zasnoval načrt: v Jugoslavijo grem. Ljubljano poznam, tam se bo dalo kaj napraviti. Misli je seveda vrom, kamorkoli in kjerkoli, samo da se mu posreči. Ni šel sam. Dobil je še dva pajdaša ter se odpravil z njima po znanih skrivnih in stezah mimo Rakeka čez mejo. Skapin in njegov tovariš sta srečno prekoratila mejo, tretjega pajdaša pa so

ujeli naši obmejni stražniki in ga vrnili v Italijo. To je bilo dne 2. januarja. Od tedaj dalje pa je bila ljubljanska policija zaupno že obveščena, da je Skapin na poti v Ljubljano.

Policija, ki je še iz drugih virov izvedela za nameravani prihod nevarnega Skapina, je takoj zastražila vse važnejše kraje v Ljubljani, poostila nadzorstvo na periferiji in ukrenila sploh vse potrebno, samo da bi ji Skapin padel v past.

Prvi vrom

pa je Skapin v družbi s svojim tovarišem napravil tam, kjer bi kdo najmanj pričakoval. Predsnočnim ponoči je bilo namreč vlomljeno v dalmatinsko gostilno Ivana Carete in v čevljarno Ivana Jeršeta na Tyrševi cesti 37. Oba vlomilca — bila sta namreč Skapin in njegov tovariš — bi gotovo odnesla kakšen denar. Težkih tisočakov sicer nista pričakovala, pač pa nekaj za prvo potrebo, da bi mogla lažje zasnovati večji vrom v kakšno banko. Toda tedaj se je zbudil čevljar Jerše, ki je slišal sumljiv šum v svojem lokalu. Skočil je pokonci ter skozi okno prišel klicati: »Na pomoč, na pomoč!« Slučajno je patroliral po Dunajski cesti tedaj stražnik, ki je takoj prihitel. Stražnik je videl, kako se je neki možki naglo pognal iz lokala ter izginil v temo. Stražnik je obenem spoznal, da je še en vlomilec v lokalu in je hotel tega aretirati. Toda tudi drugi vlomilec se ni udal kar tako ter je hotel tudi zbežati. Stražnik je stekel za njim, ga dohitel in aretirat.

Na policijski je aretiranec v slabi hrvaščini povedal, da je 25letni Kornelij Portelli, doma iz okolice Vidma na Beneškem. Po poklicu je baje konjski trener. Kornelij se je malo izvijal, tajil in prisegal, da nič ne ve, kmalu pa se je vdal in povedal, da je bil njegov tovariš, ki je stražniku ušel, nihče drugi — kakor Skapin. Policija je sedaj torej vedela, da je Skapin res v Ljubljani. Pričela je še bolj temeljito poizvedovati ter dobila res neke sledi za njim.

Snoči okoli 10 pa je policija naletela na iskane-ega Skapina neke na skrajni točki mestnega roba. Ko so policijski stražniki in agente naleteli na Skapina, je sprva skušal pobeigniti. To že ni bilo več mogoče, ker je hitro spoznal, da je popolnoma obkoljen. Tedaj se je odločil za tisto, kar je že prej v svoji družbi obljubljal: »Vem, da me iščete, toda živega me ne bodo dobili! Po- prej jih bom jaz nekaj, nato se bom pa še sam!»

Potegnil je revolver.

Agentje so vedeli za zločinecovo grožnjo, zato so zločince prehiteli, napeli proti njemu revolverje in prvi strel je padel. S kletvico se je zgrudil vlomilec Skapin: strel ga je zadel v desno stegno. Njegov odpor je bil zlomljen in se je nato dal mirno prijeti in odvesti na policijo. V njegovih žepih je policija našla več vlomilkega orožja in pa revolver »Browning« s šestimi ostrimi naboji. Revolver je bil popolnoma pripravljen za takojšnje streljanje. Skapin se je torej pripravil na to, da njegova aretacija ne bo nobena šala.

Ranjeni Skapin je bil

prepeljan v bolnišnico.

Toda policija ve, da more tak nevaren vlomilec pobeigniti kljub rani. Tako je nad Skapinom bdal stražnik, pripravljen vsak čas onemogočiti beg nevarnega zločince. Zdravniki so pregledali Skapina danes popoldne tudi rentgenološko. Izkazalo se je, da je krogla Skapinu predrla samo meso na desnem stegnu ter da ni nevarno ranjen. Poškodovana ni niti ena kost, niti ena važnejša žila. Ze popoldne se je moral Skapin preseliti iz bolnišnice v bolj varno jetniško bolniško sobo v sodni palači. Obenem je policija danes prišla neko žensko. Ta ženska zaenkrat niti ne sluti, da ima policija Skapina že v rokah in policija upa, da bo iz nje izvalila še marsikaj.

Strah ljubljanskih železnih blagajn je zaenkrat torej zopet zatnil za daljšo dobo za varne zapahe. Ivan Skapin bo moral očitno dolga leta počivati, toda če ne prej, bo imela policija prav gotovo vsaj čez leta ponovno z njim posla. Vlomilska strast, kateri je Skapin zapisan in ves- van, ga ne bo nikoli več pustila.

Kamnik

Mlečna akeja na kamniški šoli. Protituberku- lozni dispanzer, ki je lansko spomlad izvršil pre- izkušnjo okuženja pri otrocih obeh kamniških šol, je ugotovil skoro 40% otrok okuženih. Med temi otroci so mnogi izredno slabotni, katere je treba okrepiti, če hočemo, da jih obvarujemo pred ev. obolenjem. Tako je protituberkulozna liga organi- zirala za revne in slabotne toplo prehrano v glav- nem odmoru šolskega pouka. Pri pregledu sezna- ma otrok se je našlo, da bi vsaj 130 otrokom bilo treba nuditi okrepilo. Zato je liga pripravila razna društva in podjetja, da prispevajo primeren zne- sek za to mlečno akcijo. Sama s svojimi sredstvi ne zmore tako obširne akcije, ker vzdržuje svoj protituberkulozni dispanzer, ki poleg tega stalno prehranjuje več jetičnih bolnikov. Za mlečno ak- cijo so prispevali: občina Kamnik 1400 Din, to- varna Remec Co 1000 Din, tovarnar g. Knaflič 400 Din (mesto venca na grob g. Jele Najmanj z Zagreba), Vincencijeva konferenca 300 Din, Kolo jugoslovanskih sester 300 Din, odbor Rdečega kri- ža v Kamniku 300 Din, Društvo za otroško var- sto 300 Din, Sokolsko društvo v Kamniku 200 dinarjev; skupno 4.200 Din. Objubili so pa še prispevke tov. Titan in pa delavsko pevsko dru- štvo »Solidarnost«. Tako bo z vsemi temi prispev- ki mogoče nuditi 80 najbolj potrebnim otrokom okrepilo. — Ako pa se najde še kak dobrotnik, bo mogoče to število povečati. Poudariti pa se nam zdi umestno, da je bilo to akcijo mogoče oživotvoriti le z veliko pomočjo kamniške žu- panja. g. Strgarja in sedanje obč. uprave, ki je dala na razpolago svojo kuhinjo v mestni siro- mašnici in osebo, poleg tega pa tudi denarno po- moč. — Razveseljivo je pa prav tako važno dej- stvo, da je uprava obeh šol kakor tudi celokupno učiteljsko akcijo toplo pozdravila in obljubila svojo pomoč in sodelovanje. — Zopet nov dokaz, da je tudi v Kamniku mogoče marsikaj ustvariti, če se strnejo sile! — Vsem, ki so akcijo kakorkoli podprli, veljaj javna zahvala!

Novo mesto

Občni zbor krajevne organizacije JRZ v No- vem mestu bo v četrtek dne 14. januarja 1937 ob 8 zvečer v veliki dvorani Prosvetnega doma. Vstop je dovoljen le članom.

Občni zbor okrajne obrtne zveze za novomeski okraj bo v nedeljo 17. januarja t. l. ob pol 10 do- poldne v dvorani Rokodelskega doma. Vsi obrtniki- člani so vabljani, da se tega občnega zbora polno- številno udeležijo.

„Oče laži“ - je spregovoril

V Mariboru izhaja neka revija, ki je prava slika, kaj vse more in sme med Slovenci nekaznovano in nemoteno izhajati. Revija hoče biti »ilustrirana, kulturna in družinska«, v resnici pa je nekulturna v najbolj grobem smislu, protidružinska, samo ilustrirana je. V decembrski številki je objavila dve sliki iz lepe Finske, »po kateri eteža Nemčija svoje preste«, kakor da Slovenci nimajo drugega poslanstva, kakor da branijo Finsko pred prsti Nemčije, in eno sliko, ki je komunističnega, in dve sliki, ki sta izrazito brezbožniškega kova. Da bomo mogli spoznati, kako more taka stvar, ki se ji na prvi pogled pozna nemški izvor, kljub strogu tiskovnemu zakonu mirno v javnosti, se moramo seznaniti tudi s članki te revije, ki so ji kot potni list, s katerim gre nemoteno po slovenskem svetu.

V članku »Cemu nacionalizem« obravnava vprašanje o narodnosti, ki je v naši državi dovolj pereče in dovolj važno; od tega, kako na to vprašanje odgovoriti, je v naši državi precej odvisno. Ta nekulturna in protidružinska ilustrirana revija odgovarja tako, da narodnosti prav za prav ni, ker ni nobenega znamenja, po katerem naj bi se narodnost ločila od druge. Tako jezik tem marksizmom ni noben znak posebne narodnosti, ker »en narod govori lahko več jezikov«, n. pr. Jugoslovani: »Dasi se smatramo za enoten narod, govorimo vsaj dva različna jezika: slovenščino in srbohrvaščino (ne glede na macedonščino l. dr.). Kateri narodnosti naj pripadajo mutasti? (Samo to vprašanje je vredno marksistične demagogije). Tudi vera tem marksizmom ne daje nobenega znaka posebne narodnosti, ker »so člani istega naroda lahko raznih konfesij. Tako so n. pr. Jugoslovani večinoma pravoslavni, katoliški in mohamedanci.« Na podoben način ta revija odpravi tudi druge znake narodnosti (domovino, narodno tradicijo, značaj prebivalstva, šege in navade), da pride do zaključka, »da nimamo niti enega objektivnega, povsem zanesljivega znaka za narodnost«. Tako se torej ta revija brez sramu postavi na etališče najbolj grobe jns-arskega unitarizma, kar dovolj razodeva notranje sorodstvo glede narodnosti in v vprašanjih, na katere odgovarjajo priloženi sliki. Marksisti na univerzi se sicer bi-jejo za slovenstvo, za slovensko univerzo, za slovensko šolstvo, prvi hočejo biti v vrstah branilcev naše narodnosti, ker je v Ljubljani in zlasti na univerzi to potrebno, sicer bi akademiki spoznali njihov pravi obraz in marksisti bi na univerzi niti ust ne smeli odpreti. V Mariboru pa marksisti te legitimacije menda ne potrebujejo, zato narodnost brez obotavljanja zavrejo in si preskrbijo jns-arskemu duhu, ki se ne premažan, vŕečen potni list, s katerim mirno nesejo mimo državnega pravdnika kulturnobojni, ŕeuvaajoŕi sliki, ki jih prilagamo v ponatisu.

redovnih nekaj bolnišnic in ŕol. Marksizem pa se z dokazi in pametjo ne peča, on samo vrže podo-
dobo, da bi napravila vtis, in pod njo postavi nedoločen napis: »Boŕiŕ in Novo leto pod oroŕ-
jem.«

Druga slika je vredna prve: Zopet črna po-
stava z napol zakrinkanim obrazom, ki se reŕi
kakor tele pred novimi vrati, z veriŕico okrog
vratu (ali je na koncu veriŕice kriŕec ali ne, s
slike ni videti), v eni roki revolver, v drugi pa
vsebina in glavni namen cele slike: na drugo s

papeŕevim troinim kriŕem zastava, na njej pa
nemški napis: Kat. akcija. K vsej obliki pa spada
napis: »Katoliŕska akcija, ki se je v Sloveniji ne-
kateri ŕe otepaŕo.« Noŕ med zobmi, revolver v
rokah, v ozadju pa ognjeni plameni — to naj bi
bila torej znamenja katoliŕske akcije! Ali je bila
v Rusiji, kjer eta noŕ in revolver igrala tako
odloŕilno vlogo, katoliŕska akcija tako razŕirjena?

Članom JRZ v Ljubljani

Nad eno leto vrŕimo lepo delo z organizira-
njem Jugoslovanske radikalne zajednice v mestu
Ljubljani. Tiho in mirno je bilo to delo, a polno
idealizma in poŕtvovalnosti. Temu delu in nav-
duŕenju ŕtevilnih neumornih sotrudnikov po mest-
nih krajevih organizacijah gre zahvala, da stoji
danes naŕe vrŕte v Ljubljani — ŕtevilno moŕnejŕe
kot kdajkoli — pripravljene za sleherno nalogo,
ki bi jim jo naloŕila politiŕna potreba.

Iz vrŕt vas samih je vznikla ŕelja, da bi se po
dolgih letih zbrali vsi prijatelji naŕega voditelja
dr. Koroŕca v slovenski prestolici k skupni mani-
festaciji, ki naj pokaŕe, da je Ljubljana tudi poli-
tiŕno vredna prestolica Slovenije, one Slovenije,
ki je pred kratkim tako enoduŕno in odloŕno pri
obŕinskih volitvah dokazala, da je v zvestobi do
slovenskega voditelja prav niŕ ne more omajati.

Ta vaŕa ŕelja naj se izpolni

V nedeljo, dne 17. jan. 1937

ko se bo ob desetih dopoldne vrŕil v prostorih
hotela »Unione«

Nekaj ljudskih glasov o dobrem tisku

Iz mnogoŕtraskih in mnogoŕtrstnih glasov in
sodb, ki smo jih v preteklem letu ŕliŕali tolikrat
o naŕem dobrem tisku, smo izbrali sledeŕe, ki bi
mogle sluŕiti predvsem upravam naŕih slovenskih
listov v premislek in postopek.

To stoji: Naŕe neprenehljivo delo bodi: ŕir-
jenje dobrega tiska. Vendar s to vaŕno zadevo je
tako kakor z vsako vaŕno naredbo, za katero je
treba poskrbeti, da se tudi dejansko resniŕno iz-
vede in tako svojo koristnost in upraviŕenost iz-
kaŕe v ŕivljenju. Poudarjati samo naŕelo, ne pa
tudi naŕina, kako naj se to stori, je le na tablo za-
pisana naloga, ki je ŕe daleŕ do svoje izvrŕitve.

Mnogi namreŕ ne pomislijo, v ŕem obstoja
plodno in pravilno ŕirjenje dobrega tiska. Ali v
tem, da bi imeli kolikor moŕeŕo veliko ŕtevilno
dobrih listov? Ne v tem! Zakaj ne? Ker ni moŕeŕo,
da bi ura naŕega ŕtevilnega dobrega tiska dobro
ŕla, dokler je nihalo gospodarskih razmer naŕega
maloŕtevilnega naroda tako poŕasno in nezane-
sljivo.

ŕirjenje dobrega tiska more biti v naŕih danih
razmerah le v tem, da bi imeli manj listov, a za
te, ki naj bodo, veŕ, veliko veŕ naroŕnikov. ŕte-
vilnost listov je vsekakor v ŕkodo ŕtevilnosti na-
roŕnikov pri enih kakor pri drugih listih. Manjŕe
ŕtevilno naroŕnikov pa zadrŕuje obenem tudi na-
predrek in razmah vsakega lista.

Vsak dober organizem ima in imej toliko or-
ganov, kolikor jih potrebuje. Nihŕe pa nas doslej
ni mogel prepriŕati s tem, da bi bilo za naŕ se-
danji in narodni poloŕaj potrebno, niti ne ko-
ristno, da izhaja pri nas toliko listov, ki naj jih

Ali Stalin strelja svoje nasprotnike v znamenju
katoliŕske akcije? V ŕigavem znamenju je torej
pobil in pregнал ŕe toliko duhovnikov? Ali nem-
ŕki faŕizem zaniŕuje in zalezuje duhovnike in vso
Cerkev v znamenju katoliŕske akcije? Ali v ŕpa-
niji mori otroke in ŕenŕe, duhovnike in redov-
niŕe katoliŕska akcija? Ali katoliŕska akcija koplje
iz grobov osuŕena trupla karmeliŕank, da jih
oskrunja in pase svojo strast na njih? V Evropi,
pred naŕimi oŕmi umirajo duhovniki in njim vdani
verniki od kroŕel, noŕev in ŕibirskega mraza —
slovenski marksist pa si nam upa pokazati kato-
liŕsko akcijo z revolverjem in noŕem in plameni!
Slovenec sam bi tega ne zmogel, zato je bilo
treba seŕi v nemŕsko zalogo, pa tudi tja je take
slike poslal marksizem, mednarodni »oŕe laŕi«.
Ali ne bi na zastavo bolj spadal napis: »Dikta-
tura proletariata«?

Tako dela marksizem! Niŕ ne dokazuje, niŕ
ne razlaga, vrŕe sliko in jo pusti, naj deluje sama
po sebi, kakor mrhovina, ki smrdi ŕe s tem, da
leŕi. Namen je oŕiten: vsak, ki si je prid-ŕal samo
lastno pest, odrekel pa se je lastni pameti, naj bi
udaril, ko prvi ŕreŕa duhovnika. Za tako razpo-
loŕenje pa je treba laŕi, laŕi, veliko laŕi in kri-
ŕeŕe laŕi. In ŕe se bo eden prepustil tem vplivom
in bo udaril, mu drugi, ki ima bolj trezno glavo,
tega ne bo pustil in ga bo udaril nazaj; kadar jih
bo na vsaki strani po sto, ŕe ŕŕavljanska vojna
tu, klanje med brati. Zato je ŕe povsod, kjer je
bila taka propaganda tako nemoteno dovoljena
kakor pri nas, priŕlo do ŕŕavljanske vojne, zato
se toliko bolj ŕudimo, kje je bil tiskovni zakon,
ki je nalaŕŕ za to izdan in ki je sicer tako buđen,
ako za Slovence zahtevaŕ pravico.

Ali niso take slike v slovenskem meseŕniku
zadostno znamenje, kje smo? Doba miru je mi-
nila, dobe, v kateri je bila narodna noŕa dovolj
moŕno sredstvo za obrambo narodnosti, ni veŕ.
prav tako ni veŕ dobe, v kateri je bilo dovolj iti
enkrat na leto na boŕjo pot. Take slike so neiz-
podbiten dokaz, da smo sredi fronte, kjer pro-
pade vaŕak, ki se umakne ali ki se ne bori dovolj
poŕtvovalno in pod enotnim vodstvom. Poŕtvo-
valnost moramo dati mi, vodstvo pa daje kato-
liŕska Cerkev. ŕujte in molite! Katoliŕskemu tisku pa
na steŕaj odprite svoja vrata!

Manifestacijski shod JRZ

Vabimo vas, ki ste se med prvimi oklenili
stranke, da prav vsi na tem shodu sodelujete. Na
posebnih sestankih, ki se bodo v tednu pred shod-
om vrŕili po vseh ljubljanskih krajevih organi-
zacijah in ki se jih polnoŕtevilno udeleŕujete, se
boste lahko seznanili s podrobnostmi organizacije
shoda.

Vabimo pa, tudi vse one, ki se iz kateregakoli
razloga v stranko ŕe niso vŕlanili, pa znajo pra-
viŕno ceniti obnovitveno delo sedanje vlade.

Iskreno povabljeni naj bodo prijatelji iz ljub-
ljanske okolice, ki niso doslej ŕe nikdar manj-
kali, kadar je bilo treba v skupnem zboru pou-
dariti naŕo zvestobo in neomajno voljo do dela za
dobro drŕave in drage nam Slovenije.

Pridite, da v skupni manifestaciji izpovemo
svojo odloŕno voljo za delo in napore, ki naj slo-
venskemu narodu zagotovijo nemoteni razvoj in
leŕŕo bodoŕnost.

V Ljubljani, dne 10. januarja 1937.

Za mestni odbor JRZ v Ljubljani:

Dr. Adleŕiŕ Juro, poslovoŕeŕi podpredsednik.

Za pet tih' h minut

Praznik soŕte Druŕine.)

V listih apostolov Paula in Petra je veŕ
mest z naroŕili in opomini za krŕŕanske dru-
ŕine. Teŕko pa bi naŕli o apostolskih listih me-
sto, ki bi one ŕednosti, ki oŕarjajo ŕioljenje o
druŕbi in zlasti o druŕini z ŕarom lepote in
ŕreŕe, tako prisrŕno in topro priporoŕalo, kakor
jih priporoŕa danaŕnje prazniŕsko berilo iz lista
sv. Paula Koloŕanom (3, 12—17). Pojdimo o du-
hu v druŕinski krog, kjer so vsi uŕje, starŕi in
otroci, opravljeni po apostolovem naroŕilu: »Ob-
leŕite si kakor izvoljenci boŕji, soŕti in ljubljani,
prisrŕno usmiljenje, dobrotljivost, poniŕnost,
miloba, poŕtpeŕljivost, prenaŕajte drug drugega
in si odpuŕŕajte, ŕe ima kdo na kom kaj gra-
jati; kakor je Gospod vam odpustil, tako tudi
vi; na ose to pa obleŕite ljubezen, ki je vez po-
polnosti.« Ne bi bila takŕna druŕina »podoba
raja«? Kdor bi vanjo stopil, bi ga objelo ugodje,
ŕeŕ: Tukaj je dobro biti. Najsreŕnejŕa pa bi
bila takŕna druŕina sama, res v globini duŕe
ŕreŕna: mir bi v njej kraljeval; vsi bi bili Bogu
hvaleŕni, hvaleŕni pa tudi drug drugemu, zae-
dajoŕi se, da k skupni ŕreŕi soŕj deleŕ osak pri-
naŕe; veselje bi bilo o njej, »preljuje veselje, ki
bi ga dihalo besede, ki bi kipele v pesem.« In
mir Kristusov naj kraljuje o vaŕih ŕriŕih, h ka-
teremu ste bili tudi poklicani o enem telesu. In
hvaleŕni bodite. Beseda Kristusova naj o obilju
prebina med vami; o osej modrosti drug drugega
pouŕujte ter opominjajte, in s psalmi, slavo-
spevi in duhovnimi pesmimi hvaleŕno prepevajte
Bogu v soŕjih ŕriŕih.«

Poglejmo pa tudi o druŕinski krog, kjer ni
prisrŕnega usmiljenja, ni dobrotljivosti in poniŕ-
nosti, ni milobe in poŕtpeŕljivosti, odkoder je
zbeŕala ljubezen: zato tudi ni ne miru ne hva-
leŕnosti ne lepe besede ne radostne pesmi. Je to
sploh ŕe »druŕina«? Razvalina druŕine, senca
pekla!

Da bi praznik nazareŕske Druŕine zbudil o
druŕinah, ki nosijo krŕŕansko ime, ŕio smi-
sel za druŕinsko ŕioljenje in druŕinsko ŕreŕo,
proŕe hrepenenje po druŕinski ŕreŕi in
krepko voljo za druŕinsko ŕreŕo!

In ose, kar delate, o besedi ali o dejanju,
ose storite v imenu Gospoda Jezusa in po njem
zahoŕljajte Boga in Oŕetala!

Artiŕe pri Breŕicah

Za dekanijo Videm se bo osnoval dekanijski
odbor dne 17. januarja ob 10 v druŕstveni sobi v
Artiŕah. Vabljeni so predsedniki in tajniki vseh
prosvetnih druŕtev videmske dekanije, da se tega
sestanka in obŕnega zbora gotovo udeleŕe. — Za
boŕiŕne praznike in nedeljo pred »Tremi kralji-
ci« je razveselil Marijin vrtec skupno z ŕolsko
mladino z zelo priljubljeno mladinsko igro »Pe-
trŕkove poslednje sanje« v sploŕno zadovoljnost
pod vestnim vodstvom poŕtvovalne gŕŕe. Pograje.
— Veŕkrat nas je ŕe tudi ŕolska mladina s petjem
v cerkvi razveselila in to pod njeno skrbno roko,
za kar ji izrekamo svojo topro zahvalo. — Knjiŕ-
nica P. D. je odprta vsako nedeljo od 9 do 11 in
nudi zelo lepe nove zanimive knjige.

Domŕale

V nedeljo dne 24. januarja ob pol 4 nam v Dru-
ŕstvenem domu zaigra salezijanska mladina z Ra-
kovnika brilantno opereto »Kneŕeviŕ iz Trebizon-
dec« v treh dejanjih. Nad 80 oseb nastopa v krasnih
ŕpanskih kostumih ob spremljavi ŕtevilnega or-
kestra. Vstopnice si rezervirajte v konsumu v Dru-
ŕstvenem domu.

Jesenice

Krekovo Prosvetno druŕstvo na Jesenicah pri-
redi v sredo, dne 13. januarja ob 20 prosvetni ve-
ŕer, na katerem bosta predavala gg. dr. Joŕa Lov-
renŕiŕ o goŕiŕkem preroku Gregorŕu in dr. Dvor-
nik o problemu »Kje je naŕ izhod?«.

Radeŕe pri Zid. mostu

Ponovitev boŕiŕnega misterija »Henrik, goba-
vi viteŕa. Na ŕeljo mnogih bo »Kmetŕka knjiŕnica«
danes ob pol ŕtirih popoldne ponovila dobro uspe-
lo igro »Henrik, govavi viteŕa«. Saj mnogi niso
mogli pri predstavi v nedeljo v dvoranu, ker jo
majhna, gostov pa je bilo veliko. Da se uŕtreŕe ŕe
ostalim, zato bo ponovitev. Vabimo vse, da se spet
obilno udeleŕe, zlasti pa tisti, ki se prviŕ niso
mogli. Pravi uŕitek je videti in spremljati to dobro
igro mladih. Pridite!

Lepaki so zadnji ŕas spet nekaterim na poti.
ŕakamo samo ŕasa, kdaj bodo naŕi »meŕŕani« tako
dozoreli, da bodo pustili stvari, ki niso njihove,
na miru. Upamo, da bo to kmalu.

Dol pri Hrastniku

O Španiji. Pisatelj Mirko Javornik bo prihod-
njo nedeljo 17. januarja predaval na Farni univerzi
v Dolu ob treh popoldne o Španiji. Predavanje
bodo spremljale skioptiŕne slike. Za predavanje
vlada veliko zanimanje posebno za to, ker je bil
predavatelj sam v Španiji in bo tako gotovo globlje
razloŕil vzroke revolucije, ki terja toliko ŕloveskih
ŕivljenj. Zateŕek bo toŕno ob napovedani uri.

Ljubljana
Komenskega ul. 4
Telefon št. 3623

Dr. Frane Derganc
in-primarji tuzar, vŕl. v p.
Ordinira: II.—I.

verskim ŕasopisom ne sme biti dalŕja, kakor je bila
razdalja med tem ŕkolom in med njegovim ka-
planom.

Eno dobro ŕran, pravite, pa je vendarle pri-
nesla množica naŕih dobrih listov. V medsebojni
tekmi so se dvignili oblikovno in vsebinsko. Ne
tajimo, da je pri veŕini naŕih verskih listov res
tako. Vendar si upamo ponavljati vpraŕanje: Ali
bi ne bila taka verskoprosvetna tekma veŕjega po-
mena, da je manj tekmovalcev, pa bi ti tekmovali
za naŕo najŕiŕo stvar? Ali ne bi bila tekma ŕast-
nejŕa ŕe bi bila njen »ŕineŕ ta, da imamo med kato-
liŕani v Jugoslaviji Slovenci najboljŕi dnevniki, naj-
boljŕi tedniki, najboljŕi meseŕniki? Morebiti je naŕ
»Slovenec«, »Domoljub« in »Bogoljub« ŕe na tem
glasu gotovo pa ŕe na tem potu.

Nas katoliŕske Slovence more in mora v sedanjih
razmerah reŕiti ŕe tisti dobri tisk, ki prihaja v ŕko-
raj sleherno naŕo hiŕo vsak dan; gotovo pa v sle-
hernu druŕino vsak teden in vsak mesec.

Pevski teŕaj Pevske zveze v Celju

Dne 4. in 5. je bil v Orlovskem domu v Celju
pevski teŕaj Pevske zveze, ki ga je vodil pevovod-
ja Zveze prof. M. Bajuk. Udeleŕba je bila zelo raz-
veseljiva iz vseh bliŕnjih ŕupnij, veŕinoma mladi,
idealni fantje. Predmet teŕaja je tvorilo veŕ ob-
ŕirnih referatov, med drugimi o naŕi pevski organi-
zaciji vobŕe in o nalogah Pevske zveze ter o
njemem dosedanjem delu podrobnje. Pevovodja je
pionir prave pevske umetnosti, on je duŕa vsakega
zbora, zato je veljal drugi referat pevovodjem in
njihovim dolŕnostim. Ritmika in pravilno tŕtiranje
je temelj vsake glasbe, zato je predavatelj v na-
sledn'em referatu obravnaval analizo ritma od prv-
notnih zaŕetkov enostavnega do zloŕenega ritma.

Ker smo imeli vmes tudi nekaj praktiŕnih pev-
skih vaj v zboru, je priŕlo zelo prav, ŕal radi po-
manjkanja ŕasa ŕkrŕeno, predavanje o lepi knjiŕni
izreki. To bo za enotno izreko posebno potrebno
nam na ŕtajerskem, kjer imamo marsikje svojo iz-
reko, ki je od obŕe knjiŕne i po naglasu i po vo-

kalizaciji ŕe razliŕna. Za skupno petje, ki ga
bomo zaeŕli sedaj po okroŕjih gojiti, bo nujno po-
tŕbna enotna izreka.

Pri teŕaju smo sklenili, da bomo v prihodnjih
tednih organizirali pet novih okroŕij in zaŕeli z
rednim ŕivahnim delom po zgledu tovariŕev na biv-
ŕem Kranjskem, kjer so dosegli zbori ŕe tako iz-
redno lepe uspeŕe.

Posebno nas je razveselila navzoŕnost odliŕ-
nega glasbenega delavca preŕ g. dr. Ivana Janŕiŕa,
konzist. svetnika in ŕupnika iz ŕt. Petra, ki je
vztrajal ves prvi dan od zaŕetka do konca, da nam
je nudil vzoren zgled.

»Celjski zvon« nam je prav lepo nudil sobo in
posodil ves potrebni material ter nam stal z vsem
potrebim poŕtvovalno ob strani.

Pevski zvezi smo za njeno poŕtvovalno delo
hvaleŕni in prosimo ŕe zdaj, da bi nas v prihodnjem
poletju sklicala k tridnevnu teŕaju.

Ljubljanske vesti

I Gg. veroučiteljcem. V torek 12. januarja ob pol 8. zvečer bo g. univ. prof. dr. Andrej Snoj v srebrni dvorani Uniona predaval o Palestini.

I Božidar Jakac zaključil danes ob 7 zvečer svojo razstavo slik iz Norveške. Slovenije in portretov. Ob 11 dopoldne je zadnje vodstvo. Vodi slikar sam. Opozarjamo zamudnike.

I Dr. Zenkl pride v Ljubljano. Dne 17. januarja dospe iz Prage v Ljubljano znani češkoslovaški politik dr. Peter Zenkl, predsednik socialnega odseka mestne občine v Pragi. Zenkl si je ustvaril v sodobnem svetu znamenito ime s svojimi socialnimi ustanovami, katere so bile na njegovo iniciativno zgrajene in po njegovih navodilih organizirane. Ljubljano obišče na povabilo mestnega župana dr. Adlešiča. V Ljubljani bo imel 18. januarja ob pol 7. zvečer v unijonski dvorani veliko predavanje o socialnem skrbstvu v Pragi. V Ljubljani bo imel tudi konferenco z zastopniki delavstva in socialnih ustanov. Ogledal si bo dalje ljubljanske socialne ustanove. Obenem obišče dr. Zenkl tudi druge kraje Jugoslavije, kakor Maribor in Zagreb, kjer bo imel podobna predavanja in konferenco.

Jesensko in zimsko blago za obleke, površnike, plašče, suknje itd. v bogati izbiri nudi

Drago Schwab
Ljubljana, Aleksandrova c. 7.

Velika zaloga konfekcije
za gospode in dečke.

I Katoliška akademska društva Danica, Zarja in Savica bodo priredila v času od 11. jan. do 11. februarja 1937 ciklus predavanj, v katerih bodo obravnavana najbolj aktualna kulturna, socialna in gospodarska vprašanja. Predavanja bodo vsak ponedeljek in četrtek ob 20 zvečer. Kraj in tema predavanja bosta vsakokrat objavljena v »Slovenec«. Prvo predavanje bo v ponedeljek, 11. januarja ob 20 v Akademskem domu, Miklošičeva cesta 5. Predaval bo g. urednik France Terseglav o temi: Kulturni cilji in zahteve slovenskega naroda. — Društva pozivajo vse svoje člane, da se vsak teden predavanj udeležujejo polnoštevilno, vabijo pa tudi člane Slov. kat. akad. starešinstva in vse, ki se za vprašanja zanimajo.

I Križem severne Amerike je vodil na snočnem prosvetnem večeru g. predavatelj prof. dr. I. Knific številne poslušalce. Pot je držala od mesta do mesta z ene obali na drugo obal, znamenitosti narodnega parka, Niagarskih slapov, obiski pri naših rojakih. Zanimivi so bili njegovi vtisi, ki jih je doživel na dolgem potu. Do 100 slik je pojasnjevalo njegovo predavanje Kljub temu, da je predavanje trajalo precej pozno, so poslušalci vztrajali in napeto sledili njegovi besedi. Naslednje predavanje pa nosi naslov: Nova veselja v radijskih valovih, predavanje bo imel univ. prof. g. inž. Marij Osana.

I Osem vagonov premoaga. Ljubljanski Rdeči križ je v teku zadnjega meseca razdelil med 650 revnih ljubljanskih družin okoli 8 vagonov premoaga. Revne družine so prejemale po številu članstva po 100, 200 in 300 kg. Posebno se je za to akcijo zavzel marljivi upravnik skladišča Rdečega križa g. Anton Jagodic, ki je osebno na vselejmu delil potrebnim premoag.

Med. univ.

dr. Vladimir Milavec

specijalist za kožne in spolne bolezni ter kozmetiko
naznanja, da je prišel z ordinacijo Aleksandrova
cesta 16, prtiličje

Diatermija! Ord. od 1.—3. Ločni čakalnici!

I Prijave za znižanje dopolnilnega davka k zemljarini se morajo vložiti do 31. januarja 1937 pri mestnem poglavarstvu v Ljubljani, Mestni trg 27/III. soba št. 48, kjer se tudi dobijo tozadevne tiskovine za ceno Din 0,50. Več je razvidno iz razglasov, ki so nabiti na vseh mestnih deskah.

I Mestno poglavarstvo opozarja vse posestnike ob državnih cestah, št. 2 na odseku med gostilno »Kmet« v Zg. Šiški do cerkve v St. Vidu in dalje, da ne odstranjujejo, premikajo ali pokvarijo raznih mejnikov, regulacijskih kamnov in značkov ter ostalih trasirnih znakov itd., ki se sedaj postavljajo zaradi tlakovanja cest, naprave pespiti, ureditve cestne zveznice in označbe regulacijskih črt na tem odseku ceste. Ponovno se opozarjajo vsi posestniki, ker se bo v nasprotnem primeru postopalo po obstoječih zakonskih predpisih in bodo krivci kaznovani.

I V Ljubljani so umrli od 1. do 7. januarja 1937. Jemlje Igor, 10 let, sin uradnika, Aljaževa cesta 13. — Breskvar Valentin, 76 let, zasebnik, Svabičeva ulica 3. — Perme Josip, 46 let, prokurist, trdnja Medič in Zankl, Hirska ulica 20. — Meglič Marija, sestra Nemežija, 30 let, usmiljenka, Slomškova ulica 20. — Boltežar Marija, 83 let, postrežnica, Japljeva ulica 2. — Vene Ivana, 63 let, kuharica, Japljeva ulica 2. — Ape Marija, roj. Welitsch, vdova Bolland, 86 let, vdova davč. kontrolorja, Vidovdanska cesta 9. — Umek Fran, 21 let, trgovski pomočnik, Aleševčeva ulica 44. — Kampic Marijeta, roj. Trontel, 90 let, zasebnica, Japljeva ulica 2. — Kregar Janez, 75 let, posestnik, Stepanova ulica 18. — Gorišč Ivan, roj. Podlogar, 79 let, užitkarica, Illova 64. — Zupančič Terezija, roj. Hren, 82 let, zasebnica, Vidovdanska cesta 9. — Strniša Aleš, 79 let, kurjač v tovarni, Vidovdanska cesta 9. — Mervar Jožeta, roj. Roiz, 86 let, vdova krojača, Gradišče 11/II. — Drexler Ludovik, 73 let, nadprevodnik dr. žel. v pok., Vodovodna cesta št. 42. — Sturm Franc, 63 let, delavec, Vidovdanska cesta 9. — Zorman Cecilija, vdova. Brajar, roj. Krušič, 71 let, žena upok. železničarja, Zaloška cesta 122, Moste. — Vodnik Marija, roj. Bizovičar, 75 let, vdova upok. žel. strojevodje, Hranilniška ulica 2. — Kirchschlager Moric, 90 let, stavbni nadsvetnik, Aleševčeva ul. 29. — Petelinšek Albin, 56 let, delavec, Zvezna ulica 5, Moste. — Verbovc Jera, 84 let, služkinja, Sv. Petra cesta 47. — V ljubljanski bolnišnici umrli: Spruk Marijeta, 2 meseca, hči ključavničarja, Vlc. Brdo 147. — Čeh Ivana, 4 mesece, hči krojaškega pomočnika, Grajska planica 1. — Spetič Marija, 27 let, delavka, Predovičeva ulica 21, Moste. — Cadež Anton, 29 let, dinar, Borovnica. — Terzan Ida, roj. Barbič, 37 let, žena bančnega uradnika, Tržaška cesta. — Ostrelj Josip, 54 let, trgovski zastopnik, Stari trg 11. — Mlinar Ignacij, 52 let, delavec, Tržič, Ljubljanska cesta 58. — Elesini Edvard, 30 let, delavec, Knaljeva ulica 10. — Belina Franja, 8 mesec, hči delavca, Lipičeva ulica 2. — Renko Ciril, 12 let, sin tesarja, Renke št. 15, občina St. Lambert pri Litiji. — Jankole Neža, 78 let, postrežnica, Sv. Petra cesta 62. — Verčko Lovro, 57 let, kapetan I. razr. v pok., Marmontova ulica 19. — Berdajs

Marija, 1 mesec, hči žel. uradnika, Cesta 20, oktobra 7. — Zankar Andrej, občinski sluga, 60 let, Domžale. — Urbančič Jakob, 36 let, posestnik, Brezje 25, občina Mošnj. — Ropotar Lucija, 45 let, poljska dinarica, Brše 37. — Knapič Marija, 75 let, delavka tobačne tovarne v pok., Galjeva št. 192. — Surca Marija, roj. Keršinar, 59 let, služkinja, Glince, C. IX/9. — Krašovec Ivana, roj. Osredkar, 41 let, žena banov. cestarja, Gorica 14 pri Moravčah.

I Sestanek Jugoslov. kirurškega društva, sekcija Ljubljana, v torek, dne 12. t. m. ob 18 v predavalnici ženske bolnišnice v Ljubljani. Spored: Prof. dr. Zalokar: Perforatorna uteri; dr. Lunaček: Hernia uteri; dr. Lavrič V.: Carcinoma l. 1920—36; dr. Novak: Myom in graviditeta.

Kino Kodeljevo igra danes ob 5. in 8. in jutri ob 8. dvojni spored: »Idol opere« (Nino Martin) in »Artist« (Harry Piel). Danes ob 3. matineja »Artist«.

I Čigavo je ukradeno blago? Ljubljanska policija poizveduje za lastnikom 51 opranih vreč za sol in moko, ki jih je pred mesecem dni oddal pri posestniku Francu Sojerju v Plešivici pri Brezovici, rekoč, da pride drugi dan po nje. Toda do sedaj ga še ni bilo. Vreče so bile gotovo kje ukradene. Lastnik naj se zgasi na ljubljanski policiji ali na prvi orožniški postaji — V Zgornjem Kašlju je policija pri nekem prijetem tatu zaplenila kolo znamke »Styria«. Lastnik ga dobi na sodišču, oddelek 9.

I Še vedno grda razvada. Ponovno smo prosili in opozarjali vse lastnike večjih hiš, naj ne dovolijo kolesarjem, da bi vozili s kolesi naravnost z dvorišča skozi vežo na ulico. Naša opozorila so začela za nekaj časa, sedaj pa se je ta razvada ponovno pričela. Iz Mahrove hiše vozijo nekateri kolesarji celo ob tržnih urah na Krekov trg, ki je prav tedaj najbolj promet, prav tako vozijo iz drugih hiš in to tudi v opoldanskih urah, ko gre mimo vse polno otrok. Hišni gospodarji bi morali opozoriti posamezne obrtnike v svojih hišah, da je to nedopustno in končno je tudi policija tu, da skrbni za izpolnjevanje svojih lastnih prometnih odredb! Ako se bodo ti primeri ponavljali, bomo prihodnje bolj natančno pokazali s prstom na tiste hiše, iz katerih kolesarji ogrožajo osebno varnost pešcev. Kolesarji, bodite obzirni in se vsedajte na svoja kolesa šele na ulici!

I St. Jakobska prosveta vabi k predavanju, ki bo danes ob pol 8. zvečer v veliki zakristiji župnišča. Predava vseučiliški profesor g. dr. Andrej Snoj o Betlehemu.

I Društvo prijateljev glasben. nastajanja ima svoj ustanovni občni zbor v sredo, dne 20. januarja ob 8 zvečer v sejni dvorani na magistratu s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo pripravljalnega odbora. 2. Sprejem pravil. 3. Volitve. 4. Ev. sprememba pravil in drugi predlogi. 5. Skladnost.

I Kino 16 predvaja danes ob 4, 6 in 8 zvečer velenjske Črne rože. V glavni vlogi nastopa Lillian Harvey.

I Veselo opereto »Knežev iz Trebizonda« ponovno dijakci sodelzanskega zavoda na Rakovniku v nedeljo, dne 17. januarja ob petih v zavodski dvorani. Programme, ki veljajo za vstopnice, dobite v stolni pred cerkvijo. Rezervirajte pravčasno! Lepega petja, godbe in smeha v polni meri!

I »Naša skrinja« (društvo) priredi 21. t. m. predavanje »Naše noše, njih pomen in njih uporabe« s skopisnimi slikami v dvorani franciskanskega konvikta.

I Katoliško prosvetno društvo za trapiškansko župnijo ima v torek dne 12. t. m. ob 8 zvečer v dvorani Serafinskega kolegija svoj redni sestanek. Na sestanku bo predaval g. ravnatelj dr. Karol Cepuder o »Morali boljšičkih metod«. Člani in prijatelji društva vabljeno vabljeni.

I Prosvetno društvo Tenovo, priredi v sredo 13. januarja ob 20 v društvenem domu Karunova ulica 14. X. redni prosvetni večer, kateri bo posvečen zanimivim, a in naravnim lepotam Severne Amerike. G. predavatelj prof. dr. Ivan Knific, bo predaval o svojih vtisih, katere si je nabral na potovanju križem Amerike. Predavanje bo spremljalo 100 diapozitivov, katere je g. predavatelj sam prinesel s seboj. Na to zanimivo predavanje opozarjamo in vabimo vse člane in prijatelje društva. — Odbor.

I Spored koncerta, ki ga priredi virtuoz na čelu prof. Slavko Popov, 1. Beethoven: Sonata v aduru, 2. Saint-Saens: Koncert v a-molu v 1. stavku. 3. a) Bruch: Kol Nidrei, b) Schumann: Sanjarja, c) Moskovski: Kitara, d) Rahnmanov: Elegija. 4. a) Fauré: Havanera, b) Popov: Pesem. Na klavirju spremlja muzejska prof. Marija Lipovšek. Koncert se vrši v petek, dne 15. t. m. ob 20 v mali Filharmonični dvorani in so sedeli na razpolago od jutri dalje v knjižarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

Društvo absolventov drž. trgovskih kol v Ljubljani obvešča vse absolvente, da bo redni mesečni sestanek v torek 12. t. m. ob 8. kakor vedno, v restavraciji Zvezda. Sestanek je združen z predavanjem g. V. Meršala: Naša zasnova (bolniška zavarnost v zvezi z ukrepi za razširitev ljublj. bolniš. nič). Predavanje je zelo aktualno in upano, da bo obisk polnoštevilno. Obenem opozarjamo neznane absolvente in absolventke naj se v lastnem interesu udeležijo sestanka, ker je na razpolago zopet nekaj službenih mest — točrat za absolventke. Razdeljevale se bodo tudi članske legitimacije. Odbor.

I Zenski odsek Sentpeterske prosvete bo imel v ponedeljek, 11. t. m. svoj redni sestanek v društveni dvorani. Na sporedu je predavanje gde. Anice Lebarjeve.

I Nov esperantski tečaj bo začel Klub esperantistov v Ljubljani v sredo 13. januarja ob 20 v klubovnem lokalu, Karunjeva nabrežje 7-I. Vpis se lahko vsakdo, učenja malokostna.

Nočna služba imajo lekarnice: mr. Bakračič, Sv. Jakoba trg 1; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 30 in mr. Gartner, Mostje; jutri, mr. Sušnik, Maršini trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10 in mr. Bohinec, d. Rimska cesta 41.

I Fantastični kroček na Kodeljevem bo imel jutri redni sestanek s predavanjem o katoliški socialni akciji.

I Zenski odsek Salezijanske prosvete na Kodeljevem bo imel v torek ob 8. sestanek, na katerem bo razgovor o preureditvi sestankov. Prisidite vse in točno! Predsednica Černe.

I Deklari odsek Salezijanske prosvete na Kodeljevem bo imel v sredo ob 8. ročn. dela.

I Kino Kodeljevo igra danes ob 5. in 8. in jutri ob 8. Idol opere (Nino Martin) in »Artist« (Harry Piel).

Cerkveni vestnik

Duhovne raje za žene bodo v Domu Devic Mo. gošče od 23. do 27. januarja. — Prijavitelj se na Pred. stolništvo Liechtensturnovega zavoda, Ljubljana, Ambrožev trg, 8.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Nedelja, 10. januarja ob 15: Repotitev. Mladinska predstava. Izven. Zlatane cene od 20 Din navzdol. Ob 20: Na ledeni plošči. Izven. Zlatane cene od 20 Din navzdol.

Ponedeljek, 11. januarja: Zaprtje. Torok, 12. januarja: Zaprtje. Sreda, 13. januarja: Zaprtje. Četrtek, 14. januarja: Na ledeni plošči. Red četrtek.

OPERA — Začetek ob 20.

Nedelja, 10. januarja ob 15: Aida. Gostovanje sopranistke g. Ljubice Karene in tenorista gosp. dr. Maksa Adriana. Izven. Zlatane cene od 20 Din navzdol. Ob 20: Pri treh mladencih. Izven. Gostovanje g. Marice Brunen-Ljubice. Zlatane cene od 20 Din navzdol.

Ponedeljek, 11. januarja: Zaprtje. Torok, 12. januarja: Seviljski bratje. Red A. Sreda, 13. januarja: Cavallieri rusticana. Glumci. Red Sreda.

Četrtek, 14. januarja: Pri treh mladencih. Izven. Zlatane cene od 20 Din navzdol.

Petek, 15. januarja: Zaprtje.

Spominski koncert Emila Adamiča

Ljubljanska Glasbena Matica je priredila v psmrtni spomin velikega mojstra slovenske umetne pesmi t. Emila Adamiča koncert, na katerem je bila z raznih strani prikazana njegova vokalna umetnost in so v dosego te raznostranosti nastopili tudi prav različni umetniki in umetniške skupine.

Zgoščen obris pokojnikovega življenja ter značaj in pomen njegove umetnosti je najprej v govoru prikazal prof. Marijan Lipovšek.

Zbor Glasbene Matice je pod vodstvom dirigenta M. Poliča nastopil kot prva izvajalska skupnost in je izvedel tri Adamičeve mešane zборе (V snegu, Mlad junak, Smrt carja Samuela), med katerimi je posebno močan trebil, ki je nastal v poslednjem času in je nekaka sinteza Adamičeve zbornice pesmi.

Spominu pokojnika se je nato oddolžil mladinski zbor Trboveljskih slavčkov, ki je s svojim dirigentom Šuligojem predstavil daljšo vrsto mladinskih pesmi deloma a capella, deloma s spremljevanjem klavirja. Na sporedu so bile skoro večji del narodne, ki jih je Adamič obdelal (kar bi moral biti označen), nekaj pa je bilo originalnih ter je bil v njih p. azan različni značaj. — Dva samospeva je prisrčno zapela tudi Rezika Koritnikova.

Slovenski vokalni kvintet, ki ga v petju Adamičeva umetnost na sploh trdno podpira, je na tem koncertu zapel tri moške zборе, med temi zvočno

masivno zasnovano Zdravico, nekako špansko občuteno Serenado ter pristno domače Završke fante.

Značaj Adamičevih samospevov je nakazal basist Julij Beletto in je umirjena, nekako sanjavo zamišljena resnobna zadila iz pesmi Noč je tožna in Kot iz tihe, zabljenke kapele sproščeno veselje ali vsaj dobra volja pa se je javila v pesmi Pri studencu ter v Planincu.

Zaključni nastop je imel Učiteljski pevski zbor, ki je sedaj privzel naziv »Emil Adamič« ter je pod vodstvom svojega novega dirigenta Milana Pertota podal več mešanih zborov pokojnega skladatelja. V pričetku tri duhovne pesmi, ki so nastale v zadnjem času ter so to nekako v predrešenosti čas po kompozitorni način segajote obdelave treh starih napevov iz časa protestantizma. Tem je sledila balada Vragova nevesta, ki ji jasni raznostrani vplivi ne morejo dati prave enotnosti; zaključek vsemu pa je bila znana reminiscenca Tički lepo pojo.

V kolikor je celotna kompozitorna snov potrebovala klavirske spremljave, jo je oskrbel dirigent Danilo Svata.

Tako je izzvenel koncert v pietetnem razpoloženju do pokojnega skladatelja in je to razpoloženje prešlo tudi na vse navzoče, ki so v polnem številu posetili na novo predelano Filharmonično dvorano.

V. U.

Delovanje ženske bolnišnice v Novem mestu

Novo mesto, 7. januarja.

Statistika banovinskih slovenskih bolnišnic zadnjih let kaže, da je imela od 1. 1932 največji prirastek ženska bolnišnica v Novem mestu, tako da se nahaja po svoji frekvenci na tretjem mestu med slovenskimi banovinskimi zdravstvenimi zavodi. Sedanje vodstvo zavoda, ki načeluje bolnišnica od 1. 1932, si je postavilo za svoj cilj ne samo strokovno izpopolnitev notranjega bolnišniškega obrata, ampak je poleg tega zlasti polagalo važnost na to, da je bolnišnica vodila vsako večjo zdravstveno in socialno akcijo v prid podeželja Dolenjske in Belokrajine.

V preteklem letu je zavod rešil dvoje perečih vprašanj: z ureditvijo separiranega porodniškega oddelka je ustvaril varno zavetišče trpečim materam našega podeželja, ki je še pred nedavnim časom prednjačilo po številu težkih septičnih komplikacij, nastalih v glavnem vsled žalostnih socialnih prilik, v katerem živijo naše dolenjske in belokrajinske matere. Zaupanje podeželja v sedanjost zdravniško organizacijo zavoda se zrcali najboljše v številu porodov, ki se je od 1. 1932 skoraj potrojilo, in v številu septičnih smrtnih slučajev, nastalih pri porodih izven bolnišnice v okoliških okrajih, ki je padlo za polovico. Drugo žalostno poglavje pa se tiče protituberkulozne akcije. Dosedanji statistični podatki o razširjenju jetike v dolenjskih in belokrajinskih okrajih so izkazovali prenežke številke. Se-le sedaj, ko se je vodstvu bolnišnice posrečilo s sodelovanjem tukajšnje protituberkulozne lige ustanoviti protituberkulozni dispanzer, ki posluje v bolnišnici za razsežen okoliš 5 okrajev vzhodnega dela naše ožje domovine, bo mogoče registrirati in poiskati vse slučaje posebno odprtih jetičnih bolnikov in započeti učinkovito in sistematično protituberkulozno borbo.

Na starejša slovenska domača obrt

Praznik največje slovenske domače obrti bi lahko imenovali občni zbor 500 članov broječe združbe Zveze lesnih domačih obrti v Ribnici, ki je na semanju dan, dne 2. januarja t. l. imela svoj redni letni občni zbor. Združba združuje izdelovalce suhe robe in krošnjarje, ki jo razpečavajo in popravljajo v domači državi in v smislu trgovske pogodbe tudi v Avstriji in Italiji, ki tvori močan trg za to robo.

Načelnik združbe, g. Skulj Karol, je ob najboljši udeležbi, saj je bilo čez 250 članov, poročal o delu v preteklem letu, ki je bilo jako ugodno. Po naklonjenosti ministrstva trgovine, se je uredilo po besedilu trgovske pogodbe krošnjarije v Avstriji in s tem, da so se izdale nove obrtne knjižice, katere izključujejo razna tihotapstva, ki se je vršilo v škodo naši obrti in onemogočujojo sikan od avstrijskih oblast. Krošnjariji so zelo zadovoljni z njimi. Nadalje poročilo je pokazalo vsemu odboru za to, da se obrt tudi strokovno razvije ter se vrše s pomočjo banske uprave tozadevni tečaj, ravno kar se je končal v Loškem potoku, sedaj se bo poduk prenesel med kočevske Slovence. Odbor je tudi organiziral enotne cene v Avstriji, da se izloči nerečna konkurenca od strani šušmarjev. Trgovski oddelek v Sodražici se je zdato dvignil v svojem prometu in veliko pripomogel, da se javnost domača in tuja, seznanj z najstarejšo slovensko domačo obrtjo. Udeležili smo

se z razstavo in prodajo izdelkov vselejma v Ljubljani spomlad in »Za naš les« v jeseni, kjer so člani sami demonstrirali izdelavo obodij, sit t. dr. Udeležili smo se tudi razstave na Mariborskem tednu. Razstavni odbor v Ljubljani je nasi razstavi prisodil »odlično« in zadruzi podelil diplom. Vabljeni smo, da se udeležimo tudi mednarodne razstave v Parizu, kar znači veliko priznanje zdruzi in pohvalo njenemu delu.

Zbor je soglasno sklenil izreči zahvalo načelniku trg. od. pri banski upravi g. dr. Marnu in Trgovski zbornici, ki naše delo vedno rada podpira in na pomaga. Dalje zahvalo inšpektorju trgovskega ministrstva v Belgradu, g. dr. Pavliču in direktorju oddelka za pospeševanje domače obrti pri trg. ministstvu, g. Zorovcu, ki je letos iz zanimanja za našo obrt prišel iz Belgrada v Ribnico po proučevati.

Pri volitvah je dosednji načelnik g. Skulj odklonil nadaljnje vodstvo, moral pa je na splošno željo sprejeti ga se naprej. Zbor mu je izrekel vse priznanje in zahvalo za očetovsko skrb in spretno ter večje vodstvo. Nenavadno dobro razpoloženje in razgibanost je vladalo od 10 ure dopoldne do 1 popoldne med zborovalci.

Vedimo, da znači ribniška domača obrt glavni dohodek gospodarstva za široko ozemlje od Gore, celo ribniško dolino do Kočevja in velikolasko občino, osobito Slemena in Lužarje.

Ptuj

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

Postne pridige:

Drinck, Der Gott unserer Not, 90 strani, nevezano Din 20.—. — Gmelch, Kraft und Friede. Predigten über die Beicht, 64 strani, nevezano Din 17.—. — Gmelch, Passionsbilder im Lichte der Gegenwart, 120 strani, nevezano Din 33.—. — Greeve, Welt aus der Kreuzesschau. Zeitnahe Passionsgedanken, 224 strani, nevezano Din 37.—. — Lang, Die Fühle der Gnade, 68 strani, nevez. Din 15.—. — Reinart, Gottes Werben um sein Volk, 156 strani, nevez. Din 39.—. — Restle, Das grosse Geheimnis. Fastenpredigten über die Ehe, 80 strani, nevez. Din 24.—. — Soiron, In der Leidenschule des Herrn, 71 strani, nevez. Din 18.—. — Striewe, Die Feinde Jesu in seiner Passion, 80 strani, nevez. Din 26.—. — Ströbele, Der Kampf gegen Christus, 64 strani, nevez. Din 16.—. — Wachsmann, Vom christlichen Gnadeneben, 67 str., nevez. Din 20.—. — Wagner, Jesus Christus unser Erlöser, 80 str., nevez. Din 18.—. — Zimolong, Das Gottesreich und das verlorene Paradies. Biblisch-theologische Fastenpredigten, 62 strani, nevezano Din 16.—.

I Mizarji, tesarji, vodovodarji, kleparji, gradbeniki, takoj sedaj po zimi dobite delo, ako vzamete za plačilo gradbeno parcelo v lepem letoviskem kraju na Gorenjskem. Informacije pri »Prosvetni zvezi«, Miklošičeva 7-I.

PTUJSKO GLEDALIŠČE

V ponedeljek gostuje mariborsko gledališče: To pot uprizarjo čeno najmočnejših sodobnih slovenskih dramskih del. Zgornjo dramo »Kadar se utrga oblak«. Režijo vodi Jože Kovč, nastopajo pa Kraljevi, Rasbergerja, P. Kovč, Nakrst, Gorišek, Kolša in Kotsa. Nabavite si pravčasno vstopnice!

Tri ure v ledenici brzoparnika „Pacific Shipper“

Kanadski listi poročajo o čudovitem dogodku ladijskega kuharja Campbella:

Ko je bil brzoparnik »Pacific Shipper« sredi oceana, je nenadoma izbruhnil tak vihar, da so stroji komaj poganjali 12 tonskega orjaka skozi valove. V takem viharju je bilo računati s tem, da bo vožnja te potniške ladje od Londona do Vancouvera brez dvoma trajala dva dni več. Kuhar Campbell je hotel po večerji pogledati, ali bo zadosti mesa za tneve. S ključem v roki je odšel v ladijsko ledenico, odprl je zunanja vrata, ki jih je podprl s konzervno skatlo, da se ne bi zaprla in je vstopil skozi notranja vrata, ki jih je podprl s kosom lesa, da se ne bi zaprla. V ledenici je bilo deset stopinj mraza, kar je precej hudo za človeka, ki je le v tenki, športni srcaji in belih hlačah.

Medtem ko je kuhar pregledoval zaloge živil, se je ladja v viharju gugala sem in tja in Campbell je mogel komaj trdno stati. Ko je opravil svoje delo, je hotel oditi iz ledenice, a prav tedaj je planila ladja kvišku: kuharja je vrglo v skrajni kot ledenice, z glavo je butnil v železno omaro in je za čas izgubil zavest.

Ko se je spet zavedel, bi bil skoraj spet omedlel, zakaj — z grozo je spoznal, da se je s sunkom ladje izpodmaknil les izpod vrat, ki so se zaprla! Campbell je od groze ostrmel. Vedel je, da se dajo vrata odpreti samo z zunanje strani, čeprav je imel ključ v žepu. Ko je to spoznal, se je obupno zagnal proti vratom, a kaj — tako ni mogel nikoli odpreti vrat! In vendar se je še in še zaletaval ob nje, kričal je, butal nanje s pestmi. A besenije morja zunaj je bilo hujše, glasnejše, erditejše.

Zdaj se mu je posvetilo, da je vse, kar počenja, brezupno. Premišljal je: nihče ni vedel, da je šel v ledenico, nihče ga ni tjakaj poslal. Nihče se tudi ne bo zmenil za to, če ga ne bo videli na postelji, saj je bilo v takem neurju itak vse zmedeno. Dotlej, ko bo treba dajati zajtrk, ga ne bo nihče iskal — dotlej je bilo še osem ur!

Ze se mu je mraz loteval nog in lezel višje in višje po telesu. Stresal se je, mahal z rokami, stopal sem in tja. Osem ur! Če bo le za eno uro onemogel, bo po njem: Zmrznil bo!

Zmrznil! Da bi ga ne doletela takšna smrt, je začel dvigati in prerivati zaboje z živili, da se je ogrel. Snel je vse meso in ga spet obesil. Bilo je mrazo. »Zamrzlo — tudi ti boš kmalu tako — meso!«

Skoraj pobesnel je ob tej misli in se spet zagnal v vrata, butal je z nogami vanje, kričal je, da je bil že ves hripav in slednjič omahnil na tla.

A že čez hip je planil kvišku, začel sekati meso, kos za kosom, in ga spet obešati na kavlje. Ura za uro je minevala. Koliko ur? Tisoč ur! — se mu je zdelo.

Počasi so mu pojemale moči; videl je svoje lastno, zamrzlo truplo, kako leži v ledenici. In videl je — svoje tovariše, ki sede zdajle na toplem, kadijo cigarete, se šalijo in jim je tako gorko! Viharja ni bilo več. Ali ni nihče pomislil nanj?

Komaj je mogel še dihati. Skušal se je postaviti na noge; res je vstal, a kaj nato se je spet sedel. »Kako sem utrujen, utrujen«, si je mislil, — »še osem ur je do zajtrka — dotlej — vsega je že konec...«

Ze ves je bil trd od mraza in že mu je bilo vseeno, ali umrje. Tedaj so se počasi odpirala vrata. Z grozo se je Campbell zazrl v tovariša. Ali je bil živ, ali pa se mu le sanja? Hotel je govoriti, a le hripavo grgranje se mu je izvilo iz prsi.

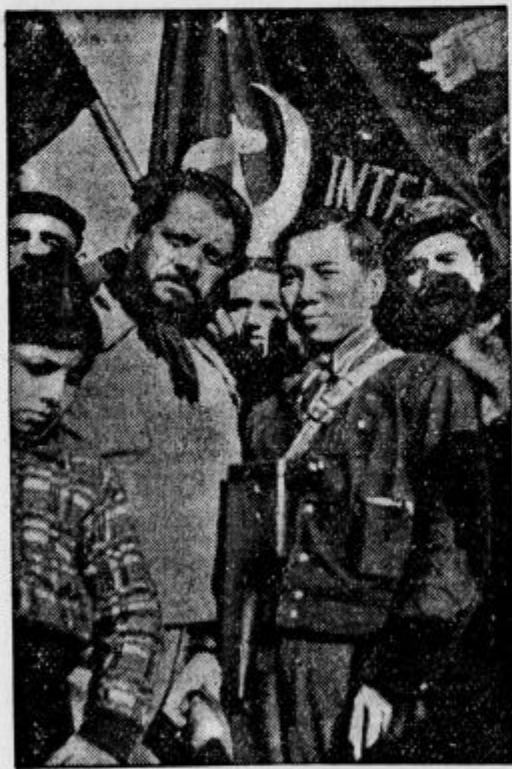
Tovariš je koj spoznal, kaj se je zgodilo. Pograbil je napol zmrzlega tovariša in ga odnesel v bolniški oddelek. Več dni se je kuhar boril s smrtjo. Ko je okreval, so mu povedali, da je bil tri ure v ledenici in se je tovariš le slučajno domislil, da je mogoče v ledenici, ko ga niso bili nikjer našli. Rešili so ga zadnji hip — še četrte ure — in bi bil mrtev.

1400-letnica Hagije Sofije v Carigradu. Najlejšo cerkveno stavbo sveta so sezidali v letih 532 do 537, ko je vladal rimski cesar Justinijan. Zunaj jo krasijo kupole: dve veliki in štiri majhne; znotraj je vsa v marmorju in zlatem mozaiku. Leta 1453 so jo vzel Turki in jo spremenili v svojo molitnico — mošejo.

Vse države so žejne bencina!

Petrolej, oziroma nafta, bencin: to je tisto, česar si vsaka država dandanes najbolj želi, najbolj potrebuje, saj je skoraj vsa obrabna moč motorizirana, to se pravi, da je na pogon motorjev, ki jih spet poganja — olje — nafta — bencin — petrolej.

Sovjetski Rusi, Francozi in Kirkizi tvorijo poglavito moč boljševiških španskih čet. Vrhovno poveljstvo je v rokah Rusov, ki komaj razumejo kako špansko besedo.

Francoski prostozidarji in sovjetska Španija

Francoski tednik »Gringoire« poroča, da je imela prostozidarska loža »Veliki Orient« nedavno dve važni seji. V loži »Clarté«, ki sestoji iz socialistov in komunistov, so razpravljali o bodočih načrtih ljudske fronte. Poudarjali so, da francoski bratje v francoski vladi ne bodo zapustili španskih bratov in da ne bo ostal klic na pomoč španskega velikega mojstra brez odziva. Tudi v radikalno-socialistični loži »Locarnoc« so poročali o »junških činih« ljudske fronte. S hrupnim navdušenjem so pričujoči vzeli na znanje, da so prostozidarji vedno budno na straži, da se vsi ukrepi v Španiji izvajajo po njihovih smernicah. Govornik jih sporočil, da se bodo te smernice še razširile z novimi dodatki, tako da bodo »zlasti v prosveti povsod prodira prostozidarska načela«. Glede na Španijo so se poudarili, »da francosko prostozidarstvo svojim španskim bratom tajno pa učinkovito pomaga.«

»Natakar, prinesite mi še en zrezek in pa knjigo za pritožbe!«

Natakar prinese oboje. Ko gost odide, pride gostilničar, rekoč:

»Kaj je pa napisal v knjigo za pritožbe?«

»Napisal ni nič, le zrezek je prilepil na papir.«

»Ali je res, da si se s Tino zato oženil, ker je podedovala milijon po teti?«

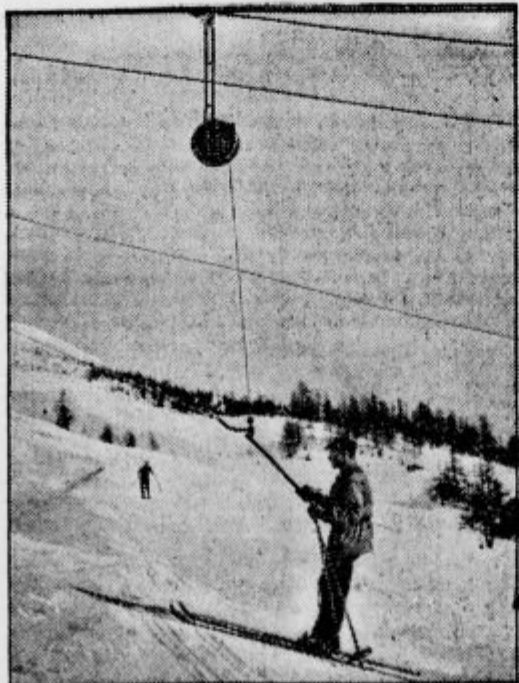
»To je nesramna laž! Tino bi bil prav tako vzel, če bi bila podedovala milijon po kakim drugem osebit!«

Skoraj vse armade imajo divizije z vozili na motor. Avtomobile uporablja konjenica, topništvo, strojne puške: da se brzo kretajo, da se naglo prikažejo in naglo izginejo. Močni avtomobili prevajajo topove iz kraja v kraj. Oklopni avtomobili brzijo ko veter in skušajo ovirati prodiranje sovražnika. Osebnih avtomobilov in motornih koles urno hitijo sem in tja in tanki so takšno bojno orožje, ki igraje premaga tudi najhujše strmine, grabe, brežine in jarke.

Vojna je dobila novo obliko z orožjem v zraku — z letali. S tem orožjem je premagana vsakršna daljave. Ze po dneve prej izve poveljnik, kako se giblje, ureja, razvija nasprotnik. Bombniki uničujejo, karkoli hočejo: industrijske naprave, plinske in vodne naprave in dragoceno lastnino prebivalstva. Doslej je bilo bojno pozorišče omejeno na poedine oddelke — etape. Zdaj, vsi prebivalci brez razlike spola in stanu so sobojevniki. Vojna na suhem in v ozračju se je popolnoma posplošila.

A tudi pomorske bitke požirajo nafto, petrolej, bencin. Z novim kurivom se je povečala brzina ladij in njih moč in brambna sila. Take ladje je moči hitreje spravljati na pozorišče bitk in jih umikati kot one, ki so jih kurili s premogom. Zaeno je to kurivo cenejše, in sicer za 60 odstotkov; ladja, ki ima 10.000 ton, potrebuje 250 mož manj, ki jih morejo tako dodeliti bojnim vrstam. — Tudi glede dima je kurjenje z bencinom boljše, saj se to kurivo manj kadil in tako ni več onih oblakov dima, ki so pomorske bitke vedno tako ovirale. Bencina morejo večje množine spraviti na ladje ko premoga in ladje morejo delj ostati na bojišču. — Torpedovke in podmornice in hidroplani pomagajo zdaj bitkam na morju in tudi to bojno orožje požira bencin.

Petrolej je moči urno dobiti, saj se pretaka kar po cevih s kopnega naravnost v ladje. — Najnovejši ladijski tanki — prevažajo s hitrostjo 15 kilometrov na uro po 15.000 ton bencina. V tridesetih urah jih napolnijo. — Bencin ima tudi to odliko, da izgoreva popolnoma, da ni nobenega pepela, torej tudi odpade pospravljanje pepela. Bencin more biti spravljen vrh zemlje in pod zemljo. — Dalje pa je petrolej, bencin, uporaben tudi za mažo in čiščenje. — Po vsem tem ni čudno, da imajo vse države tako silno žejo po bencinu!

Električni pogon smučí. Na gorsko višino Souverre pri St. Moritzu v Švici te na smučih električno potegnejo kvišku, kar sicer ne služi športu, pač pa — lenobi.

»Še nekaj metrov, pa se bova odpočila!«

»Tvoji tašči eem jako hvaležen za neko uslugo. Kaj praviš, kako bi jo razveselil? Kaj bi ji bilo posebno všeč?«

»Veš kaj. Pojdi k njej in dve uri prav slabo govori o meni!«

Mladi mož je šel ribe lovit. Pozno in malo v rožkah se je vrnil domov in je vrgel na mizo zavoj, rekoč: »M-m-oj lov!«

Njegova žena je zavoj odprla in je pikro dejala: »Kako si dober, še prekaditi si jih dal!«

»Rekel sem ji, da se ustrelim, če me ne usliši.«

»In ona?«

»Je rekla, ali ne bi potem njen brat mogel dobiti moje službe.«

Gasilec, ki se je zakasnil: »O, hvala Bogu, saj še zmeraj gorile!

»V tej koči bomo prenočili!«

Kaj je Jurij VI. podedoval

Prav za prav ni novi angleški kralj ničesar podedoval. Prevzel je samo to, kar je Edvard VIII. podedoval po svojem očetu: najrazličnejšo množino dohodkov vseh vrst: zlate plošče, pisma, dragulje, znamke, zemljišča, gojišča ostrig, slike, graščine, palače, ceste in trge, knjige... Angleški kralj je najbogatejši veleposestnik v Angliji. Od leta 1760 je vsak vladar prepustil dohodke svojih veleposestev državi, a državlani mu zato dajejo določeno vsoto za vzdrževalnino. A veleposestva so kraljeva lastnina in čez šest mesecev po njegovi smrti postanejo last njegovega naslednika. Angleški kralj ima na leto kraj 300 milijonov dinarjev dohodkov, skoraj 1 milijon na dan! On je lastnik razsežnih londonskih stavbišč, njegova so tla, na katerih stojijo važna poslopja, kakor opera, hotel Cretton, restavracija Holborn, Pall Mall in blok Criterion, kjer stoji Piccadilly-Circus, ki samo ta donša na leto dva milijona dinarjev. Njegova last je zemljišče »moderne zlate žile«: Regentstreeta, ki se je v poslednjih letih sedemkrat podražilo.

Kraljevske zemljišče meri okrog 319.000 akrov. Sem spadajo tudi rudniške lastninske pravice v Walesu, dalje ribjelovi na Škotskem, Deanski gozdovi, otok Man in posestvo Abbotswood. Le pravice ribolova znašajo 1 in pol milijona dinarjev na leto. Dohodki se stekajo tudi iz stavbišč v Elthamu, Hainaulu in Windsorju in od obsežnih pomorskih obrežij: sem spadajo tudi dohodki iz Gibraltarja.

Kraljeve palače in kraljeve parke so pred sto leti cenili na 15 milijonov dinarjev, a zdaj so brezdvomno vredni desetkrat toliko in več. Kakor je pa na primer Buckinghamška palača dragocena, je pa še bolj dragoceno tisto, kar je v njej. Neko zlato ploščo, ki je ondi, cenijo na 300 milijonov dinarjev; tehtla 500 kg in jo mora nositi četvorica mož. Velika zbirka slik je vredna najmanj 240 milijonov dinarjev. Leta 1914 so sprožili vprašanje, čigave so prav za prav slike v tej palači; zdaj je to vprašanje izginito. — Tudi Sandringham je izredna bogatija. Leta 1861 si ga je Edvard VII. pridobil in ga je stalo čez 200 milijonov dinarjev. Tudi Balmoral je osebna lastnina kralja; leta 1852 so ga kupili za 8 milijonov dinarjev; zdaj je seveda še več vreden. Razen zbirke slik ima Windsor tudi kraljevske knjižnice s 100.000 knjigami.

K temu moramo dodati še množico dragotin. Samo darila Edvarda VII. za kranje so bila vredna čez 150 milijonov dinarjev. Zbirka znamenj Jurija V. je vredna 96 milijonov dinarjev in vsebuje 600.000 znamenj. Poglavitje zase so kraljevska pisma. Kralj Jurij VI. jih je prejel od očeta Edvarda VII. v posebni železniški skrinji. Konec vsakega leta je določil, katera pisma naj sežgejo. Dali so jih v poseben stroj, ki je vsako črko storil nečitljivo. Potem so jih raztrgali na drobne kosce; kraljevi tajnik jih je dal v vreče in nato šele sežgal. Druga pisma so še dalje shranjena v jekleni skrinji. Kraljevska družina piše s tajnimi znaki, če je kaj posebno važnega in marsikako tako pismo je tudi Jurij VI. zdaj podedoval.

Če hočete vedeti

Da imaš humor in imaš tudi kaj smisla zanj, to dvoje vpoštevaj Američan bolj ko vse drugo. V Ameriki ti vse odpustijo, celo hudobije in zločine, če imaš le kaj humorja. Obratno pa: če kako stvar še tako imenitno izvedeš, pa je ne znaš napraviti s humorjem, je nihče ne ceni. Ni treba, da si sam dovipen, dovolj je že, da humor razumeš, da imaš smisel zanj. Ta smisel pa se da privzgojiti. — Na podlagi vsega tega je univerza na Floridi ustanovila fakulteto za humor. V posebnih tečajih naj se dijaki in dijakinje nauče, da v vseh dobah in tudi nadlogah življenja najdejo vedro plat in da se pri tem vedejo tako kakor človek, ki gleda kako igra. Slednjič — kar je tudi važno — se mora človek znati smejeti tudi sam nad seboj in se vziveti v svojo smešno vlogo.

»Gospod ravnatelj, zunaj je nekdo, ki ima dolgo brado.«

»Recite, da je ne potrebujem!«

Zdravo pijačo

za zdrave, bolne, odrasle in otroke narediš iz jabolč. Vzameš 2 kg navadnih, a lepih, umitih jabolč. Dobro jih osušiš in nato z lupino orez razrežeš na tenke rezance. Peške odstraniš. Jabolčne rezance položiš v pripravo, najboljšje lončeno posodo, pravo na tesno in jih dobro osušiš, tako da šumijo. Nato jih spraviš v kako dobro zaprto posodo; steklena je najboljša, in dodaš kosček vanilije. — To uporabljaš za čaj, ki ga skuhaš takole: Za 1 do 2 skodelici čaja vzameš žlico teh jabolčnih rezancev (jabolčnega čaja), jih poliješ z vodo in pustiš stati čez noč. Za čaj prebriš to vodo z rezanci, precediš v skodelico in dodaš limonovega soka in sladkor — ko za ruski čaj. Z istih namočenih rezancev moreš še enkrat skuhati (prekuhati) čaj. Piješ ga, ko je vroč, hladen ali mrzel. Vedno je dober in zdrav.

Dom za varstvo deklet v Mariboru

Maribor, 9. januarja

Sele 4. oktobra lanskega leta je bila izpolnjena poslednja želja plemenite mariborske učiteljice Sabine Kučera, ki je v testamentu zapustila svojo hišo na Slomškovem trgu 12 ustanovi za varstvo mladih deklet. Mestna občina je po dolgi letih pod sedanjim upravo uvidela važnost ustanove ter jo izročila Društvu za varstvo deklet. Dne 4. oktobra 1936 je društvo otvorilo Dom za varstvo deklet, ki posluje sedaj tri mesece. Že prvo četrtletje je pokazalo, kako potrebna je bila ustanova za Maribor. Dom je postal res za točišče varstva potrebnim dekletom, o čemur najboljšo jasno govore naslednje številke.

V teku treh mesecev so imela dekleta v domu 371 prenočišč — po večini povsem brezplačno, nudilo se jim je 426 obrokov okrepil — zajtrkov, kosil in večerj. V 60 primerih jim je uprava doma posredovala službo, v 4 slučajih jim je nudila brezplačno zdravniško v 1 slučaju pa pravno pomoč. Dve deklici brezdomki sta uživali ves čas popolnoma brezplačno vso oskrbo ter dobili najpotrebnejše v perilu, obleki in obuvanju.

Nekaj posebnega je nedeljska patronaža, ki jo društvo v domu za varstvo deklet vrši. Ob ne-

deljskih popoldnevih se nudi obiskovalcu živahna in nenavadna slika. Dom je poln mladih deklet, ki se zbirajo v dvorani v prvem nadstropju. Med njimi so mariborske gospe, članice Društva za varstvo deklet. Obiskovalke doma imajo popoldnevih priložnost za šivanje za ročna dela, obenem pa pošteno razvedrilo. Na razpolago so jim razne igre, imajo svoj pevski krožek, imajo nastope na odru ter prireajo tudi predstave. Poleg tega se vrše vzgojna in poučna predavanja. Ti nedeljski popoldnevi so se pri dekletih, posebno pri služkinjah zelo priljubili. Od nedelje do nedelje prihaja več deklet k njim in so že tako navezane na ta dom, da jim je postal res varstvo začeti v času, ko so proste in potrebne razvedrila.

Ti podatki so javnosti najlepši dokaz, kako potrebna in socialno nujna je bila Kučerina ustanova. Društvo so pomagali do takega razmaha plemeniti dobrotniki, zlasti številni trgovci, pekarne in drugi podjetniki. Hkrati pa opozarjamo občinstvo, da bo v prihodnjih dneh potrkalo Društvo za varstvo deklet na dobra srca Mariborčanov, proseč podpore. Naj je nihče ne odreče, saj bo podprl s tem plemenito in dobro delo, ki bo v bodočnosti obrodilo bogate sadove!

Maribor

m Akademski kongregacija ima svoj redni sestanek v ponedeljek ob pol 8 zvečer.

m Kaj je s turističnim odborom. V okviru mestne občine se je svojočasno izvolil poseben turistični odbor, ki ima nalogo propagirati v mestu tujski promet. Pravila odbora so bila poslana ministrstvu, ki pa jih ni potrdilo ter zahteva sedaj formalno izprijembo. Stvar pa je za Maribor nujna, ker vidimo, da v drugih mestih ti odbori že zelo plodonosno delujejo.

m Sprejem denarja na pošti je treba pospešiti. Kakor znano, je na glavni pošti pri denarnih linicah med 1. in 10. v vsakem mesecu strahovit naval. Dopoldne posluje samo dve linici, popoldne pa tri, vendar je tudi to premalo. Tako se je zgodilo, kakor nam sporoča naročnik našega lista, da je v četrtletju ostalo dopoldne še nad 30 strank neodpravljenih, ki so čakale po prejšnjem nad pol ure, da bi prišle na vrsto. Med temi je bil celo bančni sluga, ki je prinesel na pošto nad 10 kg kovane denarja. Umevno je, da se zaradi tega nekateri denarne pošiljke zakasnijo, kar pa povzroča večših neprijetnih posledic. — Pošta uprava naj bi vendar že nekaj ukrenila, da se ti nedostalki, ki nastajajo zaradi pomanjkanja osebja, odpravijo.

m Živahno delo Jadranske Straže. Glavno skrb je posvečena Jadranski Straži v Mariboru v preteklem letu svojemu domu v Bakru, v katerem je v poletju mariborska mladina letovala. V pretekli sezoni je bilo vsega skupaj v tem domu 8158 prenočišč ter je letovalo 339 dečkov, 363 deklic in 57 nadzorikov v dobi 219 dni. Da se je mladini lahko toliko nudilo, so bila potrebna znatna sredstva, ki jih zbira JS s pomočjo svojih prirediteljev. Taka prireditelj bo tudi dne 16. t. m. v vseh prostorih Unions.

GASILEC

ni samo mož, ki požar gasi.

„GASILEC“

je tudi strokovni list slovenskih gasilcev. Za 20.— Din dobite v letu 1937 vsak mesec okoli 15. »GASILEC« na 24 straneh. Letos bo »GASILEC« prinašal strokovne članke, ki bodo zanimivi za vsakega: Stavbarstvo, oskrba vode za požarne nezgode na vasi, itd.

Naročite »GASILEC« pri upravi v Mariboru, Koroška cesta 5. Še danes pišite dopisnicol

m Kako skrbil Hitler za svoje rojake. Iz Kamnice pri Mariboru nam poročajo zanimiv slučaj: V Kamniškem jarku se je že pred več leti naselil na majhnem posestvu neki Laiss, ki je bil poprejšnji mliničar, je pa nemški državljani. Na zaostalih davkih je dolgoval 2500 Din ter mu je pretel ru-bež. V stiski se je mož obrnil s pismom naravnost na nemškega kancelerja Hitlerja. Nedavno pa je mož dobil potem nemškega konzulata 2500 Din, ki mu jih je nakazal urad nemškega kancelerja. Prav takšno presenečenje je prejel zopet za božične praznike, ko je dobil iz Nemčije 1500 Din za božičnico.

m Iz Ljudske univerze. Jutri je pričetek biološkega cikla. O vprašanju »Kdaj in kako se je pojavilo življenje na zemlji« bo razpravljaj naš odlični biolog univ. prof. dr. B. Zarnik iz Zagreba.

m Velika požarna nevarnost je pretela v petek zvečer skladišče gradbenega podjetja Šlajmer & Jelenc v Obiličevi ulici pri mestnem parku. Vnela se je lesena stena v shrambi za orodje. Ogenj se je že oprjel lesenega stropa ter se je širil proti shrambi katrana in asfalta, ko je opazil grožnjo nevarnost hišnik ter telefoniral po gasilce. V nekaj minutah so bili na licu mesta z dvema motorkama in Magirusovo lesto ter so ogenj v najkrajšem času pogasili. Da ni bila pomoč tako naglo pri roki, bi bilo v veliki nevarnosti ogromno skladišče gradbenega lesa, ki je sedaj nakopičen na dvorišču, ogroženo pa bi bile tudi sosednje hiše. Škoda znaša kakih 5000 Din.

Odeje, vatrane, puhaste, flanelaste, in volnenene kupite najceneje pri **NOVAK-u, Maribor**

Vetrinjska 7 Koroška 8

m Ploh mu je zlomil nogo. V železniških delavnicah se je ponesrečil večeraj 27-letni ključavničar Avgust Male iz Tezna. Padel mu je na nogo ogromen hlood ter mu zdrobil kost. Reševalci so ga prepeljali v bolnišnico.

m Sestanek delegatov banovinskih nameščencev, o katerem smo že večeraj poročali, bo danes dopoldne ob 10 v prostorih hotela Zamore.

m Davčne karte za bišno služabništvo. Najkasneje do konca meseca januarja, odnosno v 15. dneih po sprejemu v službo, morajo službodajalci nakazati za leto 1937 davčne karte po 50 Din za vsakega člana bišnega služabništva. Karta se glasi na ime poslodavca in jo mora ta nakazati.

m Svojo srebrno poroko sta v kraguški družini obhajala te dni g. Karl Salamon, poslovodja tvrdke Radio-Maribor, in njegova gospa soproga Ivana. Ugodnemu zakonskemu paru naše iskrene čestitke k lepemu jubileju!

m Jadranska straža. Naprošajo se cenjene dame, da si preskrbijo narodne noše za jadransko noč. Nagradile se bodo tri narodne noše: 1. nagrada po 400, 2. nagrada po 200, 3. nagrada po 100.

Tujski promet na Štajerskem

Bilanca tujskega prometa v letu 1936. Na področju bivše mariborske oblasti je visoko aktivna ter kaže prav v vsakem oziru lep napredek v primeri s prejšnjimi leti. Na omenjenem področju imajo v tujskoprometnem pomenu največji pomen naša znana zdravilišča, kakor Rogaška Slatina, Dobrna, Slatina Radenci, Laško in Rimske Toplice. Vsi naravni predpogoji, lepa okolica, visoka stopnja zdravilnosti, odlična oskrba, popoln komfort ter strokovno vodstvo in uprava naših zdravilišč so momenti, ki so jih povzdignili med najbolj priljubljena v državi ter jih dvignili na stopnjo najbolj znanih in največjih evropskih zdravilišč. Število obiskovalcev v naših zdraviliščih raste od leta do leta in je ravno v minuli sezoni doseglo rekordne številke.

V našem največjem zdravilišču Rogaški Slatini je bilo v pretekli sezoni 7818 gostov, za 1067 več kakor v letu 1935. Temu primerno se je zvišalo tudi število nočnin, ki je doseglo v sezoni 1936 rekord 113.086 nočnin (za 5096 več kot leta 1935). Od 7818 gostov je bilo v Rogaški Slatini 6239 Jugoslovanih in 1579 inozemcev. Največ gostov dajejo zdravilišču mesta Zagreb in Belgrad ter Dunavski in Savski banovini. Število inozemskih gostov se je v primeri z letom 1935 dvignilo za 369. Predvsem je porastlo število obiskovalcev iz Madjarske in Avstrije. V minuli sezoni odpade v Rogaški Slatini na gosta povprečno 14,4 nočnin.

Druge banovinske zdravilišče na Štajerskem — Dobrna pri Celju — kaže v pretekli sezoni prav tako lep napredek. Nastanitvena kapaciteta kopališča je bila popolnoma izkoriščena, dati se je počivala v udobnem modernem hotelu. V glavni sezoni je bilo v Dobrni 3866 gostov s 57.044 nočninami. Med inozemci je naraslo število Avstrijcev, od domačih obiskovalcev pa je bilo največ gostov iz Zagreba in iz Savske banovine. Na enega gosta odpade 17 nočnin, kar je izredno veliko.

Prav razveseljivo se razvija priljubljeno zdravilišče Slatina Radenci, ki je imelo v sezoni 1936. že 1405 gostov z 19.374 nočninami (za 324 gostov s 3084 nočninami več, kot v l. 1935). Na enega gosta odpade 13,8 nočnin. Od Jugoslovanih zahajajo v Slatino-Radenci največ gosti iz Savske banovine, od inozemcev pa so bili zopet na prvem mestu Avstrijci.

Naši obsavinski zdravilišči Rimske Toplice in Laško kažejo zadnja leta stopnjujoči napredek. Laške Toplice, ki so last Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, so poleg članov OUZD sprejeli tudi lepo število drugih gostov iz tu- in inozemstva. Za Rimske Toplice je zanimivo, da je število inozemcev v pretekli sezoni preseglo število gostov iz Jugoslavije. Na enega gosta odpade v Rimskih Toplicah povprečno 11,47 nočnin.

Pomen naših štajerskih zdravilišč je prav zanimivo razviden v primerjavi z našim največjim in najbolj znanim letoviščem Bledom. V sezoni 1936. je posetilo Bled 19.019 tujcev s skupno 177.087 nočninami, kar predstavlja napram sezoni 1935. porast za 2757 gostov in 15.010 nočnin. Na enega gosta od-

pade na Bledu 9,31 nočnin. Od 19.019 gostov je bilo 12.260 inozemcev in 6759 Jugoslovanih. Napram sezoni 1935. je število gostov iz Jugoslavije malo nazadovalo, število inozemcev pa prav znatno napredovalo.

Poleg zdravilišč so v mejah bivše mariborske oblasti najvažnejše tujskoprometne postojanke Savinjska in Logarska dolina ter Pohorje. Če upoštevamo, da je bil začetek sezone deževen, kar je za višinska in klimatska letovišča hud udarec, smo lahko s prometom teh tujskoprometnih postojank več ko zadovoljni. To velja predvsem za planinske kočje in domove SPD, od katerih kažejo največji napredek Senjorjev dom, Ruška in Mariborska kočja ter Aleksandrov dom v Logarski dolini. Še bolj zadovoljiva je frekvenca planinskega hotela Pohorški dom ter novega hotel-pensona »Lobnec«, ki nudita tudi najbolj razvijanim gostom ves komfort. Na območju bivše mariborske oblasti omenjamo kot tujskoprometne kraje Dravsko in Dravinjsko dolino, naš koroški kot in posebno Slovenske gorice, Hloze ter Prekmurje. V vseh teh krajih delajo z verno na to, da se ustvarjajo in izpopolnjujejo potrebni predpogoji za razvoj tujskega prometa ter je od leta do leta opaziti zanimanje tujcev za te kraje. Zadnja leta se je odprla tujskemu prometu tudi dolina Sotle in Bistrice s svojimi romantičnimi naravnimi krasotami. Letovišča v tem področju so postala zlasti priljubljena med Zagrebčani.

V mestih Mariboru, Ptuj in Celju je bil v pretekli sezoni tujski promet zelo živahen. Na razpolago imamo samo številke iz Maribora. Štajerski Meran postaja vedno bolj priljubljena tujskoprometna postojanka. Lansko leto je obiskalo Maribor 28.588 tujcev in sicer 20.597 naših državljanov ter 7991 inozemcev. Nočnin je bilo 41.588. Gotovo je prišla večina teh obiskovalcev iz poslovnih ali rodbinskih razlogov v Maribor, vendar pa jih je bilo gotovo znatno število takih, ki so si izbrali naše mesto z njegovo krasno okolico in številnimi tujskoprometnimi atrakcijami kot letovišče. Poleg tega je bilo lansko leto nekaj velikih prireditelj, ki so privabile v Maribor izredno število ljudi. Med temi omenjamo zlasti veličastne Slomškove dneve. Kljub temu je število nočnin v Mariboru izredno nizko v primeri z našimi zdravilišči in letovišči.

Iz navedenega je razviden brez posebnih komentarjev lep napredek tujskega prometa na Štajerskem. Poznavajoč ogromne vrednosti tujskega prometa za naše narodno gospodarstvo, moramo izreči polno priznanje našim tujskoprometnim činitelem, ki so, borec se z največjimi težavami in nezamudnim, s požrtvovalnim in sistematičnim organizacijskim in propagandnim delom dosegli tako lepe uspehe. Banska uprava v Ljubljani jim je z velikim razumevanjem nudila vso svojo pomoč. Na območju bivše Mariborske oblasti pa se je prav izdatno čutila intenzivna in učinkovita delavnost Tujskoprometne zveze, ki je z največjo verno podporila vsako akcijo za pospeševanje tujskega prometa.

Slovenski jezik v trgovska podjetja!

Toliko razpravljamo zadnje čase o naši slovenščini, slovenskih prerezih ter o zapostavljanju slovenstva sploh. Naj dodam vsemu lepemu razpravljanju še nekaj skromnih besed.

Pojavov, ki se dvigajo okoli nas, in katerih nismo prav nič veseli, smo mnogo krivi mi Slovenci sami. Imamo sicer mnogo dobrih lastnosti: kulturni smo, delavni, verni, miroljubni, gostoljubni, varčni — saj nam priznavajo te lastnosti tudi drugi narodi. Toda eno veliko napako imamo: skromni smo preveč! Tako zelo smo skromni in ponižni, da nas je skoro težko povisati, če bi se slučajno kdo na to spomnil. Tako pa drugim komaj do ramen sežemo. Toda kaj pravim ponižni! Še huje! Sleve smo! Brez energije, brez narodnega ponosa! Toliko »energičnejši« sicer smo, da se ne pustimo od tuje niti od bratov nasilno podirati in gaziti — saj se borimo zoper nasilje in krivice, kadar tuja ni blizu nas, od daleč — smo pa toliko bojazljivi, da sami od sebe radevolje legamo pred njim, da lahko hodi nemoteno, po mehkih...

V znano letovišče sredi Slovenije zahajam že nad 10 let, ter prebijem vse poletje v istem hotel-skem podjetju, ki pa menja skoro vsako sezono svojega gospodarja. V dotičnem, precej uglednem hotelu je približno 50 sezonskih nameštencev, ki spadajo izključno le med natakarsko in kuharsko osebje. Niti v eni sezoni od zdaj pa niso vodili podjetja v slovenskem duhu! Prevladuje tu namreč popolnoma neslovenski milje: nemški, madžarski in srbohrvatski! In le teh jezikov se more slovenski nastavljenec poslužiti, če hoče uspeti. Ta pojav je, kakor že rečeno, tradicionalen, ki se izvaja samo pod vplivom treh ali štirih nameštencev, ki so navadno: Srb, Hrvat ali nemško ozir. madžarsko pobavirani Jugoslovani. Slovenski nastavljenec je naravnost prisiljen, da se prilagodi temu potujčenemu miljeju, pa v vseh tudi sam od sebe tako »internacionaliziran« — seve vsled tradicionalne šege —, da bo v občevanju s Slovenci samimi docela neslovenski.

Naj omenim le primer, kako poroča n. pr. celo slovenski natakari v kuhinji naročilo od gosta:

Celie

c Revolucionarno razpoloženje delajo med nami tudi se danes razni fanatiki in plačani agitatorji, ne vedo pa, česa nas zgodovina o revolucionarnih pokretili uči. Kdor hoče biti na jasnem, kakšne pridobitve sta prinesli civilizirani Evrope in vsemu svetu francoska in boljševiška revolucija, naj se udeležijo predavanja vseučiliškega profesorja g. dr. A. Gosarja, ki bo v ponedeljek, dne 11. januarja ob pol 9 zvečer v veliki dvorani Ljudske posojilnice na 5. prosvetnem večeru KPD.

c Tečaj Kmečke zveze v Celju. V nedeljo, dne 17. januarja bo od 9 do 12 dopoldne v dvorani Orlovskega doma v Samostanski ulici tečaj Kmečke zveze. Predavali bodo gg. Marko Kranjc in minister Vesenjak o načrtih in potrebah Kmečke zveze, g. Obersne, posestnik iz Ljubljane, pa o mlekarstvu. Našem kmetu naj posamezniki močna stanovska organizacija, zato so vsi posestniki vabljeni, da se udeležijo tega kmečkega tečaja.

c Celjske gospe imajo danes ob 6 zvečer redni mesečni cerkveni sestanek v kapelici pri šolskih sestrh.

c Kino Metropol. Danes ob 16.15, 18.15, 20.30: »SAMOLJENO SRCE — AYE MARIA«. Poje slavni tenor Benjamin GIGLI. — Ob 10.15 in 14.15 matineja.

c Odmev iz volivne borbe pred sodiščem. Večraj so se zagovarjali pred sodnikom-pododcem pri okrož. sodišču Kozak Franc, Vipotnik Albin in Beve Anton, katere je obtožilo drž. tožilstvo zaradi razširjanja volivnih letakov v Grižah pred občinskimi volitvami, ki so se vršile 25. okt. l. l.

Mariborsko gledališče

Nedelja, 10. januarja ob 15: Božji človek. Globoko znajanje cene. Zanjčje. — Ob 20 uri: Visokost ples. Turek, 12. januarja ob 20: Visokost ples. Rod B.

Nedelja je gledališče: Popoldne ob 15 bo neprekinjeno predstava uprizoritve Begovčeve uspele drame »Božji človek«. Veljajo globoko znane cene. — Zvečer bo ponovitev Ascherjeve operete »Visokost ples«. Me. ločnosten in zabavna vsebina sta temu delu pripomogla do popolnega uspeha.

Trbovlje

Vajeneem. Združenje krojačev in krojačev v Trbovljah bo imelo oprostitve dne 24. januarja v gostilni Skrat (Klančnik) v Trbovljah. Opozarjajo se vsi vajenci in vajenke te stroke, ki jim poteče že učna doba, da pravočasno vložijo prošnje za pristupitev k oprostitvi, prošnje je poslati na upravo združenja.

Odlikovani kanarčki. Društvo Rejec malih živali je tudi letos priredilo razstavo malih pevecov pri Fortaju na Vodah. Razstavljeno je bilo 14 kolekcij malih pevecov — harskih vrstikov. Zastopnik centrale, g. Gojznikar iz Ljubljane, je ocenil male pevčke in prisodil prvo nagrado z diplomom Lapornik Alojziju. Odlikovani so bili še naslednji lastniki kanarčkov: Stavec, Mlnakar, Cahun, Traven, Vodopivec, Lape, Rataj, Blažič in Ajnik.

Danes zvečer ob 8 koncert ljubljanskih konservatoristov v Sokolskem domu.

Jarenina

Dne 23. decembra je priredila naša šola božičnico za siromašne šolske otroke. Pod vodstvom g. učitelja Babnika so otroci najprej jako dobro igrali igro »Peterčkove poslednje sanje«. Po igri je bilo obdarovanih 182 otrok z obleko, perilom in obutvijo. Vse darove je nabralo oz. naprosilo učiteljsko samo. V Jarenini so nabrali kljub velikemu pomanjkanju denarja 2013 dinarjev. V blagost ali denarju so za božičnico prispevali še banska uprava, Ciril Metodova družba, tovarna Huter, Thoma, Rosner, Doctor in drug. Zlatorog in razni mariborski trgovci in denarni zavodi. Vsem, ki so prispevali za božičnico, posebno še požrtvovalnemu Jareninskemu učitelstvu prisrčni: »Bog vam plačajte!

širite katoliško časopisje!

Na letakih ni bila navedena tiskarna, ki jih je natisnala. Vsebinski letakov je bila lažnjiva in strupena gonja zoper vladu in dr. Koroška. Obtoženo je zagovarjal narodni poslanec, odvetnik g. dr. Dobovšek, ki je izjavil, da je letak sestavljen on. Vsi trije obtoženci so bili obsojeni vsak na 480 dinarjev kazni ali 8 dni zapore in na povračilo strokovnega kazenskega postopanja. Ker so obtoženci dejanje priznali in ker do sedaj še nobeden izmed njih ni bil obsojen, jim je sodišče izvršitev kazni odložilo za dobo 2 let.

Novo mesto

V petek, dne 8. januarja se je vršil pod okriljem Prosvetnega društva v Novem mestu prosvetni večer, na katerem je predaval g. Dvornik, odlični poznavalec narodno-manjšinskega vprašanja. G. predavatelj nam je prikazal sijajne like naših duševnih velikanih iz raznih slovenskih pokrajin, ki so vzbujaali k narodni zavesti, ustvarjali slovensko kulturo ter nam zgradili lepo domaćijo — Jugoslavijo. Zbranemu občinstvu, ki se pri nobenem predavanju v Novem mestu ni tako častno napolnilo dvorane prosvetnega doma, je tudi odlično analiziral narodno-manjšinski problem na Goriskem in Koroškem. G. Dvornik, ki je za svoja izvajanja žel vseh odobravanje, bi moral biti povabljen v sleherni prosvetno društvo, da tako seznanj ves naš narod s temi življenjsko važnimi vprašanji. Po predavanju se je ustanovil tudi Klub Sedejeve družine, katerega prav lepo pozdravljamo in mu želimo trajnih uspehov.

KULTURA

Ob 140 letnici prvega slov. časopisa

Vodnikove „LUBLANSKE NOVICE“ (4. januarja 1797—1800)

Leta 1797 je Vodnik začel na Zoisovo pobudo izdajati prvi slovenski časopis »Lubanske novice«, ki so izhajale sprva po dvakrat, pozneje — ko je manjkalo naročnikov, pa po enkrat na teden, dokler niso prenehale l. 1800. Od tedaj pa do Bleiweisovih »Kmetijskih rokodelskih novic« (1843) Slovenci nismo več imeli političnega časopisa. Od tedaj pa datira nepretrgana tradicija v to, kar imamo danes. Ob 140 letnici prvega začetka se spominjamo »Lubanskih novic« z vsem spoštovanjem ter ponatiskujemo iz njih odlomek v častiljivi bohorici.

Slovenski jezik je bogat.

Tę dni je eden rekel, de kranjčkimu jesiku befedi manka, de je vboj; inu je nekatere nemške befede sa ikufhino poftavil, od katereh meni, de ih nemoremo po kranjčko reži. Befede lo te: augenscheinliche klarheit, ich meine, ich wähne, ich halte dafür. Ta prva befeda ima en kofh bogatstva v kranjčkim, inu le pravi: ozhitnoft, rasloznoft, sapopadljivoft, rasglednoft, vidnoft; ozhitni raslozhih, vidlozha ozhitnoft, rasgledno pokasanje, vidno rasodenje, s' perlitam pokasanje; iz teh befedi le lahko s' rokami prime inu vidi, kako bogat je kranjčki jezik. Druge tri, katere po nemško sgoraj ftoje, le tako preftavio: menim, lumim, se tako shiflam, domifhlam, meni le sdi, le desdava, natolkujem, imam sa refnizi podobno, se prav fhtejem, moj lum na to lefi. — Kranjčki jezik je lam na febi bogat, le ludje lo rejni na befedah; sato, ker premalo fpomina imajo na to, kar ih je mati uzhila.

Bilanca

slovenskega knjižnega trga v l. 1936

(Nadaljevanje.)

1. Izvirno slovensko leposlovje

b) Proza.

Nova slovenska izvirna proza je v tem letu izšla v knjigi le v par primerih. Bartolovo zbirko psiholoških, freudovsko-analitičnih novel, pod naslovom »Al-Araf« (Modra ptica) skoraj ne moremo šteti pod letošnji produkt, kajti izšla je že l. 1935. za božič. Nasprotno pa lahko štejemo v l. 1936. Ingoličev roman s ptujskega polja »Lukarije« (Tiskovna zadr. Maribor), dasi je izhajal l. 1935. kot uvodna povest v Ljubljanskem Zvonu. Ta povest je tipična za sodobnega pisatelja, ki gleda na svet zgoj naturalistično ter pod zornim kotom zolajevskega seksualizma. Kakor je povest pisana s temperamentom, mestoma naravnost z zavidajočimi domisleki in močjo, je vendar odvrtna po svoji seksualni romantiki, ki poišče patološki inveci kjerkoli more, če je potrebno ali ne, tako da je vsa ideja — borba za agrarno reformo — nekako zasenčena pred seksualno kroniko slovenske vasi ter se ponavlja, ne razvija. Ingolič je pokazal svoj pisateljski talent, ki pa še ni umirjen ter ne zna brzdati svojega nagnjenja k zločinskih stranem človeka-živali (zato za ljudske knjižnice nikakor ni primerna). Kar je pa umetnostno glavno, pa je: ne zna se omejevati v notranji zgradbi povesti in je ne zna skladno zaključiti: zato jo raztegne in odreže, ko bi jo lahko raztegal še v nedogled. Usoda vsakega povrsnega naturalizma! Vendar pa je v umetnostnem oziru pozitivnejše delo kakor M. Klemenca prekmurski roman »Zalesje se prebujaj« (Hram), v katerem znani prekmurski pisatelj hoče prikazati borbo dveh generacij — sedanje in predhodne — v zvezi z vsjo sodobno lokalno, politično in socialno problematiko. Škoda, da je ta problematika stopila v tako neprečišeni obliki iz epskega dogajanja: samega, da je zasenčila epiko, ter je ostala samo še dnevna polemika. Kljub temu, da v koncu dobiva povest močne podarke in se skuša dvigniti, vendar le pomeni v primeri s prejšnjimi deli zastoj, če ne korak nazaj. — Trejti roman je fantastična utopija Radivoja Reharia »Semisiris« (Piramida), ki pomeni zanimivo novost v naši književnosti že z ozirom na snov, ki jo obravnava, namreč življenje v praviljeni Atlantidi, preden jo pogreznejo valovi. Obširen roman je zanimiv tudi po obdelavi, le da vse preveč spominja na Prusovega »Faraona« ter je premalo izrazno močno izklesan. Kakor so opis si še precej močni, le psihologija je manj pogojena ter je deus ex machina — stara čarovnica — le romantični element, ki naj prikljiče jezo božjo. Kakor so tudi začetne scene precej lahkega značaja — je vendar vsa zgodba zanimivo podana, ter bi knjiga, kot zanimiv odmev tujih del, zaslužila več omemb v slovenski publicistiki, kakor jih pa je. V svojem bistvu pa pomeni pred sedanjostjo in pred slovenskimi problemi, ki jih je toliko, v romantično eksotičnost, kjer se oblikovna nemoe vse laže zakrije. Nadaljna pomembna knjiga je Velikonja otroška novela, oz. zbirka ertic avtobiografskega značaja, opisanih v zvezi z domačim psom Belinom, pod naslovom »Naš pes« (Moh. dr.), ki smo jo podrobneje pred kratkim že omenili. — Najplodnejši pisatelj tega leta pa je bil France Bevka, ki je izdal »Samote« (Kmet. tisk. zadr.), »Srebrnik« (Vod. dr.), »Mrtvi se vračajo« in potopis »Izlet v Spanijo« (v Goriški matici). Njegova pripovedna iznajdljivost je neizčrpna ter je neutrudljiv v opisanju psiholoških zgodb — najraje erotičnih — naših ljudi. Te povesti deloma spadajo že med ljudsko literaturo, kateri sta prinesli svoj obulo tudi Moh. dr. s Plestenjakovim »Lavrancem« in Vodnikova z Albrehtovimi »Zarečnic«, ter Cankarjeva s Seliskarjevimi »Rokami Andreja Podlipnika«. Leposlovnega značaja so tudi povestice C. Drekonja »Beg iz življenja« (Gor. mat.), Lavtičarjeva »Junaška doba Slovencev« (Gorenci), Koprivnikov »Jugoslovanski lovčevi zapiski« (Lovsko dr.) ter Kačev »Moloh« (zal. Zemlja). — Zanimivo je, da smo letos dobili štiri domače vojne spomine, namreč J. Grčar: »Deviška zemlja v krvi« (Moh.) in A. Ličan: »Spomini iz Sibirije« (samoz.), obe govoreče o ujetništvu, A. Vitalisa »Doberdob, slovenskih fantov grob« (Domovina), ter preprosto, a močno Podobirskega »Iz svetovne vojske« (Moh. dr.). Igralec Daneš Gradišar je opisal svojo pot v igralskem pokliu »Za vozom boginje Talije« (Vodnikova). — Svojevrsna knjiga so Maleševa »Seneca«, zbirka grafik.

To bi bile knjige, ki so prinašale nove slovenske izvirne leposlovne plodove, med katerimi moremo šteti za najpozitivnejše doneske Ingoliča, Velikonje in Reharia ter Bevkeve knjige.

Pomembnejše pa so bile izdane starejših slovenskih pisateljev. Tako smo dobili v lepem Kolaričevem tolmachenju prvo slovensko novelo: Ciglerjevo »Srečo v nesreči« (Cvetje) ter Koblarjev razbor prvega slovenskega romana: Jurčičevega »Desetega brata« (Cvetje), Solar je priredil že drugi zvezek Detelevih Zbranih spisov (Moh. dr.), J. Logar prvi zvezek ljudskega pripovednika Fr. Jakliča-Podgoričana »Izbrani spisi« (Jugosl. knjigarna). Monumentalna izdaja Cankarjevih Zbranih spisov (Nova založba) je v tem letu po

XIX. zv., ki ga je uredil dr. I. Cankar, z XX. zv. v uredništvu F. Koblarja dosegla svoj zaključek ter imamo danes popolno izdajo Cankarjevega duha, lepo povezanega in zbranega, kar je posebni kulturni dogodek za slovenski knjižni trg. Dr. I. Sorli je v l. 1936. izdal dva zvezka svojih »Izbranih spisov« (V. in VI.). Sem tudi spada V. Novakov »Izbor prekmurske književnosti« (Cvetje), ki pomeni do zdaj prvo krestomatijo slovenske pokrajinske književnosti.

Knjižno je torej v tem letu prevladovalo izdajanje starejših spisov naših klasikov in ljudskih pripovednikov ter pomembnejših sodobnikov. Toda ob pregledu proze moramo imenovati tudi glavne doneske po naših literarnih revijah in tu vidimo, da so se od starejših pisateljev najboljše udeleževali Bevka, ki je pisal povesti skoraj v vse časopise. Med temi revijalnimi spisi moramo posebej imenovati njegove otroške spomine »Začudene oči« (LZ) ter zlasti njegove legende v DS, ki utegnejo roditi slej ko prej novo preplepo slovensko knjigo. Tudi Velikonja more pokazati z uspehom poleg na »Našega psa«, tudi na novo izdane (DS), ki preseneča po ostrim zunanem opazovanju. Notranje psihološko oostro opazovanje pa je vidno pri svojevrsnem Kozakovem opisu psihe rajnekega Vdoviča »Maske« (LZ), ki je poleg Javornikovih novih pripovednih eksperimentov (DS) najbolj zanimiv literarni donesek tega leta. Omeniti moramo Zorčeve avtobiografske spomine »Iz nizav in težav« (MI), ki se lepo uvrščajo k Vadjalu, Bevku in Velikonji. Prežihov Vorenc je opisal vola »Ira in Bavča« (Sod.), vendar pa ta spis zaostaja za klasično »Na požiravnikih« iz prejšnjega leta. Toda Miška Kranjca povest »Divje race« so boljše kakor pa njegov roman. Magajna se išče v realistični obliki, ki mu bolj odgovarja (novele v MP) in je škoda, da je nekako utihnil. Med mladimi pa moramo posebej imenovati lepa impresionistična razpoloženja S. Vuka, ki je v našo književnost prinesel slovensko primorje in Benečijo. (MI). Ta pa je tudi najbolj obetajoč talent med najmlajšimi, poleg Kosmaka (Gosenica S), ki pa je ostal z »Odprto plitvico« na dolgu! Razen bolj poizkusov Vinklerja, Potrča in Kerenčiča pa ne morejo najmlajši pokazati v prozi kakih vidnejših uspehov, dasi je kazno, da je prav proza tisto polje, kjer imamo pričakovati v bližnji bodočnosti tistih lepših, bolj umerjenih in zrelih plodov. Do zdaj je videti le, kako se od časa do časa pokazuje talenti, pa so preveč neuravnovešeni, preveč razvlečeni (besede, besede!), preveč reporterji in premalo umetniki. To pa bo dala zrelost. Osnove za razmah pripovedništva so dane že z realnim gledanjem na svet, ki je naklonjen epiki. VI. Levstik je vse sedanje mlade pripovednike nagnal v rovt, z naročilom: »Nikar ne pozabi, da je Storov Miha iz Kozje vasi največji vseh živih epikov!« (LZ). Toda pozabil jim je še povedati, da naj sami to Mihovo pripovedovanje tudi uredi in umetnostno oblikujejo, če hočejo, da ne bo samo reportaža, temveč tudi umetnina.

2. Izvirni mladinski spisi

Med mladinskimi spisi moramo na prvo mesto postaviti Seliskarjev morskí deški roman »Bratovščina Sinjega galeba« (MI. Mat.), kakor tudi J. Ribičičevo »Barka je zaplavala« (Jug. straža). Vando to je ponatisil starejšo povest iz Zvončice »Kekec z naših gor«, G. Strišna pa izdal »Harmonikarja Binčaka«. Od manjših povestih naj imenujem Milkovičeve »Barake« in Hudalesovo »Posteljo gosp. Firbaha«, ki sem ju že nekoč odklonil, ter Ribičičevo slikanico »Cirimurčki«. V Mariboru so začeli izdajati male pravilice »Sinček Snegulčice pri palčiki«, »Sovražnik Metke in Janka« (Podravska knjižnica), ali »Narodne pravilice«, »Čarobni konj«, »Dvorane pod zemljo« itd. (Mala knjižnica sv. Cirila). Prava mladinska literatura pa je po naših mladinskih revijah, ki so na dobri višini (imenujem povest J. Lovrenčiča: Tonca z lonca (Vrtec), ter po naših dnevnikih, med katerimi zavzema »Slovenec« gotovo odlično mesto (Mladi Slovenec).

3. Izvirna dramatiška književnost

V lanskí dramatiški literaturi zavzema prvo mesto Zigonova tridejanka »Kadar se utrga oblak«, ibsenovska meščanska žalogra, ki pa je večji uspeh dosegla v knjigi, kakor pa na odru. Dobro odsko delo, toda v svojem bistvu zelo problematično, pa je Gregorinova božična igra »Kralj z neba«, nekako predigra njegovega velikončnega igrokaza »V času obiskanja«. Jelen je napisal dve igrí: vsesvetsko »Grobovje«, ki naj prežene z naših odrov tradicionalno sentimentalno igró »Mlinar in njegova hči«, ter bolj posrečeno, vendar zelo naivno komedijo »Lesena peč«, ki bi po zasnovi utegnila postati izvrstna slovenska burka. Na burko meji tudi Jožeta Kranjca »Detektiv Megla«, ki ima z Jalnom precej podobno motiv, pa je širše in bučnejše izdelan, dasi prav tako zamre na površini. Zanimivo pa je, da je v tem letu izšlo največ del s tako imenovano kolektivno osnovo, bodisi socialno ali religiozno (farna igra). Tako je Dolakova dramatizacija »Rokovnjačev« prirejena na temu principu: po-

kazati življenje mase v tolmachenju — prologista. Prav tako Kuretova predelava »Jurija Kozjaka«, namenjena za na prostem, kakor je tudi namenil Petančič svoje tipično duhovno-farne igre »Naša apostola« in »Miklova Zala«. V obliki misterija je Meško napisal svoj »Pasijont« in pa J. Vovk božično igró v dveh slikah »Sveta noč«. — Še bolj diletantske so igrice, kakor so »Kralj Brkolin ali Marko skačec« (Krbani), »Zastoj je upalca«, »Na vrhovi« (F. Zupančičeva), »Izgubljena ovca«, »Križ in sovjetska zvezda« (J. O.), ali »Otroške igrice« (p. Krizostom) itd.

To bi bile igre, izšle l. 1936. Toda pravi obraz našega slovenskega dramatskega življenja bi dal šele tisti, ki bi napisal pregled naših gledališč, državnih in podeželskih, ter oceno naših dramatskih revij (Ljudski oder, Drama). Vsekakor pa moramo zaznamovati veliko zanimanje za kolektivne drame ter drame na prostem, katerim je tudi posvečena toletna dramatska produkcija in je, kakor pokaže statistika, dosegla velike uspehe; tako predstave: škofjeloške procesije (v Skofji Loki), pasijona (v Šostanju), Jurija Kozjaka (v Stični), Naših apostolov (v Mariboru), Miklova Zala (v Ptuj), koroskega ustoličenja (Mežica) ter Slehernikov misterij (na Viču, v Moravčah itd.), misterija sv. maše (v Novi Štiti) ali Potujočega križa belih menihov (v Stični). Ta dramatska produkcija je po zaslugi Ljudskega odra zanesla idejo gledališča kot kolektivne zadeve v najširše plasti, kar je zanimiv kulturni dogodek tega leta.

4. Prevodi

Med prevodi moramo na prvem mestu poudariti velik porast slovenskih del. Slovenska dela imajo v tem letu večino. Dobili smo sledeča klasična dela: iz rušine Turgeneva: »Pomladne vode« in »Očetje in sinovci« (MP), Gončarova »Oblomov« (MP), Gogoljevo »Mrtve duše« (Hram), A. Tolstoj »Peter Veliki« ter povest emigranta Pravdina »Podri se je sveta«. Knjigi Vojinove »Pisani kamni« in Merlinove »Ljubezenska pesem Azije« ne spadata med dobre knjige. Iz poljščine smo dobili dva prevoda Sienkiewicza: Križarje (JK) in Malega vitez (Evalit), ki pa je — kot pravijo — prevajan iz nemščine, ter Zermoskega »Povest greha« (zal. Prijatelj). Iz češčine Nerudove klasične »Malostranske povesti« (Merkur) ter iz slovaščine Kukučinov »Ilijo na breg«, lepo sliko iz naše Dalmacije (JK). Iz bolgarščine pa je Potokar dal le izbor mladinske proze »Pirhi« (MIM). Nadalje smo iz angleščine dobili prelepe Zupančičeve prevode nesmrtnih Dickensovih romanov »David Cooperfield« (Jug. knj.) ter »Oliverja Twist« (Moh. k.), poleg »Pikvikovce« (Umet. založba) Bradáč ki pa so — prevajani baje iz češčine, oz. francoščine. Prav tako moramo poudariti čudovito kitajsko povest Pearl Buckove »Mat« (Levstik, v Tisk. zadrugi), ki kaže sicer naturalistično nagonsko materinstvo, pa vendar v tako močnih oblikah, da ostane zavedno v spominu. Zanimivost je Catherjeve opis »Škofa iz Nove Mehike« (Moh. k.), eno najlepših katoliških del iz misijonskih krajev ter eno najmočnejših novejših ameriških del. Ljubek je hujor Habbertonov »Helenin otrok« (Moh. dr.). Iz angleščine so še T. Williamsa »Zemlja mi je povedala« (MP), reportaža iz eskimovskih krajev, pustolovščina S. Lewisa »Mantrop« (Evalit), Johna Godina »Naseljeni, divjaki in otroci« (Gor. mat.). V tem jeziku je tudi izvirnik »Iz dnevnika malega porednečca«, ki je pod naslovom »Dnevnik malopridnega Jurčka« izšel pri Evalitu. Veliko dejanje pa je naredila Slovenska matica s prevodom iz španščine svetovnega romana Cervantesa »Don Kikote«, katerega drugi in tretji del je izšel letos. Ko izide še 4. del, bomo imeli ta temeljni kamen svetovne književnosti v svojem jeziku (Leben). Iz italijanščine smo dobili roman pravkar umrle Nobelove odlikovanke Grazie Deledda »Golobe in jastrebi« (Jug. knj.), iz francosčine pa Daudetovega »Tatarina v Alpah« in — kičasti roman Lefebra »Marta Haris«, življenje in smrt najslavnejše volunke (Novi tednik). Iz nemščine opozarjamo na eno najlepših novel: Kellerjevo »Romeo in Julija na vasi« (zal. Prijatelj?), ter na Stromovega »Jezdeca na sercu« (Merkur), zlasti pa na reformacijski roman slavne katoliške pisateljice Handel Mazzetti »Jese in Marija« (JK), na povest katoličnice Dolores Vieser »Pevček« (JK) ter P. Kellerja »Hagarin sin« (Krekova). Zweigovo »Marijo Stuart« je izdal Hram, roman Gagera »Beg iz pekla« (zal. Prijatelj), Mayove Zbrane spise izdaja Cirilova tiskarna, Renkerjevo povest »Pet mož gradí pot« (Planinska matica). Imenujem naj še Heyeve »Bani« (v verzih, Funtek, Moh. dr.) in Oppenheima »Igra za prostost« (Zena in dom). Velik roman Dana Nexöja »Sirota Sinca« pa je založil Hram, Švicarja Knittla pa M. P.

5. Slovenska znanstvena knjiga

V znanstveni književnosti je dalo lansko leto nekaj temeljnih del za spoznavanje slovenske zgodovine, brez katerih ne bi smeli biti noben slovenski izobraževalec. Tako je Ramovš napisal l. del »Kratke zgodovine slovenskega jezika« (AZ), Stele prav tam izdal l. del svojih »Monumenta artis slovenicae« (AZ), Melik je pri Matici izdal l. del »Slovenije«, geografskega pregleda slovenske zemlje, M. Dolenc pregled »Pravne zgodovine za slovensko ozemlje« (AZ), M. Kos »Conversio Bagavaorum et Carantanorum« (Znanst. dr.), Grafenauer »Karoliška kateheza in izvor Brziških spomenikov« (Znanst. dr.), Grivec »Žitja Konstantina in Metodija« (Moh. dr.), dr. Mal »Zgodovina slovenskega naroda« (konec l. 1848.), kjer na podlagi arhivarskih podatkov odkriva nove vire, Fr. Kidrič l. del svojega Prešerna »Pesmi in pisma« (Tisk. zad.), Glonar »Slovar slovenskega jezika« (Umet. prop.), Zwitter »Prebivalstvo na Slovenskem do današnjih dni« (ZD) ter L. Cermelj: Life And Death..., knjigo o našem manjšinskem vprašanju (manjšinski institut). To so temeljne knjige o slovenskem poreklu in zgodovini, katerim se pridružujejo manjše razprave, ki so izšle samostojno. Tako: Burian »Kulturno nacionalni stiki med Čehoslovaki in Jugoslavlani v preteklosti«, Zlata Pinaat »Bibliografija del slovenskih pisateljev do konca l. 1935«, Marolt »Tri obredja iz Bele Krajine« (GI. mat.), Bojca »Slavce« ob svojem 50 letnem delu. Planina-Andrejka: »Škofja Loka in njen okraj v luči gospodarskih in kulturnih prireditev«, Kragelj »Zgodovinski drobci župnije Tržič«, Jarc »Novo mesto in Božič« Idrijski kot, Strmšek »Medvedje selo«, Orožen »Gradovi in graščine: vse doneske za lokalno zgodovino. Prav tako statistika knjižne produkcije v desetletju po vojni, ki jo je sestavila dr. M. Pivec-Stele, Skaberne »Slovenski advokati in javni notarji v književnosti, znanosti in politiki«, Ložar »Slovenske planine v risbi in sliki,

Simončič »Kočevarji v luči krajevnih in ledinskih imen«, Steska »Oris našega upravnega prava«, Lapajne »Civilno-pravna zakonodaja kraljevine Jugoslavije«, Pirkmajer »Naš problem upravne decentralizacije« itd. itd., razne separatne razprave, ki so večinoma izšle tudi že v naših znanstvenih revijah.

Toda slovensko znanstvo se ni pečalo samo s slovenskimi problemi, temveč je dalo to leto važne knjige tudi o svetovnih problemih, ki nas zanimajo. Med te moramo na prvem mestu omeniti dva literarna zgodovinska esaja prof. Prijatelja »Dostojevski in Tolstoj« (AZ), I. Cankarjevo nadaljevanje »Zgodovine likovne umetnosti« (italijanska renesansa) (SM), III. del in Steletovo »Umetnost zapadne Evrope« (JK). Ena najmočnejših slovenskih knjig je brez dvoma Gosarjeva »Za nov družabni red« (skoraj 1000 str.; Moh. dr.). V. Korošec je napisal »Zgodovino in sistem rimskega zasebnega prava« (l. del. Moh. dr.). Svojevrsen je Vidmarjev matematično-filozofski sistem »Osloviski most« (Merkur), kakor je na drug način zanimiv Drgancev »Svetozor«, Ušeničnik je izdal II. del »Knjige načel« (KA), Kline »Praktikum anorganske, organske in medicinske kemije«, Bajič »Delovno pravo«, Sušnik »Pregled svetovne literature«, Mattanovich II. del »Elektrotehnike« (JK), André »Elektro« (Moh. dr.), Orožen »Naše sosedne slovenske in druge kulturne države«, Debeljak T. »Reymontovi »Kmetje« v luči književne kritike« (V. Remeč), Pregelj »Osnovne erte iz književne teorije« (JK), Jug-Bartol »Zbrani planinski spisi« (PI. mat.), Škerlj »Zenevske menične konvencije«, Odar »Škof in redovništvo«, Kroš-Petelin »Pregled občne zgodovine« (IV. del. Moh. dr.), Hafner »Premikanje osončja« itd. itd.

Kakor vidimo, je bilo lansko leto v znamenju znanosti, kjer je dalo temeljna dela. S tem pregledom pa še nismo izrpalí raznih manjših brošur in razprav ter moramo to snov še posebno razčleniti.

a) Pedagoške razprave:

Na prvem mestu moramo šteti sem jasno razpravo V. Brumna »Blaže in Nežica« — kulturno pedagoški pomen Slomškovega dela, dalje Eme Deisingerjeve ponatis iz »Slovenskega učitelja« edine katoliške pedagoške revije, razpravo »Deška pubertetna doba«, G. Majerove »Duševna vzgoja otroka«, M. Stupanove »Težko vzgojilivi otroci«, Serg. Hessena »Petnajst let sovjetskega šolstva in komunistične obrazbene politike«, M. Senkovič »Novodobno šolsko delo« (zadnji dve Slov. šol. mat.).

b) Jezikovna pomagala:

Najvažnejše delo v tem smislu je bila obširna knjiga, ki je toliko pomembnejša, ker jo je napisal Neslovenec in je izšla v Italiji (Milano), namreč Italijansko-slovenski in slovensko-italijanski slovar. Damjan Vahen je napisal slovnico Esperanta, dr. Piskernikova »Slovarček slovenskega in nemškega jezika«, Marija Gregorič »Grammatika slovena« (Trst), Rud. Rakusa »Slovarček okrajšav slov. stenografije« ter Glonar »Slovenski pravopis«, brošurico kot napad na sestavljalce SI. pravopisa.

c) Zdravniške brošure:

Dr. Koje »Učbenik življenja«, v katerem razlaga svojo svojestveno metodo zdravljenja; brošura »Ljubljanska bolnica«, ki so jo izdali akademiki, dr. Neubauer »TBC—Jelika«, »Beseda o rak« (dr. Blumauer, Gerlovič, Pintar, Trtnik in Zaločar), dr. Petrič »Nega bolnikov in prva pomoč pri nezgodah«, Prevoda Van der Velde »Popoln zakon in Weiningerja »Spol in značaj« nista za naše čitatelje.

d) Socialne brošure:

Dr. I. Aheñ »Boljševiška mladina«, M. Valant »Krščanska strokovna organizacija«, dr. Gosar »Kolektivizem ter socialistične I. Kosce »Trbovlje«, socialni prerez, Spletator »Vprašanje srednjih slojev« in J. Horrabin »Temelji gospodarske geografije« (Ekonomska založba), ki jih pa ne priporočamo.

e) Nabožna literatura:

Med prvimi hagiografskimi spisi moramo imenovati nadaljevanje Mohorjevega »Življenja svetnikov«, s katerim bo naše ljudstvo dobilo v roke knjigo, ki je pri vseh narodih imela velik vpliv pri vzgoji religioznega duha že v najmlajših letih. Dalje življenjepis S. M. Simforozze Kovačič »Bl. Gemma Galgani, biser Sreca Jezusovega«, Peleace »Frideric Ozanam« in Kovačič »A. M. Slomšek«. Posebne poudarka zasluži monumentalna slovenska spominska knjiga na II. evharistični kongres, ki jo je uredil Martelane, ter je izšla tudi v drugi manjši izdaji. Ta knjiga je ena največjih slovenskih knjig ter res pravi okras vsakemu krščanskemu domu. Imenujem naj še Zaleteleva prireditel Guariničevega »Svetega križevca« pota, dalje molitvenik p. B. Remca »Sveta maša, dar Sreca Jezusovega«, Lavtičarjeve šmarnice »Marijina božja pota v Evropi« ter Vrežetove »Slomškove šmarnice«. Če opozorim se na Fridige J. Kalana ter na pomeni salezijanske brošure (po 1 dinar) »Knjižice« sem imenoval glavno iz nabožne literature, ki je izšla v posebnih brošurah.

f) Gospodarski, praktični, gospodinjinski problemi ter razno.

Med gospodarske brošure moramo omeniti dr. Staretovo »Naši odnosi s Čehoslovaki«, tudi Paretovo sistem novega agrarizma »Novo kmetstvo«, ki je prevedeno iz češčine. Zanimiva je slika »Abesinije«, kakor jo je podal Zischka. Društvo sv. Cirila in Metoda je izdalo brošuro »Naši omejni problemi«, Ant. Anžič je zbral besedila naših narodnih pesmi v ročno obliko »Slovenska pesmarica«, Badjura je izdal v nemščini »Kleiner Führer durch Slovenien«, Veider pa je napisal »Vodič po Cernogrob«. Med praktične stvari spadajo razne uredbe in zakoni, ki so izhajali v posebnih zbirkah, ter »Takso«, ki jih je razložil Sušec, Urbančeva »Advokatska tarifa«, Jakše »Poštni vedež«, Novak »Pratika za gozdne posestnike«, Strekelj: »Pišite boljše ponudbe«, Pretnar »Priročnik za mojstrski in pomočniški izpit«, Klopčar »Tablice za dimenzioniranje armir. betona«, Vrečko »Tablice za dimenzioniranje betonskih, armir. betonskih konstrukcij, tehnična terminologija »Okna in vrata«, Kegljevič Marko »Športno kegljanje«, Albreht »Umetnost na naših grobeh« itd. itd. Med gospodinjiskimi stvari pa štejemo: Bačič »Ljudska kuharica«, Prato »Nauk o gospodinjstvu«, Klasek »Gost in postrežba«, Prato »Srednjeevropska kuhinja«, Pleško-Prašnikar »Prehrana-kuhanje«, Mesiček-Kerejeva-Grum-Skuljeva »Dom-obujanje-perilo«, inž. Kregar »Naš dom«, Navodila o nabiranju in sušenju zelišč, Novak »Krasilna tehnika«, Cerne »1400 nasvetov za dom in gospodinjstvo« ter Podgornikova »Za pridne roke« itd. itd.

Pri vsem tem pa se nisem oziral ne na šolske knjige, ne muzikalije in še na marsikaj ne.

Kakor je pesništvo in leposlovje razmeroma imelo slabo letino, toliko bolj je uspelo slovensko znanstvo in praktična literatura. Tudi znamenje časa. Tako je vsaj pokazala naša bilanca, ki si ne lasti — kot že poudarjeno — popolnosti.

MLADI SLOVENE

Bratci pri fotografu

»Janezek, nikar ne jokaj!
Prav nič hudega ne bo:
skupaj slikali se bomo.
Hej, kako bo to lepota!

Janezek pa ne uboga
dobrih bratcev; kar naprej
usta na stečaj odpira
in kriči: »Ojej, ojej!»

Ce vse to nič ne pomaga —
bratce Tonček misli si —
zdaj se z urico poskusim,
morda to ga uteši.

Na uho mu jo prislomi.
Ura poje: tika, tak...
Kakor bi odrezal — v hipu
je utihnil naš junak.

Verno, zvesto je poslušal,
fotograf pa kakor tat
naskrivaj medtem pritisnil
s prstom je na aparat.

Hop! jih na papir ujel je.
Srčkani so zdaj tako
naši bratci, da od sreče
mami rosno je oko.

Kuhar debeluhar in žoga

Za našo hišo se je razprostiral širok prostor,
obdan z visokim zidom. Ta prostor je bil naše igrišče,
ko smo bili še neugnani dečki. Kadar nismo
imeli šole, smo se igrali tam, najraje pa smo
brali nogometno žogo.

Nekega dne smo med seboj priredili nogometno tekmo. Igrali smo s takšnim navdušenjem,
da je žoga neprestano frčala zdaj sem zdaj tja.
Na naši strani je bil za napadalca sosedov Peter.
Ko je dobil žogo pod noge, jo je s takšno silo brenil,
da je zletela visoko čez zid in treščila v okno
hotela, ki je stal onstran zidu. To okno je držalo
naravnost v kuhinjo.

Kar onemeli smo od strahu vsi: napadalec, brani-
lici in oba vratarja.

»Kaj naj pa zdaj storimo?« je zatarnal Ja-
nezek.

»Žogo moramo na vsak način dobiti nazaj,«
sem pristavil jaz. »Kdo si upa ponjo?«

Nekaj časa je bilo vse tiho, potem pa se je
ohrabril Peter in rekel:

»Jaz pojdem, če si nihče drug ne upa!«
In je res šel naprej, mi smo pa v strahu cap-
ljali za njim. Pred hotelom smo obstali, Peter pa
je mogočno stopil čez prag. Bil je zelo ponosen
na svoje junaštvo.

Pred vrati kuhinje je Peter neodločno obstal,
nazadnje pa je le narahlo potrkal. Nihče se ni ogle-
sil. Peter je potrkal še enkrat, tokrat močneje. Spet
vse tiho. »Kar bo, to pa bo!« si je mislil Peter
in potrkal v tretjič na vso moč, obenem pa je kar
odprl vrata in smuknil v notranjost. Pred seboj
je zagledal velik štedilnik, okoli katerega se je
podjetno smukalo vse polno belo oblečenih fantov
in mož. Stopil je do najbližjega in mu začel pripo-
vedovati o naši nesreči z žogo. Fant pa ni rekel

ne bev ne mev, nego se je obrnil na peti in krenil
naravnost k štedilniku, kjer je stal debeluhar mo-
žakar z belim predpasnikom in belo kuharsko če-
pico na glavi.

Peter je vljudo snel klobuček in rekel:

»Prosim, gospod nadkuhar, ali ni padla k vam
naša nogometna žoga?«

Kuhar debeluhar je mogočno prekrizal roke na
prsih in tako srepo uprl svoje drobne oči v Petra,
da je ta kar vztrepetal.

»Torej tako!« je zarentačil kuhar debeluhar.
»Kaj takšnega pa še ne! Najprej mi vržete žogo
naravnost v juho, da sem jo moral vreči proč, po-
tem si pa še upate priti sem in zahtevati žogo na-
zaj! Prekljani trkolini!«

Zasopihal je tako grozeče, da je Peter kar sklo-
nil glavo, kakor da že čuti njegovo težko roko na
njej.

»O-o-prostite,« je boječe zajecjal. »Saj ne bo-
mo nikoli več!«

»Poberi se mi izpred oči, kajot!« je zakričal
kuhar debeluhar in zavijtel po zraku dolgo žlico,
ki jo je kar na lepem privlekel od nekod.

Petru tega ni bilo treba dvakrat reči. Blisko-
vito se je obrnil in jo popihal skozi duri, da se
je kar kadilo za njim.

Od tega dneva dalje nismo imeli več pravega
veselja do nogometa. Vedno nam je bil pred očmi
debeli kuhar z leseno žlico v rokah in grozeče v
nas uprli oči...

Dedov nos

Nagajivka.

Pozimi dež, poleti sneg —
na svetu res je vse narobe!
Na našem vrtu že v decembru
so zrastle velikanske gobe.
A v januarju češnje so
že kar do kraja dozorele,
iz panjev so čebulice
pokukale in priletele.
Pri oknu dremle dedek naš,
rdeči nos mu sonce boža:
nanj sede kratkovidni čmrli
in vzradosti se: »Jojne — roža!
A dedov nos je brez mehu,
ožočno čmrli zleti na bruško.
Ko ded zbudi se — nos njegov
imel bo velikansko buško...

V šoli

Učitelj: »Tonček, povej mi kaj o soncu!«
Tonček: »Ni vse zlato, kar se sveti — tudi
sonce nelo!«

Tomaž bi rad postal detektiv

Oe Bolhač je imel trgovino s čevlji in sina
edinca Tomaža, ki naj bi trgovino podedoval. Če
bi le paglavcu vse drugačne neumnosti ne rojile
po glavi!

»Detektiv postanem!« je odločno zagotavljal
vsakomur, kdor ga je hotel poslušati. »Saj imam
tudi talent za to.«

Po cele dneve je Bogu kradel čas s prebiranjem
detektivskih romanov, tako da je očetu že pošteno
šlo na živce.

Nekega dne, ko se je Tomaž vrnil iz šole, mu
je oče potolžil pri kosilu:

»Ti, Tomaž, pri nas je bilo danes vlomljeno v
prodajalno. Ukradli so trideset parov čevljev. Daj,
bodi tako dober in zasledi vlomilca. Saj po cele
dneve tičiš v detektivskih povestih, nekaj si se že
moral naučiti iz njih.«

»Veljate je rekel Tomaž. Bil je nemalo pono-
sen na očetovo zaupanje.

Najraje bi kar koj pohitel v prodajalno, toda
moral je počakati konec kosila. Potem sta z oče-
tom skupaj odšla tja. Tomaž je spotoma še skočil
v svojo sobo in vzel s seboj notes, par gumijastih
rokavic, povečevalo steklo in fotografski aparat.
Brez teh stvari se nikoli ni noben detektiv hodil
po svetu za zločinci — vsaj tako je bral Tomaž
v svojih knjigah.

Oče Bolhač mu je pokazal prazne predale. To-
maž je najprej naravnost fotografiral aparat na praz-
no luknjo v predalih, toda nič se ni spremenilo:
predali so ostali prazni. Tudi povečevalno steklo
jih ni moglo napolniti.

Tomaž se je globoko zamislil in nabral čelo
v učene gube, kakor slavn detektiv Sherlock Hol-
mes. Čemu se oče ni obrnil naravnost na policijo?
Vsekakor je moral zelo ceniti njegove detektivske
zmožnosti.

S temnim obrazom je prehodil Tomaž vse po-
slovne prostore in pretaknil vsak kotiček. Toda
nikjer nobenega sledu. Celo v kletno skladišče je
vtaknil svoj nos. Vse zamaš! Nobeno okno ni bilo
razbito, vse ključavnice so bile cele. Niti čepice
ni hotel ta brezvestni zločinec pustiti na kraju zlo-
čina, kaj šele kakšno vlomileško odpiralo ali »par-
kelje, kakor mu pravijo izkušeni vlomilci.

Naravnost obupno! V knjigah je bral, da de-
tektivi vedno iztekajo kakšno stvar, ki jo je zlo-
činec pozabil na kraju svojega nečednega posla.
In ta stvar jih je potem pripeljala na pravo sled.
Toda Tomaž ni našel prav ničesar.

Odšel je nazaj v prodajalno. Stopil je k oknu
in pogledal na ulico. Iz knjig je namreč vedel, da
se zločinci radi mudijo na kraju svojega zločina.

In res! Pod oknom je vprav tisti trenutek stala
deklica in pazljivo motrila razstavljene čevlje. Pre-
več pazljivo! — je uganil Tomaž. Vrh tega je bila
zaverovana celo v moške čevlje, ki ji pač niso mogli
biti mnogo mar. Aha, jo že imamo, ptičko! — si je
misli Tomaž. Tedaj je deklica pogledala skozi okno
v trgovino. Tomaž jo je ostro prebodel s prodir-
ljivim pogledom. Deklica pa se še zmenila ni, am-
pak je odhitela dalje.

Kajpak je Tomaž na vso sapo zdrvel iz trgo-
vine, tako da bi se kmalu zadel ob zasledovano
zločinko. Tega pa noben detektiv ne sme storiti,
kajti ga njegova žrtev potem prekmalu prepozna.
Zato je zaustavil svoj korak in ji počasi v pri-
merni oddaljenosti sledil.

Deklica mora biti neverjetno prefkana in zvita
— je spotoma uganil Tomaž. Delala se je, kakor
bi se ji nikamor ne mudilo in bi šla samo malo na
sprehod v mestni park. In kakšna predrznost! Prav
počasi je stopicala okoli ribnika in se zdaj pa zdaj
ustavila, kakor bi jo bogve kako zanimali beli
labodi.

Najbrž bi jo rada ob primerni priliki popi-
hala po kakšni stranski poti, da bi jo detektiv To-
maž izgubil izpred oči. Vsaj tako je bil detektiv
Tomaž trdno prepričan. Zato ji je tiho in neslišno
sledil kakor na napad se pripravljajoči ris. Ne
bo mu ušla!

Tedaj je zrak prerezal oster krič. Tomaž se
je obrnil. Majhno dekletce je padlo čez svoje kolo.
Mati jo je pobirala. Tomaž je spet pogledal naprej
za svojo žrtvijo, toda deklica je izginila. Izginila
je, kakor bi se v zemljo udrila.

Lev N. Tolstoj:

Morski pes

Naša ladja se je vsidrala na afriški obali. Dan
je bil krasen. Z morja je pihljal svež veter, proti
večeru pa se je vreme spremenilo: postalo je so-
parno in zdelo se nam je, kakor da iz tople peči
veje do nas vroči zrak Saharske puščave.

Pred zahodom sonca je prišel na krov kapitan
in kriknil:

»Kopajte se!«

V hipu so kakor na zapoved poskakali mor-
narji v vodo in spustili v njo jadra. Privezali so
jih in napravili kopališče.

Na naši ladji sta bila tudi dva dečka. Prva sta
skočila v vodo, toda nič kaj všeč jima ni bilo v
platinu. Sklenila sta, da teknujeta v plavanju — na
odprtem morju.

Kakor jegulje sta se zvijala po morju in na
vso moč plavala proti toku. Eden od dečkov je
sprva prihitel drugega, toda kmalu je spet začel
zaostajati.

Dečkov oče, star topničar, je stal na krovu in
radosno gledal svojega sina. Ko je sin zaostal,
mu je kriknil:

»Ne obotavljaj se! Krepko naprej!«

Nenadoma je nekdo na krovu zavpil:

»Morski pes!«

Vsi smo opazili hrbet morske pošasti. Plul je
naravnost proti dečkoma.

Tomaž je prebledel od jeze. Da je mogel biti
tako nepreviden! Tolažila ga je samo zavest, da
je na pravi sledi. Beg je dokazal njeno krivdo!

Stekel je okoli ribnika in pogledal v vsako
stransko pot in za vsak grim. Nikjer je ni bilo, te
prekanjene tatice.

Zavil je okoli ogla.

Hopla! Spodtaknil se je ob dvoje nog. Ob vt-
kanju nosu v vsak grm je prezrl klop.

»Oprostite!« se je v naglici opravičil in hotel
steči dalje.

Toda, stoj! Saj je to njegova zločinka, ki jo
je zasledoval kakor lovski pes divjačino. Spod-
taknil se je ob njene noge. »Av!« je zavpila in skri-
la svoje noge pod klop. Kajpak — ona je!

Stal je kakor lesen kip in buljil vanjo z od-
prtimi usti kot bebec.

Dekletu je bilo to nekoliko neprijetno:
»Čemu pa drvite kakor norec okoli? Zdaj se
vam pa nikamor ne mudi, kakor se vidite!«

In pri tem se je tako čudno smehljala. Tomaž,
slavni detektiv, je bil brez besed spriču tolike pre-
drznosti.

Ničesar ni odgovoril: samo strogo jo je po-
gledal. Nato je meni ni tebi nič odločno sedel na
drugo plat klopi. Naj mu samo poskusi še drugič
uiti!

Tako je sedel dobre pol ure. Postal je nepo-
trpežljiv. Menda vendar ne bo do pozne noči pre-
sedela na klopi? To bi prekrizalo njegov načrt.
Načrt je seveda že globoko tičal v njegovi glavi,
kajti kaj bi dober detektiv brez njega? Hotel ji
je namreč slediti vso pot do njenega doma. Potem
bi vdrl v njeno stanovanje, našel očetove čevlje in
jo tako razkrinkal kot tatico. Ali bo oče strmell!

Toda deklica nikakor ni hotela domov. S ko-
nico čevljev je risala razne podobe v pesek in od
časa do časa Tomaža skrivaj pogledala od strani.
Pri tem se je na vso moč nesramno smehljala.

Tomaž je bilo čakanja naposled vendarle do-
volj. Glasno je zahrkal. Ni vedel, ali bo njegov
glas dovolj odločen, da se ga bo zločinka ustrašila
in skesan priznala svojo krivdo. Zato je krepko
zahrkal. Dekle se je ozrlo.

»Ah veste, kdo sem?« jo je nahrulil Tomaž.

Toda na njegovo veliko žalost glas niti malo
ni bil odločen — hrupav je bil od razburjenja.
Povedati je hotel, da je slavni detektiv Tomaž, to-
da deklica ga je že prehitela:

»Seveda vem! Ti si križ-kraž, naš prsmuknje-
ni Tomaž!«

Glasno se je zasmejala, skočila pokonci in
zbežala.

Tomaž ji ni sledil. Obsedel je na mestu in ka-
kor neumen zijal za njo. Sele počasi se mu je zjas-
nilo v glavi. Seveda, ta je bila Metka iz mlekarne.
Po njenem smehu jo je spoznal. Metka, s katero je
pred desetimi leti guli klopi v otroškem vrtcu.

Križ-kraž, naš prsmuknje ni Tomaž! — so ga
tiste čase v njegovo veliko žalost in jezo zmerjali
otroci. Tedaj je bila očetova prodajalna še majhna
branjarija v veži velike hiše, kjer je imela Metkina
mati mlekarino. Kolikokrat se je Metka norčevala
iz prodajalne njegovega očeta in ga spraševala,
zakaj ne gre prodajat čevlje na eemnje in romar-
ska pota. Kako rad bi ji sedaj pošteno zagodel in
jo razkrinkal kot tatico!

Toda veliki detektiv je bil zdaj čisto uničen
v svoji slavi in ni mogel niti ukradenih čevljev
prinesiti domov kaj šele razkrinkati tatico. Kakor
poparjen kužek se je po stranskih ulicah splazil
domov in neslišno odšel v svojo sobo. Potri se
je zaprl v sobo in se od jeze bridko razjokal.

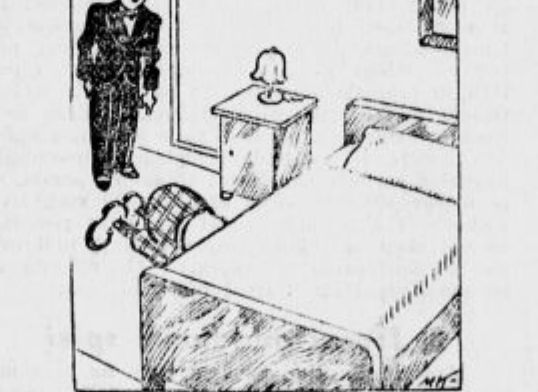
Cetrtega dne po tem dogodku je prišel v nje-
govo sobo oče.

»No, ali si iztaknil tatu?« ga je vprašal.

»Oh, se ne!« je nevoljno priznal Tomaž.

»Kaj pa, če jej tat skril čevlje v tvoji sobi?

Poglej malo pod posteljo!« mu je nasvetoval oče.

Tomaž je res pogledal pod posteljo in — zar-
del od sramu.

Pod posteljo je v vrsti stalo vseh trideset ška-
telj s čevlji.

»Tu ležijo že štiri dni!« je rekel oče in odšel
iz sobe.

Odtlej je imel oče Bolhač mir pred navdušenimi
detektivi...

STRIČKOV KOTICEK

Dragi Kotičkov striček! — Danes se prvič
oglašam v Tvojem kotičku. Pošiljam Ti skromno
pisemce; lepo pazi nanj, da ga Tvoj požrešni koš
ne požre.

Moj dom je v Parizljah, v prelepi Savinjski
dolini. Imam pet bratcev in eno sestro. Zdjaj pa
izračunaj, koliko nas je vseh otrok skupaj! Da Ti
ne bo delalo prevelikih teglav, Ti kar sama po-
vem, da nas je vseh skupaj sedem.

Povedati Ti tudi moram, da bomo drugi teden
klali in Te v imenu vseh domačih povahim na ta
domači praznik. Pomni! Če prides, ne boš šel
praznih rok nazaj. Čaka Te pa tudi težavno delo,
pri katerem pa mislim, da ne boš omagal. Moral
boš namreč držati prasička za rep. Če pa tega
dela še nisi nikdar opravljal, se ga boš pa pri nas
naučil. S seboj moraš prinesiti velik jerbasa, ker
imamo pri nas takšno navado, da vsakega, ki pra-
sička za rep drži, bogato obdarimo. Tvoj prihod si
bomo šteli v veliko čast. Razglasila bom vsemu
svetu, da pride Kotičkov striček na koline.

Dela se že tema in moje oči že slabo vidijo,
zato končam to svoje pisemce. Se enkrat Te opozo-
rim, pazi skrbno nanj, ker se zelo, zelo boji Tvo-
jega neusmiljenega koša.

Te najprišrečnejše pozdravlja Tvoja zvesta či-
tateljica — Vikica Prislav, učenka II. raz. v. n.
šole v Braslovčah.

Draga Vikica! — Ko sem Tvoje pisemce pre-
bral, sem postal hudo žalosten. Sele zdaj sem namre-
č spoznal, kako sem še vedno neveden in neumen.
Niti prasička še ne znam držati za rep! Tako me
je pa že sram, da me kar rdečica obliha in sem
za las podoban kuhanemu raku. Ne upam in ne
upam se prikazati na česti, kajti bi gotovo vsi
ljudje s prstom kazali za menoj in se norčevali:
»Hohoho, poglejte no, poglejte — tale je pa tisti
Kotičkov striček, ki ne zna prasička držati za rep!«
Kakšna sramota bi bila to, si lahko misliš.

Pa nisem samo žalosten zaradi te svoje ne-
vednosti, nego sem tudi jezen, tako strašno jezen,
da piham kot milijon razkačenih mačk. Pa Bog va-
ruj misliti, da sem jezen nate. O ne! Jezen sem
na šolo, ki me ni naučila takihle velevažnih in vele-
imenitnih reči, kot je držanje prasička za rep. Za-
radi šole se moram zdaj za koline obrisati pod
nosom. Sem jo sicer takoj po prejemu Tvojega
pisma mahnil k mojstru mesarju in ga mlo prosil,
naj me nauči, kako se drži prasička za rep. Ali
misliš, da mi je ustregel? Kaj šel! Ordo me je po-
gledal izpod nizkega čela in zarentačil: »Prekljani
dedec, če se mi pri priči ne poberš, te bom nau-
čil, kako se človeka drži za vrat!« Vidíš, celo on
je obupal nad menoj. Je kar koj bistroumno uga-
nil, da se takšnih učenih reči, kot je držanje pra-
sička za rep, ne bom mogel nikoli naučiti. Kaj
sem hotel? Vzel sem podplate pod pazduho in jo
hrabro pobrisal. No, nemara pa le še ni vse iz-
gubljeno in se bom do prihodnjega božiča naučil
tega, kar se nisem mogel naučiti v teh kratkih
dneh? Bomo videli. Oglaš se na vsak način čez
leto dni in me še enkrat povabi na koline in na
prasičkov rep!

Torej na svidenje ob prihodnjem božiču, ce
Bog da in sreča junaška! — Kotičkov striček.

Dragi Kotičkov striček! — Zakaj se pa zdaj
ne oglašam tako pogosto v »Mladem Slovincu?«
Ali ne veš, da jaz tako rada prebiram Tvoje vr-
stice, pa tudi moj mlajši bratec Marjan. Vsako ne-
deljo nepotrpežljivo čakava devete ure, ker takrat
pismo našo prinese »Slovenec«. Bratcu, ki hodi v
I. razred osnovne šole, moram glasno čitati »Mla-
dega Slovincu«.

Se bolj pa mojega brata zanima Tinček in
Tonček, posebno tisto poglavje ga je zelo zani-
malo, v katerem si opisoval, kako je Tinček na
umetnih perotnicah letal po zraku. Tudi moj bratec
bi rad imel te čudovite peroti, in sicer dvojne: ene
manjše, ki bi jih lahko uporabljal, kadar bi letal
k sosedovim na obisk, in druge večje za takrat,
kadar bi ga mama poslala v trgovino, da bi bil
prej nazaj. Prosil je že mamu, da bi mu kupila
takšne perotnice, pa mu je mama pojasnila, da se
takšnih perotnic nikjer na svetu ne dobi, edino v
Atlantidi in v nebesih. Marjan se je brž domislil,
da živi v nebesih sv. Miklavž in mu je takoj na-
pisal ponižno prošnjo, naj mu prinese peroti. Jaz
sem se pa spomnila, da imaš gotovo Ti v nebesih
dobre zveze in da sta s sv. Miklavžem gotovo do-
bra prijatelja, ker imata oba enako častiljivi sivi
bradi. Pa sem si mislila, nemara bo tako ljubez-
niv in boš sv. Miklavžu rekel dobro besedo, da bo
moj bratec bolj gotovo dobil tako zaželene pe-
roti. V njegovem imenu Te zato prav lepo pro-
sim, oba skupaj pa Te prišrečno pozdravlja! —
Tončka Arhar, dijakinja II. raz. mešč. šole v
St. Vidu na Ljubljano, in Marjan Arhar, učenec
I. raz. osnovne šole.

Draga Tončka! — Tvoja mama ima čisto prav.
Takšnih peroti, da bi Tvoj bratec Marjan z njimi
letal po zraku, res ni mogoče dobiti drugod kot v
prečudni deželi Atlantidi in v nebesih. Katera
pot drži v Atlantido, tudi jaz, vsevedni in časti-
ljivi Kotičkov striček ne vem, čeprav sem v duhu
ves čas spremljal Tinčka in Tončka po njej. Pa s
tem kakopak še ni rečeno, da poti v Atlantido nih-
če na tem svetu ne pozna. Veš, kaj svetujem Tvoje-
mu bratcu? Naj napiše belo pisemce, ki se bo gla-
silo približno takole: »Vaše blagorodje! Pošljite mi
tako en par peroti! Z odličnim spoštovanjem...«
Na ovitek pisma pa naj napiše: »P. n. trgovina
s peroti v Atlantidi«. Pismo naj kratkoma vrže
v poštni nabiralnik in videla boš, da ne bo zaman.
Gospodje pismo naše so na vso moč iznajdljivi
ljudje in imajo bistre nosove in oči. Vsak, tudi naj-
skrivnejši kotiček na tem svetu staknejo, zato ni
hudiman, da ne bi steknili tudi čudovite dežele
Atlantide. Da so gospodje pismo naše res nad vse
vestni in bistroumni možje, sem se nedavno pre-
pričal na lastne oči. Sem dobil po pošti pismo, ki
je imelo samo tale pomankljivi naslov: »Spošto-
vani gospod Kotičkov striček, Evropa.« Pismo je
romalo iz države v državo, vrli gospodje pismo na-
še so si belili glave in poizvedovali na vse strani,
kdo in kje bi ugnel živeti ta skrivnostni neznanec
s še bolj skrivnostnim imenom »Kotičkov striček«.
In so nazadnje to dognali — kako, ostane njihova
uradna tajnost! — in sem jaz dobil pismo v roke
in naj me bruce pečena koklja, če ni res! Če so
torej vrli gospodje pismo naše steknili mene, bodo
steknili tudi Atlantido, ni hudiman! Naj torej Tvoj
bratec stori, kakor mu modro svetujem, in bo ne-
mara imel peroti že čez nekaj dni in bo kot blisk
priletel k meni v Ljubljano in se mi na vse grlo za-
hvalil za modri nasvet.

Lepo pozdravljena oba in mimogo sreče! —
Kotičkov striček.

Strogi oče

Francek pridrvi ves prestrašen k očetu v so-
bo in zakliče:

»Očka, očka!«

»Nikar me ne moti!« ga strogo zavrne oče.
Ali ti nisem že stokrat rekel, da smeš govoriti
samo takrat, kadar te kaj vprašam.

»Dobro, očka,« odgovori Francek, »potem me
pa vprašaj, če je naš Janezek padel v vodo!«

D R U Ž I N A

Cvetlice iz šopka

so uporabne za delj časa. Takoj moraš odstraniti vse zelenje. Stebla spodaj zmečkaš in odrežeš kosček. Nato daš cvetice v obširno vazo in priliješ dosti vode. Spodetka naj bo šopek nekaj časa v

kuhinji. Zvečer ga daš v vedro, kjer ne sme biti premrzla voda in nato postaviš rože v mrzlo sobo, kjer pa vendar voda ne sme zmrzniti. — Rože, ki že povešajo glave, oživiš s praškom aspirina, a le nekaj ur smejo biti rože v taki vodi. Nato jim daš spet svežo vodo. Veliko pretrpijo cvetice, ki jih prineseš s potovanja domov. Takoj jih daš zdaj v gorko zdaj v mrzlo vodo in se kmalu osvežijo.

Deset prošelj japonske zakonske žene

Ameriški listi so priobčili deset prošelj, ki z njihovi japonske žene prosijo svojega glade na zakonsko življenje. Mogoče bodo zanimali te prošnje tudi evropske zakonske žene. — Take-le so: Vstani, prosim, tedaj kakor jaz. — Nikar me vpricho otrok ne ošteva! — Če za delj časa odideš od doma, mi, prosim, povej, kam greš. — Povej mi, prosim, kdaj boš odšel in kdaj se vrneš. — Daj mi, prosim, pravico, da se smem veseliti svojih lastnih želja. — Daj mi, prosim, določeno vsoto denarja za moje osebne potrebe. — So stvari, ki jih moreš sam odpraviti; prosim, ne kliči me za te na pomoč. — Vpricho otrok ne stori, prosim, ničesar, kar bi jim bilo za slab zgled. — Prosim, daj mi vsak dan kaj časa, da morem kaj brati in se česa učiti. — In, prosim, ne reci zmeraj, »Alo, ti!«...c, če me kličeš. Zakaj, jaz sem tvoja žena in zaslužim, da me spoštujes.

Filmi za otroke

»Angleške« Sunday Times z 22. nov. lanskega leta poročajo: Na konferenci Britanskega zavoda za filme je izjavil zastopnik notranjega ministrstva glede na otroške filme, da so dognali, da je prav malo kriminalne vsebine v filmih, ki jih otroci vidijo. Nekateri so se tej izjavi začudili, druge je pomirila. Mogoče pa vsebuje izjava manj, kakor je videti na prvi pogled. Kakršni so filmi zdaj, ni v njih takega zločina, ki bi ga mogli otroci izlahka posneti. A nevarnosti za otroke ni toliko v tem, da bi posneli tehniko dejanja, marveč, da se morejo naučiti onega ozračja, ki se v njem dogajajo zločini. O tem se niti ni moči več prerekat, da je ameriški film jako oslabil odporno silo za izvajanje zločinov. Ne glede na posebne kriminalne gangsterske filme, smemo vendarle reči, da filmi, ki so primerni odraslim, vendar ne vsebujejo dosti takega, kar bi smeli gledati otroci. Posebnih filmov za otroke in mladino skoraj nimamo in težko je, da bi otroke popolnoma izločili iz filmskih predstav. Sicer so nekakšne matinee, kjer bi morali proizvajati le filme za mladino, vendar je teh tako malo in še ti časih niso prav nič za mladino, da jih niti ni vredno omenjati. Omenjena družba je predlagala, da bi ustanovili posebno podjetje, ki bi izdelalo same otroške filme, k čemur bi morale prispevati vse svetovne države. Dotlej bo pa preteklo še mnogo časa in otroci bodo še naprej uživali nevarno ozračje škodljivih filmov. Druge obrauba pa ni, ko da starši ne dovolijo otrokom hoditi v kino.

»Krasno! Kot bi avto letel po zraku!«

»Tukaj imate štiri dinarje in izpušte kozarec vina na moje zdravje!«
Mislite, da bo dovolj en kozarec? Nič se mi ne zdi zdravi, gospod!

Na dan godu svete Družine

Sveta Družina na begu v Egipt.

Oče, mati, otroci: družina. Občestvo je, družba za razvoj človeškega rodu. Dasi ima tako važno, najvažnejšo nalogo na svetu, pa sliči družina dandanes vendarle gnezdecu na krhkih vejah. Vsa je sredi nevarnosti; povsod srepijo sovražniki najo. Sredstva za njeno življenje se krhajo in manjajo; sovražniki iztezajo roke po njenih članih: po očetu, da ga iztrgajo izpod domačega krova; po materi, da jo izvabijo na stranpota in ji vzamejo ljubezen in čut do otrok; po otrocih, da jim ubijejo čut spoštovanja, ljubezni, hvaležnosti do staršev. Na dolgo in na široko je v načrtu sveta: razpad družine; in je prav tako v načrtu: obstoj družine.

Ze ta borba za družino, borba teme in luči zanjo, je dokaz, kako je družina mogočna stavba, ki pa, če je v sebi centralna in enotna, ne more ničesar porušiti njenih temeljev.

Ce je v sebi celotna in enotna... Ali je? Ali ni kakor psovka glas o očetu: »Zmeraj se doma tišči; z otroki hodi na sprehod; točno se drži ure kosila in večerje.« Ali ni kakor psovka glas o ma-

teri: »Sama vse dela; še obleke si šiva; otroke spravlja na svet; zmeraj pri njih tišči; celo kopico jih je že.« In ali ni kakor psovka glas o sinu, hčerki: »Nikoli ne gre v kino; ne hodi po hribih; še k masi hodi in celo k spovedi in obhajilu. Pa celo v Marijini kongregaciji je! Bajkam staršev verjamem; matere se drži za klico.«

Tudi postave so že take, da se na en — dva — tri ločijo zakoni, tudi razporeke so pred vrati: vse po določbah paragrafa.

Kaj bi torej družina, ki se hoče vsemu temu izogniti? Ki hoče biti celota zase, trdno obzidje, varno zatočišče, ognjišče domačnosti? Navzlic vsemu! — V zgledu svete Družine najde svoj vzor. Le v trdni, iskreni, neoporečni veri navzlic vsemu; v zaupanju otroka v božje Dete, v mislih na končno zmago za edino resnico, ki je resnična; v veri v usmiljenje božje in božjo dobroto: le v tem in s tem more družina obstati: da je temelj, varno gnezdo, da je tisto, ker drži v vseh časih in za vse čase.

Še bo zima, še...

Na levi vidiš jako velik, izrazit vzorec pletenja, kar posebno povzdigne jopico, ki jo moreš obleči ob različnih prilikah. Ovrtnik, ki prehaja v konico, ima za okras čopko. — Na desni je drugačnega vzorca jopica, tudi pletena, a ti vzorci spominjajo na likovite, kitaste motive. Kaka zaponka, pentlja, ki v barvi kar kriči, jako polepša splošni videz jopice.

Še v zimi tičimo, pa že gledamo v pomad!

Iz Amerike prihajajo vesti o barvah za pomladanske obleke. Imenujejo jih barve »polo« in te povedo, da bodo pomladanske obleke izredno pestre, kakor se pač spodobi za cvetje in zelenje pomladanskih dni. Celo barva »beža« (beige), peščeno-sivo-rjava, ki sicer mirno in tiho vpliva, bo spomladaj cikala na svetlo-rdečo plat v tako zvano baročno rožasto barvo. Volneni blagovi bodo rdečkasto rjavi, čokoladne in kakaoste barve. V Ameriki pravijo, da bo spomladaj vse v rdečih barvah in da bo celo spodnje perilo rdeče in zelene barve. Rdeči plašči iz težkega sukna so pa že zdaj videti.

Svetlordeča, roza barva, bo nastopila v vseh odtenkih tako v rjastih opekarških, prstenih in malinjah.

Ali bo kratko krilo?

Slišimo, da bodo kmalu jako kratka ženska krila. Pariški saloni razkazujejo že zdaj obleke, ki sega njih rob le malo čez kolena. Razen tega so še jako ozko prirojena, da se noge komaj gibljejo. Krojači in šivilje pa še ne vedo, ali bi že zdaj uvedli tako nošnjo ali ne. — Ena skupina, ki se vneema za kratka krila, trdi, da kratko krilo ženske pomlaja; druga skupina pa meni, da je nasprotje med milodostjo in obleko in resničnim videzom dotične ženske vedno grdo. Pravijo tudi, da bi kratko

krilo preveč spominjalo na leta krize. Mimo tega vpliva kratko krilo nekam smešno, a zdaj — pravijo — so časi preveč resni za tako modo.

Glede na to točko soglašata obe skupini, saj je resnost v sedanjih modih sploh na površju, saj je modna barva — črna. Jutranje in večerne obleke so črne in druge obleke so zapete do vratu in rokavi so dolgi — in vse je slovesnega, resnega videza.

Dolgi, ohlapni plašči se spet povrača in tudi ta nima okrasov. Večerne obleke so spredaj večkrat do brade zaprte. Prijubljene so zdaj večerne obleke po krojaško esite, ki so jih zasnovali v Angliji radi bodočega kronanja kralja. Te obleke imajo ob straneh polno gumbov kar sliči moškimi oblekam. — Ali bo to moderno za bodoči čas ali omo: kdo ve — zdaj se še pričajo o tem in belijo glave.

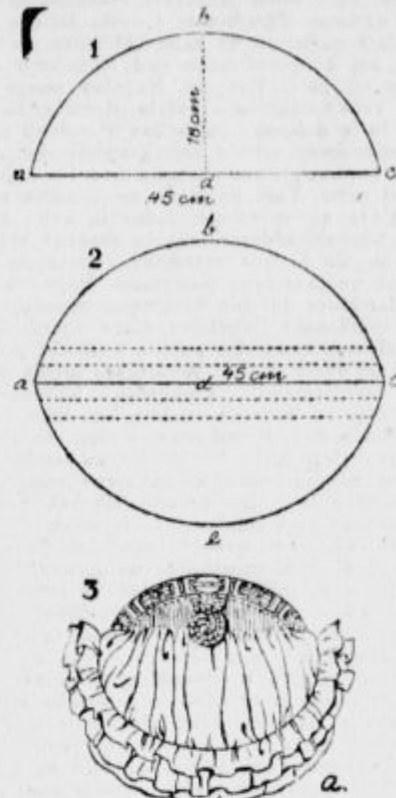
Rokavi na otroški jopici

Neka bralka pove, da rokave otroških jopic (puloverjev) vedno tako plete, da jih začena zgoraj na rami, namesto v zapestju. Ker njen fant kar hitro pokaže komolce skozi rokav, more pri tako spletenem rokavu, od spodaj navzgor razparati rokav do raztrganega dela, kjer začne rokav pletati, do zapestja navzdol. Volno za take slučaje si pa že kar prej dá na stran, ko plete novo jopico.

Modna barva je že od nekdaj izrazito pomladanska barva, ki bo za to pomlad v raznih odtenkih, tja do sinje in sivkaste barve. Moderna bo zlasti tako zvana angleška modra barva kronanja, ki je prozorno, jasno modra in je ko nebo sredi poletja.

Doma narejena torbica

Prav nič težko ni doma narediti torbico. Počujes trdo svilo, ko tahi ali povosčeno svilo. Dalje moraš se imeti obroč in za podlogo pralno svilo in svilen trak. Najprej izrežeš iz papirja (A-1). Nato vzameš blago in ga dvojno položiš in razporediš papirnati vzorec tako, da je stran blaga a-d-c za dno torbice. S tem si prihranil rob. Najprej izrežeš torbico, nato še podlogo. Potem izrežeš nekaj prog blaga — počez — in si pripraviš iz njih proge za okras. Te proge prišiješ na torbico, ondi, kjer je pikčasta črta A-2. Nato

potegneš tri nitke -b- do a, 1, 2 in 3 cm oddaljeno od roba tahta. Prav tako potegneš tri nitke od b- proti c, od e- proti a- in od e- proti c- . Nato poiščeš sredo in našiješ točko -b-, tako da je skrajni rob blaga obrnjen naznotraj. Potem spotegneš nitke, lepo razporediš gube in prišiješ taft na ročaj (obroč), najprej eno stran, potem se drugo. Potem vsilješ podlogo, pokriješ šiv z ozkim, svilenim trakom, ki je naguban z nitko, ki jo potegneš prav skozi sredo traku.

Svetujem ti

Moski telovnik zavarujes

Zadaj, kjer se gumb ovrtnika drgne ob telovnik, se telovnik navadno pretrga. Zato že prej prišij tjakaj kosček kake stare usnjate rokavice; tako se telovnik ne bo obdrgnil.

Ce so sveče predebele

in ne gredo v svečnik jih vtakni tako dolgo v vrelo vodo, dokler niso zadosti ozke.

S čokolado okrašiš

sladkarije, da jo prej raztajaš v skodelici nad vrelo vodo. Nato obliješ sladkarije z njo.

Z vodo olepšaš

sladkarije, da najprej preseješ sladkorno sipo in jo pomešaš z vodo, da je ko močnik. S tem obliješ močnate jedi in piškote etc. Lahko daš za barvo vmes malo kakava ali češnjeve vode in podobno.

Ce ne utegneš, očistiš:

srebro s krpico, namočeno v bencinu; umazane sipe s časopisnim papirjem nato s cunjico, namočeno v špirt; banjo ali emajlirano posodje s krpico, ki jo najprej pomočiš v terpentinu, nato pa v sol.

Kaj bomo kuhali

Polenovka v omaki.

1 kg namočene polenovke skuhamo v slani vodi, da postane popolnoma mehka, nato ji iztrgemo vse koščice, razrežemo na majhne kose. Na ponvico denemo četri litra finega olja, katero pustimo razbeliti, nakar denemo v olje eno sesekljano čebulo, denemo k temu to osušeno, skuhamo polenovko, dodamo še k temu 5 strtih strokov česna, nekoliko popra, žlico paradižnikove meze, pol žličke majarona, dva ali tri osušene, pretlačene sardele, nekoliko peteršilja, vse zamešamo ter pustimo to pol ure počasi dušiti. Nato napravimo svetlo prežganje, iz kosa svežega masla in dveh žlic bele moke, dodamo to k polenovki, prilijemo 2-3 zajemalke vode, vse zamešamo in pustimo to še trideset ure počasi vreti. Serviramo gorko, obloženo z ajdovimi žganci.

Pečene sardele.

Sveže sardele iztrgemo, vzamemo droh ven, operemo v mrzli vodi, obrišemo s čisto belo krpico ter jih nekoliko nasolimo. Na ponvico denemo finega olja, kadar se razbeli, spečemo sardele, ki smo jih povaljali v moki najprej po eni strani, nakar jih hitro obrnemo in spečemo jih tudi po drugi strani. Serviramo gorke, obložimo z maslenim krompirjem. Ostalo olje lahko drugače uporabimo ali s tem oblijemo te pečene sardele. — Solata.

Sirova juha. V ponvi segrej 7 dkg presnega masla, kjer opraviš dve, na rezine razrezan zemljici. Nanje počasi zlivajš 5 žlic goveje juhe in streses 5 žlic naribanega sira in dolijes še toliko juhe, da stoji čez Pokrijes in pustiš po ure na gorkem, da se vse lepo zgosti. Nato dolijes še drugo juho in kuhaš počasi 8 minut. Vse to sirovo juho zlijes v skledo, kjer je zmešan rumenjak s soljo in z mrzlo vodo. Ko zlivajš juho v skledo, vse čez mešaš.

Ogrevač za čaj: v posodi ostane čaj 2 uri gorak. Narediš v velikosti 19 ali 25 cm

Naš domači zdravnik

A. A. — Lj. O novi ljubljanski bolnišnici, naj-nujnejši zdravstveni zadevi splošne važnosti, da ni pismen nič, mi očitate in me krepko oštevat, kot ozkoglednega nazadnjaka. Vaše ogorčenje (menda razdraženje) me ne vznemirja, ker zadeva prav za prav ne spada v posvetovanje »domačega zdravnika« in ker imam o stvari svoje mnenje, ki je precej različno od »javnega mnenja«, kakor se v zadnjih časih razpihuje po časopisju, javnih in zasebnih sestankih. To »javno mnenje« zahteva za ljubljano novo in novodobno urejeno bolnišnico z najmanj 1500 posteljami, bolnišnico, ki bo opremljena tudi za klinične (zdravniško-naučne in znanstvene) namene. Zgradba in oprema takega zavoda bi stala najmanj 90, raji 120 milijonov ali še več, pa naj bo postavljena pod Rožnikom ali na Golovcu ali proti Posavju. Načelno nisem proti takemu velikopoteznemu načrtu, dvomim pa prav močno, če je dejansko ostvarljiv v sedanjih ali do-gledni prihodnosti epričo naše gospodarske izčrpanosti in popolnega nedostajanja bogatih dobrotnikov med nami. Tudi ne glede na denarne težave in ne glede na vprašanje, čemu in kako naj se smotrno uporabi sedanja lepa in obsežna bolnišnica, menim, da bi bila zgraditev popolnoma nove bolnišnice neupravičena potratnost. Napačno namreč je dandanev splošno razširjeno mnenje, da je sedanja ljubljanska bolnišnica, stara dobrih 40 let, res popolnoma zanič. Le pojdite pogledat po svetu, kako so večja in tudi vseučiliška mesta oskrbljena z bolnišnicami! Ljubljanska bolnišnica ni vzorna, a je še dobro uporabna kot taka za nekaj človeških dob. Besedjenje o njeni neprimernosti in nezdravi legi ali celo okuženem zemljišču je prazno in neutemeljeno, edina njena rešitvena in velika napaka je stalna prenapolnjenost, prehuda obremenjenost vseh odelkov, ki je izraz uboštva, vendar najširši plasti našega naroda in dokaz ne-eposobnosti ali zanikarnosti državne uprave. Iz mučne zagate je možnih več izhodov. S samimi prizidki in nadzidki na obstoječih pavilijonih se ne da doseči dovolj notranja obsežnost in pravilna porazdelitev posamičnih odelkov, v ta namen je treba novih zgradb, predvsem zgradbe za kužne bolezni, za jetiko in zgradbe za poškodbe ter drugačne pohabe. Za našeste tri oddelke in morda še za kakšnega drugega je na razpolago dovolj zdravih etažbišč v neposredni bližini sedanje bolnišnice. Vrh tega treba našemu, nekaj kranjekemu pode-želju, ki je v primeri z nekaj štajerskim nezadostno oskrbljeno, vsaj treh novih bolnišnic, ene v radovljiškem okraju, druge v kočevskem in tretje v logaškem. Po takem načrtu, ki je finančno zmagljiv in izvršljiv, se da prej ko v desetih letih odpraviti vsa stiska glede zdravljenja telesnih bolezni v javnih zavodih. Banska uprava naj sporazumno in vzajemno z državo, ljubljansko mestno obci- no in zavarovalnimi ustanovami izdelata stvarne načrte in pridobi sredstva za skorajšnjo rešitev naj-bolj nujne javne zadeve!

S. B. — M. Kislo mleko zelo pogrešate v zimski dobi? Kislo mleko vam lepo urejuje prebavo, a zdaj pozimi prisilno skisano mleko ima navadno ogoben okus, da ga ne morete uživati. Poskusite z joghurtom, če ga pri vas izdelujejo, če ne, si nabavite (po lekarnarju ali mironičarju) kvas za kefir. Kefir je umetno kislo mleko, ki se da lahko pripraviti tudi zasebno, brez vsakršnih posebnih priprav razen eteklenice z neprodušnim zamaškom, svježega mleka in kvasa. Na toplom prostoru (20° C) je kefir goden že po enem dnevu, okusa je zelo prijetnega, učinek je enak kakor pri dobrem kislem mleku.

«lata. — Kislo zelje je pozimi izvrstno nadome-tilo za kislo mleko, za urejanje prebave je celo bolj priporočljivo. V nemških deželah si ljudje odpravljajo trajno zaprtost s kislim zeljem, ki ga uživajo natešče ali pa pred kosilom presno z zelj-

nico, poljubno začinjeno in zabeljeno s solatnim oljem.

D. J. — C. Zavetišča za pohabljenе otroke ne poznam v naših krajih, kar pomeni občuten nedo-letet. Imamo domove za zdrave otroke in tudi dovolj hiralnic za odrasle pohabljenе in ostarele neboljence. Zanimivo pa je dušeslovno dejstvo, da se doslej še noben izmed naših mnogih ženskih redov ni domislil in poprijel te panoge krščanske dobrodelnosti. V Italiji in na Nemškem je več takih zavodov, ki prav lepo uspevajo. Poskusite z zasebno rešitvijo, ki pa ne more biti poceni, ker vzreja in nega enega samega pohabljenčca daje nerazmeroma mnogo dela.

I. S. — V. Telesna nerazvitost se da popraviti v razvojni dobi (med 14.—16. letom) časih v zado-voljni meri. Primerna zaposlitev in hranitev sta važni zadevi, včasih pomagajo tudi izveščki ne-kih notranjih žlez. Po 20. letu ni več pričakovati znatnih uspehov, kar pa ni tilikan žalostno, saj tudi droben človek najde v svetu ugodno mesto, samo da ima glavo pravo in na pravem mestu.

A. B. — R. Šen je kužna, prav za prav pri-sadna bolezen, kar pomeni, da se okužba razvije samo na koži, ki je kolikor toliko okvarjena, na popolnoma celi koži ne more nastati šen nikoli. Kužilo so glivice, podobne kroglicam in razrašče v obliki verige. Te glivice so zelo trdoživje in se dajo prenašati po osebah in raznih predmetih, ki so bili v stiku s šenastim bolnikom. Kdaj ugasne kužnost šenastih glivic sama po sebi, se ne da reči nič določnega.

A. A. — P. Izpuščaj na dojkah v obliki rdečih buncih pri mladem dekletu se kar noče razgubiti navzlic zdravnikovi maži? Težko je svetovati kaj pametnega na daljavo. Sumim, da je vzrok za iz-puščaj ali v oblačilu, ki drgne ali v blagu, ki kožo draži. Vsekakor kaže, da se ugotovi, koliko je upravičena moja sumnja. Dekle naj si napravi za-večer obkladke s toplim kamiličnim čajem za dve uri, potem naj si kožo namaže z razredčenim salic-inovim cvetom in končno posuše s smukcem (lo-jevcem).

Z. E. — M. Zaprtost, glavobol, bruhanje, zelo kratko, a zelo nemirno epanje, strašno izmučeno- podnevi in še druge tegobe bočete, da vam od-pravim na podlagi vašega pisma? Pojdite v bližnjo bolnišnico, tam bodo imeli zdravniki nekaj dni opravka z vami, da ugotove, od katere strani se vam da uspešno pomagati. Samozdravljenje z »alo-jo« pa opustite takoj, ker je nevarno.

I. K. — Lj. Klisonosa da je vaša hči dijakinja? Sama še ni bila bolna ne v golto ne v nosu, a kadar preiskujejo goltni in nosni sluz, ko se po-javi davičica v njeni soli, najdejo pri njej vselej da-vične glivice (klice) in ji zabranijo obisk šole za več tednov. To se ponavlja že dve leti in hčer znatno ovira v šolskem napredovanju. Kaj vam je počeeti? Iz lastne izkušnje poznam nekaj takih pri-merov — klisonoscev, ki so zares velika napota zdravstveni upravi. Pripominjam pa, da ni lahka bakteriološka ugotovitev, če so v danem primeru glivice zares prave davične klice ali ne, ker je nekaj glivic tako podobnih davičnim, da se nedajo pod drobnogledom zanesljivo razpoznati; treba je še klice umetno zrediti in njihovo kužnost preku-siti na poskusnih živalih, potem je razpoznavna za-nesljiva. Kako naj se zatro kužne klice v zdravem človeku, je še odprto vprašanje. Krajevna razku-žila in morebitno vbrizgane protidavične serotke prihajajo v poštev. Tudi je vprašanje načelne važ-nosti, ali se sme kratiti zdravemu človeku avoboda v njegovih pravicah. Včasih se življenje zamota v nerazvezne voze.

Z. S. — Lj. Brez izkazila (odrezek) in brez opravičila (dijak, vajenec in podobno) ni in ne bo odgovor!

Pravni nasveti

Opozorilo PAB kmetiskim dolžnikom ni točno. V. K. Brali ste poziv privilegirane agrarne banke kmetiskim dolžnikom, da naj plačajo prvi obrok in da ima banka pravico, da proti dolžnikom, ki ne bodo tako postopali, zahteva plačilo vsega preve-žega dolga izvršnim putem t. j. s prisilno prodajo posestva. Slišali pa ste tudi, da je ta pretnja privi-lygirane agrarne banke neosnovana in da banka nima pravice takoj zahtevati plačilo vsega dolga, če je dolžnik v zamudi s plačilom prvega obroka. Radi bi zvedeli za naše mnenje. — Privilegirana agrarna banka je res dala objaviti v časopisih »opozorila kmetiskim dolžnikom«, ki po našem mnenju niso povsem pravilna in ne odgovarjajo popolnoma predpisom uredbe o likvidaciji kmet-skih dolgov. Po čl. 31 uredbe namreč iztirjajo davčna oblastva letne obroke (in ne ves dolg), če jih ne položi dolžnik ob predpisanim roku, takoj z izvršbo po določbah drugega odstavka člena 48 uredbe. Drugi odstavek člena 48 uredbe se pa glasi: »Če pobira doseple obroke davčna uprava, opravi le-ta v primerih prvega odstopa tega člena (t. j. če ne plača dolžnik svojega doseplega obroka po uredbi ... izvršbo na dolžnikove premočnine. Če ne da izvršba nobenega ali da je nezadosten uspeh, zahteva davčna uprava pri pristojnem sodi-šču prodajo dolžnikovih premočnin.« — Prvi od-stavek čl. 48 sicer pravi, da upnik pridobi pravico, če ne plača dolžnik svojega doseplega obroka po uredbi ... izvršbo na dolžnikove premočnine. To potrjuje tudi »pravilnik za izvrševanje uredbe o likvidaciji kmet-skih dolgov. Po čl. 33 pravilnika, ki razlaga člen 31 uredbe, se v primeru drugega odstavka člena 31 uredbe, t. j., če dolžnik pravočasno ne plača let-nega obroka, opravi izvršba za neplačano anuifeto (ne pa za ves dolg) na dolžnikove premočnine. Če ne da ta izvršba zadostnega uspeha, se opravi izvršba za iztirjavo vsega ostanka dolga po dru-gem odstavku člena 48 uredbe. — Iz tega torej sledi, da je poziv PAB, v katerem trdi, da ima banka v primeru, da je dolžnik v zamudi s pla-čilom prvega obroka, pravico, da zahteva plačilo vsega dolga izvršnim putem, brez zakonite osnove. Nobeno sodišče zato ne bo moglo ugoditi pred-логу na izvršbo za iztirjavo vsega dolga, dokler se ne bo izkazalo, da je bila izvršba na dolžnikove premočnine za iztirjavo letnega obroka brez-uspešna. — Dobro bi bilo, da PAB spravi svoja »opozorila«, ki jih je že izdala in jih bo še, v

sklad s predpisi uredbe in pravilnikov o likvi-daciji kmet-kih dolgov, da ne bo povzročila zmede in nepotrebnega strahu med kmeti-dolžniki.

Jamstvo za plačevanje prispevkov OUZD. P. S. Mož dolguje nekaj prispevkov okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev. OUZD zahteva plačilo od žene. Ali je dolžna plačati? — Po zakonu o za-varovanju delavcev jamci za prispevke, ki jih mora po tem zakonu plačevati delodajalec, odnosno last-nik obrata, solidarno njegov zakonski drug, ki živi z njim v skupnem gospodarstvu. Istotako jam-či kot glavni podjetnik oni, ki je prevzel izvršitev posla solidarno z onimi manjšimi, podjetniki, ka-terim je izročil izvršitev posameznih delov preve-žega posla. Ako je posel prevzel drug delodajalec, jamci novi delodajalec solidarno s starim za vse njegove dolgeve, ki jih je bil na podstavi tega za-kona dolžan plačati. Pri gradbenih obratih jamci solidarno s podjetnikom gradnje naročitelj gradnje, odnosno oni, na čigar račun se gradi.

Delavčeva plača v primeru bolezni K. I. L. Po obrnem zakonu obdrži delavec svojo pravico na plačo, ako je po najmanj 14 dnevem službovanju sprečen vršiti službo radi bolezni ali nesrečnega slučaja za razmeroma kratek čas, ne več nego teden dni, a tega ni zakrivil namenoma, niti z veliko malomarnostjo.

Kaj mora storiti upnik zaščitenega dolžnika? F. P. C. Vprašuje, kako mora postopati upnik po uredbi o likvidaciji kmet-skih dolgov, da obvaruje svoje pravice, ker ta uredba in pravilnik niti toč-nega ne povesta. — Poleg pravilnika za izvrševanje uredbe o likvidaciji kmet-skih dolgov je bil izdan tudi pravilnik o zameni dolžniških listin z novimi obveznicami. To točno ureja, kako naj po-stopa upnik zaščitenega dolžnika in sicer takole: Upnik ugotovi višino in nižnjo dolga ter letni obrok po uredbi za vsakega dolžnika z obračunom po s tem pravilnikom predpisanim obrazcu in na-pravi za vsakega dolžnika obveznico na znižani znesek dolga. Obveznice in obračune pošljejo up-niki v dveh primerkih občinski upravi, ki je pri-stojna za dolžnika. Občinsko oblastvo vroči v 15 dne obveznico pred občinskim oblastvom ali pa-poda svoje prigovore. Če dolžnik in poroki ali so-lidarni dolžniki obveznico podpisajo, overi občn-sko oblastvo njih predpise in vroči obveznico up-niku. Če noče dolžnik podpisati obveznice in poda svoje prigovore, vroči občinsko oblastvo v 15 dneh upniku prigovore in ga pozove, naj napravi, če bi ugovore sprejel, novo obveznico in postopa ta-ko, kakor je postopal s prejšnjo. Če dolžnik ob-veznice ne podpiše in ne poda prigovorov, overi občinsko oblastvo o tem upnika v 15 dneh od dne, ko je potekel dolžniku 15dnevni rok. Upnik sme zahtevati, naj se opravi o prigovorih, kakor tudi, če dolžnik obveznice ne podpiše in ne poda pri-govorov, narok pri občinskem oblastvu. V takem primeru določi občinsko oblastvo narok poroke ali solidarne dolžnike. Če se doseže pri naroku sporazum, napravi občinsko oblastvo takoj ob-veznico, overi predpise in izroči obveznico upniku. Upnik mora izročiti občinskemu oblastvu prepis obveznice; le to ga overi in pošlje davčni upravi. Ko prejme upnik novo obveznico, mora vrniti dolžniku prejšnjo listino o dolgu. Če se niti po

opravljenem naroku ne doseže sporazum med up-nikom in dolžnikom, napoti občinsko oblastvo stranke na redno sodišče.

Znižanje dolga F. P. Ali mora upnik znižati dolžniku brez njegove zahteve dolg za 50%, čeprav dolžnik ni prezadolžen. V čl. 36 uredbe je pre-dpisano kdaj se zniža dolg za 50%. Nabavite si uredbo in jo preberite. Ker smo o tem že pisali, ne moremo zopet ponavljati.

Potni list. N. S. Lj. Obrnite se na upravo policije v Ljubljani, kjer boste dobili nadaljna na-vodila.

Kanal pred hišo. F. I. Zahtevajte od cestnega odbora, da kanal tako preuredi, da se bo voda, ki izvira pod hišo, mogla odtekat, kakor je to bilo prej. Sicer se pa obrnite na bansko upravo in točno pojasnite dejanski položaj. Če je takšen, kakor ga opisujete, se bo stvar gotovo mirno uredila.

Za prevžitkarico založena glavica. J. C. M. Založeno posestvo s prevžitkom je bilo na javni dražbi prodano. Od izkupička je bilo za prevži-tkarico pri sodišču založenih 24.000 Din. Od tega denarja je prevžitkarica dobila vsak mesec 200 Din, po 3 mesecih pa je umrla, tako da je pri sodišču ostal še neporabljen znesek 23.600 Din. Vprašate, kdo je upravičen od tega denarja, ali dediči pokoj-ne vžitkarice ali novi lastnik posestva. — Kako se ima ta ostanek neporabljene glavice sedaj po smrti vžitkarice uporabiti, bo razvidno iz izvršil-nega spisa o prisilni prodaji posestva. V tozadev-nem razdelilnem sklepu je moralo biti omenjeno, kako se bo smrti vžitkarice z morebitnim ostan-kom založene glavice razpolagalo. Če so na draž-bi prodanem posestvu ostali še neporavnani vknji-ženi dolгови, potem bodo dobili ti vknjiženi upniki sedaj plačilo iz ostanka založene glavice. Če so pa vsi vknjiženi upniki poravnani, potem bo sodišče moralo preostanek glavice izročiti prejšnjemu lastniku, čigar posestvo je bilo na dražbi prodano.

Od državnega tožilstva zavrnjena ovadba. J. C. M. Proti neki osebi ste vložili pismeno ovadbo pri državnem tožilstvu, ki pa je bila takoj zav-rnjena. Čez nekaj mesecev ste zopet vložili kazensko ovadbo proti isti osebi in jo je državno tožilstvo zopet vrnilo. Vprašate, če se proti temu lahko pri-tožite in kam. — Zelo verjetno je, da dejanje, ki ste ga opisali v ovadbi, sploh ni kaznjivo in je zato državno tožilstvo ovadbo zavrnilo. Proti taki za-vrnitvi ovadbe nimate pritožbe. Pač pa imate pravi-co, da sami kot subsidiarni tožilec vzamete pre-gon v lastne roke. Če ste v ovadbi navedli, da se kazenskemu postopku pridružite kot zasebni udele-ženec z določenim odškodninskim zahtevkom, po-tem vas mora državno tožilstvo ali pa sodišče obvestiti, če se vaša ovadba zavrne. Tekom 8 dni po prejemu tega sklepa morate potem pismeno iz-javiti preiskovalnemu sodniku pri okrožnem so-dišču, da prevzamete pregon v lastne roke kot subsidiarni tožilec. Če ima preiskovalni sodnik pomisleke glede nadaljevanja kazenskega postopka, mora vaš predlog glede nadaljevanja predložiti seji treh kazenskih sodnikov, ki potem odločajo, ali se naj vam kot subsidiarnemu tožilcu dovoli nadalje-vati kazenski pregon proti ovađencu ali ne. Proti ustavitvi postopka se lahko v roku osmih dni pri-tožite na apelacijsko sodišče.

Stroški za posinovljenje pastorka. O. F. Lj. Ra-di bi svojega pastorka posinovili in vprašate, koliko znašajo tozadevni stroški. — Za vloge, s katerimi se prosi oziroma uvaja pred sodiščem postopek za odobritev posvojitve tujeja otroka za svojega, se pobira taksa iz tar. št. 27 odst. (1) v znesku 40 Din, za ostale vloge, vložene med tem postopkom, pa se plača taksa iz tar. št. 17 odst. (1) zakona o sodnih taksah, t. j. za vsako poto 5 Din. Za odločbo o odobritvi adopcije se pobira taksa iz tar. št. 28 odst. (1) v znesku 50 Din. Priložiti se mora še dogovor o posvojitvi ki je setavljen ali po notarju, ali pa sprejet v sodni zapisnik. Taksa za pismeni dogovor o posvojitvi za z območje Slovenije dolo-čen v tar. post. 5 pristojbinskega zakona iz leta 1850 in znaša od vsake pole 2 Din, če se posinov-ljencu ne priznava premoženjski prenos ali pravica do kakšne stvari po svojstvu premoženjskega pre-nosa, sicer se pa mora taksirati kakor ta pravni posel. Za overitev pogodbe o posvojitvi se plača za vsak podpis 10 Din. Najmanj vas bo torej stalo (40 + 50 + 2 + 10 + 10) = 112 Din.

Na starost ločena. J. P. S. Poročili ste se kot posestnik z vdovo-posestnico. Zenitne pogodbe ni-sta napravila in je ostal vsak lastnik svojega po-sestva. Po 15 letih vas je žena brez vzroka zapu-stila in šla na svoje posestvo. Vprašate, če ste dolžni ženi kaj zapustiti ali ne. — Če umrjete

Kmetijski nasveti

Zmrzla rezanica. Znano je, da krava zvrže, ako požre kaj zmrzlega, n. pr. zmrzlo repo. Ali je ne-varno pokladati brejim kravam zrez, poskropljena s solnato vodo in klajnim apnom, ako tudi le malo zmrzne? J. Z. V. Vsako zmrzlo krmlilo, ki ga po-kladamo brejim živalim, lahko povzroči zvrženje. Zato ne pokladajte breji kravi rezanice, ki vam zmrzne ali tudi le malo zmrzne potem, ko ste jo poskroplili z osoljeno vodo. Tudi ostali živali lahko škoduje takšna rezanica. Za poskropljenje rezanice z osoljeno vodo uporabljajte v bodče lesen zaboj, ki ga postavite v toliko tople in na-pram mrazu zavarovan prostor, da v njem ne bo zmrznila ovlažena rezanica.

Iztrebljenje korenin grmovja na travniku. S. P. R. — Svoj travnik ste očistili grmovja, ki ste ga nizko pri tleh posekali. Radi bi uničili tudi ko-renine, toda izkopavanje je preveč zamudno in dra-go. Zato želite, da vam navedemo sredstvo, ki bi bilo cenejše in uspešnejše. — Grmovje na travnikih tako uničiti, da ne bi več poglajlo korenin, je te-žavno, če jih popolnoma ne izrujete. Jedka kemična sredstva, na pr. žveplena kislina, so predraga, pa tudi nezanestljiva, ker ne sežete z njim do spodnjih korenin v zemlji. Zato je vsekakor najsigurnejše sredstvo, da jih popolnoma izkopljete. Druga mož-nost pa obstoji v tem da koreninam odvzamete hranilno rezervo, ki tiči v njih, tako da ne morejo nanovo odgnati. To se zgodi tako, da grmovje se-daj tik ob zemlji posekate. Spomlad, bo zopet od-gnal iz korenin. Te odganjke zopet čisto obse-kate ob košnji junija meseca in tudi pozneje še par-krat proti jeseni. Tako si korenine ne bodo mogle zbrati rezervnih snovi in če par let to ponovite, bo-do opešale in strohnele. To je še najcenejši način zatiranja grmovja in njegovega koreninja na trav-nikih.

Kaparji na vrticah. S. R. P. — Vaše vrtince so bile letno močno napadene po kaparju, zato se bo-jite, da se bo ta škodljivec prihodnje leto pojavil še v večji množini ter vam jih popolnoma uničil. Zelite vedeti, kako bi se ti kaparji zatrli. — Po-silana večja kaže vrsto kaparjev vrtic (Aulacaspis rosae Bch). Ta kapar se navadno pojavlja na olese-nih delih vrtic malih pa tudi robide. Njegove ličinke izležajo na prostu navadno jeseni (septem-bra do novembra), pogosto pa šele spomladi, če so sploznozele samice srečno prezimile. Tega škod-ljivca pokončujemo z žvepleno apnom brozgo, ki smo jo razredčili s trikratno množino vode. Naj-primernejši čas za to je jesen, spomladi pa do tedaj, preden se oči napno. Mazanje napadenega lesa z drevesnim karbolinijem pozimi ni umestno,

Vsakemu ni mogoče iti v kopališče,

vendar

more vsak žrtvovati Din 100.— (20—25 belih steklenic) ter mesec dni piti mesto druge vode našo znamenito

RADENSKO
z rdečimi srci!

brez oporoke, dobi vaša žena četrtno zapuščine, ostale tri četrtna pa vaši otroci. V oporoki lahko celo posestvo zapustite otrokom, ženi pa nič. Zena nima pravice do dolžnega deleža od močve zapuščine, pač pa sme od moževih dedičev zahtevati, da ji dajo potrebno dostojno preživljanje dokler se vnovič ne poroči in v kolikor nima zato lastnih sredstev. Če je pa bil zakon kočen po krivdi žene, izgubi ta pravico do potrebnega dostojnega preživljanja iz močve zapuščine.

Pravilnost oporoke. J. R. Lj. To, kar ste na-pisali kot svojo poslednjo voljo, ni oporoka, ker niti z besedico niste napisali, koga postavite za dediča. Ker pa vsebuje druge določbe za primer vaše smrti, zato je vaša tozadevna poslednja volja le kodici. ki je kot tak veljaven, ker ste ga sami lastnorodno napisali in podpisali. Napisati morate, da so dediči vaši otroci po enakih delih, da pa ima vaša soproga dosmrten užitek celega vašega imetja itd., potem bo vaša poslednja volja res prava opo-rika.

Porok. V. K. Iz vašega vprašanja ni razvidno, če je dolžnik, ki ste mu bili za poroka, zaščiten. Če je dolžnik kmet po uredbi o likvidaciji kmet-skih dolgov in je njegov dolg nastal pred 20. april-om 1932 je zaščiten. Porok ali solidarni dolžnik, odgovarja za obveznosti, kakor glavni dolžnik, če-prav ni kmet. Zato morate ugotoviti, če je dolžnik zaščiten. Ako je on zaščiten, je tudi porok. Ako je dalo poročstvo za isti znesek več oseb, jamci vsaka za ves znesek. Ako pa je ena od njih poplačala ves dolg, ji pripada pravica na povračilo proti ostalim.

Obresti od zaščitenega dolga. C. M. B. Leta 1929 ste napravili radi nakupa zemljišča večjo vsoto dolga pri zasebnem upniku. Dogovorili ste 5% obresti. Obresti še niste plačali nobenih, pač pa nekaj na račun dolga. Ko ste hoteli upniku pla-čati obresti in del dolga po uredbi o likvidaciji kmet-skih dolgov, je sprejem plačila odklonil in za-hteva, da mu plačate za vso dobo 5% obresti. Vprašate, kako visoke obresti ste mu dolžni pla-čati za nazaj. — Za čas od 22. novembra 1933 boste morali plačati dogovorjene obresti. Za čas od 23. novembra 1933 do 25. septembra 1936 ste dolžni plačati samo 1% obresti; od 26. septembra 1936 dalje pa po 3%. Po pravilniku o zamenjavi dolžniških listin mora upnik napraviti obračun in ga vam dostaviti po vaši občinski upravi. Če obračun ne bo upošteval predpisov uredbe o li-kvidaciji kmet-skih dolgov, lahko predaste pri občinski upravi svoje prigovore in to v 15 dneh po prejemu obračuna.

Lovska zakupnina. E. D. Pritožujete se, ker občina ne razdeli zakupnine za lov zemljiškim last-nikom, kakor predpisuje lovski zakon, ampak kar odbor sklne, da zakupnina ostane občini. — Za-kon o lovu res predpisuje, da pripada zakupnina za lov zemljiškim lastnikom po površini njihovih zemljišč. Toda, ta predpis lovskega zakona je spre-menil finančni zakon za leto 1934/35, ki v § 176 dodaja lovskemu zakonu še sledeče: Občinski odbor občine, na katere ozemlju leži zemljišče, ki je dano v zakup, sme z odobritvijo banske uprave skleniti, da se za lov dodeljena zakupnina ne razdeli med lastnike zemljišč, ampak vknjiži kot dohodek občine.

Popolnoma oproščen. K. J. Kadar boste po-trjeni, ko mogoče govoriti o oprostitvi vojaške službe, ako boste imeli zakonite razloge za opro-stitev. Ako ste pa le začasno nesposoben, se boste morali do dovršenega 27. leta starosti predstavl-jati naborni komisiji.

Občinski dobavitelj. J. S. Pisali smo že, da zakon o občinah ne razlaga pojma »dobavitelj«. Zato tudi ne moremo z gotovostjo povedati, če vas je smatrati za dobavitelja. V konkretnem pri-meru bo to vprašanje rešila banska uprava, da zad-nji stopnji pa upravno sodišče.

Kmetijski nasveti

ker se bubje vrtic rado poškoduje po jedki teko-cini. Tedaj, ko lezejo rdeče ličinke brez kapice po vejah, jih najsigurneje uničimo z enopolnostno razstopno tobacnega izvlečka in enoodstojnim mazavim milom. S to mešanico mažemo ali škro-pimo napadene dele.

Naprava mila. Kako se izdelata domače hišno milo. M. F. — F.

a) Najprej vzemite 8 litrov vode, 1 liter luga skuhanega iz pepela bukovih drv, 3 kg loja in pol kg lužnega kanena. Vse to denite v kuhhalno posodo, ki drži 20 do 25 litrov. Vsa zmes se mora kuhati dve uri in pol med kuhanjem jo morate mešati neprestano. Poziti morate tudi, da bo zmes vrela med kuhanjem enakomerno in brez prestanka. Proti koncu kuhanja primesajte zmesi še eno osminko litra terpentina in en prašek »radiona«. Po kon-čanem kuhanju stresite vs zmes v oblikovalno ki ste ga poprej že obložili s cunjjo (krpo) in jo pustite na to, da s strdi. Potem zrežite tako pripravljeno milo z debelo nitjo v kose.

b) Lahko napravite tudi milo, ki je nekoliko boljše kakovosti. V to uporabite 17 in pol kg loja, dva in pol kg lužnega kanena, dvanajst in pol dkg kolonije in včasih malenkost sode. Na vsak kilo-gram loja računajte en liter luga, ki ga skuhaite iz bukovih drv. Navedene količine snovi denite v kot-let. Ko se loj stopi, naj na to traja kuhanje dobre pol ure. Cim bolj počas vre, tem manj tekočine se pozneje nabere na dnu kotla. — Drugi dan na-pravite sredi mase luknjo in poberete vso tekočino, ki je pod strjeno plastjo (pobranc tekočino lahko porabite za namakanje perila namesto sode). V kot-let prilijte nato eden in tri četrti litra luga (od pepela) in počasi segrevajte. Ko se v kotlu vse stopi, naj traja vrenje še približno pol ure. Če pu-stimo predlogo vreti, dobimo premalo mla.

c) Milo boljše kakovosti izdelate tudi, ako upo-rabite v to 4 kg loja, 4 litre vode, eden kg lužnega kanena, 3 Din voska, eden prašek »radiona« eden kg sode, dve pesti soli. Vse navedene količine posa-meznih snov, kuhamo v čistem loncu med nepre-stanim mešanjem eno in pol ure. Kuhano zmes vlije-mo nato v skaf, v katerem ostane čez noč. Drugo jutro odlijemo lug in prilijemo 6 litrov vode. Iz skafa spravimo vso zmes v lonec, na kar jo pu-stimo vreti tri ure; med vrenjem je treba zmes ne-prestano mešati. Na to zlijemo zmes zopet v skaf. Drugi dan pobremo strjeno milo iz skafa v drugo primerno posodo in prilijemo milu vrele vode. Cim se med mešanjem milo stopi, ga vlijemo v posode, prevlečene ali pregrnjene s papirjem. Strjeno milo zvrnemo iz posod in ga razrežemo na kose.

ODREZITE

„SLOVENECE SVETOVALEC“

odgovarja samo na vprašanja, ka-terim je priložen tale odrezek

„Slovenec“, 10. januarja 1937

Tujec in domača gruda

Janez Pečaver iz Zajčjega dola je o božiču dopolnil osemdeset let in na staro leto Janez Pečaver ni vstal navsezgodaj kot sicer. Po vsem telesu je čutil utrujenost in je ostal v postelji, ne da bi kaj posebnega tožil. Njegove štiri hčere so mu strele, ta bolj kot druga, a vse skupaj ni veliko pomagalo. Starec je poslal po duhovnika in na tri kralje o pol štirih popoldne se je za zmerom poslovil od tega sveta.

Naslednji večer so v Pečaverjevi hiši sredi vasi ljudje varovali. O pokojnem Janezu, ki je ležal med svečami, pregrnjen s tenčico, z rožnim vencem med uvelimi prsti, so vedeli samo dobro. Govorili so, kako je bil dvakrat v Ameriki, mnogokrat na Nemškem, kako je prispodobil veliko premoženje, kako je v stiski rad pomagal, kako je bil zglodno veren, kako je, slednjič, govoril o železni kači, ki se bo vila med trtji in njivami, in je ta kača — železnica — res prišla, res prinesla slabe čase, kot je bil napovedal, kajti leto kasneje se je začela vojna, in tako dalje.

Proti polnoči, ko je že osmili krožil barilec vina in je bilo kruha in orehov po volji in ko je fante začel nadlegovati spanec, je eden vzel klobuk, si ga pri peči položil na kolena, in prvi, ki je položil glavo vanj, a zadnjico izvalno izbočil, je bil Jermanov Tič. Toda Kobetičev Jož ga je s tako silo učenil po njej, da se je Tič kar zabal, kakor je bil orjak. Pogodil seveda je, kajti nihče ne lopne tako močno kakor Jož. Nato je nastavljal Jož, potem drugi. Pokanjan, vzdihov in smeha ni bilo konca, dokler ni Lamulova Reza pričela z visokim glasom moliti rožni venec.

Ze nekaj mesecev so sestre Anka, Micka, Pepa in Gela nosile črne robe. Nasadile so na gomilo rož, postavile spomenik, plačale maše in molile za očeta, a praznina, ki se je naselila v njihovo hišo, jih je pripravila do važnih razgovorov. Dognale so, da je potrebna pri hiši moška beseda in moška roka, sicer pojde posestvo rakovo pot. Sklenile so, da se bo Pepa, najmlajša in še najmanj pegasta, omožila, one tri pa bodo ostale v hiši in pomagale pri delu. A veselje, da so se o važni zadevi tako sestrsko pomenile, se je kmalu umaknilo skrbi, kje najti ženina. Pepa ni bila morda dvajsetletna lepota, marveč ženska tri in štiridesetih let, nizke rasti in zdelanega obraza. Nikdar v življenju ni sanjala o ljubečih fantovih rokah ali o mehki zakonski postelji. Narobe, njej so, kot sestram, potekala leta v trdem delu v hiši, na vrtu, na njivah, na stelnjkih, v bukovih rebri, v trtju. Edino veselje je bilo zanj vsakoletno žegnanje pri Svetem Vidu, ko je pela na koru, da se je njen nizki glas ločil od vseh drugih. Ne, pri Pečaverjevi hiši ni bilo časa za ljubezen; ako bi bil, bi njihovo posestvo morda ne bilo tako trdno.

Cepprav Pepa ni bila, da bi človek ponorel za njo, je bila pa Pečaverjevina tem vabljivejša za marsikoga in že so ugibali, kateri bo tako srečen, da ji bo zagospodaril. Vendar — nič ni kazalo, da se kaj pripravlja. Sestre so delale pridno, kot so bile navajene, in se tolažile, da bo Bog že ukrenil vse prav.

Skrb za ženina je prevzel priseljenec Jakob Tekavec, ki je že za pokojnega Janeza večkrat zahajal v hišo. Nekje na Kramskem ima sorodnika, je pravil, ki se je vrnil iz Amerike. Fant pet in dvajsetih let, delaven, priden, kot nalašč — Jakob ni vedel malo dobrega o njem. Pepa je hotela sama govoriti s tem človekom. Jakob mu je sporočil: naj pride.

Ko je Zane Košak videl, kako stvar stoji, si je mislil takole:

»Tale Pepa ni bogve kaj, z njo se bo dalo. Če je le sestre ne bodo imele preveč na svoji strani. A grunt — gruntu ni kaj reči. Mislim, da bi me bila še moja mati v Ameriki vesela, ko bi videla, kaj me čaka.«

Vtis, ki ga je napravil na Pečaverjevo dekleta, pa ni bil tako rožnat. Zdela se je, da se preoblastno vede. Njegovo zatezajoče, potasno govorjenje se nikakor ni ujemalo s Pepino zgovornostjo. To hladno razpoloženje so večali še jeziki, ki jim ni bila pogodu taka možitev na daleč, ko je vendar doma dovolj pridnih ženinov. A Jakob Tekavec je neutrudno gladi pot in tako se je zgodilo, da so dobro leto po očetovi smrti razdelili Pečaverjino pol na Zane Košaka, pol na Pepo in so to delitev venčali s svatbo.

Zane Košak je čutil trdna tla in ta zavest ga je delala objestnega. Ponosno je hodil po vasi, a molče, kot da bi imel o vsem svojo posebno, neovrgljivo sodbo. Kadar je modroval, je govoril zviška in se ni dal nikomur pregovoriti — on, prvi kmet v Zajčjem dolu.

Za delo pa ni bil tako navdušen in ker so ženske kar tekmovala, katera bo več naredila, tudi ni čutil potrebe. Njegova beseda se je prav za prav slišala le zvečer, ko se je delal važnega in odmerjal opravila za naslednji dan.

»Jutri, Micka, boš zapregla in odpeljala tiste smreke na žago —«

»Boš pomagal, sama ne bom mogla. Sicer pa ni take sile. Ali ne bi rajši prišli z žetvijo? Ječmen je zrel, vreme je lepo. Tudi drugi —«

»Kaj drugič? Je zavpil. »Deske rabimo!«

»Zakaj?« se je oglašila žena.

»Nov svinjak je potreben —«

»Nov svinjak? Ali ni stari dober?«

»Premajhen je —«

»Dosedaj ni bil nikdar premajhen, čeprav je bilo v njem po šest prašičev, pa bi bil zdaj, ko imamo samo tri? Naš oče, Bog jim daj dobro, so ga napravili. Le kaj novega?«

»Tiho, jaz sem gospodar!« je zakričal. Dejstvo, da je on gospodar, je sprva učinkovalo kot hladna voda v obraz, kasneje pa je zbujalo nejevoljo in najprej zatajevan, nato pa očitni odpor. Njegovo znanje o kmetičem delu in umnem gospodarstvu ni bilo globoko, tega si tudi sami ni tajil. A da bi si pustil svetovati, in sicer svetovati od žensk, kakor so Anka, Micka, Pepa in Gela, ki niso nikdar videle dlje kot do tistih sivih hribov na severu, izza katerih je prišel on, ne, tega nikoli! In tudi Jakob Tekavec naj lepo molči in naj ne sitnari. On, Zane Košak, kranjska kri, se ne bo dal nikomur, ne tem svojim pobožnejškim ženskam ne nobenemu, ki bi se vtikal v njegove stvari.

Polagoma je prišlo še marsikaj, kar novega gospodarja ni pokazalo v najlepši luči. Ob košnji je dve redi zakosil v mejašvo košenice, prepovedal je uporabo neke stare poti po svojem svetu, brezobzirno obsekal sosedovo hruško, ki mu je senčila vrt, in tako se je zapletel v celo vrsto majhnih pravd. Izgubljal je drugo za drugo, čeprav si je pomagal z lažnimi pričami. Prišel se je tolažiti z vinom. Zato ni čudno, da je med njim in ženo ter njenimi zrasla senca in da je izginila še tista iskrenost, ki je spočetka bila. Hčerke, ki se je rodila, se ni razveselili, narobe, zdela se mu je nova nasprotnica v hiši.

Žena je bila suha od dela, vendar bi morda še bilo kako, ako bi ljubila moža. Toda eden za drugega nista imela tople, ljubeznive besede. Tedaj je spoznala, da se tisti stari izrek o ljubezni, ki jo prinese šele zakon, pri njej ni izpolnil. Zmerom bolj je čutila, kako je sužnja zemlje in moževega razpoloženja. Povratek je bil nemogoč, bodočnost

nejasna; zato je vso ljubeznivost izkazovala detetu, tudi tisto, kolikor mu je je bil dolžan mož.

Trenje med njima se je ostrilo ne le po njegovi krivdi — saj je bil vendar glavna hiša — marveč tudi zaradi kljubovalnega vedenja sester. Držale so trdno skupaj in to ga je razkačilo do besa. Kadar se je odkod vrnil pijan, si ni dal reči besede, sicer je dvignil palico in udaril po zdelanih ženicah, da se je njih kričavi jok slišal po vsej vasi.

Sredi septembra so za cerkvijo kopali krompir. Zane je s polnim vozom krenil po strmem bregu. Gela zadaj se je oglašila:

»Na desno kreni, drugače boš zvrnil. Čooo, Sivi, Jelen, čooo —«

»Vrrric je trmoglavo poganjal Zane in vlekel za jarem na levo. Preden bi našel do pet, je bil voz s kolesi kvišku in krompir se je raztresel po obrvu. Ženske v vrših in kreg, kaj tak pijan človek hodi na njivo in ne posluša nasveta. Konec je bil, da so se okrog zvrnjene koša prav pošteno prematili z nakoljem, a ne le domači, marveč so s sosednjih njiv prihiti tudi Jakob Tekavec in žena, dalje Kalinova, ki je prišla ob dva zoba, in stari zakonski par Apa in Meta Butala. Vsem tem je bil novi gospodar gorak in prilika za izražanje jim je bila zelo dobrodošla. Naravno — največ je dobil Zane Košak. Obraz je bil preprežen s krvavimi curki, lasje razmršeni, a srca raztrgana. Ko se je videl v taki revi, je začel najprej preklejati in se sklicevati na junaško kranjsko kri, nato pa je sedel — drugi so se vsi razgubili — in začel glasno jokati. Naslednji dan je vložil tožbo, a iztekla se je tako, da so ga pripripi za osem dni. To ga je pogrelo, da je hotel vse zdobiti. Preden je odšel v zapor, je naročil doma:

»Vsak opoldan bočem, da mi prinesete pečeno kokoš in kruha, a vino si bom naročil v hotelu. Ako ne boste poslušne, me ne čakajte!«

Res je vsak dan ena nesla kosilo, kot si ga je bil zaželel. Vsak dan je bila ena kokoš manj pri Pečaverjevih. Ljudje so se na zunaj zgražali, sami pa so si mislili: »Prav jim je, kaj pa hodijo drugam po moža!«

Zdela se je, da molitev žensk ne odtehta gospodarjevega preklejanja in svinjanja, kajti božji blagoslov se je umaknil s Pečaverjeve kmetije. Poginila sta zapovrstjo dva prašiča. Brejo kravo je napela detelja in so jo morali zaklati. Nekdo je vlomil v zidanico in jo izpraznil za lepo količino vina. A kar je bilo najhujše — pogorel je skedenj. Ogenj je po zatrevljanju Zane Košaka zanesel z globno roka, toda to bi se še dalo kako verjeti, ako ne bi on prav tisto noč pijan koloval po vasi.

Včasih je naravnost pobesnel. Z velikim kuhinjskim nožem je razbijal po mizi in žugal, da reko samo — cek —, pa bo imel za zmerom mir pred njimi. Pristil jih je, da so poklekale pred njim, a kaj je še drugega počel, ni da bi govoril. Posestvo se je zadolžilo in prodati je moral nekaj zemlje. Napravil je to brez vsake bolečine ali samoočitjanja, kajti ni se uživel v svoj grunt, kot bi se bil moral.

Zgodilo se je, da je sosedova dekla rodila žilga fantka. Zane Košak, ki se je sicer nerad družil z ljudmi, je prevzel botrovstvo. Ljudje so šepetali neverjetne stvari, toda ta dekla je po okrevanju na župnikovo vprašanje, kdo je oče njenega otroka, res odgovorila, da je to Zane Košak. Vest je bila veliko pohujšanje ne le za Zajčji dol, marveč tudi še za nekaj vasi naokoli.

Anka, Micka, Pepa in Gela so mislile, da se jim sanja. Tak je torej ta človek, ne le razuzdanec, tudi predrzen po vrhu! A najlepše je šele prišlo. Tista dekla je bila ob službo, gospodarju in otroku hkrati ni mogla ustreči. Zanj se je začel zanimati bajtarjev sin Stefan Agnič, potepuh, človek na slabem glasu. On je pri morebitni ženitvi videl le dekletovo doto, ki jo je bil Zane Košak obljubil. Doto nikakor ni bila majhna, kajti obsegala je najboljšo njivo, kar jih je Pečaverjevina premogla.

Vrših, ki so ga zagnale ženske ob tej nameri, ni zalegal bogve kaj. Zane je razbil nekaj šip in krožnikov, se napil do onemoglosti in se v takem

stanju razokljal. Nato je napravil svojo zadnjo pogodbo: zapisati je dal Stefanu Agniču tisto njivo, priložil zraven še pol trtja na Vinjem vrhu in kravo. Tako je združil možkega in ženskega, ki nista v svojih srečih drug do drugega nikdar občutila čustva ljubezni, požrtvovalne, nesebične ljubezni.

Leta so minevala, a nič se ni zboljšalo, narobe, šlo je zmerom na slabše. Pepa je drugič rodila — zdaj fantka, toda Zane ni to nič bolj priklenilo na družino. Ze ves čas se je čutil nepoklicanega in nezmožnega, da bi nadaljeval skrbno delo pokojnega gospodarja. Pil je čez mero, pretepal ženo, lenuharil — ženske pa so se mušile, molile in molčale. Hčerka Pepa in sinček Hanžek sta rasla ob materi, kajti očetu ni bilo zanj. Bil je mlad in se je hotel izživeti.

Minevala so tudi žegnanja pri Svetem Vidu. Odkar se je Pepa omožila, se njen nizki glas ni slišal. Ta vsakoletni vaški praznik je bil zanj le še spomin na preteklost. Skrb za otroka in pokora z možem sta jo ugrabili zunanemu svetu in zaživela je tisto notranje življenje, polno samoodpovedi in žrtve upanja, da bi se prilike spremenile, ni bilo več nobenega.

Pečaverjevina se je krčila. Zanetu je preostala samo še polovica kostanjevega gozda nad železniško progo. Ko več ni imel sredstev, da bi plačal razne obveznosti, je prodal tudi to poslednjo, kar je bilo čisto njegovo. Z dvema pomagачema je sekal ogromna drevesa, da so iveri letale na vse strani in da so se udarci daleč slišali.

Opoldne je žena prinesla južino nekoliko pred časom. Možje so baš stali okrog kostanja, ki ga je bilo veselje pogledati. Zane je mimo poljših lukenj zapazil na njem tudi okorne črke:

J P
K Z
1868

Domov je prišla

Vsa zasnežena je bila že cesta s kolodvora v trg. Snežinke so tako na gosto padale, da so skoraj zadušile luč cestnih svetilk. In ker je bilo tako temno, je bilo dobro, da ni nihče videl male Veronike, ki se je v vsakih deset korakov ustavila. V roki, ki se ji je tresla od mraza, je nesla veliko škaflo in v njej sta bili dve delavniški oblecki, nekaj predpasnikov in perila, glavnik in milo in ona štiri pisma, ki jih je bila pisala mati v času od jeseni ko je bila Veronika šla prvič v službo. Štiri mesece je bilo odtekel. Kaj bodo mati rekli, ko se zdaj že vrača domov?

Veronika postavi škaflo v sneg in zahuka v sinje prste. Moj Bog, če bo le mogla materi vse razložiti: Kakšna je bila osorna gospa, ki jo je od jutra do noči oštevala, da je človek od samega strahu vse narobe naredil — in kakšne so bile škodoželjne, zmeraj rogajoče se dekline — in kakšni šele hlapi! In kako bi povedala o najhujšem — ne, niti pomisliti ne more na to!

Hlastno pograblji Veronika škaflo. Ko bo doma pri materi, bo že spet vse dobro. Ali je ne bo oštevala, da je njena hči zbežala iz službe? Le kako bi vse to materi povedala?

Neka ženska hiti skozi snežni metej. Ostro pogleda Veroniko in tudi kaj opazi škaflo in se navzile mrazu ustavi.

»No, Veronika, že doma?«

»Ze, odgovori deklo boječe.

»Kajpa, saj sem si mislila, da ne boš zmogla dolgo v službi. Ali si sama odpovedala?«

Veronika ne ve, kaj bi odgovorila. Ko uboga grešnica stoji v snegu in bi najraje stekla naprej. A ti štirje meseci v tujini so jo že toliko utrudili in zbegali, da se ni upa iti dalje.

»Aha,« pravi žena zadovoljno. »tako je pač. A mati, veš te ne bo vesela. Spet eden več, ki bo treba zavajati kuhati! Čudim se, da se sploh upaš domov. Ali veš, da je bolna?«

»Vem, pisali so mi,« pravi Veronika boječe in solze ji zalijejo oči.

»Jaz ji pošljem vsak dan lonček močne juhe,

Katayamo

Ko sem že nekaj mesecev živel v mestecu Kawaharadi, ki leži ob južnem zalivu otoka Sado, sem nek popoldne zašel na nizko obal Japonskega morja. Nad prodrom je ležal močni sij azijskega neba, na desni je valovila in se zaganjala površina morja, na levi se je tiho in na daleč širilo zeleno morje riževih polj, in se s poraslimi vrhovi gubilo v daljavi.

Bilo je okoli zadušnega praznika, ko pomorščaki in ribiči ne zahajajo na morje. Legenda pravi, da se potopljenci po morski poti vračajo v svojo skrivnostno domovino. Zenejo se s tokovi, plešejo z valovi. Njihove glave so, ki se mirno dvigajo iz valov; njihove bele pesti so, ki se iztogujejo iz pen in prevračajo čolne, trgajo mreže, grabijo kopalce za noge in vlečejo v vrtince. Njihove roke so, ki se na bregu igrajo s halogami, in školjkami; njihovi oči glasovi, ki se jokajo nad valovi.

Za nas Evropece ni ničesar tako resnično kot smrt. Toda za verujoče sadoške prebivalce je ta beseda samo prazen odmev. Ne verjamejo, da bi nekaj nehalo biti, ne da bi se spet začelo. Ne verjamejo, da so mrtvi res mrtvi; a tudi mi vemo, da žive v onstranstvu.

Medtem ko sem poslušal zamolkle pomorske glasove, sem doumel, zakaj to ljudstvo — ki ve, da so celo drevesa, grmovje in kamen živa telesa, ki bodo nekoli odšla v nirvano — sluti, da je šume nje valov govor duhov. Za trenutke sem zamišljeno postal. Nenadoma pa sem zagledal starega Katayama, ki se je kot prikazen plazil mimo. Boječe je gledal na morje in vdani nasmeh, ki mu je sicer obkrožal ustnice, se je umaknil strahu. Malec pred menoj je pokleknil in se zatopil.

Stirideset let je že, odkar je Katayamo kot mlad kmet živel v mestecu Aikawi, kjer je imel nekaj riževih polj. Pozimi, ko polje ni dajalo ničesar, je ribaril. Preživljal je starega očeta in shranio mater. Neke posebno ostre zime sta umrla oba.

Ko je minulo zapovedano žalovanje in je Katayamo začel delati, je postal revež. Niso več bila njegovi riževa polja, bila so za zdravilna in za zdravlila in za pogrebščino. Sleherni dan je nekaj prodal, dokler mu ni ostalo drugega ko telesna moč in upanje. Zunaj pa je bilo silo hladno in lačen je bil.

Silen je mraz ob sadoški obali. Če nastopijo zimski viharji; ko da bi morje z ostrimi noži prišlo na suho, da nareže zemljo, drevesa in kožo ljudi. Katayamo na ni imel ognja ne luči. Noč je pritisnila svoj obraz na okna, Katayamo pa je odšel pred tempeljska vrata. Prebudit se je v tuji izbi med mnogimi ljudmi, ki so mu drgnili premrazeno telo. Zani se je posebno zavzemala neka deklica, ki so jo klicali Kayo-San. Zelo lepa je

Ko so nekaj časa ugibali o teh znakih, je Pepa prosila:

Pustite ta kostanj! Pokojni oče so, Bog jim daj dobro, zapisali v njegovo skorjo svoje in svoje žene, Katarine Zupančič, ime. Zane, pusti to drevo, naj raste — spomin na skrbnega gospodarja!«

Toda nič ni pomagalo — kostanj se je uro za tem že stresel od udarcev sekir. Ko je bil dovolj izpodsekán, je z velikim hruščem padel in podkopal s svojo težo mladega gospodarja in zadušil njegov predsmrtni krik.

Božja volja je bila, da stopi Zane Košak pred najvišji sodni stol prej, nego bi rad. Pot na drugi svet je ugledil duhovnik. Grešnik se je zjokal in njegov jok, ki se je izražal le v obilnih solzah, je izravnal, kar je bilo med njim in njegovimi hrapavega. Ne, končno le ni bil tako slab. Misli je pač, da pojde brez ljubezni, pa ni šlo.

Pokopali so ga zraven Janeza Pečaverja.

Ženske so se trudile, da bi popravile zavoženo. Spremenjene razmere so ovirale, da bi Pečaverjevina dosegla svojo prejšnjo veličino. Vendar — čas je najboljši zdravnik. Cesar niso zmogle uboge ženske, to bodo morda zmogli otroci.

Naletaval je prvi sneg. Sobo je zastri tih večerni mrak. Mati je bila s Hanžkom pri peči, božala ga je po blelih liceh in ga ušila moliti.

»Cescena si Malija, milosti polna, Gospod je s Teboj —«

»No, blažena si med ženami —«

»Blažena si med ženami —« Glavica se je zaspano povesila.

»Mama, boho pa jutli do konca —«

Objela ga je z ljubečimi rokami in ga odnesla k speči sestrici. Potem ga je molče pokrivala, molila dolgo večerno molitev in šla k počitku.

Kaj, če bo ta Hanžek, ko doraste, popravil, kar je njegov oče, tujec, zagrešil nad Pečaverjevino? pawin

da ne oslabi, ta uboga reva. Le glej, da boš spet kmalu dobila kako novo službo.«

»Bom,« zasepeče deklo in plaho pozdravi ko se žena prestraši hudega sunka burje in odide.

Veronika kljubuje snežnemu viharju, ki ji poriva solze z okroglih otroških lic v rjave lase. Ah, le kako je to prišlo, da njena ponosna mati sprejema juho od te ženske? Brez dvoma jo dá Lojzku, a ona prejoka vse noči. Ta ženska pa misli sedaj, da se sme ob vse obregnuti. O! In zdaj pride še Veronika domov... Toda — kako naj bi bila tam ostala!

Skozi migljajoče snežinke se Veronika zazre mimo vogala v ozko ulico, kjer je hišica, ki v njej stanuje njena mati. Se pred letom je Veronika s šolsko torbo v roki tekala po tej ulici. Tedaj še ni vedela, zakaj je bila mati tolikrat tako molčeca in žalostna. Zdaj pa že ve, da je življenje jako trdo, čeprav je ta še malo prežgoda za njenih petnajst let.

Zgoraj v sobi je še luč. »Mati so še pokoncu. Najprej bom pogledala, kaj delajo in ali Lojzek že spi,« si misli Veronika in se splazi po lesenih stopnicah na mostovž, kjer poleti cveto pelargonije.

Tiho, tiho se plazi Veronika in se mora skoraj zasmejati, čeprav je v solzah ko se spomni, kako je lani »Miklavž« s parkljem vred zdrčal po zledenelih stopnicah nizdol.

Nato pa obstane zgoraj pred dvema razsvetljenima okencema in ne vidi ničesar več radi razobešenih deskah jopic in kupa brsti, ki jo je bila poleti še sama nanosila. Preneha se jokati, zakaj njeno mlado srce se spremeni v prsih v velikansko težo, ki bolj in bolj zavira pot njenim solzam.

Tanek zastorec zastira sipe. Vendar more Veronika dobro videti v sobo. Mati sedi pri peči. Glavo ima nazaj naslonjeno, oči zaprte. Roke ji počivajo na modrem predpasniku. Ne spi, a brez dvoma je jako utrujena.

Kako je njen fini obraz bled in ozek! Pa tako bedno in samotno sedi. Tako je revna...

»Mamica,« zasepeče Veronika prav tiho in se že bliže pomakne k okencu.

Tu v kotu na postelji leži Lojzek. Njegova glava štrli ko črn ježek izpod odeje. Solska torbica je lepo pripravljena na kredenci. Toda — na kredenci — ni srebrenega čajnika! In onih lepih kristalnih steklenic tudi ni več.

Mati je morala brez dvoma vse prodati, da se je mogla pozimi preživljati; bolna je.

Kako težko ji je moralo biti, ko je prodala te lepe stvari, ki so ji bile ostale iz prejšnjih, dobrih časov!

Veronika se spet plaho ozre v mater. Kaka so njene ustnice bolesto stisnjene! O, pa tudi medaljona s sliko rajnega očeta nima več! Ali je morala tudi tega prodati? Tedaj je tudi že prej prodala svoje uhane iz zelenega zlata, zapustnico in drugi nakit! In zdaj nima ničesar več. Ničesar.

Veronika si ne upa dihati in premišliti. Prej ni bila niti opazila, da je mati tako osirotela. Res so živel jako preprosto in so imeli le še eno sobo s kuhinjo. Toda vse je bilo tako prijetno domače in zmeraj je bilo še gosposko in lepo. Veronika ni nikoli vprašala, kako zmora mati vse to, kako more otrokoma dajati prijetno mladost. Nikoli ni bila zapazila, da je mati bolj in bolj slabela in bila že kar prozorna. A zdaj že dobro ve, kaj se pravi reven biti. Pomisli na to, da nima mati ničesar več, kar bi prodala, da bo brez dvoma še dolgo bolna, da mora Lojzek še tri leta hoditi v šolo.

Prvega ne bo mogla poslati materi nobene plače več. In uboga, mala, bolna mati bo imela še eno skrb več.

Veronika pogleda še enkrat skozi okno na tiho, ozko ženo, ki sedi tako bleda in izmučena na stolu, ko da bi spala. Mogoče resnično spi in prihajajo vzdih, ki ji dvigajo prsi, iz kakih težkih sanj.

»Mamica...« reče spet Veronika in se plazi po stopnicah nizdol. Tako ji je, ko da komaj vleče noge za seboj.

»Na kolodvoru bom malo zadremala in se z jutranjim vlakom odpeljala nazaj v mesto,« proučarja gredoč počasi po ozki, zasneženi ulici. Tako jo stresa od strahu, da komaj sope. »Gospa bo neskončno huda, a prav lepo jo bom prosila odpustjenja. Pokleknila bom, da, če me ne bo več nazaj vzela. A potem se bo vse, vse iznova začelo. — A kaj zato, kaj zato!«

Dekle se nasloni na zid in zapre oči sprčo smrtno groze ob mislih na surove in grde prizore, ki se ji prikazujejo in jo hočejo zbegati. »Tako je pač, kakor je rekel mesarski pomočnik: razerkljana sem in zoprna. Ne smem se toliko gnjaviti za vse tisto,« si misli in hoče iti dalje. A tedaj se oglašati tih in vendar tako jasen klic v noč: »Veronika! Veronika!«

»Mati...« zasepeče deklo brezslušno. Potem pa zahtiti in vsa drhteča steče ozki, temni postavi naproti, ki se omahuječe bliža, upirajoč se burji. »Mati!« vzklikne Veronika in se vrže med iz-

Frtaučku Gustl ma beseda

more doudons čouk prenašat.

Puglejte! Sej še ni doug ud tega, kar sem brau mende u »Sluveniji« neki ud ene rauno-praunast. Kašna raunopraunast glih pugerva, pa res na vem. Kene lde sma ja tku usi glih. Ce je eden mal več, koker drug, se ja na more pu-magat. Ce je eden bl debu, koker ta drug, al pa debel. Tud jezek ma eden dalši, koker drug. Ce ga pameten nuca nej ga ma. Bug mu ga pužegn. Sej jest b ga mou tud rad. Ke ga pa slucajen ni-mam, morem pa holt putrpet, koker morja mutci. Pr te reč ni nič za naukati. Koker je, tku pa je.

Kar se daukarije am tiče, se tud nimaka kej za prtožet. Dauke glih tku plačujema, koker drug. Se raj mal več. Ce pa »Sluvenija« tu jezi, ke sa tist listki. ke nam jih daukarija pušila, keder se ji lušta, s takim črkam natiskan, de jih en pušten Sluven na more prebrat, je pa dost naumna. Jest pa kar pugledam na numare, ke sa glih take, koker naše, pol pa še pugledam, če je spodi gespud Predikaka pupdisan, pa prec čist natančen vem, kam pes taca muli, prouzaprout kulm mam za pla-čat. Men se iz ta rečjo ni treba prout ne glava ubijati, sevede če mam gnar pr rukah. Ce gnarja ni, je pa križ, če sma še tku raunopraun. U takem slucaje nam pa nubena žaubna na pumaga. Se Ba-huču planinka čaj ne, če prout je drgač dober za use dušne in telesne putrebe.

Asten, jest pol res na vem, kašna raunopraunast če met prouzaprout »Sluvenija«? Saj je use čist natančen tku, koker more bit. Se bl se gleda na nas Sluvence, koker b blu treba. Le mal pu-mistie, kuku fajn se skrbi za nas. Kene. tkola preke jesen se nam pušila dol z juga tulk enga sadja, de na vema kam z nim. Čespe, grojzdia, fig, to-finu in drugih dobreh reči, de se nam kar sline cedeja, če jih na morma kupet. U Dalmacije pa vina tulk, de b se lohka kupal u nem, če b tekat na blu pr nas že premraz. Dumač vin mi zdej loh-ka kar šparama za slabe čase. Zdej nej pa eden reče, če tu ni fajn? Sadje in druge naše prdelke glih tku. Pa na morem rečt, de skrbeja sam za

naše želodčne putrebe. Tud za druge naše putrebe nam greja prout pu učetusk na roka. Puglejte kuku se našem tiskarjem zdej dober gudi. Prejšne čase se mogel garat kar nuč in dan. Se udehnt se nisa mel nkol časa. Te reveži sa bli že tak, koker je blu Lazar tekat, ke je iz groba ustou. Zdej je pa use drgač. Skori puluvica jih je zmeri na udi-he. Kulker jih ni na uddihe, pa sam osem ur usak dan mal pubrkla pu tiskaren, de jim ni doudhes. Pol greja pa lohka mal pukrokat, če nisa zaspan. Kar nucama pr nas tiskovin, skori use nardeja dol na juge namest nas. Mi b mogel bit za taka pu-muč še hvaležen, ne pa de se tle še neki repenčma. Use kar je prout. Suštarmem, žnidarjem in tud dru-gem antverharjem, se ni treba več nuč in dan ubijati z delam, koker sa se mogel soje čase, ke ni blu še nubene pumuč ud uzuni. Ceulu, ublek in druge take ruputije, nam navozja sem kar cele vagone. Naše ribe sa tud zdej na bulešem, in se jim ni treba več bat za življenje, ke nam jih Dalmatinci iz murja dost sem skumanderaja. Pu-seben knapi pu našeh rudnkeh se lohka u pest smeja, ke jim ni treba več nuč in dan pud zemlja rit, koker krtom. Buh je ja zatu svet ustvaru, de lde lohka pu nem hodma. ne pa de b vajnga rinl.

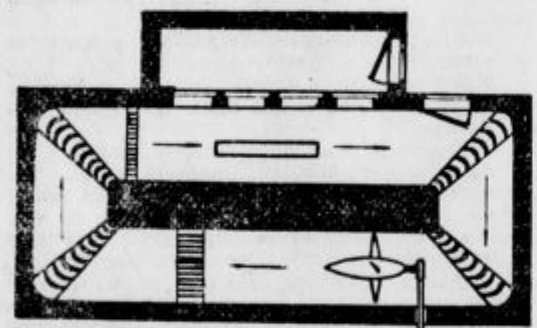
Zdej b se pa še s »Sluvenkem dumam« rad neki puguvuru, de na puzabem. »Sluvenek dum« se pa neki ujeđa de mama premal pulcaju. Kam pa spet tu cika? Mi pušten lblančani pulcaja ja sploh na nucama. Putepuhem pa tatovem je pa še teh preveč. Lepu vas prosem, kuku boja pa pote-puhi pa tatovi mogel pol skrbet za soja eksiste-nci, če bo za usakem voglam stavu pulcaj? Tu ja na gre. Mal lubezen morma met ja tud u soja blizenga. Z gnarjam jih ja na morma pudpirat, ke ga se sami ne nimama. Prvošma jim saj tulk, de s boja lohka sami pumagal, koker s boja vedel in znal. Druza ja na pugervaja ud nas. Kdur ma še kej gnarja, pa se buji zajn, de b mu ga kdu na ukradu, nej ga nese u kašna banka spraut. Tam je ja tku dober spraulen, de ga še sam na bo mo-gu več vn dubit. Kdur ma pa kašna druga ruputija, ke b tatovem tud prout prša saj za sila, nej ja pa nese u zastaulaunca. Ce ja bo mou tam spraulena, se mu tud na bo treba bat zaina. Asten, za kua b nam blu še več pulcaju putrebneh? Ce mama glih ene par pulcaju na vugaleh, de pukažeja autum-bilem, na pera plat ja morja zaviti, če se ja kam zaletel. S tem blu use upraulen. Zdej pu ta novem pa mende se teh na bo več treba, ke sa pu useh vugaleh pustaul take kole, de lahka namest pul-caju ta služba upraulaja. Tu bo tud precej cnej, pa bl gvišen. Ce pa misel »Sluvenek dum«, de b blu več pulcaju že zatu potrebneh, de b se na mogel lde med saba pretepavat, se pa heđu mot. Lde se boja med saba pretepaval, keder boja vesel, če boma med še tulk pulcaju. Tu je ja že u sluvesk narau. Jest sem trden prepričan, de b se začel pa pulcaji kar med saba kausat, če b bli sami pulcaji na svet. F. G.

Kaj reče tehnika

Motorno kolo

Letošnja razstava motornih koles v Londonu ni prinesla sicer nobenih novosti, vendar je bila za razvoj te vede tehnike zelo značilna. Angleška industrija ni izdelala nobenega novega modela.

Tako se more z lahkoto opaziti, da se pri gradnji motornih koles vedno bolj vpoštevata upor zrak, ki nastaja pri vožnji. Upor zrak? Da se pri vožnji pojavlja zračni upor, o tem po navadi človek ne dvomi, vendar se mu zdi upor, ki nastaja zaradi tega, ker se predmet giblje z gotovo hitrostjo skozi zračne plasti, postavka, na katero ni treba polagati nobene važnosti. Tudi tehnika se tega problema dolgo časa ni zavedala, toda eksperimenti so pokazali, da nastopajo pri velikih brzinah, ki jih razvijajo današnja prometna sredstva, zaradi zračnega upora sile, ki so odločilnega pomena za hitrost vozila. Te sile zavisijo od različnih faktorjev, predvsem pa od oblike in pa hitrosti gibajočega se telesa. Čim večja je brzina, tem večji je zračni upor. Jasno je, da ne bomo skušali zmanjšati zračnega upora z zmanjšanjem brzine. Ostanje nam torej le še to, da damo vozilu tako obliko, na katero bo proizvajal zrak čim manjši upor. Tu pa se nehaajo vse teoretične raziskave in konstrukterju ostane samo še pot eksperimenta.

Tioris zračnega kanala v Göttingenu.

1. Predmet, ki ga opazujemo. 2. Propeler. 3. Elektromotor. 4. Sita za uničevanje vrtnicev.

Pri preiskavi sil, ki nastajajo zaradi zračnega upora, je vseeno ali se premika telo in zrak miruje ali pa je telo mirno in se zrak premika. Upor, ki nastane, je v obeh primerih enak. Mnogo udobnejši in čisto tudi edin možni način opazovanja je drug način. Po velikih univerzah in znanstvenih zavodih drugih držav so zgradili v ta namen posebne naprave, takozvane »zračne kanale« (glej skico), ki dosega navadno precej velike dimenzije. S propelerji potiskajo zrak, oziroma ga vlečejo skozi kanal, kjer imajo montirane razne merilne naprave, predvsem za merjenje brzine zraka in pa sil, ki jih proizvaja zračni tok na poizkusni model, ki je v določenem zmanjšanjem

tegnjene, slabotne roke, ki so še zmeraj dovolj močne, da objamejo drhtečega otroka in ga rešijo. »Saj sem vedela, da boš nocoj prišla,« pravi preprosto mati in odvde ithečo Veroniko domov. »Ah, mamica, jaz — jaz nisem mogla več,« se razjoka otrok, ko stopita z mostova v kuhinjo. »Saj vam niti povedati ne morem, kako hudo je bilo.«

Mati sleče Veroniki tanko, mokro jopico in napravi ogenj v mrzlem štedilniku. Nato se skloni k otroku. Njen zaskrbljeni, fini obraz in njene velike, temne oči se mahoma zasvetijo iz dna duše, da ni še noben slikar naslikal lepše podobe Zlatozne Matere božje.

»Le nikar mi ničesar ne pripoveduj,« reče prav tiho. »Saj vem. Saj mi je bilo zmeraj tako čudno radi tebe in ves čas sem se bala zate, da te bodo izpridili.« Tako sem vesela, ko si prišla domov! Res, res, Veronika! Le izjokaj se! Saj bo še vse tako, kakor je prav!« (Dolores Vieser.)

merilu točen posnetek vozila (motorno kolo, avtomobil, aeroplan), ki ga nameravajo graditi.

Z vpeljavo zračnih kanalov so se v gradnji prometnih sredstev odprli novi vidiki. Ker hočejo vse tovarne hitro vozil bolj in bolj povečati, morajo tudi oblike teh vozil prilagajati vplivu zraka; vozila dobivajo »aerodinamično« obliko.

Marsikdo bi mislil, da se pri motornih kolesih konstrukterji vsaj doslej niso na to ozirali. A to ni res. Pri motornem kolesu ni najvažnejše, da dosežemo večjo hitrost. Poglejmo si samo prednje kolo in prednji blatnik. Vsak vozač dobro ve, da ne pomaga dosti, če je blatnik še tako širok; pri hitri vožnji bo vozač umazal od prahu oziroma blata. Prvo kolo in prvi blatnik povzročita, da se ves zračni tok, ki gre mimo, zvrtniči, odnese blato na vse strani in zaradi hitre vožnje največ vozaču na hlače.

Ravno tako važno je vprašanje hlajenja stroja. Poizkusi v zračnih kanalih so pri mnogih motorjih z enim cilindrom na pr.: pokazali, da cilinder pri vožnji ne stoji direktno v svetlu. Radi tega je hlajenje čisto nepopolno. Vsemu temu se dostikrat lahko odmore z malimi spremembami na pr.: s primerno izoblikovanim blatnikom, dasi ni pri tem uporaba materiala nič večja.

Razen tega so Angličani na svojih motorjih uvedli upravljanje zavor in menjalnika z nogo. Vendar so zavora tako urejene, da jih more vozač upravljati tudi z roko.

Konstrukcijsko so poenostavili prijeme za zrak in plin (Drehgriff). Pri tem so polagali posebno pažnjo na to, da bi bili prijemi čim tanjši, da se ne bi vozač prehitro utrudil.

Pač pa so štiri tovarne: Ariel, BSA, Norton, Royal-Efield uvedle novost: vilice pri prednjem kolesu slonijo na gumijastih vložkih. Seveda je kljub temu cela konstrukcija opremljena z jeklenimi peresi, kakor dosedaj.

Menjalnik brzine je izdelan skoraj pri vseh modelih s štirimi menjavami (prestavami) in to tako, da se poslužuje z nogo.

Kljub vsem novostim, ki so jih uvedli, da bi izdelali motorno kolo, ki bi bilo kolikor mogoče udobno, so v prvi vrsti gledali na to, da so ostala kolesa kolikor mogoče lahka. Tako ima 250 ccm kolo težo okoli 130 kg, 600 ccm okoli 190 kg in 1000 ccm okoli 190 kg.

Razvezano snopje

Slovenski župani ali rihtarji v 18. stoletju

Pravih vaških rihtarjev slovenske dežele prvotno niso poznale. Tudi v tedanjih avstr. nem. kronovinah so nastali šele v drugi polovici 18. stoletja, ko so se začeli znova boriti zoper protestantstvo. Ti rihtarji naj bi pazili na tajne sestanke protestantov, na razširjenje luteranskih knjig, na sumljive tujce in posle. Opazovali naj bi tudi razposajene fante in ovajali ljudi, ki ob nedeljah in praznikih niso hodili k službi božji. Vaški rihtar torej ni bil nič drugega ko policijski organ dežel-skega sodišča. — Da bi delovanje vaškega rihtarja bolj oprli, so l. 1756 in 1757 naročili, da mora vsak pod kaznijo 6 goldinarjev vaškemu rihtarju pomagati pri službenem poslovanju. Tretjina te globe je pripadala rihtarju. Vrhtega so l. 1765 oprostil rihtarje sodne tlake in vojaške priprave in so dobili polovico denarnih glob vseh tistih, ki so bili kaznovani radi zanemarjanja božje službe, nespodobnega govorjenja in sličnih prestopkov. — Po navodilih so morali župani skrbeti za javno varnost in za zdravstvo, zatirati pobajkovanje, podpirati poljedelstvo, razglašati postave, zlasti pa pomagati vojskovanju glede na priprave in nastanitve. Višji sodnik ali župan (nadrhtar) je moral paziti, da je nižji, občinski župan (podrihtar) v redu opravljal svoje posle, zlasti da je obveščal o vseh važnejših dogodkih. — Na ozemlju nekdanjih Ilirskih dežel, predvsem torej v ljubljanskem gu-

berniju, so imeli župane (rihtarje) glavnih občin in podobnih, drugod pa so poznali le srenjake župane.

Župan ni bil voljen od srenje, bil je popolnoma odvisen od gosposke in tudi občina sama ni imela pred dalekosežnimi dogodki l. 1848 nobene prave besede. Ker je bila skoraj vsa večina županskih opravkov policijske narave in je ta služba zahtevala tudi mnogo časa, zato so gosposke večkrat le težko dobile pripravno osebo, ki je bila voljna nositi breme rihtarske časti.

Slovenski jezik pred 100 leti po uradih

Gosposke so uvidele, da je treba poznati tudi državnim uradnikom jezik ljudstva; zato so l. 1812 ustanovili v Gradcu stolico za slovenski jezik, ki so jo nekaj let kasneje osnovali tudi v Ljubljani. Sloveščina za dijaštvo ni bila strogo obvezen predmet in uradniki so sloveščino za silo »lomili« ali so imeli tolmače. L. 1845 je pa Krempelj z zadovoljstvom zapisal, da je mladim duhovnikom učenje sloveščine zapovedano.

Toda civilni in vojaški generalni guverner baron Latterman (Lattermanov drevored v Tivoliju) zatrjuje, da je od okrožnih glavarjev na Kranjskem, ko jih je nastavljal, zahteval, da so bili večji slovenskega jezika. Pri nameščenju kresijskih komisarjev pa je gledal na to, da je bil pri vsaki kresiji vsaj po eden, ki je znal deželni jezik. Glede Koroške (pravi zgod. poročilo), da so tudi tam bili potrebni komisarji, ki so znali slovensko.

Leta 1827 je izšlo več odlokov, ki urejujejo vprašanje glede na znanje slovenskega jezika pri uradih, ki pridejo v svojem poslovanju v neposreden stik s prebivalstvom. Istega leta 1827 je izšel cesarjev ukaz, »da je treba v bodoče pri izpitih konceptnih praktikantov strogo postopati, da ne bo za kresijskega komisarja nihče predlagan, ki poleg drugega ne bo znal popolnoma slovenskega jezika.« — Pa ne le v politični javni službi, tudi v drugih strokah so imeli, vsaj načelno, ob podelitvi služb prednost tisti, ki so znali slovenski jezik.

ŠAH

Na turnirju v Hastingsu je mladi ameriški mojster Finc po petih kolih prehitel bivšega svetovnega prvaka Aljechina za pol točke. V tako kratkem turnirju kot je hestinski, je to že velika prednost. Vidmar je nesrečno izgubil s Feiginom in bo težko dosegel tretje mesto. Prvo in drugo mesto sta namreč že oddani, za tretje mesto bodo pa konkurirali Eliskases, Feigin, Vidmar in Tylor.

Iz matcha za avstrijsko prvenstvo med Eliskasesom in Spielmannom prinašamo danes peto partijo, ki je najlepša od vseh desetih. Po štirih partijah, ki so končale remis je Eliskases izbral manj solidno varianto v italijanski igri, kar je Spielmann izvrstno izkoristil in velemojstersko zmagal. Igra je bila zelo težka in Spielmann pravi, da ga je izčrpala, tako da v nadaljnjih partijah ni mogel več izdržati. S tem je podal zopet nov dokaz, da je pri šahu za uspeh potrebna ravnotoka kot znanje in sposobnost tudi fizična moč. V tem je bila prednost 30 let mlajšega Eliskasesa, je končno odločila.

Spielmann — Eliskases.

1. e2—e4, e7—e5. 2. Sg1—f3, Sd8—c6. 3. Lf1—c4, Lf8—c5 (v partiji, ki smo jo prinesli zadnjič, je igral Eliskases na tem mestu Sg8—f6. Sedaj igrana poteza je solidna in dobra.) 4. c2—c3, Dd8—e7 (beli je z zadnjo potezo pripravil udar v eredišču z d2—d4, proti kateremu se hoče črni braniti z večkratnim zavarovanjem točke e5. V tej partiji se pokažejo samo slabe strani poteze Dd8—e7 in je najbrže res boljše na tem mestu ostati pri stari potezi Sg8—f6.) 5. d2—d4, Lc5—b6. 6. a2—a4 (beli ima mnogo prostotele igre in si more dovoliti takoj napad na damskem krilu.) a7—a6

Nagradna križanica

»Rešitev« pošljite najkasneje do četrta popoldne na »Uredništvo Slovenca« in označite na kuverti »Križanica«. V četrtek bo ob treh popoldne izrebanje. V pismu naj bo samo izrežana križanica iz »Slovenca« in znak za en dinar. Za prihodnjo pravilno rešitev križanice je zopet razpisanih 10 nagrad izrebanj bodo dobivali »Slovenca« mesec dni brezplačno.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14			15	16				17
18		19	20			21			22	
23			24	25				26		
27				28	29			30		
	31				32		33	34		
35	36	37			38	39			40	41
43				44			45	46		
47				48				49	50	
51			52				53		54	55
56			57				58		59	60
61							62			

Besede se začno pri številki, nehaajo pri debeli črti ter pomejjo:

Vodoravno: 1 velikonočna jed iz repnih olupkov. 6 časovna razpredelnica 12 kratice za z omejitvijo. 14 pletena posoda. 16 pokojnikova žena. 17 osebnih zaimek. 18 del naslova. 20 zimsko prevozno sredstvo. 21 poljski pridelek. 22 risarska približnica. 23 naglavni greb. 25 posmrtno bivalje. 26 drug izraz za otroka. 27 tuja beseda za obvestilo pri kaki nezgodi. 29 letni čas. 30 nebesno telo. 31 tisti, ki ovira. 33 edini sin. 36 druga beseda za prikazen. 39 evropska državnica. 43 Bog v otročjem govoru. 44 se pozna v snegu. 46 druga beseda za pentljo. 47 slovenska reka. 48 vsesilski profesor. 50 mohamedanski bog. 51 stara cerkvenoslovenska črka. 52 vas pri Ljubljani. 53 azijska država. 55 trgovski izraz. 56 kratice za evangelista. 57 avgustovanska manjina. 58 svetopisemska oseba. 60 ploskovna mera. 61 zasedeno ozemlje. 62 žensko krsno ime.

(po a7—a5 bi bilo polje b5 slabo in bi prej ali slej sedel tam beli skakač.) 7. 0—0, d7—d6. 8. h2—h3 (beli igra previdno in ne dopusti črnemu Lc8—g4.) Sg8—f6 (tukaj bi se mogel črni odločiti za energičen napad na kraljevem krilu s h7—h6 in g7—g5. Izid tega napada bi bil seveda dvomljiv, brez izgledov pa le ne bi bil.) 9. Tl1—e1, 0—0. 10. b2—b4, h7—h6 (slabo bi bilo e5xd4, c3xd4, Sc6xb4, ker bi mogel beli odgovoriti z Lc1—g5 in grožnja e4—e5 bi bila zelo neprijetna.) 11. Lc1—a3 (grozi b4—b5 in na Sc6—a5 Sd3xe5.) Sd6—d7. 12. b4—b5, Sc6—d8. 13. Sb1—d2, Dc7—f6. 14. Sd2—f1, Sd8—e6. 15. Sf1—e3, Sc6—g5 (na f4 bi črni skakač ne mogel ostati, ker bi beli igral Kf1—h2 in z g2—g3 pozneje vzel črnemu točko f4.) 16. Sf3xe5, Df6xe5. 17. b5xa6. b7xa6. 18. a4—a5! (krasna žrtve pešca, s katero prične beli silen napad. Črni mora vzeti, ker bi bila po Lb6—a7, Sc3—d5 bela pozicija preveč močna.) Lb6xa5. 19. La3—c1, La5—b6 (La5xc3 bi stalo črnega po Sc3—d5 figuro.) 20. Sc3—f5, Dg5—f6 (na Dg5—d8 bi mogel beli z Dd1—g4 dobiti pešca in obdržati močan napad.) 21. Te1—e3 (grozi zelo neprijetno Te3—g3.) Sd7—b8 (da bi se znebu silnega skakača na f5.) 22. Sf5—g7! (Spielmann je v svojem elementu in nadaljuje energično napad. Beli ima tako pozicijsko premoč, da je žrtve popolnoma korektna.) Kg8xe7. 23. Dd1—h5 (grozi Te3—f3, Df6—g6, Tf3—g3) Kg7—h7. 23. Te3—f3, Df6—g6. 25. Dh5—h4, Sb8—d7. 26. Tf3—g3, Dg6—f6. 27. Lc1—g5, Df6—g7. 28. Lg5—e7, Dg7—h8. 29. Dh4—h5, Sd7—f6. 30. Dh5—f3, Tf8—g8 (črni išče rešitve v tem, da žrtvuje figuro nazaj, toda sedaj pa pride beli do materialne premoči in obdrži tako svojo prednost.) 31. Le7xf6, Tg8xe3. 32. f2xe3, Dh8—g8. 33. Lc4—d5, Ta8—b8. 34. Kg1—h2, a6—a5 (pešca e5 črni ne more z uspehom braniti.) 35. d4xe5, d6xe5. 36. Lf6xe5, Lc8—e6. 37. Ld5xe6, Tf7xe6. 38. Ta1—d1, Dg8—g6 (žrtvuje damo, ker bi črni na drug način še manj mogel nuditi odpor. Partija je seveda že davno odločena.) 39. Td1—d7+, Kh7—g8. 40. Td7—g7+, Dg6xe7. 41. Le5xe7, Kg8xe7. 42. c3—c4!, Th8—e8. 43. c4—c5, Lb6—a7. 44. Df3—c3+, c6—e5. 45. Dc3xa5, La7—b8. 46. Da5—b5, Kg7—f7. 47. g3—g4 in črni se je vdal. Ta partija spada med najboljše Spielmannove partije.

Besednica

Cetovodja, nagrobnik, svečnica, Etna, Egon, apnenica, Avstralija, labodnica, sobarica, encijan, Pesnica, pianek, letovišar, prigravica, okrožje, Matjaž, vzelgalica, stoletje, dobnost, bratomor, odlomek, ozeblina, ornitologija, igralec, ortopedika, nihalo, kdorkoli, posestnik, stikalo, svinjina, analitika, ovsenjak, podobar, levičar, bliskavica, kjerkoli, indigo, potočnica, voznik, Ljubljana, ikonos, stas, metuljček, Turopolje, severnica, golobica, Gdinja.

Vzemi iz vsake besede po dve zaporedni črki, da dobiš slovenski vremeniki pregovor za januar.

Zlogovnica

Iz zlogov: a, ap, ba, bi, bi, bo, bor, ca, ca, ca, ca, ca, ca, ča, di, du, e, en, ga, gi, i, i, in, ja, ja, ja, ja, ka, ko, le, le, le, li, lo, na, na, ne, ni, ni, ni, ni, nik, no, pi, ra, ram, ri, ri, ro, sa, so, stri, ta, ve, vi, vi, vi, vo, zdrav, zo, za — sestavi 16 štirizložnih besed z naslednjim pomenom:

1. del obleke, 2. vrsta zemlje, 3. kraj na Gorenjskem, 4. evropska država, 5. del obleke, 6. azijski polotok, 7. španska prireditel, 8. del obleke, 9. vrsta pesnitve, 10. vrsta zdravilca, 11. druga beseda za pirh, 12. vrsta zelenjave, 13. shranjevalni strošek, 14. velika obrt, 15. vrsta moke, 16. apnena jama.

Ce si dobil pravilne besede, ti dajo prve črke brane od zgoraj navzdol slovenski pregovor.

Pismo z južne zemlje

Slovenci na argentinskih Brezjah

To ni mala stvar, kakole romanje v Lujan. bi človek ne imel okrog sebe dobrih sodelavcev, bi vsa stvar kar v vodo padla. Ti grda smola, kako bilo sitno to za nas, in kako škodoželjno bi se nekateri smejali... Zato smo pa napregli, da je bilo kaj in vlekli in porivali, kakor je kdo mogel. Samo, da je šlo in šlo je lepo. Hvala Bogu in Mariji!

Ze tri mesece preje sem stopil v Lujan. S poljo sem pozdravil nekatere Slovence v Merlu. Za ulice Ituzaingoa št. 917 sem pogledal. Prav pri postaji sem našel hišo. Toda? Kavarna... Ana Zobeč! Gotovo pošteno slovensko ime. Ko sem ugotovil, da bo v žepu za eno kavo, da si pomagam iz morebitne zadrege, sem kar koraknil čez prag. Za hip samo so se spogledali domači, gostov v dopoldanski uri ni bilo in predno je kdo znil kako besedo, smo vedeli, da smo Slovenci. Veselo so mi odzvali, ko so slišali moj slovenski pozdrav in mamica je bila nad vse srečna, da spet lahko govori s človekom, ki pozna njen rojstni kraj Mirno na Dolenjskem.

Da so me že pričakovali, kakor so brali v Duh. Zivljenju, tako so mi povedali in skrbeli, s čim naj bi mi postregli. Poletni čas (tedaj je bilo sredi zime) bi mi postregli s sladoledom. Takrat je prava sezona in je vse bolj živahno, ko pride gospoda na sladolede iz samega glavnega mesta (20 km). Pa naj priporočim ob tej priliki onim našim, kateri si zažele izleta kavo popoldne, da stopijo kar tja v Merle in se zglase tudi v Ituzaingoa na sladolede... prav blizu postaje.

V Lujan pa, seveda pojdemo, če bo res kaj. Saj smo že na pol poti tukaj. Samo da bomo zvedeli. In pa... oh ta ljubi kruhek. Prav tedaj imamo doma največ kruha... Kar v Lujan nam pride s sladoledom, tako sem jim priporočal. Potem me je mama spremila k Ferligiojevim, ki upravljajo lepo estancijo tam blizu. Prav kot doma bi se počutil tam sredi dreva in zelenja, ki tudi sredi zime ne ovane in v zatiski, kjer te ne moti čestni hrup in ne benečinov smrad. In še na lov me je povabil g. Ferligio, in da naj pridem ob času, ko v cvetličnjaku orhideje cveto in na vrtu breskve zore... Krasno je urejen vrt in napojen z vsem bogastvom narave, da se oko kar prijetno oddahne. Ga pač vodi spretna roka vrtnarja, ki je vršil v domovini ta posel v nadškofjskem vrtu dr. Sedejevem v Gorici. V Lujan sem nato opravil na hitro. Našel sem lahko močeno cerkev, tudi glede romanja in za našo mašo ni bilo nobene zapreke. Saj je bilo to tri mesece preje in še ni bilo nič zapisane. Maša bo torej ob 10. večernice pa ob 5 popoldne. Seveda s slovenskim govorom in petjem. Vse v redu.

Da bomo naročili svoj poseben vlak, tako smo se odločili. Toda vlak? Treba denarja za take špase. Najmaj 500 pesov. To se pravi vsaj 300 ljudi. Kako jim bomo dobili. Kako? Če nas je 5000 v Buenos Airesu, menda vendar nismo toliko reveži in tako hudičevi, da bi ne bilo 300 ljudi za našo Marijino božjo pot. Saj so iz vseh strani zagotavljali, da grede. Takrat pa že oče bo le mogel!

Tale »mogoče« je pa taka beseda, ki se meni kaj malo dopade, čeprav je bolj slovenska kot »dopade«. Imam skušnje. In tako je bilo to naše romanje zgrajeno na stoterih »mogočeh«. Tako da se mi je kaj malo mudilo za vlak. In ko sem končno vendarle stopil, da ga naročim, so nam že pojedli posebne vlake drugi božjepotniki in je bil na razpolago samo še zadnji, ki odide malo pred osmo. Tudi prav. Glavno, da niso že v naprej tirjali denarja.

Kmalu smo imeli vozne listke. »Peregrinacione slovenec« — »Slovensko romanje« — so nam zapisali nanje. Izdali smo malo knjižico na 16 straneh z navodili pesmicami in molitvami in smo pričeli s kupitjo. G. Lakner, g. Šrbec, g. Utrš, na Avellanedi gospa Fraterni na Saavedri, g. Hlasueh v Floridi in g. Mislej v Villa Devolo in še v Prosveti in Taboru. Slaba poročila so prihajala o kupitji. Kot oni povabljeni gosti v sv. pismu, so se izgovarjali oni »mogočeh«. Še ne vem, ne morem, nisem prost... Ej gospod, veste z našimi ljudmi ni nič, tako mi je kritiziral eden. Vsak je hotel vedeti koliko »jih bo...«. Iz takih ljudi se seveda ne napravi veliko. Čisto drugače je z ljudmi, ki vprašajo: »koliko nas bo?«. Pa so se oglašili tudi taki, ki so delali celo zapor. »Če nimaš drugega boljšega posla, tudi tega pustite je moral slišati tisti, ki je požrtvovalno iskal vdeležencev za naše romanje. »Kaj boš farju denar nosil. Če se mi bo hotelo, bom šel, kadar bo moja volja,« je modroval drugi.

V takih okoliščinah nam je bila tembolj dobrodošla ponudba Hrvatskega kat. društva, da se nam priključijo. Vsaj gospodarski del romanja nam ni več delal skrbi. Naročili smo še posebne listke za »peregrinacione croata« in nadaljevali delo.

Ob 11 zvečer, dober teden preje, ko sem ravno položil svoje kosti k počitku, je zapel telefon. »Govori organist iz Lujana.« Padre, težave so nastopile »Nekaj je narobe radi maše.« Neko drugo romanje bo in pride škof iz Mercedes (škof tistega kraja) in, bo menda imel on mašo. Toliko, da veste in ukrenite, kar morete...«

»Ali te ni sram? Tak velik fant, pa pretopaš takega majhnega fantka? Kaj pa bo še iz tebe?« Učitelj!

O ti grdoba ti grda. Torej vse narobe. In sem mu sporočil, da bo umrl, pa nisem umrl, ampak siadko sem zaspal. Kaj si bom lomil glavo. Jutri se obrnil v steno, kot tisti judovski kralj, ki so grem v Lujan in se bom skregal. Svojo pravico bom branil proti komurkoli... Pa ni bilo tako hudo. So si dali kar hitro dopovedati, kdor preje pride, preje meje. Le to so me prosili, da se mi priključimo tudi njihovi procesiji, ki jo bodo imeli po naši maši.

Tako je tekla čas G. Ciril pa je tekla iz Paternala na Avellanedo in iz Avellanedo na Paternal, da bo naša pesem primerna dogodku. Vreme je sijajno pokazalo in v četrti pred romanjem je že bil rezultat ta, da je že oddanih čez 200 listkov. Toda od tistih »mogočeh« so jih le redki vzeli. In tisti, ki so rekli »bomo videli« se tedaj niso vedeli pri čem so... In prav taki najraje kritizirajo.

Hvala Bogu, da imamo lepo število takih, ki niso »mogočeh« in na katere se je mogoče zanesiti in njim na hvalo se je nabralo naroda, ko je odhajal vlak, da so kar strmeli tisti, ki niso kaj takega pričakovali. Dolgi vlak, kakih 12 voz smo napolnili in sedem sto in še nekaj glav se je peljalo v Lujan na božjo pot.

»Peregrinacione slovenec« je bilo z velikimi črkami pisano na vlaku. Tarom-tarom-tarom-tarom... so vdarili bobne skavti in sprožila se je množica naroda, ki je čakala, da zasede svoja mesta. Le kam bo vse to šlo, so dvomili nekateri in hiteli, da si poišče vsak primeren prostorček. Prav udobno smo se zvrstili, vlak je gnil in že smo hiteli, da poberemo še sopotnike v Floresu in v Liniersu.

Krasen sončen dan je sijal nad brezkončno ravnino, v katero je drvel vlak, radostno razpoloženje je bilo na obrazih udeležencev. Kdo je pač pričakoval, da se zbere toliko naroda. Kmalu se je oglašala tudi pesem, ki je pričala, da gremo k Mariji na božjo pot. »Marija mati ljubljena...« »Le pa si lepa...«

Toda, kako se bomo tam v Lujanu med tisoči romarjev spoznali? In so šle dekline od voza do voza s slovenskimi zastavicami in se zaznamovale z belo-modro-rdečim trakom tiste, ki so plačali 10 centavov. Kaj hočemo, nič ni na svetu zastoni. Samo Bog daje tako... Drugi so hiteli z raznimi knjižicami. Kako naj drugače. Tam ne moremo postaviti štantov.

Ob petih bodo pa večernice. In kako sliko bi tudi radi za spomin. Dopoldne med toliko mno-

žico drugih romarjev je bilo pač nemogoče kje postaviti se v primerno skupino, zato smo temu namenili čas pred večernicami. Pa še tedaj se niso dovolj razšli drugi romarji. Pri večernicah po govoru smo spet zapeli, tako da so vsa grla dala poln glas in je prosila naša pesem tudi za one, kateri nočejo sami nič več misliti na božje stvari.

Po litanijah smo se skušali postaviti v lepo skupino. Toda kam s tolikimi glavami. Ni kazalo drugega kot natrpati se na stopnišče pred glavnim vhodom. Kolikor jih obseže fotografija, toliko bo. In so se lepo prijateljsko postavile naše zastave ena ob drugi. Zal je bil prostor pretesen, da bi objel vse.

Brez neizgovora smo spet sedli v vlak in srečno spet stopili vsak na svoje mesto. Bil je nekoliko vroč dan, toda bila je znosna vročina, ki ni mogla zmanjšati vselega razpoloženja s katerim smo odšli z doma in je bil tako tudi naš povratek vesela, sončna pesem in radosten smeh s sklepom, da drugo leto spet kaj podobnega in še lepšega priredimo.

Koliko Slovencev je bilo ta dan v Lujanu, to se seveda ni dalo dognati, ker so mnogi prišli pozneje. Gotovo pa je, da nas je bilo štiri sto in še kateri čez in gotovo je tudi to, da je bil ta dan najpomembnejši dogodek naše slovenske in tudi jugoslovanske kolonije sploh v tej deželi v tem letu. »Slovenos in Yugoesloves«, kdo so to? Mnogi so prvič čuli te besede. »Croatos« je že nekoliko bolj znano. In našo slovensko zastavo so motrili in so uganili: »imperial rusi«. Vsekako je bil to dan, časten za celo našo kolonijo in posebno časten za nas Slovence. Upamo, da so bile tudi naše molitve uslišane.

Te dni je vse mesto nadvse sijajno sprejelo am. predsednika Roosevelta. Seveda je mnogo ugibanj, ali so se dogovarjali o skupnem nastopu proti rdeči ali proti rumeni nevarnosti, ali so obravnavali še kaj drugega.

V naši koloniji je zbudilo precej nevolje poročilo, ki ga je po besedah g. direktorja P. Golje prineslo »Jutro«, čigar poročevalec je nedvomno nekatere izjave napačno zapomnil. »Slovenec« poročilo je bilo mnogo bolj resnično. Sedaj pa še vselej praznike in srečno novo leto vsem Slovenčevim prijateljem voščimo vsi Slovenci iz te zemlje. Naš božič bo pa čuden, čuden, kajti že sedaj smo imeli nekateri dneve neznozne vročine in bo še gotovo kaj bolj toplega prišlo.

Hladnik Janez.

Slovenska misijonarka s. Rafaela Vurnikova:

Sveti večer pod tropičnim nebom

Ves dan je pripekalo sonce, da je bilo vroče celo v senci. Olivnopoliti delavci so privezavali vrtno ograjo in pletli pota. Zdelo se mi je, kot da smo preu dnevom sv. Resnjega Telesa v Evropi. Takrat cveto pri nas lilije, duhti jasmijn, vonjajo rožni grmi. Za svoj evharistični pohod si pripravi Kralj večne slave čevlja in zelenja, vonja in sonca... Tako tam daleč za vodami in morji, tam kjer smo peli tako iskreno: »Za tvoj evharistični tron...«

Ledene sappe vejo danes po domačih gajih, tu pa bogato cvetle kar siplje mamljivi vonj. Vzduhu je prepojen v disavami. Kakor da bi tudi narava stutila, da se bližajo veliki trenotki, da pride Gospod. »Pripravite pot Gospodu!«

V tihi zbranosti je zaprosila duša zopet in zopet tekom dneva: Pridi, ne mudi se! Pripravljeni je moje srce! Pridi, Kralj narodov in njih hrepenenja, reši ljudstvo, ki ječi vkovano v verige vladarja temel!

Dan se je nagnil. Večerne zarje so obile nebo. Zdi se, kot da vstaja tam na vzhodu noč. Skrivnost na roka zgrinja temne koprne po svetlobnem nebu. Vedno bolj širi svoje temine, ki so slednjič zastirle tudi zahod, kamor se obrača naš duh, kamor plove misel naših spominov.

Na zahodu leži rodna zemlja. Na zahodu se širijo beleheemske poljane. Da počiva nad zahodom tudi noč mir in radost prve božične noči!

Naše duše so občutile milost njenega prihoda. V skromno opremljeni sobi se ni mnogo spreminilo. In vendar je sveti večer. Vonj dišečega kadila objema dušo tako mehko in prijazno, kot nekoč pod domačo streho. Na mizici so skromne jaslce. To je vse, kar po zunanje spominja, da je sveti večer.

Luči v hiši so pogasile. Posede smo na verandi. V tihi nočni tišini je čutila slednja izmed nas, da brze mimo sveti, veliki trenotki, da je legeti tudi na Bangkok sveti večer, da je napolnila tudi zanj svetosti polna božična noč.

Legenda o belih golobih

Furlanska

Bilo je pod večer. Sonce je že zašlo in pritisnil je miraz. Tu in tam so zažarele prve zvezde. Trudna eta prišla neki mož in neka žena do neke votline pod neko goro blizu Betlehema.

Zenin obraz je dihal veselje in žalost.

Bila je Marija, ki je čutila, da so angelove besede resnične. Vedela je, da se bo rodil Bog. Radi tega je bila vesela, a žalostna, ko je pomislila na trpljenje in da nima nič, s čimer bi mogla obvarovati ubogo golo. Dete pred mirazom, ko ga bo zeblo v drobne ročice in kodrasto glavico. In ko je še mislila, kako je revna, a da poslane vendar Mati božja, ji je zablistela v milih očeh svetla solzica in ji zdrknila na bosa prste trudne noge.

Tedaj sta zletela v votlino dva goloba in slišala je:

»Bog že ve, kaj dela.«

In ko je vstopila, je naslonila glavo na bruno pri jaslji, ki so bile v votlini. Nad njo eta grulila goloba. »Srečna golobca, vidva bosta prva slišala jok Odraslenika sveta.«

»Gru... gru... gru...« sta ji odgovorila. Sveti Jožef je trudin že zaspal, Marija pa je še bedela in premišljevala.

Goloba sta tako glasno grulila, da se je sveti Jožef zbudil in prestrašeno pogledal, da bi videl, ali ni kakšne nevarnosti. Nič ni bilo nevarnega, a ves vesel je videl, da se je rodil Jezusček. Hitro ga je vzel v naročje in pritisnil k obrazu, da bi ogrel revčka in ga branil pred mrazom.

Doletel je bila v votlini tema ko v grobu. Pa sta tedaj goloba nenadoma vzbistela ko dve sonci in votlina je postala svetla kokor pomladni dan.

Marija je povila Jezusčka v plenico, ki pa je bila premajhna, da bi mogla vsega zadržati. In ga je zeblo in je jokal od mraza

Na nebu so zažarele zlati lestenci. Med tropičnim drevjem tam ob reki pa so se zaiskrile drobne lučke. Zabobnelo je. Da, tam v tesnih kočah bivajo katoliki in ti streljajo betlehemskemu Detelu v pozdrav.

Z vetrovi je priplula melodija. Angleski božični napev: »Božična noč! Sladke besede, a vendar nas je zabeležilo v dno duše... To ni bila molitev sorodnih src. Učenci protestantske šole so peli in obhajali svoj božični večer ob drevescu. Na prašni cesti je zakričal prodajalec sladice in sadja ter pohvalil svoje blago: »Ek, mai ek! Izvrstno, pazite, izvrstno.« On pač ne sluti, da je napolnil sveti večer. Počasni korakovi je zavil proti trgu, kjer je vse vsakdanje. Le tu pa tam je opaziti, da so zaprta vrata prodajalne, da pred marsikaterim poslopjem ni ljudi. Srečni ljudje! Videli so Kraljevo zvezdo in zato so šli moliti svetonočno Dete. Bogati Kitajci so si omislili lepe jaslce, revni se vselej ob skromnejših, a povsod molijo veliko, molijo globoko v noč, dokler ne zazvonijo polnočni zvoni, da jih povabi v cerkev, ki je za posameznike bolj ali manj oddaljena.

V mlaki pri vrtni ograji so zaregljale žabe, v travji je začelo nebroj žužkov, v nočni temini so se oglašili raznovrstni kuščarji. To je svetonočni koncert pod tropičnim nebom. Čudovit vtis. Duša je občutila tako živo modrost in vseumestnost neskončnega Bitja, slutila njegovo neobsežnost. V njeni onemoglosti, globokem spoznanju svoje ničevosti se je zatopila v molitev pred Njim, ki je v skrivnostni božični noči dvignil dušo k sebi, da jo po svoji milosti povelja, da jo odene z ornatom božjih otrok. V hvaležni ljubezni se je pogrezala v nepojmljivo usmiljenje Boga — človeka. Prosila je usmiljenja še za tisoče duš, ki so pospale v temi, ne samo v nočni temi, temveč tudi v strahnejši temi nevere, ki jo skušajo razsvetliti večje budovih naukovi.

Slovenska misijonarka S. Rafaela Vurnikova.

»Gru... gru... gru...« sta zagrulila goloba in priletela nad Jezusčka in s kljunom pulila perje. Pulila sta ga in ga lepo rahlo polagala na Deteca, ki se je tako ogrelo in se smehljalo od veselja.

Goloba nista imela več perja in sta se tresla od mraza.

Marija je to videla in je pogledala Dete, ki ga je pestovala, ko da ga kaj prosi.

In Jezusček je dvignil ročice.

Prezlela goloba sta začutila, da jima raste perje, da se jima vrača v telo toplota. Pogledala sta drug drugega in videla, da sta bolj bela kakor sneg, ki je ponoci zapadel na bližnji gori. In njune oči so postale rdeče in so bile lepše ko prej.

Bog je hotel, da jima je zrastle perje belo ko sneg, ker se je rodil v času snega, in da so jima postale oči rdeče, ker sta ga bila ogrela.

Tako so beli golobe tiste ptice, ki letajo povsod in kažejo, kako se moramo usmiliti vseh, kateri so v potrebi, in kako Bog dobroto poplača.

J. L.

»Me že trga po kosteh. Boste videli, da bo spet kmalu sneg!«

Radio

Programi Radio Ljubljana

Nedelja, 10. januarja: 8 Vesel nedeljski pozdrav (plošč) — 8.30 Telovadba (15 minut za ženske, 15 minut za moške, vodi g. prof. Marjan Dobovšek) — 9.00 Cma, poročila, sporod — 9.15 romos cerkvene glasbe iz franc. cerkve — 9.45 Versid govor: Sedmi občas Kline in misijoni (g. dr. Gracur Jože) — 10.00 Koncert godbe na pihala: Slove — 11.30 Otroška ura: Jurček in Jerica (zvočni silki) — 12.00 Koncert Radijskega orkestra, vmes Akademski pevski kvintet — 13.00 Cma, sporod, obvestila — 13.15 Koncert Radijskega orkestra, vmes Akademski pevski kvintet — 16.00 Fantastična vzroja — samovogaja (g. dr. Jostp. Demšar) — 17.00 Kmetijska ura: Zimska kmetijska živina in red v kmet. (g. ing. Jože Černe) — 17.30 Ura plesne glasbe (vzroja) — 18.00 Vreme, poročila, sporod — 18.30 Denarji zvoči (plošč) — 19.00 Cma, vreme, poročila, sporod, obvestila — 19.30 Nae, ura: Milan Begović kot dramski pisatelj (Stanislav Vinaver, knjiz. iz Beograda) — 20.00 Plemen iz Zagreba: Palestina, Missa Pajne Marešič — 20.15 Slovenska ura: Vipavska dolina (g. prof. Filip Terček) — vmes pje Akademski orkestr vpravke zdravice in poveske — 21.30 a vsakega nedelja in nekaj za vse (plošč) — 22.00 Cma, vreme, poročila, sporod — 22.15 Radijski orkester.

Ponedeljek, 11. januarja: 12 Slava! peval (plošč) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Cma, sporod, obvestila — 13.15 Radijski orkester — 13.30 Plošč — 14.00 Vreme, poročila, sporod, obvestila — 14.30 Koncert Radijskega orkestra: Operetna glasba — 14.45 Plošč, preljudje: Vozel la bodi prečka (arodnik g. Fr. Terselav) — 19.00 Cma, vreme, poročila, sporod, obvestila — 19.30 Nae, ura: Vloga vsi in mesta za varstvo vrlih našega ljudstva (dr. Boris Zarnik iz Zagreba) — 19.50 Zabavni zvočni teled — 20.00 Lašo: Le roi d'Uz, avetura (plošč) — 20.15 Werner: Na ledeni plošč — komedija v 3 dejanjih, izvajajo člani Narodnega gledališča — 21.30 Repetice, orkestralni koncert — 22.00 Cma, vreme, poročila, sporod — 22.15 Radijski jazz.

Torek, 12. januarja: 11 Solaka ura: Ob 25 letnici odkritja jadranskega tečaja (g. dr. O. Rya) — 12.00 Plošč (plošč) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Cma, sporod, obvestila — 13.15 Odlomki iz oper (plošč) — 14.00 Vreme, poročila — 14.30 Koncert Radijskega orkestra: Operetna glasba — 14.45 Plošč, preljudje: Vozel la bodi prečka (arodnik g. Fr. Terselav) — 19.00 Cma, vreme, poročila, sporod, obvestila — 19.30 Nae, ura: Vloga vsi in mesta za varstvo vrlih našega ljudstva (dr. Boris Zarnik iz Zagreba) — 19.50 Zabavni zvočni teled — 20.00 Lašo: Le roi d'Uz, avetura (plošč) — 20.15 Werner: Na ledeni plošč — komedija v 3 dejanjih, izvajajo člani Narodnega gledališča — 21.30 Repetice, orkestralni koncert — 22.00 Cma, vreme, poročila, sporod — 22.15 Radijski jazz.

Drugi programi

Nedelja, 10. januarja: Belgadi: 19.30 Pester vožer — Zagreb: 20.00 Palestina, Missa Pajne Marešič — Dunaj: 20.00 Beokofijeva veseloigra »Neoprijatelj« — 22.30 Violina — 23.00 Plesna glasba — Trst: Miron: 16.15 Montanarjeva opereta — 21.00 Verdijeva opera »Ples v mnskah« — Rim-Roti: 17.00 Simfonistični koncert — 20.40 Orkestralni koncert — 21.00 Zbor — Praga: 19.30 Rad. podupri — 20.15 Radijska glasba — Bratislava: 20.00 Schumannov koncert — Lipsko: 20.00 Verdijeva opera »Rigoletto« — Köln: 20.00 Glasbeno-vevrat — Zlati plovci — Frankfurt: 20.00 Plesni večer — Stuttgart: 20.00 Bettinova skladba »Ljubzen in smrt korneta Kristofa Rikela« (g. Rikela-vev besedilo) — Bernadina: 19.45 Simfonistična opera »Prodana nevesta« — Strasbourg: 21.30 Kalmanova opereta »Krušnja čaršnica«.

Ponedeljek, 11. januarja: Belgadi: 23.00 Opereta — Zagreb: 20.00 Violina — 20.30 Vokalni koncert — 21.30 Orkestralna glasba — Dunaj: 20.00 Njelenstarijska narodna pesni — 21.00 Haydnova »Terzina maska« — 22.35 Zabavni koncert — Budimpešta: 18.30 Vojška godba — 20.40 Glasna glasba — 23.00 Operni orkester — Rim-Roti: 21.00 Orkester, orgle in violina — Praga: 20.05 Simfonistični koncert — 21.00 Mod. domo. vlna — Köln: 20.00 Grauer Brahmsov koncert — Strasbourg: 21.30 Operetna koncert.

Laško

Od časa, ko so bili izvoljeni v občinske uprave v laškem okraju naši možje, se je precej spreminilo tako v političnem kakor v gospodarskem oziru. Tudi društveno življenje stoji na zelo lepi višini. Za Miklavža je bilo obdarovanih nad 80 otrok, ki so dobili darove v oblikah itd. K obdarovanju je mnogo prispeval tukajšnji tkovar g. Gerkman. Priredili smo tudi božičnico, pri kateri so bile obdarovane revne družine. Za božičnico je prispeval tudi g. ban dr. Natlačen.

Omeniti moramo našega župnika cerkev sv. Martina, ki napravi na vsakega tučca najlepši vtis. Z renoviranjem cerkve je pridobilo vse mesto. Tudi notranja dela so skoraj že popolnoma končana. Vsa obnovitvena dela so se izvršila tako posrečeno, da s prenovitvijo cerkev nicesar ne izgubi na svoji zgodovinski kakor tudi umetniški vrednosti. Glavno zaslugi, da se je cerkev prenovila ima naš dekan monsignor dr. Krulc, ki se ni ustrašil ne skrbi ne dela, ko je v današnjih časih, ko je povsod stiska za denar, storil za Laško tako važno delo.

Dne 7. januarja se je vršila proračunska seja okrajnega cestnega odbora, pri kateri se je pretresal novi proračun in se je volilo novo starešinstvo. Proračun za leto 1937-38 predvideva 1.282.476 Din. Novo starešinstvo je sledeče: načelnik Trop Ignac, župan mesta Laško, podnačelnik ing. Biskupski Vitold, ravatelj rudnika TPD v Trbovljah, člani: Klenovšek Jakob, župan občine Trbovlje, Dezelak Matevž, podžupan občine Marija gradec in Orožen Martin, podžupan občine Hrasnik-Dol. Dne 7. januarja je bil razrešen Klenovšek Jakob, na njegovo mesto je bil pa imenovan Križnik Filip.

Izboljšanje v državnih financah

Delo finančnega ministrstva v letu 1936

V naslednjem objavljamo pregled o delu finančnega ministrstva v lanskem letu ter s tem nadaljujemo vrsto pregledov o delu ministrstev leta 1936.

Izboljšanje gospodarskih razmer se izraža tudi v naših javnih financah. Razveseljiva je ugotovitev finančnega ministra v ekspoziciji k proračunu za leto 1937/38, da je računsko leto 1935/36 končalo brez deficita. Sedanja vlada je torej že od vsega začetka prevzela državnih poslov pravilno ocenila državne dohodke. Sedanja vlada je prvič po vseh proračunih od leta 1930/31 do leta 1934/35 z deficiti lahko s ponosom objavila, da je vodila realno finančno politiko ter zaključila svoje prvo proračunsko leto brez deficita. V toku izvajanja tekočega proračuna so se pojavili celo presežki, ki so vladi omogočili povišanje proračuna za leto 1937/38 za 625 milijonov dinarjev, ne ga bi ji trebalo pri tem povišati obstoječe ali uvajati nove davke. To je vsekakor velik, že v številnih izrazen uspeh, ki se ne da utajiti. Vlada je ta uspeh na finančnem polju dosegla predvsem zaradi tega, ker ni odlagala reševanja gospodarskih vprašanj od danes na jutri, temveč se je energično lotila njihove ureditve. V tem se sedanja vlada razlikuje od prejšnjih režimov, ki so se naravnost bali nacenjati gospodarska vprašanja. Vlada se je lotila reševanja teh vprašanj, dasi je vedela, da bodo potrebne velike žrtve. Zavedala se je pa pri reševanju teh vprašanj tudi tega, da uživa zaupanje ljudstva, ki je glavni in potreben predpogoj za reševanje vseh političnih in gospodarskih vprašanj.

V okvirju zakonskih pooblastil je sedanja vlada izdala 273 uredb gospodarske vsebine. Svrha vseh teh uredb je izboljšanje gospodarskega stanja vseh slojev, predvsem pa kmečkega prebivalstva. Zaradi tega lahko imenujemo te uredbe gospodarsko-socialne. Sedanji finančni minister je reformiral tudi proračunsko blagajniško službo. Preskrbel je sredstva za izvajanje javnih del v takem obsegu, kakor jih ni izvajala nobena dosedanja vlada. Sedanja vlada po pravici lahko trdi, da je postavila vso našo gospodarsko politiko na nove temelje. Ta politika ima edini cilj, da ohrani našo gospodarsko neodvisnost ter zagotovi gospodarski preporod in gospodarsko blagostanje Jugoslavije. Treba je pogledati samo v gospodarske statistike in takoj se vidijo plodovi nove gospodarske politike v zunanji trgovini, v povečanju produkcije, v dvigavanju cen poljedelskih proizvodov, v skoku vrednosti naših državnih papirjev, v izboljšanju notranjega trgovinskega prometa itd. To so vse znaki, ki napovedujejo začetek likvidacije gospodarske krize. V ožji delokrog finančnega ministrstva spadajo: državna blagajniška služba, carine, monopoli, nekatera državna podjetja (državni posesti »Belje« in »Topolovac«, sladkorna tovarna na Cu-

karici, Državna hipotekarna banka in Poštna hranilnica) kakor sploh pobiranje državnih dajatev.

Glede državne blagajniške službe je sedanji finančni minister uvedel novum, t. j. blagajniške zapise. Prvič so bili blagajniški zapisi v višini 500 milijonov dinarjev izdani na koncu meseca februarja, drugi pa v isti višini meseca novembra 1936, tako da znašajo skupno eno milijardo dinarjev. Obrestujejo se po 4 do 5% ter služijo za neovirano opravljanje državne blagajniške službe. Take zapise imajo vse moderne države. Da jih je naša javnost pozdravila, se vidi iz dejstva, da so bili blagajniški zapisi ob razpisu podpisovanja v najkrajšem času podpisani.

Gospodarstvu na Belju in Topolovcu, ki prinašata državi letno nad 10 milijonov čistega dobička, sladkorna tovarna na Čukarici pa okoli 5 milijonov dinarjev, je finančni minister uredil na novi, moderni osnovi.

Državna hipotekarna banka in Poštna hranilnica sta prišli pod kompetenco finančnega ministrstva 1. 1. 1935, ko je bil finančni minister sedanji predsednik vlade dr. Stojadinović. Ta reforma je bila potrebna za to, da pridejo vse državne denarne ustanove pod enotno vodstvo, posebno še, ker vodi finančno ministrstvo tudi nadzorstvo nad Narodno banko. Državna hipotekarna banka je dala v letu 1936 državi nekaj čez 40 milijonov dinarjev dobička. Ker se približuje rok, ko bo rodbinske penzije državnih uradnikov izplačevala Državna hipotekarna banka iz fonda, ki se tam zbira, bo banka s tem v kratkem razširila svoje poslovanje. Čisti dobiček Poštne hranilnice v letu 1936 znaša 60 milijonov dinarjev, tako da sta obe državni denarni ustanovi dali državi v letu 1936 čez 100 milijonov dinarjev dohodkov. Pri Poštni hranilnici je zaposlenih 731 oseb.

Glede pobiranja davkov sedanja vlada ne postopa po receptih prejšnjih vlad, ne vodi ostre eksekucije. Brezobzirna fiskalna izterjevanja za zagotovitev državnih finančnih sredstev so prenehala. Ljudstvo, ki je videlo, kako se je v časih diktature razmetaval denar, zdaj navzlic temu, da so gospodarske razmere še vedno težke, mnogo raje plačuje državne dajatve, ker ve, da se državni denar pravilno uporablja. S prejšnjo ostro finančno politiko se je onemogočalo gospodarsko ozdravljenje ter le še poostрила gospodarska kriza. Gospodarsko ravnanje pa je predpogoj za ravnanje državnih financ, česar se sedanja vlada v polni meri zaveda ter zato tudi pri pobiranju davkov izvaja novo, milejšo politiko. Število eksekucij je zato v letošnjem letu znatno padlo. V proračunskem letu je določeno dohodek 100 milijonov dinarjev od zaostalih davkov, to je za 15 milijonov dinarjev več kakor v sedanjem proračunu. V proračunskem letu 1935/36 je bilo plačanih 130,5

milijonov dinarjev zaostalih davkov, torej več, kakor to določa proračun za leto 1937/38.

Finančno ministrstvo vodi tudi našo devizno politiko ter dela v tem pogledu roko v roki z Narodno banko. Finančno ministrstvo je v svrhu izboljšanja našega deviznega stanja izdalo uredbo o kontroli uvoza ter imenovalo pri Narodni banki poseben odbor, ki na osnovi deviznega stanja daje dovoljenja za uvoz iz neklirinskih držav. Kot posledica te kontrole se je zmanjšal uvoz iz neklirinskih držav, tako da smo si prihranili na zdravih devizah. Zaradi sankcij, kakor tudi zaradi nemškega salda, ki je nastal zaradi nepredvideno visokega uvoza v Nemčijo, ter zaradi devalvacije raznih tujih valut so naši izvozniki pretrpeli letos mnogo škode. Finančno ministrstvo, za račun katerega vodi Narodna banka klirinške račune, je napravilo našim izvoznikom uslugo, ko je odkupilo njihove terjatve napram Italiji in Nemčiji ter deloma krilo izgube izvoznikov v Francijo in Švico. Za slovensko gospodarstvo je bil posebno važen sklep finančnega ministra o odkupu aviz v lirah po mnogo višjem tečaju kakor notira italijanska lira.

V pogledu državnih monopolov je treba predvsem omeniti, da je država letos kupovala od sadilcev tobak po mnogo višjih cenah kakor v prejšnjih letih. S tem je hotela zagotoviti rentabilnost te važne kulture, kakor tudi zmanjšati tihotapstvo. V tej smeri bo finančno ministrstvo nadaljevalo svoje delo tudi v bodoče, ter bo v prihodnjem letu ponovno zvišalo odkupne cene tobaku za 33%. Ministrstvo je proučevalo tudi ukrepe, ki jih bo napravilo za zvišanje izvoza našega tobaka, ki je med najboljšimi na svetu. Letos je bilo prodanega okoli 7.000.000 kg tobaka za blizu poldrugo milijardo dinarjev. Monopol soli je prinesel državi dohodek četrtil milijarde dinarjev, monopol vžgalice 75 milijonov, monopol cigaretne papirja 75 milijonov, petroleja čez 100 milijonov itd. Skupno je imela država od monopolov skraj dve milijardi dinarjev dohodkov. Soli je bilo prodano v letu 1936 čez 140 milijonov kg.

Ce pogledamo nazaj na naše valute, našega dinarja, moramo ugotoviti, da je finančno ministrstvo pravilno zavzelo stališče, da je treba dinar ščititi in ohraniti ga na dosednji vrednosti. Stabilnost valute je prva garancija za stabilnost gospodarstva.

Na kraju tega kratkega pregleda dela finančnega ministrstva in naše finančne politike lahko ugotovimo, da je bilo to delo ogromno in da je dalo temu primeren uspeh. G. finančnemu ministru dr. Dušanu Leticu želimo tudi v bodočem letu 1937., pri izvajanju njegove koristne finančne politike, največji uspeh.

Nova hranilnica v Brežicah

Omenjena hranilnica, ki spada med naše najstarejše denarne zavode, je objavila svoj prvi obdelni načrt. Proste so vse stare vloge do zneska 500 din, kar se nanaša na 1.300 starih vlagateljev. Nadalje se izplačujejo za vloge od 500 do 10.000 din celoletne obresti za leto 1936, za vloge od 10.000 din do 30.000 din triletne obresti za leto 1936 in za vloge nad 30.000 din polletne obresti za leto 1936. Poleg tega izplačuje hranilnica brez omejitve vse nove vloge, ki so narasle v kratkem času že nad 1.100.000 din, kar je za zavod, ki ima okrog 9 milijonov dinarjev vlog, zelo lep znesek.

★

Produkcija bakra v Boru. Lani je znašala produkcija surovega bakra v borskem rudniku 39.600 ton, dočim je znašala 1935 samo 39.000 ton, vendar pa lanske produkcije še ni dosegla rekordne produkcije, ki je bila zabeležena leta 1934 s 44.370 tonami.

Proračun primorske banovine znaša v predlogu za 1937—38 57,3 milijonov Din, skupno z zneski 59,6 milij., dočim znaša tekoči proračun samo 37,5 milij. Din. Povečanje je pripisovati predvsem znatnim izrednim izdatkom, med katerimi je treba šteti brezobrestno posojilo Zadržni zvezi v Splitu za sanacijo 1 milijona Din, nadalje za skoro 1 milijon več izdatkov za tujski promet in veliko večje izdatke za cestno službo.

Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani priredi članski sestanek v ponedeljek 11. t. m. ob 8 zvečer v svojih prostorih v Ljubljanski kreditni banki II. nadst. Na tem sestanku bo predaval dr. Vladimir Murko o kmečki zaščiti.

Izravnalni valutni fond v Švici. Zadnji izkaz Švicarske Narodne banke prinaša tudi podatke o švicarskem valutnem izravnalnem fondu. Kot znano je bil zaradi devalvacije franka zlati zaklad valoriziran za vsoto 538,6 milij. frankov, kar je sedaj označeno za ta fond. Skupno je imela Švicarska narodna banka dne 31. decembra 1936 zlata za 2.709,0 milij. frankov nove paritete, dočim je znašal dne 7. oktobra, t. j. v prvem izkazu po izvršni devalvaciji zlati zaklad samo 2.075,9 milijonov frankov. Od tedaj se je torej ogromno zlata vrnilo v banko, kajti povečanje zlogata zaklada je doseglo v zadnjih treh mesecih leta od devalvacije sem 633,1 milij., poleg tega pa je narasel še devizni zaklad od 48,0 na 53,4 milij. frankov.

Koliko dobiš za:

1 holandski goldinar	23,83 din
1 nemško marko	17,50 <
1 belgo	7,34 <
1 angleški funt	213,74 <
1 ameriški dolar	43,24 <
1 švicarski frank	10,00 <
1 francoski frank	2,03 <
1 češko krono	1,52 <
1 italijansko liro	2,29 <
1 avstrijski šiling	8,20 <

(Uradni tečaji s premijo, v zasebnem prometu višji tečaji.)

Borza

Dne 9. januarja.

Denar

Ta teden je znašal promet na ljubljanski borzi 4.294 milij. din v primeri s 3.134, 3.610, 5.811 in 3.329 milij. din.

Curih. — Belgrad 10, Pariz 20,34 London 21,385, Newyork 435,375, Bruselj 73,40, Milan 25,95 Amsterdam 238,40, Berlin 175,05, Dunaj 79,25 — (81,25), Stockholm 110,25, Oslo 107,45 Kopenhagen 95,45, Praga 15,25, Varšava 82,20, Budimpešta 85,75, Atene 3,90, Carigrad 3,45, Bukarešta 3,25, Helsingfors 9,43, Buenos Aires 1,3175.

Sejmska in tržna poročila

Živinski sejem v Novem mestu dne 4. jan. — Doga na mesečni živinski sejem je bil zelo dober; posebno veliko je bilo prignane goveje živine in prašičev. Prav tako je bila tudi kupčija dosti živahna in je bilo prodanih zlasti veliko volov. Od zadnjega sejma so se cene nekoliko zboljšale in so bile s'edeče: vol 4—5,50 din, pitani prašiči 7 din za kg žive teže; mlade prašiče za rejo pa so prodajali po 180—250 din par.

Ljubljanski živinski sejem dne 5. januarja. Na živinski sejem dne 5. t. m. je bilo prignanih (v oklepajih število prodanih glav): 67 (25) volov, 42 (25) krav, 20 (15) telet, 5 (5) velikih prašičev, 36 (26) prašičkov za rejo in 104 (26) konj. Od konj je bilo 7 prodanih na Dunaj. Cene so bile naslednje: vol 1. 4,75—5,25, II. 4—4,50, III. 3,50—3,75 din, krave debele 3—4,50, klobasariče 2—3 din, teleta 6—7 din, prašiči 5,50—7 din za kg žive teže. Prašički za rejo 100—200 din in konji po kakovosti in velikosti 400—3.500 din za komad.

Sejem za prašiče v Ptujju v sredo, dne 7. t. m. je bil srednje založen in tudi kupčija je bila slaba. Pripeljali so 175 ščetinarjev, prodali pa 51 komadov. Cene svinjam so istotako nekoliko poskočile in so bile naslednje: pršutarji 6—6,50 din, mastne svinje 7—7,50 din, plemenske svinje 5,50—6,25 din za kg žive teže; mrtve teže 9—10 din. Prasce stare 6—12 tednov so prodajali po kakovosti od 60—120 din komad.

Mariborski svinjski sejem dne 8. januarja. — Na sejem je bilo pripeljanih 121 svinj; cene so bile s'edeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 80—95 din, 7—9 tednov 125—155 din, 3—4 mesece 160—220 din, 5—7 mesecev 280—365 din, 8—10 mesecev 380—540 din, 1 leto stari komad 590—680; 1 kg žive teže 5,50—7,50 din, 1 kg mrtve teže 8—11,50 din. Prodanih je bilo 54 svinj.

Živina

Cene na živinskih sejmi v Ljubljani, Kranju in Novem mestu ter Ptujju so bile v preteklem tednu sledeče:

Ljubljana: vol 1. vrste 4,75—5,25 din, vol 2. vrste 4—4,50 din, vol 3. vrste 3,50—3,75 din za 1 kg žive teže; krave klobasariče 2—3 din, krave debele 3—4,50 din, teleta 6—7 din, prašiči 5,50—7 din za kg žive teže. Prašički za rejo 100—200 din komad. Konji po velikosti in kakovosti 400—3.500 din za komad.

Kranj: vol 1. vrste 5 din, vol 2. vrste 4,50 din, vol 3. vrste 4 din za kg žive teže; telice 1. vrste 5 din, telice 2. vrste 4,50 din, telice 3. vrste 4 din za kg žive teže; krave 1. vrste 4,50 din, krave 2. vrste 4 din, krave 3. vrste 3,50 din za kg žive teže; teleta 1. vrste 8 din, teleta 2. vrste 7 din za kg žive teže; prašiči špetarji 9 din, prašiči pršutarji 8,50 din za kg žive teže.

Novo mesto: vol 4—5,50 din, pitani prašiči 7 din za kg žive teže; prašički za rejo 90—125 din 1 komad.

Ptuj: vol 3,25—4,50 din, krave 1,80—4 din, biki 2,75—4,40 din, junci 3,25—4 din, telice 2,75—4,50 din, teleta 5,50 din za kg žive teže. Cene konj so bile 500—4.000 din, cene žrebet pa 1.000—2.000 din za komad.

Premog v naši državi

Statistični podatki o naši rudarski in topniški proizvodnji kažejo za leto 1935 naslednje podatke:

V tem letu nismo sodelovali pri produkciji črnega premoga, ampak samo pri produkciji rjavega premoga in lignita. Za podčrtanje pomena produkcije črnega premoga navajamo, da je znašala njegova produkcija v vsej državi leta 1935 339.490 ton v vrednosti 76,05 milij. din. V tej panogi rudarstva je bilo zaposlenih povprečno 4.426 delavcev, ki so izvršili 1.228.054 šihov ter prejeli plač 33,2 milij. din.

Produkcija rjavega premoga v vsej državi je znašala lani 3.091.769 ton v skupni vrednosti 391,03 milij. din, zaposlenih je bilo 18.028 delavcev, ki so napravili 4.808.842 šihov in so znašale delavske plače 165,28 milij. din pri produkciji lignita je znašala v vsej državi produkcija 936.395 ton v skupni vrednosti 73,86 milij. din, zaposlenih delavcev (4.491) je izvršilo 1.175.559 šihov, delavske plače pa so znašale 31,9 milij. din.

Kot smo že omenili, je Slovenija producirala samo rjavi premog in lignit ter moramo za to navajati samo pri produkciji teh dveh vrst premoga delež Slovenije.

Leta 1935 je Slovenija dala 1.155.497 ton rjavega premoga v vrednosti 150,31 milij. din. To pomeni, da je bila slovenska produkcija v resnici na prvem mestu v državi, toda vkljub temu je dala po količini samo 37,4%, po vrednosti pa 38,44%. Skupno je bilo pri proizvodnji črnega premoga zaposlenih v Sloveniji 5.543 delavcev (v vsej državi 18.028), število izvršenih šihov je znašalo 1.444.272 (v vsej državi 4.808.842), delavske meze pa 62,34 milij. (v vsej državi 165,28 milij. din). Tudi število zaposlenega delavstva je bilo najvišje v državi, vendar je odstotni delež znašal pri delavstvu samo 30,7%, pri izvršenih šihih komaj nekaj nad 30%, kar kaže delavskih plač pa 37,7%.

Z drugimi besedami se da to razmerje naslednje: na 1 delavca je odpadla v Sloveniji letna produkcija 208,50 ton premoga (v vsej državi 171,50 ton), vrednost letne produkcije premoga je znašala v Sloveniji na 1 delavca 27,615 din (v vsej državi 21,684 din). Povprečno je zaslužil slovenski delavec za svojo produkcijo 11,247 din letno, dočim je znašal povprečni zaslužek za vso državo samo 9,167 din. Če odbijemo te osebne stroške od vrednosti produkcije potem dobimo za slovenski premog, da je znašala vrednost produkcije na 1 delavca 27,615 din, od česar je odbiti za delavske plače 11,247 din, torej je ostalo prebitka 16,368 din, dočim so bile številke za vsedržavno povprečje: produkcija enega delavca 21,684 din, zaslužek 1 delavca povprečno 9,167 din, torej je ostalo prebitka 12,517 din. Vkljub najvišjim mezdam v državi je bil prebitek podjetništva (brez vpoštevanja drugih produkcijskih stroškov, ki so pa pri nas večji kot v drugih pokrajinah države) pri nas večji kot v povprečju za vso državo.

Pregled po pokrajinah

Naši čitatelje bo zanimala tudi razdelitev produkcije po produkcijskih področjih, da se vidi delež posameznih pokrajin v naši premogovni industriji.

Črni premog

Produkcija črnega premoga je omejena samo na področje rudarskih glavarstev v Belgradu in Sarajevu, je znašala lani produkcija 60.899 ton v vrednosti 13,3 milij. ter je bil ves premog prodan v državi. Zaposlenih je bilo povprečno 882 delavcev, ki so zaslužili 5,13 milij. din. Na področju rudarskega ravnanjstva Belgrad je na znašala produkcija 330.051 ton v vrednosti 62,77 milij. din, za-

poslenih je bilo 3.544 delavcev, delavske meze pa so dosegle 28,04 milij. dinarjev.

Rjavi premog

Nalednja tabela nam kaže produkcijo in vrednot te produkcije po posameznih področjih:

	produkcija	vrednost	zaposl.	meze
Rud. rav.:	tis. ton	milij. din	rudarjev	milij. din
Belgrad	504	74,5	3.951	30,9
Sarajevo	917	113,2	5.398	50,6
Ljubljana	1.155	150,3	5.543	62,3
Zagreb	238	34,1	2.285	16,0
Split	187	18,9	851	5,4
Vsa država	3.092	391,0	18.028	165,3

V produkciji rjavega premoga je Slovenija vodilna, sledi ji pa kmalu Bosna, potem pride Srbija, dočim produkcija na Hrvaškem in v Dalmaciji ni znatna. Nakopani rjavi premog je bil prodan večinoma doma, iz Slovenije je šlo lani 9.517 ton premoga v inozemstvo, največ v Avstrijo in Italijo, pa iz Dalmacije 62.556 ton, vse v Italijo.

Končno navajamo še pregled produkcije lignita po produkcijskih področjih:

Zaščita vajencev v Sloveniji

Delavska zbornica skliče v začetku februarja anketo o vajenskem vprašanju. Za to anketo je napisal dr. Albert Trtnik, zdravnik OUZD, referat: »Socialno-medicinska razmotrivanja o vajeniškem vprašanju« v katerem pravi: Vajeniško vprašanje, ki obsega skrb toliko tisočev mladih doraščajočih ljudi, spada med eno mnogih še neresenih socialnih problemov. S socialno-medicinskega vidika gre celo vrsto točk potrebnih smotrne rešitve.

Dejstvo, da se tiče to vprašanje mladine, katera je v najbolj kritičnem obdobju svojega razvoja: v dobi pubertete, da morajo ti mladi ljudje največkrat zelo naporno delati, pod skrajno neugodnimi pogoji, čisto daleč kot je po zakonu o delu dovoljeno, da se hranijo neprimerno in nezadostno, nam dovolj jasno očita, da je treba posvetiti več zanimanja za njihovo zdravje in njihov razvoj, kakor je to bilo dosedaj.

Pri nas v dravski banovini je skrb za vajenca z medicinskega stališča obsegala le pregled po zdravniku pred vstopom v učenje v obrti ali trgovino, posebno z ozirom na fizično sposobnost. Pregledi so se vršili v začetku pri zdravniku OUZD, v zadnjem letu pri uradnih, oziroma občinskih (fizikatih) zdravnikih. S tem pregledom je bila zaključena vsa kontrola, v kolikor ni za časa obolenja vsak posamezni prihajal v ambulanco blagajniških zdravnikov. Ne vemo pa ničesar o razvoju vajenca v njegovi poznejši dobi, o tem, kako napreduje ali nazaduje v teži in kako vpliva nanj njegovo delo. Za vse take preiskave, ki bi se morale vršiti točno v opredeljenih presledkih, bi bili najprimernejši fizikati (uradni) zdravniki, oziroma šolski zdravniki.

Za to svrhu so se izkazali kot najbolj primeren formulirji, ki jih je izdal zagrebški fizikat oziroma njegova »šolska zdravstvena služba«, t. j. zdravstveni list za vajence. Tu je zabeleženo vse, kar je važno v opombi: osebni podatki, stanovanje vajenca, stanovanjske razmere, soba, koliko ljudi spi v sobi, spi li sam v postelji, kakšna postelja, ali se koplje, delavnica — delovni čas — prejšnje bolezni. Na to sledi na obratni strani rubrika za sistematični pregled vajenca po posameznih organih, višina, teža, obseg prsi itd. in to za prvo, drugo, tretje in četrto leto.

Ti podatki se beležijo skozli vso vajeniško

	produkcija	vrednost	rudarjev	meze
Belgrad	300	19,8	988	6,7
Sarajevo	271	19,2	936	9,7
Ljubljana	81	4,9	331	3,1
Zagreb	285	30,0	2.236	12,3

Skupno 937 73,9 4.491 31,8

Ves lignit smo potrošili doma in je bilo skupno prodanih 798.823 ton za 70,856 milij. dinarjev. Če hočemo dobiti pregled o celotni rudarski proizvodnji, ni dovolj, da samo seštejemo producirane tone premoga, ker moramo vpoštevati tudi njih gorilno vrednost; vendar pa je ta vrednost tako različna po posameznih rudnikih, da bi bilo tako statistično delo preveliko in praktično nemogoče.

Zaradi tega je umestneje, da v svrhu primerjave seštejemo vrednosti produciranih količin premoga in tako dobimo sliko o deležu posameznih pokrajin na skupni produkciji premoga:

	vredn. produk. milij. din	v %
Belgrad	157,0	29,0
Ljubljana	154,2	28,7
Sarajevo	145,75	26,94
Zagreb	64,1	11,85
Split	18,9	3,5
Skupno	540,94	110,—

dobo redno enkrat na leto. Važni bi bili tudi sistematični rentgenski pregledi vsaj prvo leto. Po podatkih Osr. urada v Zagrebu je bilo julija 1935 v Jugoslaviji 72.523 vajencev in vajenk, od teh 12.776 vajenk. Največje število je v oblačilni industriji: 12.406 vajencev t. j. 17,11%, a med temi je vajenk večina 6.926 t. j. 54,22%.

V dravski banovini je bilo preiskanih po OUZD pred vstopom učenja obrti ali trgovine od leta 1929 do konca leta 1935 23.566 vajencev in vajenk. Približno 2% teh preiskanih je bilo spoznanih za nesposobne, bodisi da so bili bolni, bodisi da še niso dosegli potrebnega fizičnega razvoja.

Ves položaj prikazuje 5 različnih tabel, katere vsled obširnosti ne moremo danes objaviti. Prva tabela v knjižici navaja statistiko vajencev, zavarovanih pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu, katerih je 72.523, od tega 59.747 moških in 12.776 žensk. Največji je odstotek vajencev, kot smo že omenili, v oblačilni stroki in sicer 17,11% vseh zavarovancev. Število vajenk pa znaša celo 54,22% vseh zavarovank. Sledi trgovina s 16,52%, kovinska industrija s 13,89%, predelovanje kože in njenih surogatov 9,16%, industrija hrane in pijače 8,63% in higijena 8,49% vseh zavarovancev.

Druga tabela prinaša skupne rezultate zdravniških preiskav vajencev na področju ljubljanskega okrožnega urada od 1929 do 1936, tretja tabela pa prinaša natančne podatke o preiskavah po okrajih za leta 1934, 1935 in prvo polovico 1936. Četrta tabela prinaša iste podatke za zavarovane vajence in vajenke pri Trg. boln. in podpornem društvu. Peta tabela prinaša pregled po strokah za 1929—1935, pa samo za področje ljublj. okrožnega urada. Največje število pregledanih vajencev od 1929 do 1935 izkazuje tele stroke:

Šivilje 3.282, čevljarji 2.381, mizarji 2.308, krojači 2.185, ključavničarji 1.567, trgovci 1.412, kovači 1.159 in brivci 1.076.

Sport

Proč z maščevanjem v športni igri

Nekdo se ti na igrišču zakadi pod noge — in že ti zavre kri. Brž maščevanje in kaznovanje znešportnega ponašanja! Ubeš jo čez drn in strn, da se kar kadi in nasprotnik se je prekopicil dva-trikrat po igrišču. Tako, zdaj je zadosteno maščevalnemu nagonu, surovost je kaznovana. Ko bi le malce pomislil, kaj si napravil, bi prišel do prepričanja, da je tako tvoje postopanje povsem pogrešno.

Zakaj se prav za prav maščujemo? Ker hočemo sami zadostiti pravici in braniti svojo čast, kar se zgodi vselej tedaj, kadar se komu preveč razvname žilica. Nekdo nas je napadel, naša svoboda in naša samostojnost se zdita v nevarnosti, naš ponos nam pa velevala, da moramo braniti čast in svobodo! Mar ne pridobi nasprotnik prav s tem na moči in samozvesti, če se poslužimo protinapada?

Maščujemo se in tako le navidezno branimo svojo svobodo, v resnici pa samo razgalimo svoje nebrzdane strasti. Enostavno se predamo nasprotniku, da nas zavede na stranpoti. Povsem brez moči smo nad njegovim slabim zgledom in dejanjem. Ponaša se kot nekulturen človek, mi sicer vidimo, da to ni prav, pa mu vseeno slepo sledimo. In to naj bo naša samostojnost? Na videz je to mogoče res junštvo, divjost se svoj lastni moči in korajži a vendar smo izgubili vse, kar bi smeli imenovati ponos in samostojnost. Nasprotnik nam zraste čez glavo in mi se mu pokorimo!

Svojo moč in pravo močnatost polakemo le tedaj, če se izogibamo slabega vzgleda in grdega dejanja in se odrečemo vsakemu maščevanju. To sicer res ni lahko, ali vendar bistvena lastnost vsakega športnika ne izvzemaš nogometaša. Ko smo premagali svoje nizkotne nagone, bomo šele kos vsem surovostim nasprotnika. Res je, da trpimo zaradi njegove surovosti, pa si tega ne jemljimo preveč k srcu! Če kdo na športnem igrišču ne zna brzditi svojih slabih lastnosti, naj se ne poda v športne vrste.

Ali moramo res podivjati, kadar hočemo braniti svojo ožgreno čast? Čast je nekaj notranjega, nekaj višjega! Na zunanjo smo lahko tisočkrat poraženi, v srečo pa doživimo lahko prav toliko najlepši zmag. Kako naj se pa brani dečko!

Tekme za zimski pokal

Danes na igrišču Hermesa ob 13. Grafika: Zalog, ob 14.30 Hermes: Svoboda.

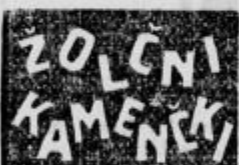
Kakor vsako leto, je tudi letos Hermes razpisal tekmovalce za zimski pokal. Tekmovanje je povsem propagandnega značaja, tako da si ohranijo moštva tudi v zimskem času primerno kondicijo kot nekako pripravo za pomladanska prvenstvena tekmovalca.

V današnjem prvem kolu se srečajo gornji nasprotniki.

Ker se za to kolo ne pobira nobena vstopnina, vabimo občinstvo, da si to zanimivo tekmovalstvo ogleda.

Tekme smučarskega kluba Jezersko

Smučarski klub Jezersko je izvedel dne 6. t. m. klubsko tekmo za prehodni srebrni pokal v teku na 15 km. Startalo je 10 tekmovalcev, 9 jih je prišlo na cilj, eden pa je izstopil. Doseženi so bili naslednji rezultati: Durnik Karel 0:55.46 (naslov prvaka), Tepina Vinko ml. 0:55.56, Krč Viktor 0:56.14, Volc Andrej 1:04.33, Selišnik Ant. 1:04.48, Kujuundžič Andjelko, obmejna četa, 1:21.15, Kurčubič Kosta, obmejna četa, 1:24.47, Selišnik Maks 1:33.55, Tomazin Viktor 1:47.45, Ferjančič Henrik izstopil.

Znani SALVAT-ČAJ proti žolčnim kamnom in boleznim žolčnega mehurja se dobi v pri glavnem zastopniku
Lekarna pri Sv. Ivanu
Zagreb, Kaptol 17.
Ogl. reg. S. br. 37870

Oglejte si zalogo pred nakupom!
Blago, katero je stalo Din 24.-, se prodaja po Din 12.-

Trpinov bazar, Maribor
Maribor, Vetrinjska 15

Ona je srečna,

ker so njene noge lepše, več je ne bole in izginila so kurja očesa!

S periščem soli sv. Roka v topli kopeli za noge se popolnoma odpravila bodljiva kurja očesa, bolečine v nogah, ozeblina, utrujenost, izmučenost, kakor tudi bolečine v sklepih in oteklina, tako da zopet občuti lagodie v nogah. S toplo kopeljo soli sv. Roka se kurja očesa omeščajo in zra. ljačo, da jih zamorete iztrebiti samo s prsti obnem z bočljivim strženom.

Na tem mestu nastane stalno normalna mehka koža. Noge postanejo vitke močne, naravno majhne in nova moč in življenska radost polje po vsem telesu. Samo soli sv. Roka daje mnogo drobceno penečega se kisika!

SAMO PRAVA KOPELJ SV. ROKA
odpravi bolecine

Dobiva se po Din 9, Din 16, in z asti priporočilin, izdatni rodbinski zavitek a Din 26.

slabotne postave, napram močnemu in surovemu hrustu?

Povsem pogrešno je mnenje, da dajemo nasprotniku potuho s tem, če se ne zmenimo za njegove surovosti, češ, da se ga bojimo. Če dostojanstveno preziramo njegova surova dejanja, ga s tem samo osramotimo, in če je količkej športnika, bo to strahotu kmalu občutil. Ščasoma si boš gotovo pridobil nadvlado nad surovežem kar ti bo moral ta vsaj na tihem priznati. S tem pa si že zmagal, kajti če se omešča srce suroveža, se bodo omeščale kaj kmalu tudi njegove roke in noge. Tako deluje moč dobrega srca, ki kroti še tako podivjane ljudi. Le taki ljudje imajo moč, da odstranijo zlo pri korenini medtem ko nakopli maščevalce enemu zlu drugo in tako se vleče to satansko maščevanje v neskončnost, ki pokriva že vse nogometno igrišče, namenjeno plemeniti borbi. Kdor torej sovraži slabo dejanje, mora to zlo odpraviti samo z dobrim dejanjem, saj slabo že samo prerado pride. Izrek — zob za zob — se pri športu ne sme uveljaviti! Napeti moramo vse sile, da odstranimo in pozabimo ta stari pregovor. Šele potem bodo spoznali svojo pravo čast in ponos. Če je ves svet prežet z maščevalnostjo, in če končno ves svet dela slaba dejanja, delajmo mi drugače in bodimo spodobni v mislih in dejanjih. To naj bo geslo vsakega športnika, vsakega nogometaša!

Spodobnost našega mišljenja in dejanja mora postati naša zadeva in naše hotenje. Kakor ni dovoljeno krasti, lagati se in moriti, prav tako naj ne bo dovoljeno človeku spuščati se v nizkotna športna maščevalna dejanja. — Maščevanje je slado — je pregovor slabičev! Močni ljudje se ne dajo zapeljati od svojega vzvišene cilja v temne spekulacije nizkotnih strasti, če se neko zapušeno bitje spozabi in se zaletava v naša kolena! Naše maščevanje bodi premagovanje samega sebe in prezir vsega, kar je slabega! Tako maščevanje omešča najhša srca in jih sili k lepšemu življenju in dostojnejši igri. Tako dejanje ni izraz slabosti ali strahopetnosti, ampak je izraz pravega športnika — moča. Učimo se, zatajevanja, izogibajmo se maščevanja in gojimo srčno kulturo, ker le tako bomo postali vredni člani športne in človeške družbe.

Jugoslovanski plavalni rekordi koncem leta 1936

Sedaj ob koncu leta so se vršili razni občni zbori naših vrhovnih športnih organizacij. Ob zaključku podajajo te organizacije svoja poročila o delovanju v preteklem letu, v katerih so najvažnejši uspehi na športnem polju. Tako je zborovala tudi jugoslovanska plavalna zveza, ki je podala svojo zadnjo službeno listo o naših rekordih v plavalnem športu. Poleg tega pa je objavila plavalna zveza tudi listo petorice najboljših naših plavalcev in plavalk v posameznih disciplinah.

Če pogledamo obe ti listi, opazimo, da je Ilirija najčastnejše zastopana v njih. Njeni plavalci in plavalke so zasedli najčastnejša mesta in brani Ilirija tudi največ državnih rekordov v plavalnem športu. V naslednjem prinašamo obe uradni listi, na podlagi katerih si bodo naši čitatelji lahko ustvarili jasno sliko današnjega plavalnega športa v Jugoslaviji.

Lista plavalnih rekordov.

Moški:

50 m prosti stil, Wilfan Draško (Ilirija — Ljubljana) 26,2 l. 1936. 100 m prosti stil, Wilfan Draško (Ilirija — Ljubljana) 1:00,2 l. 1936. 200 m prosti stil, Wilfan Draško (Ilirija — Ljubljana) 2:21,0 l. 1936. 300 m prosti stil, Mihalek Otmar (Ilirija — Ljubljana) 4:09,9 l. 1934. 400 m prosti stil, Defilipis Zmaj (ZPK — Zagreb) 5:24,1 l. 1936. 800 m prosti stil, Mihalek Otmar (Ilirija — Ljubljana) 11:46,1 l. 1934. 1500 m prosti stil, Mihalek Otmar (Ilirija — Ljubljana) 22:29,5 l. 1934. 4x50 m prosti stil, JSK »Jadran« Split 1:55,6 l. 1931. 5x50 m prosti stil, JSK »Jadran« Split 2:25,1 l. 1931. 4x100 m prosti stil, Reprezentacija Ljubljana 4:27,4 l. 1935. 4x200 m prosti stil, Reprezentacija Jugoslavije 9:39,2 l. 1936. 100 m prsno: Cerer Anton (Ilirija — Ljubljana) 1:18,2 l. 1936. 200 m prsno: Cerer Anton (Ilirija — Ljubljana) 2:55,3 l. 1936. 400 m prsno: Laškarin Emil (Maraton — Zagreb) 6:36,7 l. 1935. 100 m hrbtno: Wilfan Draško (Ilirija — Ljubljana) 1:11,4 l. 1936. 200 m hrbtno: Žirovnik Boris (Ilirija — Ljubljana) 2:54,3 l. 1933. 3x100 m mešano SK Ilirija — Ljubljana 3:36,8 l. 1936.

Zenske:

50 m prosti stil: Lampert Nada (Ilirija — Ljubljana) 33,8 l. 1932. 100 m prosti stil: Lampert Nada (Ilirija — Ljubljana) 1:16,2 l. 1931. 200 m prosti stil: Lampert Nada (Ilirija — Ljubljana) 2:56,9 l. 1931. 300 m prosti stil: Lampert Nada (Ilirija — Ljubljana) 4:44,2 l. 1931. 400 m prosti stil: Lampert Nada (Ilirija — Ljubljana) 6:22,0 l. 1932. 800 m prosti stil: Roje Olga (Jadran — Split) 14:15,0 l. 1931. 1000 m prosti stil: Roje Olga (Jadran — Split) 17:54,0 l. 1931. 1500 m prosti stil: Roje Olga (Jadran — Split) 27:12,4 l. 1931. 4x50 m prosti stil: Reprezentacija Jugoslavije 2:20,4 l. 1935. 3x100 metrov prosti stil: SK Ilirija — Ljubljana 4:30,6 l. 1933. 4x100 m prosti stil: SK Ilirija — Ljubljana 5:41,1 l. 1934. 100 m prsno: Wimmer Zlata (JSK Victoria — Sušak) 1:32,6 l. 1935. 200 m prsno: Prekih (Primorje — Ljubljana) 3:38,2 l. 1931. 400 m prsno: Matota Milica (Concordia — Zagreb) 7:49,4 l. 1932. 100 m hrbtno: Wimmer Zlata (JSK Victoria — Sušak) 1:31,2 l. 1935. 3x50 m mešano: SK Ilirija — Ljubljana 2:04,2 l. 1934. 3x100 m Reprezentacija Jugoslavije 4:30,9 l. 1935.

Lista petorice najboljših plavalcev

Moški:

50 m prosti stil: 1. Wilfan Draško (SK Ilirija — Ljubljana) 26,2 rekord; 2. Ciganović Luka (SK Jug — Dubrovnik) 27,2; 3. Trešić Pavičič Veljko (Jadran — Split) 28,0; 4. Stakula (Jug — Dubrovnik) 28,0; 5. Klein Saša (ZPK — Zagreb) 28,1.

100 m prosti stil:

1. Wilfan Draško (SK Ilirija — Ljubljana) 1:00,2 rekord; 2. Senjanović Ante (JSK Jadran — Split) 1:02,2; 3. Bezjak Vjekoslav (JSK Victoria — Sušak) 1:02,2; 4. Petrone Branko (JSK Jadran — Split) 1:03,0; 5. Gazzari Tonko (JSK Jadran — Split) 1:03,6.

200 m prosti stil:

1. Wilfan Draško (SK Ilirija — Ljubljana) 2:21,0 rekord; 2. Defilipis Zmaj (ZPK — Zagreb) 2:21,2; 3. Žižek Branko (Bob — Belgrad) 2:27,8; 4. Schell Hugo (SK Ilirija — Ljubljana) 2:28,0; 5. Petrone Branko (JSK Jadran — Split) 2:28,4.

400 m prosti stil:

1. Senjanović Ante (JSK Jadran — Split) 5:17,0; 2. Žižek Branko (Bob — Belgrad) 5:18,3; 3. Defilipis Zmaj (ZPK — Zagreb) 5:24,1 rekord; 4. Mihalek Otmar (SK Ilirija — Ljubljana) 5:30,1; 5. Baica (SK Jug) 5:33,0.

1500 m prosti stil:

1. Mihalek Otmar (SK Ilirija — Ljubljana) 22:37,6; 2. Petrone Branko (JSK Jadran — Split) 22:56,5; 3. Bonacić Filip (SK Jadran — Split) 24:29,5; 4. Roje Ante (JSK Jadran — Split) 24:44,7; 5. Laslo Bela (AT Vojvodina) 25:22,9.

4x200 m prosti stil:

1. Reprezentacija Jugoslavije (Ciganović, Gazzari, Defilipis, Wilsan) 9:39,2 rekord; 2. JSK Jadran — Split 10:07,8; 3. SK Ilirija 10:08,7; 4. JSK Victoria — Sušak 10:08,4; 5. SK Jug — Dubrovnik 10:49,3.

100 m prsno:

1. Cerer Anton (SK Ilirija — Ljubljana) 1:14,9; 2. Binder Karlo (SK Ilirija — Ljubljana) 1:18,2; 3. Reizer Ivo (ZPK — Zagreb) 1:20,2; 4. Kurlender Anton (ATK Vojvodina) 1:22,0; 5. Dizdar (Bgd) 1:23,8.

200 m prsno:

1. Cerer Anton (SK Ilirija — Ljubljana) 2:53,9; 2. Matosić Dane (JSK Jadran — Split) 2:56,8; 3. Grkinić Božo (JSK Victoria — Sušak) 2:57,8; 4. Laškarin Emil (SK Maraton — Zagreb) 3:08,2; 5. Reizer Ivo (ZPK — Zagreb) 3:08,8.

100 m hrbtno:

1. Wilfan Draško (SK Ilirija — Ljubljana) 1:11,2; 2. Ciganović Luka (SK Jug — Dubrovnik) 1:14,8; 3. Gazzari Tonko (JSK Jadran — Split) 1:14,8; 4. Schell Hugo (SK Ilirija — Ljubljana) 1:15,0; 5. Grčić Dušan (Busk) 1:16,9.

3x100 mešano:

1. SK Ilirija — Ljubljana 3:36,8 rekord; 2. SK Jadran — Split 3:42,2; 3. JSK Victoria — Sušak 3:43,4; 4. SK Jug — Dubrovnik 3:54,2; 5. ZPK — Zagreb 3:54,2.

Zenske

50 m prosti:

1. Radica Tonka (JSK Jadran — Split) 33,6; 2. Grošelj Nana (SK Ilirija — Ljubljana) 33,6; 3. Berara Danica (JSK Jadran — Split) 33,8; 4. Sidar Vera (JSK Jadran — Split) 34,2; 5. Dragič Mara (ZPK — Zagreb) 34,4.

100 m prosti stil:

1. Berara Danica (JSK Jadran — Split) 1:14,7; 2. Grošelj Nana (SK Ilirija — Ljubljana) 1:16,8; 3. Dragič Mara (ZPK — Zagreb) 1:17,2; 4. Sidar Vera (JSK Jadran — Split) 1:18,0; 5. Radmanović Milica (JSK Victoria — Sušak) 1:17,5.

400 m prosti stil:

1. Berara Danica (JSK Jadran — Split) 6:21,2; 2. Roje Olga (JSK Jadran — Split) 6:26,3; 3. Radica Tonka (JSK Jadran — Split) 7:04,0; 4. Košir Atak (KSU Karlovac) 7:05,6; 5. Wittman Elizabeta (ATK Vojvodina) 7:16,0.

4x100 m prosti:

1. JSK Jadran — Split 5:25,0; 2. JSK Victoria — Sušak 5:40,0; 3. SK Jug — Dubrovnik 6:04,4; 4. SK Ilirija — Ljubljana 6:04,4; 5. PK Sever — Belgrad 7:45,0.

100 m prsno:

1. Wimmer Zlata (JSK Victoria — Sušak) 1:30,0; 2. Finz Saša (SK Ilirija — Ljubljana) 1:34,0; 3. Werner Edita (Jadran — Ljubljana) 1:36,2; 4. Orlič Maja (Jug — Dubrovnik) 1:37,8; 5. Binder Gusta (SK Ilirija — Ljubljana) 1:39,2.

200 m prsno:

1. Wimmer Zlata (Vict.) 3:25,8; 2. Orlič Maja (Jug) 3:38,9; 3. Bior Greta (Vict.) 3:42,8; 4. Binder Gusta (Ilirija) 3:43,4; 5. Finz Saša (Ilirija) 3:43,5.

100 m hrbtno:

1. Bartulović S. (Jug) 1:30,0; 2. Wimmer Z. (Vict.) 1:30,0; 3. Wmclik I. (Vict.) 1:32,8; 4. Beara D. (Jadr.) 1:33,7; 5. Orlič M. (Jug) 1:35,4.

3x100 m mešano:

1. SK Jug Dubrovnik 4:32,0; 2. JSK Jadran Split 4:35,2; 3. SK Ilirija 4:38,5; 4. JSK Victoria 4:38,5; 5. SK Jug Dubrovnik 4:44,1.

Oskrbite si

za Vaše leposlovne,
znanstvene
in druge knjige
primerne
preproste ali fine

Poslužite se

za vezavo revij:
Dom in Svet,
Mladika,
Ilustracija,
Zena in Dom

trpežne vezave

originalnih platnic

katero Vam nudi

Knjigoveznica Jugoslovanske tiskarne

r. z. z. o. z.

Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6/II.

Zahvala

Ob težki izgubi ljubljene in nepozabnega brata, oziroma strica, gospoda

Karla Müllerja

smo bili deležni toliko iskrenega sočustva, da nam je bilo trpljenje ob krutem udaru, ki nas je zadel in nam vzel iz naše srede njega, ki je znal tako ljubiti in ki je bil toliko ljubilen, zelo olajšano. Vsem Vam, ki ste v tolikem številu prišli, da se zadnjič poslovite od njega, ko je spal na mirniškem odru, vsem Vam, ki ste prišli od blizu in daleč, da ga spremita na njegovi zadnji poti, tako č. gospodom duhovnikom, pevcom, govornikom, društvom, ki so prišli, da se poslednje poslove od svojega nekdanjega blagega člana, vsem darovalcem številnih vencev in cvetja, ki ga je bil deležen ob svoji poslednji poti, vsem darovalcem raznih korporacij in organizacij, mladini in učitelstvu državne meštanske in narodne šole, ki je spremljala svojega predsednika zlatih odborov na njegovi poslednji poti, gospodu zdravniku, ki je nudil pokojniku ob njegovi najtežji uri tlesnega zdravlja, gospodu, ki je tolažil njegovo odhajajočo blago dušo in nazadnje vsem onim, ki ste kjerkoli čutili z nami, ko nam je bilo najtežje: Bog plačaj!

Svetal naj Vam ostane spomin nanj, kot je bil on sam v življenju in v svojem delovanju. Večni pa naj mu lepša življenje tam, kamor je odšel po trdem in nesebičnem delu v zaslužni sladki pokoj.

V Črnomlju, dne 7. januarja 1937.

Žalujoči svojci

Podaljšaj si življenje!

življenje moremo podaljšati, boleznim preprečiti, bolečine odstraniti, slabosti ojačiti, nestalne moremo uvrstiti, in nesrečne napraviti srečne!

Kaj je vzrok vsake bolezni?

Oslabljen živce, potrtost, izguba dobrih prijateljev ali svojih bližnjih, razočaranje, strah pred boleznijo, slabo način življenja in mnogo drugih razlogov.

Zadovoljstvo

je najboljši zdravnik! So poti, ki Te morejo dovesti do dobrega razpoloženja, oživiti Tvoj značaj, napolniti Te s novim upanjem; ta pot je pa opisana v razpravi, ki jo že more vsakdo, ki jo zahteva, dobiti takoj in

povsem brezplačno!

V tej mali priročni knjižici je razloženo, kako morete v kratkem času in brez ovire med delom ojačiti živce in mišice, odpraviti slabo razpoloženje, trudnost, raztresenost, oslabilenje spomina, nerazpoloženje za delo in nebroj drugih boleznih polavov. Zahtevajte to razpravo, ki Vam bo nudila mnogo prijetnih ur.

Poštno zbirališče:

ERNST PASTERNAK, Berlin SO,
Michaelkirchplatz 13. Abt. 123.

Vremenska poročila

Zveza za tajski promet v Sloveniji, Jugoslav. zbirsko-sporne Zveze in Slovenskega planinskega društva a dne 9. januarja 1937.

Barometer se dviga, povsod jasno, nov sneg, na treh podlagi je prišlo, snega v vseh navedenih krajih za smuko dovelj, smuka odlična, sankalnice in skakalnice uporabne.

Dom na Komni, danes: — 7, 30 pršica na 60 cm podlage.

Koča na Gorjušah večeraj: — 1, 5 cm pršica na 20 cm podlage.

Pokljuka, danes: — 3, 30 cm pršica na 20 cm podlage, sneg tla do Podhoma.

Zelenica, večeraj: — 3, 30 cm pršica na 50 podlage.

Velika planina danes: — 4, zapadnik 5 pršica na 50 cm podlage.

Predavanje SPD se vrši v četrtek, dne 14. januarja, ob 20 uri v dvorani Delavske zbornice. Član himalajske ekspedicije iz leta 1934., g. Peter Aschenbrenner, bo predaval o »Nanga Parbat«, 8120 m visokom vrhu v Himalaji. Predavanje bodo spremljale številne skioptične slike, ki bodo pokazale mogočno lepoto himalajske gorske pokrajine in težkoce, s katerimi se je morala boriti ta ekspedicija skozi več kot dva meseca. Elementarne sile so zahtevale številne žrtve in približno 100 m pod najvišjim vrhom so se morali vrniti tudi najdržnejši, med katerimi je bil tudi predavatelj. V predavalni dvorani bodo za to predavanje sedeži numerirani. Predprodaja vstopnic se vrši od ponedeljka dalje v pisarni SPD na Aleksandrovi cesti.

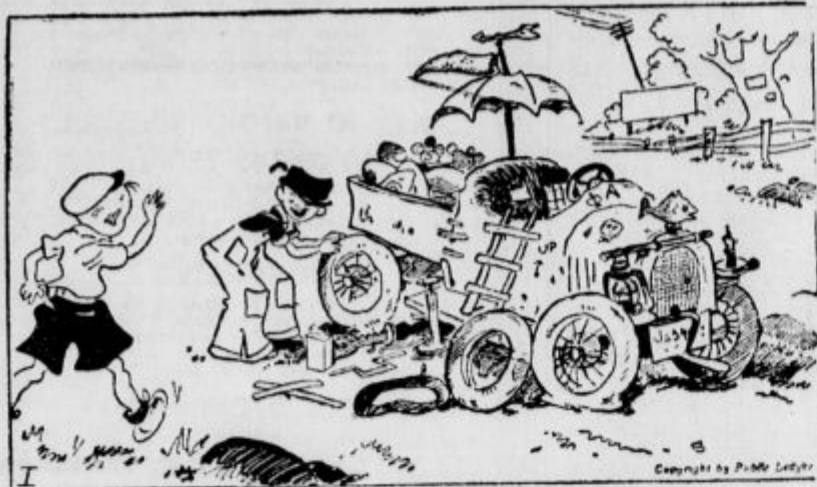
SK Grafika. Danes igramo zimsko pokalno tekmo s SK Zalogom. Na igrišču ZSK Hermesa naj se javijo ob 12.30 naslednji igralci: Trobevšek, Žagar, Rone, Potrato, Uznik, Marn, Kolaric, Pipan, Bizjak, Bačak, Rozman, Bežan, Gestrin, Boltauzer. Vsi in točno!

Kajak klub Ljubljana obvešča vse svoje članstvo, da se bo vršil v ponedeljek 11. t. m. ob 20. pri »Sokolu« Pred škofojo, strogo obvezen članski sestanek. Akademski športni klub, Redni gimnastični treninzi se bodo vršili vsak ponedeljek ob pol 8. v telodvalnici 11. dr. realne gimnazije na Poljanah. Pri treninzi po novem letu bo 11 t. m. Za tekmovalce so treninzi obvezni, ASK.

Meteor pade z neba

4.

Tončkov nasvet

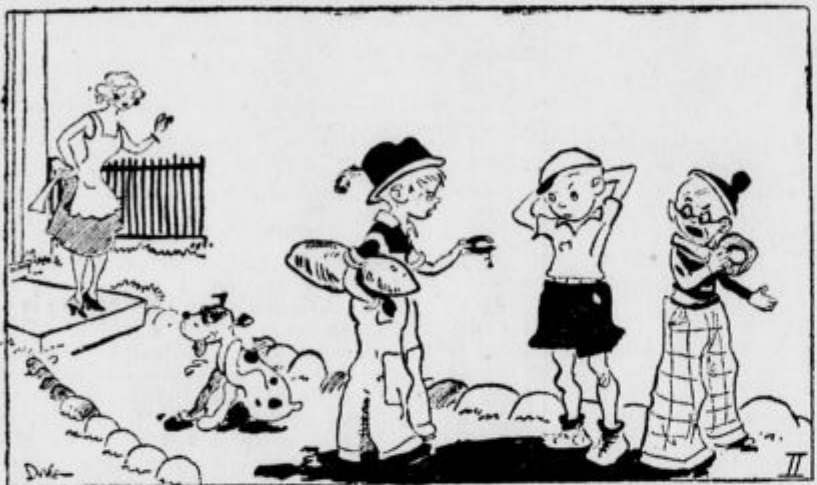
Od profesorja Šiške je Tinček krenil naravnost v svojemu prijatelju Tončku. Dobil ga je pri starem, napol "polomljenem" avtomobilu. Imel je na sebi dolge hlače in črn kloboček — Tonček namreč, ne avtomobil!

»Kako si se pa našemaril?« se je začudil Tinček.

»I, kako!« ga je moško zavrnil Tonček. »Ali misliš, da bom vse življenje nosil kratke hlače? Spodobijo se že, da nosim dolge, saj sem že dovolj velik!«

»Veš, kaj sem ti prišel povedat?« je nadaljeval Tinček. »Petsto mark lahko zaslužimo, kot bi mignil. Pojdi z nami in nam pomagaj iskati meteor.«

»Tega pa ne boste dobili kar tako,« je odgovoril Tonček. »Morali bi imeti velikanški magnet, ki bi ga potegnil iz zemlje, kamor se je zari. Vedeti morate namreč, da je meteor iz železa.«

Na te besede je Tonček privlekel iz žepa majhen magnet in ga pokazal Tinčku in profesorju, ki se jima je medtem pridružil.

»Glejte,« je učeno razlagal, »tale magnet zlahka dvigne žebelj. Magnet, ki bi dvignil meteor iz zemlje, pa bi moral biti že nekoliko večji!«

INDUSTRIJSKO PODJETJE

ki obstoji že nad 20 let ter stalno obiskuje velik krog trgovcev, **bi sprejelo odgovarjajoče zastopstvo**

Potuje stalno z avtom celo leto v rajonih: Slavonija, del Hrvatske, Baranija in Bosna, tako, da stranke obiskuje redno vsakih 6 tednov. Pismene ponudbe pod šifro »Siguren uspeh« na **Publicitas d. d.** Zagreb, Ilica 9.

Popolnoma varnonaložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici, r. z. z o. z. v Ljubljani

Nove vedno razpoložljive vloge obrestuje počenši s 1. januarjem 1937 po

4%.

Vloge proti trimesečni odpovedi po **4½%.**
vloge proti šestmesečni odpovedi po **5%.**

PIONIR radiotehnike PHILIPS RADIO

je povzročil revolucijo v radiofoniji s svojo zadnjo iznajdbo

Samo PHILIPS ima:

- Stereofonsko reprodukcijo
- Adaptivizor skalo
- Magično oko
- Svetlobno kontrolno postajo
- Popularne cene

5-cevni Super sprejema vse valove

Samo Din 193 — mesečno

H. SUTTNER. Ljubljana, Aleksandrova c. 6

Ne samo čaj....

„Naš čaj“

je najboljša domača zeliščna krepilna pijača.

NAS ČAJ dobite v špec. trgovinah.

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI.

Otroški vozički naj-novejših modelov, motorji, trikotniki, Po zelo niski ceni! Ceniški franko!
„TRIBUNA“ F. BATJEL, LJUBLJANA, Karlovska 6
Podružnica: Maribor, Aleksandrova cesta 26.

Vse poslovne knjige:

Amerik. journali, blagajniške knjige, salda-konti, odjem. knjižice, mape, bloke in drugo dobite po naj-nizjih cenah pri:

A. JANEŽIČ

knjigovoznica, industrija trg. knjig in sol. zvezkov

LJUBLJANA

Florjanska ul. 14, Tel. 32-20

V delo se sprejemajo tudi vsa v knjigovozniško stroko spada oča dela po najnižjih cenah

Staro železo

stare kovine: baker, cink, medenino itd. kupujejo po najvišjih dnevnih cenah
Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana

Zahvala

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem našega ljubljene

Ludvika Dolničarja

posestnika in gostilničarja v Hrastju

ki so ga obiskali in tolažili v bolezni ter ga tako častno spremlili na zadnji poti, izrekamo tem potom najtoplejšo zahvalo. Zlasti se zahvaljujemo vsem p. n. društvom, ki so se korporativno ali po zastopstvu udeležili pogreba in poklonila cvetje.

Rodbine:
DOLNICA, ŠISKA, TOMŠIČ

Zahvala

Podpisana se najpristrčneje zahvaljujem g. dr. Benčanu, primariju porodniškega oddelka splošne bolnice v Mariboru, kakor tudi g. dr. Skalicu in g. dr. Schrottu za rešitev iz življenske nevarnosti. — Enako se zahvaljujem čast. sestram za njihovo ljubeznjivo postrežbo. — Posebno zahvalo sem dolžna tudi g. dr. Kapralovu, banovinskemu zdravniku v Velki, za pravilno diagnozo in takojšnji prevoz v bolnico.
Vera Ferlugova, učiteljica, Marija Snežna

Zahvala

Podpisanemu Janezu Adamčiču iz Smartna 47 pri Litiji je pogorel 3. januarja 1937 nov kozolec. Zavarovanje sem ponudil zavarovalnici Jugoslavija par dni poprej, tako da vsled kratkega roka še ni moglo stopiti v veljavo. Vendar mi je kulantna družba izplačala takoj celo zavarovano vsoto.
Čutim se dolžnega, da se zavarovalnici »Jugoslavija« najiskrenejše zahvaljujem in jo vsakomur prav toplo priporočam.
Janez Adamčič, posestnik.

Šmartno pri Litiji, 8. januarja 1937.

Zahvala

Vsem, ki so mi ob smrti mojega moža, gospoda Vaupotič Miroslava, bivšega poštarja v Križovcih pri Ljutomeru, in ob bridki izgubi mojega sinčka Mirka izrazili svoje sočutje, posebno pa še vsem tistim, ki so se udeležili njunega pogreba, izrekam tem potom svojo prisrčno zahvalo. Bog plačaj!

Hrastje-Mota, dne 8. januarja 1937.

Zalujoča vdova

Ljudmila Vaupotič roj. Streicher.

Naznanjamo žalostno vest, da je včeraj zjutraj ob pol osmih umrla naša dobra soproga, sestra in teta, gospa

Stana Fačini roj. Verovšek

Pogreb predrage rajne bo v ponedeljek, dne 11. t. m. ob devetih dopoldne iz hiše, žalosti, Ivančna gorica, na farno pokopališče v Stični.

Ivančna gorica, dne 10. januarja 1937.

Valdi Fačini, soproga
in ostalo sorodstvo.

Barclay:

14

Rožni venec

Roman.

Zda j je Jana vedela, zakaj je bil sinoči tako razburjen, in brez pridržka se je mogla predati z njim čarom godbe — in bil je poseben užitek, kajti Garth je bil mnogo bolj muzikaličen, kakor je bila slutila. Kaj je pomenilo zanj, da je smel poslušati njeno petje, tega ni povedal. Od onega prvega večera je imel jezik krepko v oblasti. Sklenil je bil počakati še kak teden, preden bi spregovoril odločilno besedo, in je res čakal.

Tako se je pomaknila Jana sedaj za enega človeka na prvo mesto, in to je bilo zanj nekaj čisto novega, čudovito sladkega. Vendar ji je kazal Garth svojo naklonjenost samo na njej in njemu spoznaven način. Tega niso drugi nič opazili, le Jana je razločno čutila, da ni nikoli stopila v sobo, ne da bi on takoj vedel za njeno prisotnost, in da ni nikoli zapustila sobe, ne da bi je takoj pogrešil. Tako tudi ni imel nobeden prijatelj in znanec povoda, da bi ju dražil. In vendar ji je bilo, kakor da jo obdaja Garth z nežno pozornostjo, kjer je bila in hodila. Zdaj je prvič čutila, kaj se pravi, biti nekomu vse. Veselila se je, kar je rekel in storil, in v urah, ki sta jih prebila skupaj ob klavirju, ga je šele dobera spoznavala in začela, kakor še nikdar prej, razumevati njegovo zanosito in lepote željno umetniško naravo.

Bili so zlati dnevi in nekaj dražljaja je bilo celo v večernih poslavljanjih; kajti veselila sta se že navidenje ob prihodnjem jutru. In vendar Jane v tistih zlatih dneh nikdar ni obšla misel, da bi jo Garth v navadnem pomenu besede ljubil. Ne da bi bila v tem čisto neizkušena, toda videela je tolikokrat izmaliceho ljubezen, da ni spoznala pristne, ko se ji je bližala v najbolj čisti podobi.

Jana je imela ta leta v družbi dosti ženitnih ponudb. Bogati, od staršev in varuhov neodvisni dedinji in še pristni plemkinji povrh, to ni moglo ostati prihranjeno.

Prenekateri moški v srednjih letih, naveličan že brezplodnega potikanja po svetu, bi bil rad z njim denarjem uredil spet svoje premoženjske zadeve in jo je zato iz poslovnih oziror prosil za roko. Takega je premerila od temen do nog, kakor bi mu hotela brati v globini srca, in ga je potem prav tako poslovno zavrnila.

Tudi nekaj mladih ljudi, ki jim je bila pomagala v stiski in jih spet postavila na noge, ji je v svoji prekipevalosti hvaležnosti ponudilo roko in srce, a brž jim je ohladila razgrete glave in jim svetovala, naj se v bodoče ogibljejo takih noroglavih misli.

Jana ni sama nikoli ljubila, nikoli vedela, kaj se pravi, biti nekomu potreben za njegovo srečo. Ko se ji je torej približala prava, zvesta ljubezen, se niti zavedala ni, zakaj je na mah tako srečna, in zakaj ji nekdo dvori s toliko nežnostjo. V Garthu je videla samo snubača nekega dekleta, katerega mladost in dražestna ljubkost je bila tolikšna, da bi se z njo niti v sanjah ne upala tekmovati, in menila je, da njeno zaupno razmerje z Garthom pomenja le, da

sta se samo prijateljsko navezala še tesneje drug na drugega.

Tako so stale stvari, ko so odhajali gostje iz Overdena. Jana je odšla z Brandovima v London, da bi prebila pri njima nekaj dni. Garth je pa krenil naravnost v Shenstone, kamor so ga bili povabili, da bi se bliže seznanil z gospodično Lister.

Pozneje naj bi prišla v Shenstone tudi Jana.

Lady Ingleby ima goste.

Ko je krenil vlak z londonske postaje, se je Jana olajšano naslonila na sedežu nazaj. Teh nekaj dni ji je bilo bivanje v mestu domala neznosno, ne da bi vedela sama povedati, zakaj. Imela je dosti opravkov, in drugače se je čutila v Londonu vedno ugodno in domače — odkod le, da je bila tokrat vsa nemirna in notranje samotna?

Oskrbela se je kakor navadno s kopico časopisov in drugega čtiva, da bi med potjo brala, toda listi so ležali pred njo in ni se zmenila zanje; imela je dosti drugega opravka. Preudarjala je, zakaj so se ti dnevi v Londonu tako vlekli. Komaj je pričakala, da so minili, in zdaj ko je končno na potu v Shenstone, se je čutila na mah kakor poživljena. Kaj ji je tako grenilo prebivanje v mestu? Brandova, Flower in Deryck sta je bila vesela kakor vedno; mali Dick je bil neprestano za njo, če je bila doma, in Marijica je bila bolj ljubka ko kdaj prej. Odkod torej ta nemir in zla volja?

Po dolgem premišljevanju je menda vendar našla za svoj občutek neki vzrok, zakaj pomirila se je, vzela v roko časnik in se zatopila v branje.

Celoletna naročnina na:
Leposlovno in ljudsko knjižnico
Zbirko domačih pisateljev
Zbirko mladinskih spisov
7 vezanih knjig mesečno Din 23.—
3 vezane knjige mesečno Din 11.—
4 vezane knjige mesečno Din 9.—
JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglesi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 2.50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

* KINO * UNION

Premiera: Velefilm o ruski revoluciji: »Zlomu carstva in usodi emigrantov«

Moskva - Shanghai

Pola Negri
Gustav Diehl, Eusi Lanner, W. Keppler

MATINEJA ob 11. dop. Cene 3-50 in 5-50 Din
Prvi veliki cirkuski film - dresura divjih zveri

Artisti
Jubilejni 100. film
HARRY-JA PIELA

TEL. 27-30 SLOGA

Mala popularna SHIRLEY TEMPLE

Upornikova hči

(v nemškem izniku)

MATINEJA ob 11. dop. Cene 3-50 in 5-50 Din

TEL. 21-24 MATICA

Premiera in jug. krasna predstava. Napet in izredno krasen film

Pod vročim solncem

HANS ALBERS - LOTTE LANG

Predstave ob 15. 17. 19. in 21. uri

Službodobel

Agilne zastopnike

za novosti v vseh krajih

rabimo. Predmeti vsakomur potrebni in zaželjeni. Obširne ponudbe takoj poslati na oglaš. odd. »Slovenca« pod: »Stalen zaslužek« P 245. (b)

Mlinar

pošten in vsed vseh mlin-
skih poslov, dobi službo
tako pri A. Teran, Bi-
siričev št. 1, p. Podbrezje.

Asistentko ali učenko

k z ozdravniku - sprejem-
nem s 15. januarjem t. l.
Ponudbe upravi »Slov.«
pod »Poštena za Kranj«
št. št. 442. (b)

Čevljarji pomočnik

ki je obenem boljši pri-
krojevalec, ter podnar za
fino damsko delo, dobi
stalno službo pri Pogačar
Jos., Kamnik. (b)

Mlajšo uradnico

izveščano v knjigovod-
stvu - takoj sprejemem.
Pismene ponudbe upravi
»Slovenca« pod »Izveš-
čana« št. 425. (b)

Za velik konsumni artikel

sprejememo v vsakem me-
stu in industrijskem kra-
ju sposobnega zastopni-
ka. Prednost imajo inte-
ligentni gospodje. Velik
zaslužek zasiguran. - Za
vzorec priložiti v znan-
kah 10 Din. Ponudbe na
podružnico »Slovenca« v
Celju. (b)

Sobarja

z večletnimi sprječevali, ki
samostojno dela tudi na
vrtu, ter je več vrtnar-
skega dela - sprejme Ru-
dan Vlado, Zagreb, Mi-
hanovičeva ul. 14-1. (b)

Pri uradniški družini

treh odraslih oseb dobi
službo pridna in poštena
kuharka z večletnimi
sprječevali, ki bi rada za-
menjala službo. Opravil-
ja mora vsa hrisna opravi-
la. Ponudbe upr. »Sl.«
pod »V bližini sv. Jožefa«
št. 495. (b)

Stalno službo dobi

raznajalet, spreten in
priden, ki pozna trgovino
v Ljubljani, s kavcijo. -
Javi naj se upravi »Sl.«
za največ do sedanjega
službovanja in zahtevani
pod št. 504. (b)

Posteno postrežnico

isčem. Naslov v upravi
»Slov.« pod št. 532. (b)

Krojaški pomočnik

za boljše mosko in dan-
sko delo, isče službo ta-
koj ali pozneje. Aleš E.
Drav 170. (b)

Prodajalca ali prodajalko

samostojno moč, izvešča-
no v zadržnem poslova-
nju, sprejme Kmetijska
zadruha. Ponudbe z refe-
rencami in zahtevki plače
do 16 t. m. pod »Nastop
1. februarja« upr. »Slov.«
št. P 542. (b)

Trgovska pomočnica

pridna in zanesljiva, isče
službo na deželi. Ponu-
be upravi »Slovenca« pod
»Št. 393.« št. 393. (a)

Službo išče

v pisarno ali knjigovod-
stvo absolventka trg. šole
z 16 letno prakso in po-
polnim znanjem nemšči-
ne. Pod »Zanesljiva« 488
upravi »Slov.« (a)

Trgovski pomočnik

izvešan v vseh trgovskih
stokah, mlad, vojašine
prost, vajen vseh del,
tudi v skladišču - isče
zaposlenje kjerkoli. Na-
slov v upravi »Slov.« pod
št. 508. (a)

Dekle

vajena nekoliko kuhe,
urna in snažna - isče
službo. Plača po dogovo-
ru. Ponudbe podružnici
»Slov.« v Novem mestu.

Dekle

pridna in poštena, isče
službo; vajena kuhe in
vseh hišnih del. Nastop
tako. Naslov v upravi
»Slov.« pod št. 540. (a)

Trgovsko naobrazen

dober računar, z lepo pi-
savo, sprejme vsako me-
sto, v manufakturo gre
2 meseca brezplačno -
isče službo. Imam dol-
goletna sprječevala. Po-
štenost, pridnost, zvesto-
ba vam je zagotovljena.
Cenjene dopise upr. »Sl.«
pod »Kamorkoli« P 518.

Dekle

z 4. razr. gimn., žel pri-
merno službo. Event. se
izuč. v trgovini. Naslov
v upravi »Slov.« pod št.
572. (a)

Gostilničarska kuharica

zmožna prvovrstne kuhe
in samostojnega vodstva,
žel mesto v večjem obra-
tu. Ponudbe upravi »Slo-
venca« pod »Kaj slišne-
ga« št. 569. (a)

Vajenci

15 let star fant

iz boljše hiše, s 3. razr.
gimn., se žel izučiti ka-
karsnekolih obrti ali kot
vajenec v trgovini v me-
stu ali na deželi. Ponu-
be se prošje na: Ko-
Mirko, Mala Nedelja pri
Ljutomeru. (v)

16 let staro dekle

z 2. razr. gimn., izučena
sivajnja, isče mesto va-
jenke v večji trgovini,
najraje na deželi. Naslov
v upravi »Slovenca« pod
št. 594. (v)

Usnjarski vajenec

z že končano triletno uč-
no dobo, vse vsega us-
njarskega dela, žel v
svrhu izpopolnitve nade-
ljevati svojo učno dobo
še pri kakem drugem
podjetju. Ponudbe poslati
v Slovenjgradec pod »Us-
njarske, poštnoležeče. (v)

Dekle

knjižnih staršev, z odlič-
no dovršeno 8-razredno
osnovno šolo, žel kot
učenica v trgovino. Po-
nudbe upravi »Slov.« pod
»Veliko veselje« 477. (v)

15 in pol leta star fant

se žel izučiti za mesarja,
ima dobro sprječevalo. -
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 596. (v)

Frizersko vajenka

in vajenka sprejme salon
Ivan Kosce, Prisojna ul.

Kovaškega vajenka

sprejemem takoj po dogo-
voru. Alojz Boncelj, Bri-
tof pri Kranju. (v)

Radio

trietevni, z akumulatorjem,
zvočnikom, garnicami -
poceni prodam. Naslov v
upravi »Slovenca« pod
št. 482. (i)

Kompanjonko

sprejemem k večji trgovini
mesanega blaga z nekaj
kapitla in eventualno
koncesijo. Ponudbe upra-
vi »Slovenca« pod »Sre-
ča« št. 598. (d)

Mostrar Franc

blaker, bron, medenino,
aluminij itd. kupuje po
najvišjih dnevnih cenah

Denar

Tvrška

A. & E. Skaberne

LJUBLJANA, javlja, da
sem do preklica v re-
šun zopet

hranilne knjižice

Mestna hranilnica, Ljub-
ske posojilnice

Družabnika

sprejemem ali prodam več
novih izumov. Primerno
za večji kapital ali obr-
at. Ponudbe na oglašni
odd. »Slovenca« pod »Iz-
redna bodočnost« P 246.

Ureditev dolgov

potem sodnih in izven-
sodnih

poravnay.

Nasveti v konkurznih za-
dovah in vseh drugih
trgovsko-obrtnih poslih.
Strokovna knjigovodske
revizije, sestava in apro-
bacija bilanc.

Preskrba kreditov.
vsi posli
k mečke zaščite.
Edina koncesionirana
komercialna pisarna:

Lojze Zajc

Ljubljana, Gledališka ul. 7
Telefon 38-18

Hranilno knjižico

Ljudske posojilnice v
Kranju prodam za Din
30.000. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 375.

AL. Planinšek

lastnik trg. agenture za
bančne in kreditne
posle

v Ljubljani, Beethovnova
ulica 14-1. Telefon 35-49

vam izposluje

zvočnike terlatev in pri-
denarnej zav. najk-
lanjeje takoj v gotovinu

Lesni trgovec

z obstoječo zago - isče
kompanjona, ki bi raz-
polagal s kapitalom 100
tisoč dinarjev. Ponudbe
upra »Slov.« pod »Tr-
govec« P 468. (d)

DENARNE POSLE

vsake vrste izvršujem
točno in kulantno. Izter-
jevanje dolgov. - Inkas-
uenie. Posojila vseh vrst

Rudolf Zore - Ljubljana
GLEDAŠKA ULICA 11
Telefon 38-19. - Priloži
znamke.

Družabnika

sprejemem v dobro vpelja-
no trgovino zaradi pove-
čanja obrata, s kapitalom
100.000 Din. Ponudbe v
upr. »Sl.« pod »Dobroča-
nost« št. 526. (d)

15.000 do 20.000 Din

posojila za zgradbo tr-
govskega posloja, isčem.
Jamstvo na vključbo na
1. mesto in knjižice Za-
družne gospodar. banke
v vrednosti 43.000 Din. -
Ponudbe upravi »Slov.«
pod »Trgovsko posloje«
št. P 542. (d)

Hranilno knjižico

Kmetijske posojilnice Ljub-
ljanske do 40.000 Din -
kupim. Ponudbe upravi
»Slovenca« pod »Resno«
št. 560. (d)

Imam gotovino

in bi kupil 100 do 200
tisoč Celjske Mestne hra-
nilnice knjižice. Stavite
mi ponudbo upravi »Slo-
venca« pod »Celjska Mest-
na« št. 579. (d)

Knjižico

Obrtne banke Ljubljana,
za kakih 15.000 Din kupim
in plačam takoj. Ponu-
dite upravi »Slovenca«
pod »Obrtna Ljub-
ljana« št. 580. (d)

Kompanjonko

sprejemem k večji trgovini
mesanega blaga z nekaj
kapitla in eventualno
koncesijo. Ponudbe upra-
vi »Slovenca« pod »Sre-
ča« št. 598. (d)

Auto-motor

Sachs motor

odlično ohranjen, poceni
prodam. Rabzelj, geome-
ter, Celje. (f)

Prodamo poceni:

Chevrolet poltovorni, za-
prt; De Sotto, odprt, 5-
sedalni; Citroen Cabrio-
let, 5 sedalni; Citroen
odprt, 7 sedalni. Jerman
& Co., Kolodvorska ul. 8,
Ljubljana. (f)

Prodano

Naprodaj otroški voziček

dobro ohranjen. Poizve-
se: Tyrseva cesta 17, tra-
fika. (i)

Jaffa pomaranče

sladke kot med-
ter stajerska

jabolka

na zalogi pri
Gospodarski zvezi

Ljubljana, Tyrseva c. 29.

Otroški voziček

globok, malo rabljen, po-
ceni naprodaj. - Šenka
Ivanka, mikarna, Tyrse-
va cesta 71. (i)

Razprodaja

damskih klobukov

file po 30, volur po 50 Din
- Ivanka Ropret, modist-
ka, Tyrseva 9. (i)

Vrtalni stroj

(Bohrmaschine), za ko-
vace in ključavnice, je
ugodno naprodaj. Triumf,
Kolodvorska ulica 11. (i)

Šivalni stroj »Singer«

predam. Dojenjska 19. (i)

Na vsa zimska oblačila

dojem 13-20% popusta.
Pri Preskerju, Sv. Petra
cesta 14. (i)

Modroce

postojne mreže, železne
zložljive postelje, otoma-
ne, divane in tapetirane
izdelke nudim najceneje

RUDOLF RADOVAN
tapetnik Mestni trg 13.
Ugoden nakup morske
trave, zime, cvilja za
modroce in blaga za pre-
vleke pohištva

Nappa suknjiči

440.- Din pri
PRESKER
Ljubljana, Sv. Petra c. 14

Dvokolesa

se sprejme preko zime v
šrambo, očisteno, ema-
lirano z ognjem, ponik-
lanje in pokrovanje naj-
ceneje. - »Tribuna« F.
Batelj, Ljubljana, Kar-
lovska c. 4. (i)

Pisalni stroj

dobro ohranjen, napredaj.
Informacije: Kralja Pe-
tra trg 9, pritličje. (i)

STARE KOVINE

baker, bron, medenino,
aluminij itd. kupuje po
najvišjih dnevnih cenah

Mostrar Franc

Ivanka Koyin
Ljubljana, Galjevičeva 37.

Čevljarji!

Nove in rabljene šivalne
stroje raznih vrst in
znank dobite najceneje
na hranilne vloge vseh
zavodov. Zahtevajte pro-
spekte pri upravi »Slo-
venca« pod »Zaloge« 379.

Sveže nastitneje norveške

ribje olje

iz lekarne
dr. G. Piccolija v Ljubljani
se priporoča bledim in
slabotnim osebam

Brivnica

saradi družinskih razmer
ugodno naprodaj. Naslov
v upravi »Slovenca« Ma-
ribor št. 41. (i)

Prodaj

raznopolovalni aparat
»Cyclostyl«, večje mize
in stelaže za skladišča,
in jedilnice, masene. -
Vprašati pri trgovki I. Ko-
renčan, Wolfova 19. (i)

Ceno naprodaj

dobro ohranjena, rablje-
na čevljarstva gladilnica
(Glättmaschine) za mo-
nejše delo. Vprašati »Ive-
ta«, trg. čevljev, Zagreb,
ilica št. 1. (i)

Električni aparat

za likanje parketov, naj-
modernejši, polovična ce-
na, prodaj Japelj, Tržič

Trte cepljenke

po zmernih cenah, brez-
hiben material. Zahtevaj-
te cenike »Trtnice Kme-
tjske družbe« v Sloven.
Konjicah. (i)

Poročne prstane

ure, veržice, uhane, ka-
kot tudi očala, kupite
najbolj ugodno pri Josipu
Janko, urarju v Kam-
niku, šutna, naspr. farne
cerkve. (i)

Naprodaj

kuhinjska, jedilna kre-
denca, karnise, stelaže,
svetilka za spalnico, Na-
slov v upravi »Slov.« pod
št. 521. (i)

Velika, lepa pasja uta

naprodaj. Naslov: M. Pre-
zelj, Vošnjakova ulica 1.

Krompir za seme

vsake vrste - dobavlja
občinam ugodno J. Je-
gitsch, Pragersko. (i)

Kdor kupi peč

na žaganje, dobi žaganje
zastoplj. Hrusica 29. (i)

Šivalne stroje

vseh znank in vrst, ka-
kot tudi raznih znank
kolesa dobite najugod-
neje na hranilne vloge
vseh zavodov. Zahtevajte
cenik potom uprave »Slo-
venca« pod »Zaloge« 378.

Prvovrstni

Stanovski premog

DAME!

Ne zamudite ugodne prilike! Zaradi konca sezone razprodajamo damske in dekliske zimske plašče 20 do 50 odstotkov ceneje.

Ker si lahko sedaj po nizki ceni nabavite dober plašč, je v Vašem interesu, da se takoj odločite za nakup, odkler je še lepa izbira!

F. I. GORIČAR
LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 29

Pazite dobro na naš naslov ter številko 29

Posestva

Naprodaj

dvostanovanjska visoko pritlična hiša v okolici Ljubljane, še pod mestom Prevzame se lahko večje hipoteka Ljudske posojilnice v Ljubljani, za ostalo pa se vzamejo knjižnice Mestne hranilnice ali pa Kmetijske posojilnice Ljubljanske. Polizve se: Oražem 1., Predovičeva ul. 5

Majhno posestvo

okrog 2 ha površine, s hišo in gospodar. poslopjem, ob glavni cesti, v neposredni bližini Rogatec in 6 km oddaljeno od Rog. Slatine, naprodaj. Vprašati: K. Kolterer - Rogatec. (p)

V Brežicah

in okolici se naprodaj hiše, stavbnišča, vinogradi, sadovnjaki, gozdovi in zakroženi deli Attemsvege veleposestva. Vprašati: Ing. Miklau O., Brežice.

Dvostanovanjska hiša

9 let stara, električna napeljava, gospodarsko poslopje, sadni, zelenjadni vrt, primerno za javnega nameščenca, upokojenca ali obrtnika - ugodno naprodaj. Vprašati Zadrugnik dom, Slovenjgradec. p

Velik vrt s stavbiščem

v lepem kraju blizu Kranja, ograjen, poceni prodam ali zamenjam za majhno hišico na periferiji Ljubljane ali Zagreba. - Vprašati: Jospina Perković, Banija št. 64, Karlovac. (p)

Slaščičarna

z vsem inventarjem, 10 let obstoječa, v krasnem letoviskem industrijskem mestu, brez konkurence - poceni takoj naprodaj zaradi prevzema tovarniškega podjetja. - Ponudbe upravi »Slov.« pod »Ugodna prilika« št. 432. (p)

Novo hišo

s travnikom, prodam. - Izanska cesta 140. (p)

Hiša

(trisočna), velik vrt, v večjem prometnem kraju blizu Maribora, tik železniške postaje, pripravna za vsako obrt, zaradi preselitve ugodno naprodaj. Potreben kapital Din 35.000. Ponudbe pod »Hiša« upravi »Slovenca« v Mariboru. (p)

Hišo z lokalom

lepimi gospodarskimi prostori, pripravno za vsako obrt, ugodno prodam na Glinah, Tržaska cesta. Informacije: Fr. Zupančič, Rožna dolina cesta VIII št. 10. (p)

Stavbna parcela 772 m²

v Mariborski ulici, nasproti Stadiona, naprodaj. Vprašati: Studentovska 9, v trgovini. (p)

Zidano hišo z zemljiščem

h kateri je pristavljena lična mizarška delavnica in hlevce za manjšo živino, prodam. Hiša leži ob državni in banovinski cesti v Sv. Petru v Sav. dolini. Ponudbe na: Parfant Valentin, Sv. Peter. (p)

Mizarji pozor!

V lepem kraju Gorenjske prodam del hiše z vodno močjo, primerno tudi za drugo obrt. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 269. (p)

Kupim hišo

Zg. ali Sp. Siskli za ceno 100-120.000 Din. Ponudbe upr. »Slov.« pod »Hiša« št. 321. (p)

Enostanovanjska hiša

manjša, z vrtom in njivo (preko 2000 m²), ugodno naprodaj. Informacije dalje gostilna Kavčič, Celovška c. 125 (telef. 22-97).

Enonadstropna hiša

dvostanovanjsko, pripravno za vsako obrt, tik postaje Škofljica, prodam. - Hafner, Škofljica 37. (p)

Enonadstropna hiša

z električno razsvetljavo, lepim vrtom in sadovnjakom naprodaj. - Slekjo, Planina pri Rakeku. (p)

Več lepih travnikov

suhih, v izmeri 7500 do 8000 m², skoro ob glavni cesti v Ljubljani, poceni naprodaj. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 495. (p)

Takoj se prodaj

večje posestvo v Ljubljani. - Moste, ki ima več stavbnih parcel, je na prometni točki, zelo pripravno za obrt, trgovino, posebno pa za pekarijo. Prevzame se lahko hipoteka pri Mestni hranil. Ljubljanski 130.000 Din. Pisemne ponudbe upr. »Slov.« pod »Ne zamudite prilike« št. 496. (p)

Hišo

v Ljubljani ali v neposredni bližini, pripravno za mizarstvo obrt, kupim. V ponudbi točno navesti kraj, popis, ceno, plačilne pogoje. Ponudbe upr. »Slov.« pod »Resen kupec« št. 533. (p)

Parcelo za stavbo

ugodno prodam. Orlova ul. št. 11. (p)

Lepo posestvo

z vpeljano gostilno, v lepem kraju okolice Ljubljane, 100 korakov od farne cerkve, 200 korakov od šole, takoj prodam. - Prevzame se lahko hipoteko za 65.000 Din pri Ljudski hran. Ljublj. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Ugodna prilika« št. 529. (p)

Gostilno, hišo

okolica Ljubljane, velik vrt, velik promet, prodam za hranilno knjižnico. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Gostilna« št. P 529. (p)

Trgovska hiša

v sredini Ljubljane, naprodaj. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Na prometu« št. P 541. (p)

Ugodno prodam

veliko hišo z gospodarskim poslopjem, velikim vrtom (parcelo), dobro ločeno pekarno, dvema lokalom. Prometna točka v Ljubljani. Prevzem hipoteka. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 577. (p)

Posestvo

lepa sončna lega, deset minut od dr. ceste med Blanco in Rajhenburgom prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 576. (p)

Prodaj hišo

za 150.000 Din. - Donos 9 odstotkov. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod »9%« št. P 612. (p)

Hišo

z velikim vrtom, stiri enosobna stanovanja - takoj prodam. Cesta na Loko 22, Trnovo. (p)

Stanovanja

ISCEJO:

Dvosobno stanovanje se išče za maj. Ponudbe z navedbo cene upravi »Slovenca« pod »Tri osebe brez otrok« št. 349. (s)

Stanovanje

tri- do štirisočno, komfortno, iščem za marec ali april v vili v mestu. Zaželjena je tudi garaža. Event. vzajem v najem tudi celo vilo. - Ponudbe upravi »Slov.« pod »Sončna lega« št. 371. (c)

Stanovanje

sobo, kuhinjo - iščem s februarjem. Ponudbe upr. »Slov.« pod »Dober plačnik« št. 490. (c)

ODDAJO:

Dvosobno stanovanje v podprilici, oddam. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 486. (c)

Štirisočno stanovanje

z vsemi pritliklinami, oddam s februarjem. Informacije daje hišna lastnica dnevno med 13. in 15. uro na Kongresnem trgu št. 15-II. (c)

Trisočno stanovanje

s kopalnico, oddam s februarjem v centru mesta. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 510. (c)

Dvosobno stanovanje

takoj oddam. - Izanska c. št. 46, Dolinšek Josip. (c)

Enosobno stanovanje

oddam. Izanska c. 96. (c)

Dvosobno stanovanje

poceni oddam. Vič, Cesta na Brdo 165. Poveljstvo tudi v trgovini Kalar 144. (c)

Stanovanje

trisočno in enosobno, s štedilnikom, takoj oddam. Zeljarska 11. (c)

Stanovanje

trisočno, komfortno, s kopalnico, oddam v Trdinovi ulici 8 s 1. februarjem. Naslov pri Aloma Company, Ljubljana, Aleksandrova 2-I. (c)

Majhno stanovanje

dve sobi in kuhinja, se odda. Polizve se: Ljubljana, Stari trg 32. (c)

Enosobno stanovanje

s pritliklinami oddam s 1. februarjem. 180 Din. Dravljica 106, Sojarsjeva pot. (c)

SOBE

Sobo elegantno opremljeno, s strogo separiranim vodom, oddam boljše gospodu takoj. Florjanska ulica 31-I. (s)

Sobo

opremljeno, s strogo separiranim vodom, oddam boljše gospodu takoj. Florjanska ulica 31-I. (s)

Dve veliki sobi

in predsobo, s centralno kurjavo, v I. nadstropju, v sredini mesta, oddam. Prostor! so primerni za pisarno. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 322. (s)

Prazno sobo

s posebnim vvhodom, parketirano, oddam v Praskovi ul. Vprašati »Bon-Bon«, Miklošičeva c. 30. s

Lepo sobo

oddam solidnemu gospodu. Fugnerjeva ulica 13. II. n., vrata 15. (s)

Sprejem stanovalca

istotam sprejem tudi stanovalca. Vidovdanska cesta 4. (s)

V centru oddam

dve sobi za pisarno. - Istotam tudi eno opremljeno sobo ali prazno. - Wolfsova 10-I. (s)

Opremljena sobica

s posebnim vvhodom se odda. Podmliščakova ulica 22, Ljubljana 7. (s)

Dve veliki sončni sobi

v prvem ali tretjem nadstropju takoj oddam. - Breg 18. Polizvedbe: Križevniška 11, od 11. do 12. ure. (s)

Vnajem

Rad - na svoje - bi zahteval, kjer je stanovanje? Če pogledaš sen v najem, pa je rešeno vprašanje.

ISCEJO:

Mlin vzajem v najem. Grem tudi za samostojno mlinarja. Ponudbe podružnici »Slovenca« v Celju pod »1. marec« 458. (c)

Ženitbe

Inteligenten fant

poročil dekle do 30 let. Šivilja prednost. Ponudbe s liko upravi »Slovenca« pod »Dobrosrčna« št. 462. (s)

Gospod

tridesetih let, simpatičen, dober srčen, imejatelj lepega posestva v Ljubljani, želi poročiti gospodično, tudi vdovo. Cenjene ponudbe upravi »Slovenca« pod »Amor« št. 594. Tajnost zadržana. (2)

Želim poročiti gospoda,

ki ima veselje do poslovanja udeleževanja, ter 100 do 160.000 Din za vpeljano dobro podjetje v Ljubljani. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »87« št. 596. (2)

Objave

Izjava in preklie

Podpisani Noč Anton, posestnik in tov. delavec na Koroški Bell št. 24, obžalujem in preključem, kar sem na dan obč. volitev dne 6. decembra 1936 pred obč. hišo na Koroški Bell rekot, zlasti, da je g. Erlih Ivan, posestnik in tov. delavec na Slov. Javorniku št. 20, vtaknil od cementa v žep 1200 dinarjev, s čimer sem mu očital, da je v času, ko je on vršil uradno funkcijo obč. predsednika, pomeveril zaupani mu denar, izjavljam, da nimam nobenega poviča in razloga očitati g. Erlihu takih stvari ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od zasebne tožbe. Kor. Bela, dne 28. decembra 1936. Noč Anton.

Sodna dražba

posestva k. o. Vesce, obstoječe iz hiše št. 27 v Selu, z gospodarskim poslopjem, kozolecem, vrtom, njivami, gozdom, z najnižjim ponudkom 41.319 Din - bo pri okrajnem sodišču v Kamniku dne 23. januarja 1937 ob 8 zjutraj, soba 4. (o)

Dražba

Dne 11. januarja 1937 ob 11 bo na postaji Ljubljana na glavni kol. dražba enega vagona koksa, t. j. 10.030 kg. - Sklad. vodstvo. (o)

Preklie

Podpisani obžalujem in preključem žaljivke, katere sem izrekel 22. 11. 1936 v Karlovcu o gospodu predsedniku društva vlakovopremnega in premikalnega osebja v Ljubljani. Vsi moji očiti so neosnovani. Ivan Marinko, zvan. II-I. v Ljubljani. (o)

Kupimo

Starinske predmete

kakor tudi dobro ohranjene predmete, ki jih žr. te prodati, vzame v komisijsko prodajo ali pa kupi »Pri Makedonec« - Ljubljana, Kolodvorska ulica 20. (k)

Vsakovrstno

zlatu kupuje po najvišjih cenah CERNE, ručelj, Ljubljana Wolfsova ulica št. 3. (k)

Kupimo večje ali manjše

kompleks smrekovih ali jelovih gozdov v last ali sečnja. Ponudbe pod »102« P 18578 na »Slovenca«. (k)

Cunje

krojaške odrezke, stari papir, tekstilne odpadke ovej volno, govejo dlako (araveco) - kupi vsako množino ARBEITER - MARIBOR Dravska 15 (k)

Kovaški meh

dobro ohranjen, kupim. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 509. (k)

Mesarji!

Kupim 70 kg špeha od tistega, ki kupi pogrezljiv šivalni stroj, skoro nov; cena 2200 Din. Naslov v upravi »Slov.« pod 571. k

Staro zlato, zlato zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah.

A. KAJFEZ

urar Ljubljana, Miklošičeva 14

Kupimo večje ali manjše količine jelovih in smrekovih hlobov

posekanih ali na panju. - Ponudbe upravi »Slov.« pod »101« P 18577. (k)

Knjigoveške škarje

(Deckelschere), na ročni pogon, kupim. - Špilc, Kranj. (k)

Slamoreznico

močnejšo, rabljeno, tudi če je malo popravila potrebna, kupi J. Mali - Duplje, pošta Križe. (k)

5-7000 tekočih metrov

35 kg tekoči meter, težke železniške tračnice, po možnosti avstrijske tipe 10 A - se iščejo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Tračnice« št. 436. (k)

Knjige

Mladika I.-V. letnik; Zeleni svet I., II. letnik; Slovenske večernice 1 do 30 zv., kompl. ali posamezno; Slovenska knjižnica - kupim. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Privatnik« 497. (k)

Poljsko kovačnico

kupim. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 544. (k)

Glasba

Prodaja klavirje, muzikalnih instrumentov, strune, glasbilo potrebščine. Popravlja in uglašuje vsa glasbila strokovnjako in najceneje.

MUZIKA LJUBLJANA

Prodaja klavirje, muzikalnih instrumentov, strune, glasbilo potrebščine. Popravlja in uglašuje vsa glasbila strokovnjako in najceneje.

Gramofonske plošče

slovenske petje, harmonika, pesni in filmski šlagerji samo po Din 30 - vzamemo v račun tudi stare plošče!

Razno

Davčna poslovalnica se je preselila iz Selenburgove ulice 7 v Kolodvorsko ulico 18, Ljubljana. (r)

»Mea victoria!«

Dvignite pismo v upravi »Slovenca« v Mariboru. (r)

Bukov gozd

pol ure od Laverce, dam izsekati. Polizve se: Laverca, Dalnja vas št. 18. Kati Martinc. (r)

Več modernih spalnic

poceni prodaj mizarstvo Josip Goljar, Gosposvet-ska 13, dvorišče. (s)

Razpis.

Občina Limbuš, srez Maribor d. br. razpisuje pragmatično mesto občinskega delovodje. Solska izobrazba 4. razrede srednje ali nje enake strokovne šole.

Pravično kolkovane prošnje, opremljene z listinami po čl. 7, in 8. uredbi o občinskih uslužbenih v ožiti v roku 1 meseca po objavi tega razpisa v Službenem listu pri tej občini.

Uprava občine Limbuš

dne 2. januarja 1937.

Predsednik: Jamnik

Veverične kože

in vse ostale od divjačine kupuje najdalje do 24. t. m. vsako količino, plača višje kakor vsak drugi

Zdravič, Ljubljana

prej Florijanska ulica, zdaj Stari trg, nasproti kavarne Zalaznik

Pouk

Šivilje in krojači! Krojni tečaj

za damska oblačila bo od 18. jan. do 6. febr. t. l. Priglasitve sprejema

Teodor Kunc

Ljubljana Aleksandrova c. 6, II. n.

Citre in kitaro

poučuje E. Mesgolit, Jurčičev trg 2/II. (u)

Sedmošolec

išče instrukcije, tudi za hrano in stanovanje. Poučuje tudi stenografijo. Cenj. ponudbe sprejema uprava »Slov.« pod »Violina« 561. (u)

Krojni tečaj

Modni salon Jožice Kumelj

poučuje damsko krojenje v naravni velikosti, na najmod